Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

~~Elzevier~~
~~D. 142.~~

KW 224
D 31

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Koninklijke
Bibliotheek
te 's Gravenhage.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

INTRODVCTIO
Ad
SEQUENTEM DE
Regno Portugalliæ Commentarium.

LEPIDO commento prodidit Author Italus in Lydio lapide, ſemel quotannis in Parnaſſo, coram Apolline, Regum, Principum atque Rerum pub. hujus Chriſtiani orbis, potentiam in lancibus expendi. Id quum principio hujus anni quadrageſimi primi ſupra milleſimum ſex-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

centeſimum fieret, & vices ad Regem Hiſpaniarum perveniſſent, deprehendebatur ſupra tertiam partem ponderis ſuperioris anni deſiderari: mirari omnes, nulli autem magis quam qui Hiſpano impenſe favebant, aut quorum in ære erat: Philippus prudens quoque expalleſcere: præſertim quia cauſa tantæ mutationis latebat: neq; enim Catalonię & Barcinonenſis Comitatus defectio ſatis valida cauſa videbatur, & mutationis in Regno Portugalliæ factæ fama nondum ad Parnaſſum potuerat dimanare. Dum hærent Proceres & alii alios reſpiciunt, commodum ſu-
perve-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

pervenit Secretarius Vaſconcellus adhuc ſanguine rubens & pulvere ſordidus, qui dubitationem omnem exemit. Ne autem quis miretur Portugalliam mutato Domino tam facile lancem potuiſſe ſurſum agere, de Regni illius Statu, opibus, & ad res mari præſertim gerendas opportunitate, compendio dicere inſtituimus, & pleraque expendere quæ ad rem faciunt, ex idoneis & fide dignis Authoribus petita. Hoc tantum præfati, Imperia quum jam in immenſum adolevere, & mole ſua laborare cœperunt, rurſus minui, & non raro quæ longo tempore floruerunt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

uno pene momento deficere, juſto Dei judicio, & occulta quadam Providentiæ divinæ moderatione. Monarchiarum omnium exempla fidem faciunt, ne miremur id etiam hodie accidere. Rex Caſtellæ & Legionis, multa quidem hæreditate adiit, quędam & connubiis crevit, plura tamen veris & legitimis Dominis per violentiam & fraudem abſtulit, quid mirum, ſi male parta male dilabantur? Non eſt tamen nobis propoſitum de jure hujus cauſæ diſputare aut judicare, pauca & parce ex magnorum virorum ſententia delibabimus.

Vul-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Vulgo tamen jam obtinet & creditur, potius jus videri poſſidentis: & licet rationibus & argumentis etiam in talibus cauſis agatur, tamen raro aliter quam armis deciditur: & nobis haud dubium eſt, Deum & dare & adimere Principibus imperia: & cito, tardeve res redire ad legitimum dominum & hæredem, ut jam credimus factum, & precamur ut Regi Ioanni quarto & ipſius poſteris, felix, fauſtum & diuturnum Portugalliæ regnum ſit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

INDICULUS Capitum.

I.

GEographica & Hydrographica deſcriptio generalis Regni Portugalliæ. pag. 1& ſeqq.

II.

Ejuſdem deſcriptio particularior pag. 39

III.

Cœli ſolique qualitates, fruges & alia. p.95. & ſeqq.

IV.

Indigenarum ingenia & mores. pag. 117

Regi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

V.

Regimen politicum & civile. Leges Regni Lameci latæ ſub Alfonſo Rege primo; & Olyſipponenſis civitatis regimen. a pag. 126.

VI.

De oppidis & provinciis quæ ad Regnum Portugalliæ pertinent in Africa & mari Atlantico. a pag. 154.

VII.

De oppidis & caſtris quæ Rex Portugalliæ poſſidet in Aſia atq; India. a p. 176

VIII.

Provinciæ & oppida in Braſilia. à pag. 191

XI.

Series & ſucceſſio Regum Portugalliæ ſecundum diverſos authores. à pag. 199.

X.

De Succeſſione Regis Caſtellæ in Regnum Portugalliæ, & varia ſummorum virorum de ea judicia. à pag. 22

Nobi

XI.

Nobiles familię Regni Portugalliæ, præcipue Magnatum ſeries. à p. 270

XII.

Regni cenſus & annui reditus, cæteraque potentiæ adjumenta; è variorum relatione. à pag. 292

XIII.

Pontifices & prælati Portugalliæ & eorum reditus annui. à pag. 342

XIV.

De Academiis & Scriptoribus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

ribus maxime illuſtribus Luſitanis. à pag. 145

Appendix

In qua hæc continentur.

1.

LOcorum aliquot deſcriptio è Bibliotheca Hiſpan. à pag. 370

2.

De Ducatu Braganzæ è libro qui inſcribitur Theatrum Madriti. à pag. 374

De

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

3.

De Civitate Olyſippone notabilia quædam, ex eodem. à pag. 375

4.

De Soli qualitatibus è Reſendio, ſuperius omiſſa. à pag. 376.

5.

Manifeſtatio juris, cur Regnum Portugalliæ obedientiam Regi Caſtellæ negaverit & Sereniſſimum Reg. Ioannem proclamaverit; ex Luſitani-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

co ſermone verſa. à pag. 380.

6.

Portugalliæ parænesis ad Principes Chriſtianos, itidem è Portugallico verſa. à pag. 403

7.

Inſulæ Socatoræ brevis deſcriptio. pag. 444

8.

De Caſtello S. Georgii quod vulgo dicitur Mina. pag. 452

De

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

9.

e Quiloa. pag. 452

10.

e Monbaza. pag. 454

11.

e Dio Caſtello. pag. 455

12.

e Cananore. pag. 457

De

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

13.

De Malacca. pag. 458

DE-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

DESCRIPTIO
REGNI
PORTVGALLIÆ
GEOGRAPHICA.

Generalis è L. Andreæ Reſendii Antiquitatibus Luſitanicis.

NON videbimur à ſcopo digredi, ſi noſtri quoque ævi Luſitaniç terminos exponamus. Quanquam hi magis Regni totius, quam unius Luſitaniæ dicendi ſunt. Protenditur enim regnum ultra Durium à Septentrione, Callaicos continens Bracaros, non modo eos, qui intra Durium Miniumque, monteſque Ireſſum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

atque Maranum clauduntur, ſed qui ultra eos montes per Aquiflavienſes, Tamacanos & reliquos, qui ad Bracarauguſtanũ pertinent Conventum. Et deinceps per aliquot Aſturum olim populos aſcendit uſq; ad Saborem fluvium, oppidumque Sotellum. Vnde reſiſtens convertitur limes ad Orientem per Mirandam urbem ex adverſo Camore Durio impoſitum, ubi introrſus ad Septentrionem curvatur amnis, excipitque Eſtulam fluvium è Legionenſi agro defluentem. Ex eaque urbe prono flumine deſcendit flexu modico uſque ad Fraxinum. Hinc per Tranſcudanorum, Vettonumque aliquot populos recto fere margine percurrit ad oppidum Salvaterram: rurſumque reducitur majore interius angulo ad Tagi ingreſſum: à quo recto iterum limite procedit, donec paulo ſupra Ouguellam oppidum ad Anam
ſe in-

ſe inclinat : per Caiæ & Caiolæ confluentes quatuor circiter paſſuum millibus à Badioza inſigni Bæticæ provinciæ urbe Anæ ipſi appoſita.

Trajecto inde flumine ad Auſtrum verſus, ex Bæticis Celticis, qui Luſitaniam attingunt, oppida complectitur memorabilia, Oliventiam, Moionem, Mauram, Seipam, non longe ab amne diſſita, & Mortiganum ac Noudar caſtella magis in Bæticam penetrantia, ad fontes uſque Ardillæ & Xanthiæ non magni nominis fluviorum, præter vicos ignobiles quoſdam. Atque hæc quidem, quam circumſcripſimus, regio ſeculi noſtri more Portugalliæ regnum appellatur.

Id totum, quod *Portugalliam* dicimus, *Luſitaniæ* propriæ ac veræ partes duas continet, & ex Tarraconenſi Provincia Bracaros, ultraque montes Maranum atque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Jureſſum, Aſturum nonnullos &
aliquot ex Vettonibus, acceſſio-
nemq; ultra Anam, quã diximus.

Generalis deſcriptio ſecundum oram maris è tabulis Hydrographicis.

Vt Regni hujus amplitudo me-
lius cognoſceretur, haud abs re vi-
ſum hic inſerere longitudinem
ejus ſecundum oram maritimam.
A *Camina* ad *Vianam* numeran-
tur milliaria quinq; ab Arcto ver-
ſus Auſtrum; oppidulum autem
illud ſitum eſt ad arctoam ripam
fluvioli quem vulgo vocant *Rio d*
Limas, cujus oſtium peranguſtum
eſt & haud adeundum ſine perit
nauclero. A *Viana* ad *Villam d*
conde totidem ſunt milliaria, ſitan
ad maris ſinum, qui hic in conti
nentem irrumpit. A *villa del con*
de ad *Port à Port* ſunt itider
quinque milliaria: oppidum ho
ſitum eſt ad arctoam ripam fluv
Durii qui hic erumpit in mare, h
betqu

betque arcem ſuper oſtium fluvii ad mare. A *Port à Port* ad *Avero* numerant octo miliaria. Ab *Auero* ad promontorium quod vulgo vocant *de Mondego*, numerant milliar. quinque; à quo verſus Auſtrum uno milliari diſtat fluvius *Mondego* cum Piſſage. A promontorio autem jam dicto ad Peniche ſunt octo milliaria, aut ad rupes quas vulgo vocant Barrils, novem aut decem: Et ab his porro ad Promontoriũ *Roxent* duodecim, pone quod unius milliaris intervallo ſitum eſt Caſcais, ad Tagum flumen, ad cujus arctoam ripam ſita eſt metropolis Oliſipo.

A Promontorio *Roxent* ad proximum promontorium quod vulgo vocãt *de Spichel* octo milliaria: ora cubito ſe flectente verſus Euroauſtrum. Poſt hoc Oceanus maximo ſinu irrumpit in continentem verſus oppidum *Setural* ſalinis nobile, & ſe retroagens ingenti cu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

bito ſe flectit verſus Promontorium nobiliſſimum *S. Vincentii*; inter utrumq; interſunt milliaria duo & viginti ; quo intervallo nulli notabiles portus interiacent.

A Promontorio *S. Vincentii* ad proximum terræ angulum quem vocant Promontorium *S. Mariæ* aut *de faro*, ora convertitur verſus Ortum ; intervallum inter utrumque eſt quatuor decem aut quindecim milliarium. Interiacent duo oppidula *Lagos* & *Villa nova*, quæ ad Regnum Algarbiæ pertinent.

A Promontorio *S. Mariæ* ad *Tavilam* ſunt milliaria quatuor: & ab illa totidem ad *Aymonte* primum oppidum ejus *Provinciæ* quam vulgo vocant *El Condado*.

Ita ut in univerſum ſecundum oram Oceani in longitudinem colligantur milliaria duo aut tria ſupra centum, non habita curvaturarum ratione. Si autem placet

& la-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

& latitudines locorum intelligere, eæ ſecundum noſtrorum obſervationes ita ſe habent: Port à Port ad quadrageſimum & primum gradum ab Æquatore verſus Arctum.

Avero ad quadrageſimum & XXVI ſcrup.

Promontorium *Montego* ad quadrageſimum & VIII ſcrupul.

Rupes *Barrils* ad trigeſimum nonum & 40 ſcrupul.

Promontorium *Roxent* ad trigeſimum octavum & 52 ſcrupul.

Promontorium *Spichel* ad trigeſimum octavum & viginti quinque ſcrupul.

Promontorium S. Vincentii & S. Mariæ ad trigeſimum & ſeptimum gradum.

Portugalliæ regnum (inquit *Boterus*) ambitu ſuo complectitur octingenta ſeptuaginta novem milliaria, aut, ut alii volunt, quinquaginta ſupra octingenta; maxime ad oram maris ſita; longa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

eſt trecenta viginti milliaria. lata ſexaginta.

Luſitania tertia Hiſpaniæ pars, hiſce finibus (inquit *Thuanus*) circumſcribitur, à Septentrione Durio flu. inde ab ipſius oſtio ad eum uſque pontem qui Septimancis adjacet; ab occaſu ea Atlantici maris parte, quæ Anæ & Durii oſtia intrat; à meridie Bætica; ab ortu provincia Tarraconenſi, quæ duæ reliquę Hiſpaniæ partes ſunt, clauditur; linea ab Oretanis ad eum pontem ducta cujus è regione Septimancæ ſitæ ſunt. Luſitania autem antiqua anguſtioribus atque adeo aliis limitibus, quam Portugallia nunc, continebatur, quippe quæ Ciſtaganam & Tranſtaganam, à Tago mediam perlabente, dictas regiones tantum olim complecteretur: nunc vero & interamnem & tranſmontanam, quæ ambæ olim Tarraconenſi attributæ ſunt, atque adeo

Bœ-

Bœticæ partem ambitu ſuo claudit.

Dividitur in duo regna, Algarbiam & Portugalliam: quarum illa ad meridiem, hæc ad ſeptentriones poſita eſt & linea imaginaria dividuntur. à Caſtello Odexera ad oceanum ſito ad Alcotim arcem ſuper Anam.

Algarbia continet quatuor civitates ſub uno Epiſcopatu, Taviam, Lagos, Sylves & Faro: quarum Tavila & Lagos portus habent percommodos, ſuperato autem promontorio S. Vincentii, antiquis Sacro, portum inſuper habet Villænovæ præter alios minores.

Portugallia continet tres archiepiſcopatus. Bragæ, Oliſiponis, Eboræ. ſub quibus ſunt novem epiſcopatus. *Bracara* hodie *Braga*, in ea Portugalliæ parte quæ hodie interamnis dicitur, de primatu Hiſpaniȩ cum Toletana Ec-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

cleſia certat, & indeciſa lis in hodiernum diem pendet; inquit *Nonius*.

Lamego, Viſeo, Porto, Miranda, Portalegre, Guarda, Leira, Eluas; *Braganza* licet non habeat Cathedralem Eccleſiam, civitatis tamen privilegio gaudet, ſub duce tam potenti & opulento, ut monſtri ſimile ſit in regno tam parvo, præter Regem, tam potentem & locupletem principem reperiri.

Santarenum (inquit *Nonius*) oppidum pervetuſtum Tagi ripis appoſitum, quinquageſimo ab Oliſipone lapide, in editiore colle ſitum: ager olei vinique maximè fœcundus, tritici feraciſſimus, & licet arctis limitibus concluſum ſit territorium, ingentes tamen tritici acervos fundit.

Portus habet nobiles, quorum primus *Setubal* viginti ab Oliſipone mill. verſus auſtrum, ad ſinum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

num maris triginta milliaria longum, latum tria. 11. Setubal (inquit *Nonius*) urbs non incelebris, portu gaudet commodo & nobilium piſcium piſcatura abundat: accedit ingens candidiſſimi ſalis inexhauſta copia, ob inſignem toto ſinu ſalinarum frequentiam. Ager tritici vinique feraciſſimus.

Secundus, *Porto* quem Durius flu. aperit.

Famoſiſſimus Oliſiponenſis, quem Tagus efficit, qui quindecim aut viginti mill. maximis navibus aſcenditur. Vrbem paulo poſt deſcribam.

Ebora ſita eſt loco campeſtri, ſitu plane amœno; lata & porrecta eſt planicies, quæ impendentibus undique montibus clauditur, ipſi montes non inveſtes aut ſteriles, ſed denſis venuſtiſque nemoribus ornati: campi ſubjacentes fertiliſſimi & opimæ meſſis feraces; at tantæ felicitati ſolus amnis deficit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

cit. Archiepiſcopalem ſedem habet & nobilem Academiam. *Nonius*. Iacobus *Menœtius*, ambitu tria millia paſſuum quingent. quinquag. continere ſcribit. plures de illius antiquitatibus ſcripſerunt, quos adi tom. 2 Hiſpan.

Cæteræ civitates ſunt Coymbra cum Academia, urbs loco ſita amœniſſimo, in rupe undique olivarum ſylvis vinetiſque cincta, ad amnem vulgo Mondego dictum, qui duas urbis partes pulcherrimi operis ponte conjungit; diſtat autem à fluvii oſtio VIII. leuc.

Præter hæc (inquit *Boterus*) in Portugallia, qua caſtella, qua municipia muris cincta numerantur CCCC LXX. maxime inter Tagum & Minium ſita; nam pars regni inter Tagum & Anam raras habet habitationes & incolas paucos, quia magna ſui parte montoſa eſt & ſterilis: inter Durium autem & Minium frequentes quidem incolæ,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

colæ, ſed pauperes & magis Galæcis ſimiles, quam Portugallis.

Portugalliæ plenior deſcriptio.

ANNO cIↃIↃCXX prodiit Oliſiponi deſcriptio regni Portugalliæ, vel potiſſimum urbis Oliſiponenſis authore *Nicol. de Olivera*, diligentiſſimo juxta & patriarum rerum ſcientiſſimo; qui quia patria lingua ſcripſit, obſcurior illius eſt liber & paucorum manibus teritur: Ex eo quæ maxime cognitu neceſſaria ſunt, excerpenda & vertenda duxi.

Regnum Portugalliæ longum eſt nonaginta leucas, latum quinquaginta. ambitu autem ſuo complectitur ducentas & octuaginta. Dividitur in ſex provincias; Prima vocatur *Alenteio*, id eſt, Tranſtagana reſpectu urbis Oliſiponenſis, & pertinet à Cimes pago ad civitatem Eluas, occupans totam regionem, quæ jacet inter Tagum &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

& Anam; & reliqua municipia cum pagis quæ trans Anam ſunt ab Alcoitim uſque ad Olivencam, inter quæ ſunt famoſa opidula Serpa & Moura. Pars hæc longa eſt leuc. XXXVI. lata XXXIV.

Secunda appellatur *Eſtremadura*, quæ ad mare quidem à Caſcais pertinet ad Mondego; intra continentem autem linea imaginaria clauditur ab Abrantes ad Coymbre pontem; tenetque in longitud. XXXV. leuc. in latitud. XVIII.

Tertia dicitur *Beira*, atque à Coymbra pertinet ad Guardam, continetque totam illam regionem quam vocant *Ribeira de Coa*; longa leuc. XXXIV. lata numerando ab Aveiro ad Tourones, XXXIII.

Quarta, inter Durium & Minium dicitur, pertingitque ab oppido Porto ad Valenciam ſuper Minium; longa leuc. XVIII, lata XII. ubi latiſſima; nonnuſquam tantum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

tantum octo. Hæc licet ita exigua ſit, tamen centum triginta monaſteria habet opimis reditibus dotata; & mille quadringentas ſexaginta Eccleſias parochiales, præter Bracarenſem metropolitanam, & Epiſcopalem portuenſem, aliaſque collegiatas quinque. habet ultra quinque millia fontium perennium; & ducentos pontes è ſaxis fabricatos; & ſex maritimos portus.

Quinta appellatur *Transmontana*, pertinetque à flu. Tamaga, ad Epiſcopatum Mirandæ; longa xxx. leuc. lata xx.

Sexta *Regnum Algarbiæ*, quod à Ceixe pertingit ad Caſtromarinum, è regione Ayamontii: longa XXVII, leuc. lata VIII. ubi longiſſima & latiſſima. patet itaque totum regnum in longitudinem ad oram quidem Oceani CXXXV. leucas, in mediterraneis vero CL. in latitudinem tantum quinquaginta;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

ginta; longum enim eſt, ſed angustum.

Complectitur octodecim civitates & multa atque grandia oppida, quæ ſunt numero quadringenta & quatuordecim, quibus ſi addas ducenta & aliquot municipia eiſdem oppidis ſubjecta, efficiunt numerum ſexcentorum & ſupra tringinta oppidorum; neque deſunt alia loca, quæ vocant Aldeas quæ ſunt infinita; nam ſolum oppidum Covilhaan ſub ſe complectitur ſupra trecentas & ſexaginta quarum quædam ſunt majores ipſo oppido, quod tredecim habet parochias, quarum principalis intra muros ipſius continet ſexcentas familias. Civitatum denique tres ſunt archiepiſcopales, Oliſipo, Ebora & Braga ſive Bracara novem Epiſcopales, Miranda Porto, Coymbra, Lamego, Viſeu Guarda, Portalegre, Eluas & Leiria; reliquæ quinque ſunt Bra-
ganca

ganca, Beja, Tavira, Lagos, Fares & Sylves; quarum quatuor poſteriores ſunt in regno Algarviæ, & ſub uno Epiſcopatu comprehenduntur.

E. Reſendii lib. 2. de antiquitatib. Luſitaniæ.

MVltis fluminibus irrigatur Luſitania. Id ſilentio non præteriit Strabo. *Regio*, inquit, *de qua loquimur, felix eſt* & amnibus magnis & parvis irrigua. Qui omnes ab Oriente pariter disjuncti à Tago ſunt, & majori ex parte navigabiles: atque *Anæ, Tagi, Mundæ, Vaccæ, Durii, Avi, Limiæ ac Minii* tanta claritas eſt, ut in eis explicandis operam inſumere ſupervacuum videatur. Sunt tamen in ſingulis quædam peculiaria, quæ lectoribus, ut opinor, non injucunda ſunt futura. Veluti *Anæ*, tanto flumini, cuniculis ſe totum condere non ſemel, alicubi inter-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

ſtitio quadraginta mill. paſſ. rurſuſque impetu majori renaſci. Potu ejus ac paſtu, ingenita naturę vi adeo grandeſcere pecudes, ut Ananis armentis, ac bobus, prima ex magnitudine palma in Hiſpania tribuatur. Cumque piſcoſiſſimus amnis ſit, piſces tamen ejus nõ tam jucunditate ſaporis, quam proceritate commendantur.

Myrtilin uſque à mari ſubeunt aloſæ & lampetræ: ſubeunt & ſub idus martias ad jam adultam æſtatem Aſturiones juſta magnitudine, ſed raro majores, quam ut bini mulum onerent clitellarium.

Callipodis meminit ſolus Ptol. eſtque is qui in Cetobrigenſem ac Salacienſ. ſinum ingreditur, ad XII mil. paſſ. ſupra Salaciã, onerariis navigiis & celocibus navigabilis. vulgo Sadanũ appellamus. Familiares huic flumini ſunt mugiles, tum cephali, tum labiones, barbi & anguillę egregio ſapore. Bocę quoq;

&

& minores alii piſces.atq; ubi ſalſis intermiſcetur undis, cammarorũ pectinumque proventus ingens.

Miſcetur *Tagus* marinis aquis in intimo ſinu ad oppidũ Villamfrancam. Latitudinem oſtii Strabo ſtadiorum eſſe viginti tradidit, altitudinem vero permagnam ut à navigiis millia decem vectantibus navigari facile poſſit. Hoc verum eſt: navigatur duplici canali veteri ac novo: & quod ait, in ſuperioribus campis ęſtus acceſſione duas diffundi inundationes, ut ad Stadia centum & quinquaginta fącies extet pelagi, reddaturque planicies tota navigabilis; hoc nos experimur ab ipſo oppido Villafranca uſque Beneventum. multæ in eo ſunt inſulæ, frumentariæ omnes aut paſtionibus ſervatæ. Amnis quidem piſcium feraciſſimus eſt, oſtreorumq; redundans: inter quos principatum tenent aloſæ & propter bonitatem & propter copiam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Munda in medium fere ultimi promontorii latus effluens, ut Mola tradidit. Inter Durium atque Tagum æquis fere ſpatiis ab eo ſeparatus. Non longe oritur, aurifer & ipſe, minoribuſque navigiis aliquatenus, cymbis vero fluviaticis uſque Conimbricam hodiernam, & ſupra, navigabilis. Abundat aloſis, lampetris autem ubique ſcatet laudatiſſimis, in ſuperioribus etiam troctis. Rapax eſt ac modicis imbribus excreſcit ad inſaniam.

Vacca influit in mare medio fere inter Mundam & Durium intervallo: non niſi parvis navigiis navigabilis; nec longe ortus: aloſarum, lampetrarum, troctarumque ferax.

Durius claritate ſua & ſcriptorum teſtimonio celebratiſſimus, aquarum mole Tagum ſuperat, niſi quod compreſſiore, ut fere inter montes, alveo fluit, Tago per

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

liberos & planos campos ad oſtentationem ſe dilatante. Navigatur adverſo amne M. paſſ. fere centum uſque ad cataractam, ubi ex rupe magno fragore præcipitatur. Ceteris amnibus, *Minio* excepto, grandiores fert aloſas, lampetras & troctas, ſalmonum parcior & aſturionum.

Celandus fluvius ad oppida Læciam & Matuſinos mare ingreditur, æſtu juvante, etiam navigiis aptus.

Avo ſive *Avus*, ut Ptolomæo placuit, notior eſt & navigiorum capacior.

Nabis is eſt, qui & oppido & ponti Næbiæ (cujus mentionem facit in itinerario Antoninus) nomen dedit, ſed ubi

Cadavo jungitur, ſub *Cadavi* appellatione exit in mare, ad oppidum Fanum.

Limia nomen retinet. non longe oritur ex paluſtribus qui-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

buſdam locis inter Aquicalden-ſem urbem & oppidum Montem regium; tractuſque ille vulgo *Limia* dicitur & incolæ *Limici*, ut ex columna Aquiflavienſi apparet. Sequitur *Minius*, quem Juſtinus lib. ultimo à minii frequentibus venis ſic vocatum prodidit.

Ceterum omnes hi fluvii piſcium lautiorum feraciſſimi ſunt, Lampetrarum, Aloſarum, Troctarum, Trocti ſalmonum, Iridum, atque Salmonum, inprimiſque ipſe Minius.

Atque hi omnes veteribus coſmographis noti fuere; ſunt & alii & perquam multi, neque ignobiles: qui quoniam in majores influunt, nec ſuo alveo in mare ingrediuntur, Geographiæ ſcriptoribus aut ignorati ſũt aut ſuppreſſi. Horum aliquot, dignos qui in notitiam veniant hominum noſtrorum, referam. Nominibus uti licuerit priſcis ac latinis, ubi minus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

iis, quibus modo appellantur, quam maxime potuero, barbarie, ſi quæ inerit, mitigata. Cujus modi ſunt *Cuda, Tamaca, Naban, Ozecarus, Ancus, Caia, Cania, Seila, Subur, Thera, Sata.*

Cudam Luſitani *Coam* vocant. *Cudam* autem vocari, ex inſcriptione pontis Alcantarę, ubi *Transcudani* notati ſunt, animadverti.

Tamacæ nomen ex Aquiflavienſi columna accepi, ubi Tamacani populi recenſentur.

Nabanem & *Ozecarum* hiſtoriæ S. Virginis & martyris Irenes, quæ ante annos octingentos ſcripta eſt, acceptos refero. *Ozecarus*, eſt quem Luſitani *Zezarum* vulgo dicunt: is *Nabanem* excipit & ipſe in Tagum erumpit, tanta vi ut Taganas aquas ad alteram uſque ripam proſcindat & quaſi indignatus, quod à majore fluvio exſtinguatur, fere ad mille paſſ. prono alveo contumaciter mixtioni re-

ſiſtens, à colore dignoſcitur. Nam *Tagus* ſubalbas ac flavas vehit aquas, hic autem cæruleas, ad nigrorem tendentes.

Anci nomen ex vita S. Martini Saurienſis presbyteri, abhinc annos ſupra quadringentos quinquaginta ſcripta, accepi.

Subur Luſitanis Seor dicitur: qui poſtea *Racæ* junctus, Suburrajæ nomen accipit, quod perfert, donec exeat in *Tagum*, ibi aloſarum mercatura tranſtaganis factus celebris.

Seilia nomen priſcum ſortitus eſt, ab oppido quod præterfluit ditionis Urbanenſis cænobii: ingrediturque *Mundam*, iiſdem quibus *Munda* piſcibus abundans.

De montibus Portugalliæ è Ioanne Caramuel Lobkovvitz.

IN hac regione (inquit) protuberant excelſi montes, qui Atlantis æmuli prę́ſumunt excedere regio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

regionem igneam, atque ſoluto æthere capita inculta coronare. Ex iis illuſtrior ille cui à *Stella* nomen, quod ſidera propior obſervet. Tutus eſt lacu atque tenebris nemorum. Illius aqua inſipida communicatur ab Oceano, licet viginti leucis diſſito. Lacus & oceani communio oſtenditur ex æſtuum reciprocatione quotidianâ, annotante Texeira ex accolarum teſtimonio. Procellæ fatigantes maria, lacus undas concutiunt & alterant; quas ſæpe fragmentis navium per ſubterraneos aditus excuſſis donant, & incolas admiratione. Nec huic abſimilis habetur *Chaves*: qui mons eſt aquis flavis adhærens in Territorio tranſmontano.

Ex eodem de Provincia interamni.

INteramnis provincia (cui primario competit nomenclatura

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Portugalliæ) per octodecim leu-cas extenditur: in latitudinem quà maxima duodecim ; quà breviſſima quatuor horis tranſitur. Finibus anguſtis deſcribitur , auguſto tamen rerum fœnore & annonæ abundantia. Præter Bracarenſem eccleſiam (quæ de Hiſpaniæ primatu contendit) continet hæc Provincia Eccleſias collegiatas quinque , centum & triginta monaſticas ampliſſimo cenſu dotatas , habetque plus minus MCDL parochiales. Eſt celebris perenni ſcaturigine millies viginti quinque fontibus. Fluvii ducentis pontibus quadrato lapide conſtructis ſunt pervii. Naves excipiunt octo portus maritimi, loci natura ſecuriſſimi, muniti undique arcibus, mercium opulentia divites.

E Roderico Santio parte 1. *c.* 6.

QUartum regnum Portugal eſt, cujus non paucam part

Gal

Galleciæ antiqui connumerant. opulentiſſimum certe regnum & omnibus bonis plenum, ſuper littora Oceani conſtitutum, ex qua parte occidentalem plagam reſpicit. ex meridiana vero & orientali parte atque ſeptentionali Gallecianı & Caſtellæ regnum reſpicit. Quo fit ut in Portugalliam acceſſus aut aditus nullibi pateat, niſi per eas partes Hiſpaniæ, quas Caſtella obtinet.

Ex Ioannis Vaſæi Chronico. c. 8.

LUſitania à Septentrione habet Durium fluvium ab oſtio ipius uſque ad pontem qui eſt conra Septimancas : ab Occaſu eam ceani Atlantici partem, quæ eſt nter oſtia Anæ & Durii: à Meridie æticam : ab Oriente terminatur Tarraconenſi, linea ducta ab Pretania veteri, uſque ad pontem ui habet è regione Septimancas. auditur duobus fluminibus, ut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

diximus, interſecatur Tago, omnibus his memorabilibus. Quorum Anas in Laminitano agro oritur, è montibus Carthagini & Murtiæ vicinis. Unde triginta M. P. decurrens, obtuſis totum ſe propere condit cuniculis, rurſuſque ſtadiorum ſexaginta quatuor ſubterraneo peracto curſu, totus renaſci videtur, quemadmodum ait Marius Aretius patritius Syracuſanus, atque ita modo ſe in ſtagna fundens, modo in anguſtias reſorbens, aut in totum cuniculis condens & ſæpius naſci gaudens prope Myrtilim (Mertolam hodie vocant) in Oceanum effunditur.

Tagus in Celtiberia oritur Tarraconenſis provinciæ regione, & primum Celtiberiam, mox Carpetaniam, deinde Luſitaniam ſecans prope Oliſiponem in Oceanum quoque exoneratur. Fluvius hic antiquis celebratus eſt arenis au-

re

eis, quas hodie quoque reperiri
ffirmant & eſſe qui ex ea re quæ-
um non mediocrem faciant.

Durius in Pelendonibus pro-
inciæ Tarraconenſis oritur, fluit-
ue in meridiem uſque ad Nu-
nantiam, quæ prope Soriam olim
uit, inde per mediam fluens Ca-
ellam, mox in Portugalliam
ranſit, Luſitanicam ab interamni
: Tranſmontana dividens, prope
ivitatem Portugallenſem in O-
eanum devolvitur, plurimis ab-
orptis fluminibus, quorum non
nfimi nominis eſt *Thormis*, quem
almantica nobiliſſima diſciplina-
um omnium magiſtra, vicinitate
ua nobilitat.

Interamnem appello Portugal-
am, quæ eſt inter Durium & Mi-
ium regio non minus amœna
uam fertilis, quam & ipſam non
ulla irrigant flumina, quorum
ræcipua, *Avus*, cujus in ripa tota
ullam cernas arborem ſpinife-
ram,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

ram, hoc eſt, ex earum genere qua
mala medica ſive aurea, citrea au
alia id genus producunt: quod huic
fluvio cum Aleſte Bracarenſi flu
vio commune eſſe ajunt, quum
tamen tota illa provincia ſit ho-
rum fructuum, ſiqua alia, multo
feraciſſima: & Nebis, quem *Ne-
ve*, Servato nomine hodie appel-
lant; & Limia celebratus antiquis
fluvius, quem Lethen græci, Ob-
livionem latini vocarunt. Habet &
alios Luſitania non pœnitendos
amnes, quorum non poſtremus eſt
Munda, Conimbricenſis Acade-
miæ propinquitate celebris, Mon-
degum hodie nuncupant, qui &
ipſe aureis arenis & ramentis ce-
lebratur.

Non longe à Munda eſt Vaca
fluvius, hodie *Voguam* appellant.
In eodem tractu, nimirũ octo leu-
cis à Conimbrica, viſitur etiam
hodie fons ille admirabilis quem
Plinius in Catinenſi Hiſpaniæ agro

ponit

onit, qui quicquid admotum uerit abſorbet. Cujus rei ſe præ-ente factum periculum mihi af-irmavit dominus meus Henricus Cardinalis & Princeps, coram Re-ge Joanne & cæteris fratribus re-giis, quum in arborum truncis & amis, tum in jumento, quod fon-e admotum pede, paulatim ab-orberi cœptum, ægre tandem à amulis extractum eſt. Fons ille odie appellatur *Ferventia*, & ger in quo viſitur, *Cadima*, non rocul à Tentugalenſi municipio.

Portugalliam improprie Luſi-aniam appellant, cum alioqui nec ota Portugallia Luſitaniæ finibus, ircumſcripta ſit, nec totam Luſi-aniam complectatur: illud tamen egari non poteſt, potiorem Lu-itaniæ partem Portugalliæ regi arere. Dividitur vero Portugal-ia in Tranſtaganam, Ciſtaganam & Interamnem. Tranſtagana Bœ-icæ partem carpit, eam ſcilicet

quæ

quæ ab Ana uſque ad regni limites porrigitur. Interamnis tota extra Luſitaniam eſt, niſi repudiata deſcriptione poſita, *Straboni* magis accedamus, qui ait lib. 3. maximam Luſitanorum partem Callaicos appellatos. Hujus regionis longitudo eſt octodecim leucarũ. Latitudo qua maxima, duodecim alibi ſex aut etiam quatuor. Atque in hoc tam exiguo terræ intervallo, præter Eccleſiam Bracarenſem, Metropolitanam, & Portugallenſem cathedralem, ac alias quinque collegiatas, reperias pluſquam centum triginta monaſteria, quorum pleraque reditus habent ampliſſimos; præterea plus minus mille quadringentas ſexaginta parochiales cùm ſuis baptiſteriis, ut ſcribit quidã. certe in ea parte quæ Bracarenſem agnoſcit Eccleſiam, octingentæ recenſentur. Ex qua re fertilitatem & antiquam religionem gentis facile agnoſcas:
do

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

le amœnitate vero quid opus eſt
licere, quum in ea numerata ſint
iltra viginti quinque millia fon-
ium perennium, pontes quadra-
o lapide elegantiſſime conſtructi
rope ducenti, portus marini ſex.
Huic adhæret ea quam Tranſ-
nontanam appellant, regio op-
imi tritici generoſique vini ferax,
n qua eſt *Brigantia* caput ampliſ-
imi ducatus, cui hodie præeſt,
nultiſque annis præſit, non regio
antum ſtemmate inclytus, ſed
mnibus etiam corporis animique
otibus præſtantiſſimus Heros D.
heodoſius, omnium eruditorum
ncomiis celebrandus. Ex hujus
egionis montibus affirmavit mi-
i Ampliſſimus Princeps & Domi-
us meus Henricus Cardinalis re-
i Joanni fratri ſuo ſe præſente
latum lapidem, aureis ramentis
c bracteolis plenum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

PARTICVLARIS PORTUGALLIÆ DESCRIPTIO.

Ex

Deſcriptione Regni Portugalliæ Duarte Nunnez de Leanno.

REgnum Portugalliæ dividitur in ſex regiones ſive provincias: Prima continetur inter Durium & Minium; ſecunda eſt Tranſmontana; tertia Beira; quarta intra Tagum & Guadianam; quinta Eſtremadura, cujus metropolis eſt Olyſippo; ſexta eſt Algarba. In hiſce ſex provinciis ſunt octodecim civitates, quarum tres ſunt Archiepiſcopatus grandes & opulenti, nimirum Bracara, vulgo Braga, Olyſippo & Ebora. Et undecim Epiſcopatus. Numerus oppidorum è diſtrictibus apparebit. Pagorum, quos vocant *Aldeas*, ingens

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

gens numerus: & ſolum oppidum *Covilhaon* complectitur trecentos & ſexaginta, quorum aliquot ita grandes ſunt quale ipſum oppidum.

Iſtæ regiones ſive provinciæ dividuntur in diſtrictus ſeu territoria, quæ ipſi vocant *commarcas* ſive *correicones*: quarum prima regio conprehendit quatuor: ſecunda totidem: tertia ſex: quarta totidem: quinta quinque: ſexta duas.

Sub prima regione continentur Porto, Viana, Ponte de Lima, Guimarannes.

Diſtrictus oppidi Porto.

Civitas Porto.
Conſelho porto Carreiro.
Conſelho da Louſada.
Conſelho de Bemvives.

Diſtrictus Vianæ de Foz de lima.

Oppidum Viana.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Oppidum Caminha.
Villa nova de Cerviera.
Villa de Valenca de Minho.
Villa de Mençaon.
Villa de Barcellos.
Villa de Melgaço.
Conſelho de Coura & Falano.
Conſelho de Valdeves.
Conſelho de Soajo.
Conſelho de Valadares.
Conſelho de Caſtro Leborero.
Conſelho de pouvacaon de Darq;.
Jugado de Pena fiel.
Jugado de Neiva.
Jugado de Aguiar de Neiva.

Diſtrictus Ponte de Lima.

Villa de Ponte de Lima.
Villa nova de Fameliano.
Villa de Rates.
Couto de Corneilhana.
Couto de Cabaças.
Conſelho do Souto de Reborda-
nos.
Conſelho de S. Eſtevano de Saraz.
Conſel-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Conſelho de Saraz de Lima.
Conſelho de Penella.
Conſelho de Penella de dom Joanno.
Conſelho de Larinho.
Conſelho de Villa chana.
Conſelho da Nobrega.
Conſelho do Prado.
Couto de Moure
Couto de Pouſadella.
Conſelho dentre homen & Cabado.
Conſelho de Regalados.
Conſelho de Landoſo.
Conſelho de Sam Joano.
Conſelho & terra de Bauro.
Conſelho de Lanhoſo.
Conſelho & terra de riba de Soaz.
Conſelho & terra da Avieira.
Conſelho de Vermoim.
Jugado de Faria.
A Povoaçaon de Fam & Eſpoſende.

Diſtrictus Guimaranes.

Villa de Guimaranes.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Civitas Bracarenſis.
Villa de Conde.
Villa de Amarante.
Conſelho & terra de Unhano.
Conſelho & terra de Filgueiras.
Conſelho de Monte longo.
Conſelho & terra de Roças.
Conſelho de Villa Boa de Rhoda.
Conſelho de Santa Cruz de Riba Tamaga.
Conſelho de Celourico do Baſto,
Conſelho de Cabeceiras de Baſto.
Couto de Roufe.
Couto de Remſtim.
Couto de Pedralva.
Couto de Vimieiro.
Couto de Tibaanos.
Couto de Cambeſes.
Couto de Queijada.
Honra de Capeanos.
Honra de Meinedo.

Sub Secunda regione continentur Miranda, Torre de Mencorvo, Villa Real, Pinhel.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Diſtrictus Miranda.

Civitas Miranda.
Villa de Vimioſo.
Villa de Algozo.
Villa de Outeiro.
Villa da Bempoſta.
Villa do Mongadouro.
Civitas Braganza.
Villa de Vinhaes.
Concelho de Penas Rojas.
Concelho do Aſinhoſo.
Concelho de Villar Secco Dalomba.

Diſtrictus Mencorvi.

Villa da torre de Mencorvo.
Villa de Moos.
Villa de Villarinho do Caſtanheiro.
Villa de Villa Flor.
Villa de Ancianes.
Villa da Alfandega.
Villa de Mirandella.
Villa de Freixo de Spada ciura.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Villa de Monforte.
Villa de Chavos.
Concelho de Freixel.
Concelho de Villas Boas.
Concelho Dabreiro.
Concelho de Fienhas.
Concelho de Caſtro Vicente.
Concelho de Lamas de Orelhano.
Concelho de Chacim.
Concelho de Corriços.
Concelho Seſelfe.
Concelho da torre de Dona Chama.
Concelho de Val de Aſnas.
Concelho de Noſellos.

Districtus Villa Real.

Villa Real.
Villa de Meijano Frio,
Villa de Canaveſes.
Villa de Monte alegre.
Concelho da Rixeira.
Concelho de Cannellas.
Concelho de Cerva.
Concelho de Pena Guiano.
Concel-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Concelho de Cidadelhe.
Concelho de Ermello.
Concelho de Barquieros.
Concelho de Sales.
Concelho de Villa marim.
Concelho de Tibanes.
Concelho de Gouvea de Riba Tamaga.
Concelho de Geſtaçon.
Concelho de Mondim.
Concelho de Aleem.
Concelho de Soilhanos.
Concelho de Fuvacos.
Concelho de Alinio.
Concelho de Murça.
Concelho de Pena.
Concelho de Aguiar de Penna.

Diſtrictus Pinhel.

Villa de Pinhel.
Villa de Almeida.
Villa de cinquo villas.
Villa de Caſtel Rodrigo.
Villa de Cedoroim.
Villa de Nemano.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Villa de Muxagara.
Villa de Caſtelbom.
Villa de Meda.
Villa de Ranhados.
Villa de Souto.
Villa de Cemancelhe.
Villa de Lamgrovea.
Villa de Marialva.
Villa de Caſtel Mendo.
Villa de Penella.
Villa da Povoa.
Villa da Vallongo.
Villa do Auelloſo.
Villa de Pinedoo.
Villa das Reigadas.
Villa da Torre dos Frades.
Villa de Almendra.
Villa nova de Faſcoa.
Villa de Villarmajor.
Villa de Trovones.
Villa de Sam Joano da Peſqueira.
Villa de Alfaiates.
Villa de Paredes.
Villa de Fonte Arcada.
Villa de Sinclin.

Concel

oncelho de Val de Coelha.
oncelho de Horra.
oncelho da Hervedoſa.
oncelho do Caſtanheiro.
oncelho de Valenca.
oncelho de Soutello.
oncelho de Tavora.
oncelho de Paredella.
)lugar do Lamegal.

Sub tertia Regione continen-
ur Ulyſippo, Santarem, Tomar,
Alenquez, Leiria & Setubal.

Diſtrictus Vlyſipponenſis.

Maxima civitas Ulyſippo per ſe regnum eſt.

Diſtrictus Santarem.

Villa de Santarem.
Villa de Almeiri M.
Villa de Muja.
Villa de Salvaterra.
Villa de Laveiras de Baixo.
Villa de Veiris de cima.

Villa

Villa de Alcanede.
Villa de monte Argil.
Villa de Alcoentre.
Villa de Azambuſa.
Villa de Torres Novas.
Villa de Curuche.
Villa de Erra.
Villa de Ulme.
Villa de Chamuſca.
Villa da Golegana.

Diſtrictus Leiriæ.

Civitas Leiria.
Villa da Batalha.
Villa de Porto de Moos.
Villa de Alpedriz.
Villa de Paredos.
Villa de Aljubarota.
Villa de Coz.
Villa de Majorga.
Villa de Alcobaça.
Villa de Euora de Alcobaça.
Villa de Traques.
Villa de S. Catherina.
Villa de Pederneira.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Villa de Cella.
Villa de Aluerninha.
Villa de Alfeizirano.
Villa de S. Martinho.
Villa de Selir do Porto.
Villa de Selir do Mato.
Villa de Obedos.
Villa das Caldas.
Villa do Cadaval.
Villa da Lourinhaam.
Villa da Atouguia.

Diſtrictus Tomarenſis.

Villa de Tomar.
Villa das Pias.
Villa de Ferreira.
Villa da Ericeira.
Villa de Agoas bellas.
Villa de Paipelle.
Villa de Ourem.
Villa de Tancos.
Villa de Atalaja.
Villa de Dornes.
Villa de Alvaiazere.
Villa de Poucos.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Villa de Rei.
Villa de Abirel.
Villa de Alega.
Villa de Sovereira fermoſa.
Villa de Pombal.
Villa de Figueiro dos vinhos.
Villa de Gude.
Villa de Macanas de Caminha.
Villa de Maçanas de dona Maria
Villa do Pedrogano grande.
Villa de Punhette.
Villa de Aellal.
Villa do Redinha.
Villa da Rabaçal.
Villa de Palhanes.
Villa de Pouſa flores.
Villa de Peneller.
Villa de Soure.
Villa da Ega.
Villa de Chano do couſe.
Villa de Abrantes.
Villa do Sardoal.
Villa de Maçaam.
Villa da Amendoa.
Villa de Belver.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Villa dos Envendos.
Villa da Ponte do Sor.
Villa da Carvoeira.
Villa da Abrechoeira.
Villa da Proença a nova.
Villa das Sarzedas.
Villa da Sartaan.
Villa de Oleiros.
Villa de Pampilhoſa.
Villa de Pedrogam pequenno.
Villa do Priorado.
Villa de Alvaro.
Concelho de Alvarones.

Diſtrictus Alenquerenſis.

Villa de Alenquer.
Villa de Torres vedras.
Villa de Enxara dos cavalleiros.
Villa de Monte Agraço.
Villa de Aldea Gallega.
Villa de Arruda.
Villa Verde.
Villa franca de Xira.
Villa da Alhandra.
Villa da Caſtanheira.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Villa de Maſora.
Villa da Eiriceira.
Villa de Povos.
Villa de Alanquez.
Villa de Cintra.
Villa de Caſcaes.
Villa de Chilheiros.
Villa de Collares.
Villa de Bellas.

Diſtrictus Setuval.

Villa de Setuval.
Villa de Palmella.
Villa de Couna.
Villa de Barreiro.
Villa de Alhos Vedros.
Villa de Aldea Gallega.
Villa de Grandola.
Villa de Alcouchete.
Villa de Cezimbra.
Villa de Almada.
Villa de Cabrella.
Villa de Camora Correa.
Villa de Benavente.
Villa Alcacere do Sal.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Sub quarta Regione comprehenduntur Conimbrica vulgo Coimbra, Guarda, Lamego, Viſeum, Aveiro & Caſtelbranco.

Districtus Conimbricenſis.

Civitas Coimbra.
Villa de Tentugal.
Villa de S. Chriſtina.
Villa de Monte mor à velho.
Villa de Louſaam.
Villa de Ançaan.
Villa de Cernache.
Villa de Miranda.
Villa de Penna Cova.
Villa de Cantanhede.
Villa nova de Anſos.
Villa de Serpys.
Villa de Mira.
Villa de Goas.
Villa de Pombeiro.
Villa de Cellaviſa.
Villa de Atganil.
Villa de Buarcos.
Villa de Redondos.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Villa de Preira.
Concelho de Carvalho.

Diſtrictus Viſeenſis.

Civitas Viſeum.
Villa S. Pedro de Arcas.
Villa de Oliveira do Conde.
Villa de Bobadella.
Villa de Oliveira do Hoſpital.
Villa de Freixedo.
Villa de Cannas de Senhorim.
Villa do S. Daniel.
Villa de vide do Monte.
Villa de S. Comba dana.
Villa de Coja.
Villa de Mortagoa.
Concelho de Barreiro.
Concelho de Povolide.
Concelho de Ranhados.
Concelho de S. Olalha.
Concelho da Sabugoſa.
Concelho de Pennaloa.
Concelho de Cutano.
Concelho de Azurara.
Concelho de Rio de Moinhos.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Concelho de Maceira de ana.
Concelho de Lobelhe de Mato.
Concelho de Tabora.
Concelho de Ladeiro.
Concelho de Ferreira de Aves.
Concelho de Galfar.
Concelho da Silvana.
Concelho de Silvares.
Conſelho do Moſteiro de hermi-(da.
Concelho de Alva.
Concelho de Mones.
Concelho de Senhorim.
Concelho de Gumieira.
Concelho de Simide.
Concelho do Sul.
Concelho de Currellos.
Concelho do Candoſo.
Concelho de Pero Salada.
Concelho de Azerede.
Concelho de Mouraz.
Concelho de Goardano.
Concelho de Roriis.
Concelho de Tavares.
Concelho de Infianes.
Concelho de Torreſelho.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Concelho de Oliveira do Hoſpi-
tal.
Concelho da Jagioſa.
Concelho de Lagares.
Concelho de Nogueira.
Concelho de Aguieira.
Concelho de Aguiar da Beira.
Concelho de Carapito.
Concelho de Beeſteiros.
Concelho de Cannas de Sabugo-
ſas.
Concelho de Alvarenga.
Concelho da Roa.
Concelho de Pinheiro.

Diſtrictus Lameganus.

Civitas Lamego.
Villa de Valdigem.
Villa de Cuçanha.
Villa de Armamar.
Villa de Tarouca.
Villa de Barcos.
Villa de Tavoaço.
Villa da Grania de Tedo.
Villa de Britiande.

Villa de Leomile.
Villa de Muimenta.
Villa de Caſtro d'Airo.
Villa de Arouca.
Villa de Cedavim.
Villa de Oliveira de frades.
Concelho de Sande.
Concelho de Maire.
Concelho de Parada.
Concelho de Fontello.
Concelho de Santa Cruz de Lumeares.
Concelho de villa Seica.
Concelho de Sain Martinho de Mouros.
Concelho do Paço de Solſever.
Concelho de Gozende.
Concelho de Croio Infuido.
Concelho de Foçaon.
Concelho de Campo benfeito.
Concelho de Ruſinde.
Concelho de Pinheiros.
Concelho de Longa.
Concelho de Chaves.
Concelho de Areoſa.

Concelho de Nogoſa.
Concelho de Villa Cova Coesheira.
Concelho de Pendilhe.
Concelho de Aregos.
Concelho de Parada deſter.
Concelho de Fragoas.
Concelho de Sam Pedro do Sul.
Concelho de Buſella.
Concelho de Gafanlido.
Concelho das Caldas de La fones.
Concelho de S. Coſmado.
Concelho de Lanhana.
Concelho de Ferreiros de Tendaes.
Honra de Lalim.
Honra de Ribadellas.
Honra de Mezio.
Concelho de S. Chriſtovam de Nogueira.
Concelho de Cabril.
Concelho de Monçaon.
Concelho de Tendanes.
Concelho de Caria.

Con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Concelho de Regus.
Concelho do Souto de pena & pera.
Concelho de Cinfaanes.
Concelho de Valançana.
Concelho de Paiva.
Concelho de Varzeas.
Concelho de Samfiis.
Concelho da Tarouquella.
Concelho de Lafones.
Concelho de S. Joani de Monte.
Concelho do Caſtello.
Honra de Beba.
Honra de Varzea da Serra.

Diſtrictus Guarda.

Civitas Guarda.
Villa de Gormello.
Villa de Linhares.
Villa de Codefreira.
Villa de Mello.
Villa de Celourico.
Villa de Gouvea.
Villa de Francoſo.
Villa de Moreira.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Villa de Caſtiçano.
Villa de S. Marinha.
Villa de Fornos de Algones.
Villa de Figutirô da Grania.
Villa de Manteigas.
Villa de Sea.
Villa de Lago da Beira.
Villa de Avoo.
Villa da Feira.
Villa de Louroſa.
Villa da Ujerinha.
Villa de S. Romano.
Villa de Loriga.
Villa de Folgoſinhos.
Villa de Barracal.
Villa de Açores.
Concelho de Formo Telheiro.
Concelho de Seixo.
Concelho do Hervedal.
Concelho de Cabra.
Concelho do Caſal do monte.
Concelho de Malança.
Concelho de Caſtroverde.
Concelho de Penna verde.
Concelho de Algodres.

Con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Concelho de Villa pouca.
Concelho do Couto de Loryano.
Concelho de Farano.
Concelho da Sanguinheda.
Concelho do Caſal.
Concelho de Valaſim.
Concelho de Villa Cova coelheira.
Concelho de Alva da Serra.

Diſtrictus Aveiranus.

Villa de Aveiro.
Villa da Arada.
Villa de Lanhoſa.
Villa de Pinheiro.
Villa de Angeje.
Villa de Coſta.
Villa de Vagos.
Villa de Foroços.
Villa de Segadaanes.
Villa de Ermida.
Villa da Troſa.
Villa doce da Ribeiro.
Villa da Reiardanes.
Villa da Paos.
Villa de Vouga.

Villa de Antoana.
Villa da Guieira.
Villa de Bronhido.
Villa de Oliveira do Bairro.
Villa de S. Galhos.
Villa de Eſgueira.
Villa de Serem.
Villa de S. Lourenço do Baino.
Villa de Auellanes de Caminha.
Villa de Bempoſta.
Villa de Pereira de geſtano.
Villa de Villarinho do Bairro.
Villa de Avellanas de Cima.
Villa de Ovar.
Villa & terra da Feira.
Concelho de Sequiis.
Concelho de Ferreiros do Conde.
Concelho do Caſal de Alvoro.
Concelho da Cuſtanheira da Beira.
Concelho de Soutello.
Concelho de Sever.
Concelho de Fumedo.
Concelho de Caſanhano.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Concelho de Cambra.
Concelho de Eſtevem.
Couto da Barca da Guarda.

Diſtrictus Caſtel Branco.

Villa de Caſtel Branco.
Villa de Caſtel novo.
Villa da Atalaja.
Villa da Idanha a nova.
Cidade da Idanha a velha.
Villa de Sam Vicente da Beira.
Villa de Proença.
Villa de Rodano.
Villa de Roſmaninhal.
Villa de Monſanto.
Villa da Bempoſta.
Villa de Penamacor.
Villa de Covilhana.
Villa de Penna Garcia.
Villa de Segura.
Villa de Belmonte.
Villa de Salvaterra.
Villa de Sorrelha.
Villa de Touro.
Villa de Sabugal.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Sub quinta Regione cenſentur
Ebora, Beia, Eluas, Portalegre &
Eſtremoz.

Diſtrictus Eboræ.

Civitas Ebora.
Villa de Arraiolos.
Villa de Montouro.
Villa de Agujar.
Villa de Montemoro novo.
Villa de Alvito.
Villa de Viana apar de Euora.
Villa das Alcacevas.
Villa do Redondo.
Villa nova de Alvito.
Villa do Torrano.
Villa de Portel.
Villa das Aquias.
Villa de Cabeçano.
Villa de Pavya.
Villa de Mora.
Villa de Laura.
Villa de Canha.
Villa de Ouriola.

Diſtri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Diſtrictus Eſtremoz.

Villa de Eſtremoz.
Villa do Canal.
Villa de Borba.
Villa de Veirõs.
Villa de Sonſel.
Villa de Viçoſa.
Villa do Cano.
Villa de Euoramonte.
Villa de Fronteira.
Villa do Vimieiro.
Villa de Figueira.
Villa de Cabeça de vide.
Villa de Avis.
Villa das Galveas.
Villa de Alter Pedroſo.
Villa da Seda.

Districtus Elvas.

Civitas Elvas.
Villa Boim.
Villa de Juremenha.
Villa de Barbacena.
Villa Fernando.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Villa de Olivença.
Villa de Novedar.
Villa de Campo major.
Villa de Ouguella.
Villa do Alandroal.
Villa de Terena.
Villa de Mourano.
Villa de Monſaraz.

Diſtrictus Portalegre.

Civitas Portalegre.
Villa de Caſtel de Vide.
Villa de Marvano.
Villa de Alpahano.
Villa do Crato.
Villa de Arronches.
Villa de Alter do chano.
Villa de Alegrette.
Villa de Açumar.
Villa de Toloſa.
Villa de Monforte.
Villa de Povoa.
Villa de Niſa.
Villa de Rees.
Villa das Meadas.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Villa Flor.
Villa do Gaviano.
Villa da Chancellaria.
Villa de Meira.
Villa de Montalvano.
Concelho da Margem.
Villa de Belver de entre Tejo & Guadiana.

Diſtrictus Beja.

Civitas Beja.
Villa de Beringel.
Villa de Ferreira.
Villa de Vidigueira.
Villa de Serpa.
Villa Ruiva.
Villa Alva.
Villa de Frades.
Villa do Marmelal.
Villa de Aliuſtrel.
Villa das Entradas.
Villa de Albeigaria.
Villa de Agoa dos pexes.
Villa de Meſeiena.
Villa de Caſevel.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Villa de Panojas.
Villa de Caſtro verde.
Villa de Alvalade.
Villa do Moura.
Villa de Garvano.
Villa de Ourique.
Villa de Mertola.
Villa de Almodouvar.
Villa dos Colos.
Villa dos Padrones.
Villa de Sanctiago de Caçem.
Villa nova de Milfontes.
Villa de Sines.
Villa de Mira.

Sub ſexta Regione ſeu Regno Algarbiæ continentur Tavira & Lagos.

Diſtrictus Tavira.

Civitas Tavira.
Villa de Cacella.
Villa de Caſtro Marim.
Villa de Arenilha.
Civitas Faro.

Vill

Villa de Louleê.
Villa de Sancto Antonio.
Villa de Alcoutim.

Diſtrictus Lagos.

Civitas de Lagos.
Villa de Alvor.
Villa nova de Portimano.
Civitas de Sylves.
Villa de Albufeira.

Servavimus in hac recenſione nomina Portugallica; monendum tamen putamus, *Coutos* ſignificare judicialem conventum, cujus dominium eſt penes privatum aliquem ex antiquo Regum beneficio: quibus pene ſimiles ſunt *Concelhos* : & *Honra*.

Civitatis Oliſiponenſis & illius diſtrictus deſcriptio: ex Oliveira.

Civitas Oliſipo hodie *Lisboa*, patet in longitudinem à Belem ad S. Bento duas leucas: quod

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

intervallum continuis ædificiis occupatur, in medio autem ipſa civitas jacet, ſeptem ſatis altis montibus ſuperſtructa, quorum non modo convalles, ſed & clivos occupat. Primus mons qui eſt ad Orientem S. Vincentii dicitur, hic Maurorũ temporibus extra civitatem fuit; nam vetus civitas exordium ſumebat à Caſtello, & ab eo deſcendebat ad ripam fluminis, & ſecundum illius ductum murus pertinebat ad turres, quæ ſunt è regione Eccleſiæ Miſericordiæ ab Emannuele R. fabricatæ, & hinc murus per portam ferream ad caſtellũ redibat, quo circuitu ſeptem parochiæ continentur. Deinde novus murus ductus fuit à porta Civitatis ſecundũ ripam fluminis ad portam Crucis, & ab ea ad monaſterium S. Vincentii, quo ambitu octo parochiæ comprehenduntur. A Caſtello autem ubi murus hic novus verſus ortum terminatur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

tur; murus rurſus ad Occidentem perductus fuit ad S. Rochum, à quo denique ad ripam fluminis deſcendit, & decem complectitur parochias: ita ut hic ambitus in totum viginti quinque parochias contineat. Sed ut ad primum hunc montem revertar, is ad Orientem aſſurgere incipit ab illuſtri monaſterio S. Claræ, & ſubit ad S. Vincentium, à quo deſcendit ad noſtram *Sennoram* de Gracia, ubi & murus civitatis deſinit, ab hac ad meridiem deſcendit per S. Andream & Salvatorem ad equile Regium, ita ut intra hunc montem contineantur ſex ſatis grandes parochiæ: nimirum S. Engraciæ extra muros, intra autem S. Vincentii, S. Mariæ, S. Andreæ, Salvatoris & S. Stephani.

Secundus mons, ad occidentem prioris, ab ejuſdem termino initium ſumit, & aſcendit ad portam S. Andreæ, atque inde ſecundum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

occidentale Caſtelli latus, ad equile Regium protenditur; continetque parochias tres, ad Orientem quidem S. Michaelis, ad Occidentem S. Petri, & in vertice quaſi S. Thomæ.

Tertius qui altiſſimus & undique præceps & rotundus, munitiſſimum habet Caſtellum, altis muris & turribus cinctum. Incipit hic mons ad Orientem à porta S. Andreæ, & abruptis clivis deſcendit ad equile Regium, & inde magno ambitu, mediæ pene leucæ ad portam S. Andreæ redit; continetque parochias ſequentes, S. Crucis in Caſtello, S. Bartholomæi, S. Jacobi, S. Martini, S. Georgii, S. Joannis, S. Magdalenæ, S. Mamedæ, S. Chriſtophori, S. Laurentii & magnam partem S. Sebaſtani de Mouraria.

Quartus dicitur S. Annæ, qui triangularis eſt formæ, & medius inter Caſtelli montem, & S. Rochi,

chi. Ad radices illius verſus Orientem itemque verſus Occidentem duæ ſunt valles oblongæ, quæ terminantur inter hanc vallem quæ inter Caſtellum & S. Rochum interjacet; in tertia hac viſuntur parochiæ Conceptionis, S. Juliani, S. Nicolai & S. Juſtæ; in orientali autem valle viſitur parochia dos Anios, in qua ſunt 933. foci, & bona pars parochiæ S. Sebaſtiani, in qua ſunt foci 870. occidentalis denique, quæ deſinit ad S. Sebaſtianum de Pedreira, & quartam partem leucæ in longitudinem patet, ab una parte grandibus & nobilibus ædificiis ornata eſt, ab altera fertiliſſimis hortis conſita; continet parochiam S. Joſephi, in qua 620. foci, & magnam partem parochiæ S. Sebaſtiani de Pedreira.

Quintus mons dicitur S. Rochi, qui à porta do Ouro ſecundum vallem quæ media eſt inter ipſum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

& montem Caſtelli, ſenſim ad S. Rochum aſcendit, rurſuſque per anguſtam vallem ad ripam fluminis deſcendit. Continet magnam partem parochiarum S. Juliani, Juſtæ, Joſephi & Nicolai; parochiam martyrum Trinitatis, Loreti, & bonam partem parochiæ S. Pauli.

Sextus mons à quinto verſus Occidentem, dicitur vulgo das Chagas, id eſt quinque plagarum Domini; propter Eccleſiam quam hic ædificarunt nautici homines qui in Indiam navigant; præter hanc autem continet tres parochias, videlicet majorem partem parochiæ Loreti, partem parochiæ S. Catharinæ & S. Pauli.

Septimus mons S. Catharinæ montis Sinai, qui verſus occidentem à Sexto ampliſſima valle diviſus.

Cæterum in civitate Oliſiponenſi quadraginta ſunt parochiæ, quæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

quæ à noſtra Sennora de olivis ad noſtram Sennoram de vinda, duarum leucarum intervallo continentur. In quibus parochiis, ratione ſuperioribus annis accurate ſubducta (peregrinis omnibus exceptis atque advenis Portugallis neqùaquam annumeratis) fuerunt ſupra viginti novem millia familiarum; & centum & decem mille & octingentæ animæ; præter trecentos clericos in eiſdem eccleſiis miniſtrantes. Sunt in eadem viginti monaſteria religioſorum, in quibus variorum ordinum monachi mille trecenti ſexaginta quinque; & octodecim religioſarum virginum, in quibus itidem variorum ordinum monachæ mille octingentæ & triginta.

In macello Oliſiponenſi quotannis mactantur undecim millia boum, centum millia ovium, quindecim millia caprarum. ita ut vectigal carnium in macello ve-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

neuntium in annos ſingulos locetur quinquaginta quinq; millibus ducatorum. Anno 1617. è Braſilia Oliſiponem advectæ ciſtæ Sacchari 26413, quarum ſingulæ ut minimum quindecim arobas pendunt. Ex Madera autem & Inſula S. Thomæ ut minimum 10000. Eodem anno in oppido Vianæ venditæ fuere ciſtæ 5000. Notandum: in unam navem quam vocant Caraquam, cum ſuis armamentis & nautarum ſtipendio (mercibus omnibus exceptis) antequam è portu Oliſiponenſi egrediatur, impendi 127500. ducat.

Porro quinque ſupra dictorum montium firmo muro cincti ſunt, in quo ſunt ſeptuaginta ſeptem altæ turres & viginti duæ portæ ad ripam fluminis, & verſus terram ſeptendecim; tantus autem concurſus è vicina regione fit ad urbem, ut à curioſis obſervatum ſit, per portam S. Antonii in dies 1500. jumen-

menta ingredi; per S. Vincentii pra mille; per S. Crucis ſupra oo; & per Spei ſupra 1200. farina nuſta & fructibus omnis generis.

Inter Civitatem hanc & Caaiis quinque leuc. intervallo ſex nt arces; quarum prima, muniſſima & ſplendidiſſima eſt Beem, in qua multæ machinæ bellicæ diſpoſitæ.

Secunda maxima, multiſque ropugnaculis & machinis intructa, arx S. Juliani, ad ipſum Tagi æſtuarium, ubi mari miſcetur; n qua ſeptuaginta majora tormenta bellica & præſidium quadringentorum militum.

Tertia quæ Cabeca Secca dicitur, in medio æſtuario, ſitu à natura munitiſſimo.

Quarta arx S. Antonii, à monaſterio ejuſdem nominis illi vicino ſic dicta.

Quinta denique in oppidulo Caſcaiis, omnibus rebus ad pro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

pulſandas hoſtiles naves abund[illegible]
inſtructa.

Ut autem intelligatur, quan[illegible]
tum hæc civitas in mari poſſit[illegible]
obiter hic annotandum; præte[illegible]
Claſſem qua Rex Sebaſtianus co[illegible]
pias ſuas in Africam traduxit, qu[illegible]
ſupra mille velis conſtabat: cum[illegible]
Philippus II. Caſtellæ Rex Portu[illegible]
galliam intraret, & Galloru[illegible]
claſſis cui Philippus Strozza præe[illegible]
rat, metueretur, viginti duarum[illegible]
dierum ſpatio XXVII. majores na[illegible]
ves hic inſtructæ, cum quibu[illegible]
Marchio S. Crucis Gallorum claſ[illegible]
ſem profligavit. Anno autem cIↄ
Iↄ LXXXIII. claſſis centum & ſe[illegible]
ptem navium ſub Marchione S[illegible]
Crucis hinc profecta Tercerano[illegible]
rebellantes ad obſequium reduxit[illegible]
Anno dein cIↄ Iↄ LXXXVIII. in[illegible]
formidabili illa claſſe qua Hiſpa[illegible]
nus Angliam invadere propoſue[illegible]
rat, tredecim Portugallicæ, qua[illegible]
Zabræ, qua Galeones, fuerunt; in-
te[illegible]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

quas eminebant Galeon S. artini, qua dux Medinæ veheba- & mille milites: & S. Joannis a octingenti milites, & denique Matthæi qua ſexcenti.

Sunt in hac civitate varia arma- entaria, quibus ſunt multa tor- enta, & omnis generis apparatus llici & nautici.

Præterea in ambitu urbis ad inque leuc. veluti circino cir- mducto, hæc ſunt oppida & pa- . Primo oppidum Caſcaiis, quod omitibus Monſanti paret, fami- is numerat circiter nongentas, duabus parochiis degentes, in ibus ſunt perſonæ 3500. Suntq; illius ditione tres aliæ parochiæ lcabedecæ 350. focis conſtans, erſonis, 1500. S. Domingo de ana 150. foc. perſon. 500. Car- uelos 140. foc. perſon. 400.

Duabus à Caſcaiis leuc. ſitum t oppidum *Collares* omni fru- uum genere abundans, quorum

vecti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

vectigal quotannis ad mille qui
gentos coronatos aſcendit: una
habet Parochiam 180. foc. in qu
bus 800. perſ. Ab hoc unius leu
intervallo diſtat antiquiſſimum
nobiliſſimum municipium *Si*
tra, quod Regnis Portugalliæ
tribui ſolet, quæ in illius diſtric
poſſident ſex ditiſſimos priorat
quorum prior qui S. Martini dic
tur, in ipſo municipio ſitus 38
focos complectitur, in quibus an
mæ 1389. Secundus S. Mariæ 9
focorum in quibus 290. anima
Tertius S. Michaëlis, qui licet ta
tum 40. foc. & 80. perſon. con
neat, tamen annuatim mille d
catos reddit. Quartus S. Petri 17
foc. 630. animar. Quintus Te
rugem 150. foc. 560. animæ. Se
tus Eccleſia nova 196. focor.
quibus animæ 690. Præter h
prioratus ſex parochias habet a
nexas, in quibus ſunt 1203. fo
animar. 4000.

Duab

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Duabus à Sintra leucis ad O-
entem jacet municipium Chi-
iros 95. focor. in quibus animæ
79;& ab hoc mediæ leucæ itine-
ad Orientem Mafora duabus
onſtans parochiis; in quibus foci
o. animæ 1220. Sequitur dein-
eps Ruda in qua duæ parochiæ,
quibus 430. foci, animæ 1500.
Porro ad ripam Tagi, unam ha-
et parochiam, 180. foc. 600. ani-
nas.

Villafranca municipium di-
es, una hic parochia, 900. foci &
upra 3500, animar.

Huic vicina Alhandra, Archie-
iſcopi Oliſiponenſis municipiũ,
na hic parochia 650. foci,
200. animar. Sequitur deinde Al-
verca ad Regem pertinens, una
parochia 340. foci, 1180. animæ.

Povoa de don Martinho, quod
eſt Comitis de Villa nova munici-
pium, una parochia 270. foc. 600,
animæ, Hinc jam in agrum Oli-
ſiponen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

ſiponenſem tranſitur. qui incipi Villa longa, ubi una parochi 460 foci, 940. animæ. & ne mi nutatim cætera perſequamur, diſtrictu ſive ambitu quinque leu carum ſupra dicto, parochiæ cu ſuis templis ſunt quinquaginta novem, 13403. foci. 4640 animar. E quibus frequentia Civi tatis Oliſiponenſis cenſeri poteſ

Trans Tagum autem in ſimi diſtrictu & diſtantia à civitate ſur municipia aut pagi viginti nover cum ſuis parochiis, in quibus nu merantur 7177. foc. & 26386 animæ.

Denique tam in Civitate quam in prædicto circuitu circulari ſun 128. parochiæ, 173217. animæ. Præter religioſos & religioſas.

Hactenus ex Oliveira.

LUSI-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

USITANIÆ
loca aliquot deſcripta.

Ab And. Reſendio.

Agos olim Lacobriga, nobi-
liſſimum noſtro ævo oppi-
um, frequenſque, ac nuper à Se-
ſtiano rege in civitatis titulum
honorem evectum; ſicut & Faro
Joanne III. Sebaſtiani avo.

S. Iacobus de Cacem oppidum
excellenti colle ſitum, qui pro-
pectum maris aperit.

Sinis maritimum oppidum, &
ropter piſcationem non parum
icinæ regioni conducibile.

Eluas urbs fertilitate ſoli & no-
ilitate civium ut poſtremas non
ert, ita olei bonitate, ſine contro-
erſia, primas obtinet.

Ab

Ab Io. Antonio Viperano.

ALmerinum eſt pagus è re-gione Santarenæ (quod op-pidum veteres Scalabim appella-runt) inter quæ fluv. Tagus flu- XL. M. P. ſupra Oliſiponem. Lo-cus planus & patens, à dextra & ſi-niſtra collibus late cinctus, frugum ferax, venatione amœnus, hyem- ſaluber, regiis ædibus nobilis; ubi Portugallenſium Reges hybern- tempore propter aëris temperiem vitam degere conſueverunt.

Tomar eſt oppidum, (quod ve-teres Neobantiam appellarunt in Ciſtagana inter Scalabim & Conimbricam, ab hac 36. ab illi 24. m. paſſ. diſtans, in longa ſed anguſta planitie; quam à dextr- fluvius non longe illinc oriens ab- luit, à ſiniſtra colles vitibus & oli- vis conſiti cingunt; in quorum ſummo, qui oppido imminet, templum eſt antiquum & augu-

ſtum

tum, ac templo juncta ingens ac pulcherrima domus, olim militum Templariorum, nunc Chriſti militiæ Fratrum.

E Vaſconcellio.

MOns Sintræ ſatis navigantibus notus: apprime viridis & amœnus, ſi ibidem æſtum velis ſuis menſibus declinare. Plurima in hoc monte viſuntur non curſim attingenda, ſed memores promiſſæ brevitatis, aliqua tantum perſtringemus: In ſummo, mirumque in modum acuto vertice, videre eſt affixum prærupto ſaxo monaſterium S. Hieronymi, cujus ædificationem numquam ſatis admireris; ſi locum, ſtructuram & ædificii magnitudinem contempleris. Eſt illud S. Mariæ à Rupe dicatum, opus univerſum lapicidarum opera & ferro incuſſorio duro in lapide excavatum, ita ut pergulæ cubiculares Monachorum

 cono-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

& domus reliquæ Monaſterii uſu
neceſſariæ, quin & templum ip
ſum, ac vicinæ excipiendis hoſpi
tibus ædes ſatis amplæ, ob aſſi
duam frequentiam eorum, qui a
novendiales preces illuc venti
tant, in rupe ſint exciſæ. In atri
& alia monachorum viridaria, ub
plurimæ pomorum feraces colun
tur arbores, nec non ſuaves her
bæ, terra aliunde convecta fuii
Monaſterium efficit ſpectabile ju
cundiſſimus undiquaque proſpe
ctus: quem, qui plurima vider
prealta loca, omnibus amœnitat
bus anteponunt; parte enim ali
ſeſe prębet Oceanus: ad montis la
tera valles apparent oculis jucun
diſſimæ, in quibus omnis gener
arbores, tam pomis quã frondibu
commendatæ: è radicibus longi
ſimæ extenduntur planicies pe
coris & tritici feraces; qui proſpe
ctus adeo multiplex & varius, ne
ſcio quam incondito ac lapido
mon

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

monti conciliat venuſtatem. Ad latus aliud, infimo in monte prope maris oram, qua aliquantulum mare ſubintrat, olim fuit antiquum templum Soli & Lunæ conſecratum, cujus adhuc extant veſtigia. Montem verſus continentem attingit vallis leucæ ſpatio in longitudinem, Luſitani vocant Collares (quaſi dicas monilia) ab oppido hujus nominis juxta Oceanum ſito. Vallem hujus magnitudinis, aut viſui pulchriorem aut uſui commodiorem univerſa in Europa nõ facile reperies. Eſt undique pomiferis arboribus conſita, quæ adeo ſunt fertiles in eo ſolo, ut ſeſe undique certatim rami permiſceant, & vix infra ambulantibus liber pateat ſuſpectus cœli, foliorum diverſitas conſimili in viredine mirifice intuentium oculos oblectat. Ex hac una valle maxima ex parte alitur Ulyſippo: inde enim diebus ſingulis, tam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

hyeme quam æſtate onuſta pomi
& oleribus jumenta, civitatem in
grediuntur; ut omittam, quæ vi
num ac triticum ex eadem vall
ſolent aſportare. Decimæ pomo
rum quæ Regi ſolvuntur (*ciza*
vocant Luſitani) in annos ſingu
los, quingentos aureos ſupra du
millia efficiunt.

Ex eodem Reſendio.

MAuram inſigne oppidum
Novum fuiſſe Arucci, e
cippo, quem ibi legi, perſuaſum
habeo. *Iuliæ Agrippinæ Cæſari*
Auguſti Germanici matri Augu
ſtæ nova civitas Aruccitana. No
vum autem Arucci dici puto, quo
niam adhuc ſupereſt Arucci vetus
nomenque retinet. Vulgo enim
Arouche dicitur, proferturqu
plane græce, ut à Ptolemęo voca
tur. parum tamen jam frequens e
Arucci vetus. In territorio quo
que oppidi ejuſdem mult

anti

antiquitatis ſuperſunt veſtigia.

Myrtilis, quam Mertolam appellamus, Anæ fluvio eſt impoſita, multis antiquitatum monumentis plena, cippis, columnis, ſtatuis, quibus tam Gothi quam Mauri ad reficiendos muros pro cæmentis abutebantur, ut erant & hi & illi ingenio plane barbaro. Abeſt à pace Julia juſtis XXXVI. paſſ. millibus, hoc eſt, noſtratibus novem leucis, qùod Antoninus in itinerario dixit.

Olim vocatam *Balſam* eam eſſe conjicimus, quæ noſtro tempore *Tavilla* nominatur, maxima Algarbii civitas. Ejus præter Pomponium, meminere Plinius, Ptolemæus, & in itinerario Antoninus.

Orichienſis ager, Turditanis ac Celticis junctus, regionem parvam efficit, octo vel ad ſummum decem oppidorum præter vicos ignobiles. Nomen accepit ab

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Orichio regionis nobiliori oppido, & quia campeſtris ager eſt, frumentarius ac paſcuus, vulgo campus Orichienſis appellatur.

Ab Helvis digredientem intercipit nobiliſſimum oppidum, Brigantii ducum ſedes, quod ab amœnitate Luſitanus idiotiſmus Villam vizoſam nominavit. Proſerpinæ ibi delubrum fuit, ubi modo S. Jacobi ædes eſt, in ſuburbio.

E Scholiis Jacobi Menoetii ad Libros Reſendii.

Vrbium, civitatum & oppidorum nomina Latina & vulgaria.

FOrum Limicorum.
Ponte de Lima.
Næbis.
Neiva.
Bracara Auguſta.
Bragua Colonia.
Aquæ Flaviæ.

Cha-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Chaves.
Concia ſive Contium.
Miranda de douro.
Calem.
O Porto.
Lama & Lameca.
Lamego.
Lancobriga.
A Feira.
Talabrica.
Aveiro.
Æminium.
Agueda.
Conimbrica.
Condexa à Velha.
Seilia.
Seire.
Eburobritium.
Euora de Alcobaza.
Collipo.
Leiria ex ruinis.
Scallabis ſeu Julium præſidium.
Santarem.
Jerabrica.
Povos.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Moro.
Almoroul ou Punhete.
Olyſippo felicitas Julia.
Lixboa.
Tubucci.
Abrantes.
Fraxinum.
Alpalhano ou Gaviau.
Igædita.
Idanha, Velha, Aguarda.
Amœa.
Portalegre.
Medobrica.
Aramenha.
Ad ſeptem aras.
Azumar.
Elteri.
Altar do Chano.
Matuſarum.
Ponte do Sor.
Aritium prætorium.
Benavente.
Equa bona.
Couna.
Cetobrica.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Setuval.
Ceciliana.
Agualva ou Agoa de Moura.
Malceca.
Marateca.
Salucia urbs Imperatoria.
Alcacer do Sal.
Ebora, liberalitas Julia.
Euora.
Calantica.
Arrajollas.
Ciellium.
Ceice vinto de Tomar.
Saurium.
Soure.
Helvii.
Elvas.
Nova civitas Aruccitana.
Moura.
Serpa.
Serpa.
Pax Julia.
Beia.
Merobrica.
Mertola.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Lacobrica.
Santiago de Cacem Lagos.
Portus Hanibalis. (ver.
Villa nova de Portimano ou Al-
Oſſonoba.
Eſtoi prope Pharum.
Balſa.
Tavilla.

Fluviorum nomina.

Anas.
Godiana.
Avus.
Rio Ave.
Minius.
Minno.
Tagus.
Tejo.
Callippus.
Cadam.
Durius.
Douro.
Limia ſeu Lethe.
Lima.
Vacua.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Vougua.
Munda.
Mondeguo.
Tamaca.
Tamagua.
Cuda.
Coa.
Ozecarus.
Zezere.
Subur.
Sor.
Ancus.
Rio de Soure.
Seilia.
Seire.
Æminium.
Rio d'Agueda.
Celandus.
Rio Grefones.
Cadavus.
Rio Cavado.
Malceca.
Marateca.
Ceciliana.
Agualva ou ague de Moura.

De

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

De Academia Conimbricenſi.

E PETRO DE MARIZ.

PRima hujus Academiæ inſtitutio debetur Regi Dionyſio; quidam primitus in hac urbe locatam volunt, alii Olyſſipone huc traductam: & quidem in civitate Olyſſipone inſtitutam anno milleſimo ducenteſimo nonageſimo primo. verum propter diſſenſiones & certamina inter cives & Scholares ad Conimbram ab eodem Rege tranſlatam anno milleſimo treceteſimo & octavo; alii denique ſub pontificatu Joannis XXII. inſtitutam volunt. Sed fieri poteſt ut demum à Joanne privilegia pontificia fuerint impetrata.

Lectiones autem primum habitæ Theologicæ in quibuſdam monaſteriis: aliarum ſcientiarum, & artium in ædibus Lectorum. Deinceps omnes habitæ in ædibus jun-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

junctis palatio Principis, ubi hodie eſt Collegium S. Pauli. Stipendia autem profeſſoribus ſolvebantur ex Eccleſiis de Pombal & Soure, poſtea Magiſter & conventus Chriſti, illud onus in ſe ſuſcepit.

Verum quia Civitas Olyſippo opulentior erat & peregrinis ob commercia oportunior, Academia rurſus anno milleſimo, treceteſimo & quinto, eó fuit translata à Rege Ferdinando, primi inſtitutoris pronepote: habebanturque lectiones in Moneta veteri; uſque ad annum milleſimum quadringenteſimum trigeſimum primum, quo Infans D. Henricus fama celeberrimus inter ætatis ſuæ principes & filius Joannis primi, eis donavit proprias ædes in quibus habitabat: & addidit magnos cenſus annuos, accivitque doctiſſimos & ſapientiſſimos viros, ampliſſimaque privilegia impetravit; quo factum eſt ut ſupra

modum

modum illis temporibus Academia illa Olyſipponenſis floreret. Accidit ut eodem tempore commercia propter navigationes in Africam aliaſque partes tum primum tentatas & magnum incrementum quotidie capientes, ſupra modum augeri, maximumque peregrinorum mercatorum confluxum fieri, ut tranquillitas ſtudiorum plurimum interturbaretur; quare denuo conſultius viſum Academiam ad Conimbricam reducere; neque enim alius in toto Regno locus reperiebatur opportunior; aeriſque bonitate & terræ fœcunditate præſtantior, amœniorve: ea tranſlatio facta ſub Joanne tertio: accerſitique ex omnibus pene mundi partibus viri doctiſſimi in omnibus facultatibus & literis. Varia primum loca attributa, donec anno 1548. collegium regale ædificatum fuit, in quo Magiſtri Pariſiis accerſiti le-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

ctiones eo anno inchoarunt; quanquam poſtea locus mutatus prout adhuc hodie viſitur. Idem Rex plurima collegia conſtruenda præcepit, largeque dotavit: adhæc annuos reditus in ſtipendia Profeſſorum amplificavit & roboravit.

Cœli ſolique qualitates.

Ex

NICOLAO d'OLIVEIRA.

Optima ratione dici poteſt & affirmari, Regnum hoc ſitum eſſe in formoſiſſima, belliſſima, & temperatiſſima parte mundi, non ſolum propter peculiarem ſuam pulchritudinem & fertilitatem (quæ ſane maxima eſt, licet ſatis indiligenter culta videatur, quia indigenæ magis inclinant ad militiam quam agriculturam)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

turam) ſed potius quia ſitum eſt in medio quaſi maximorum & fœcundiſſimorum regnorum, quæ illud veluti ventriculum undique alunt; adveniunt enim inde per multas partes commeatuum abundantia & omnis generis merces, tam rerum quæ in illis naſcuntur, uti vini, quod plurimum obtinet & præſtans; & olei, cujus in Sanctareno ſolo tanta eſt abundantia ut meminerim me ſæpe audire ex incolis illius tractus, ſi effunderetur oleum quod tenent, naſciturum inde fluvium haud parciorem Tago; & Olivarum ejuſdem tractus; utrius que autem tam olei quam Olivarum muria conditarum ad ſolum Belgium quotannis evehuntur ſupra tria millia piparum, præter ea quæ alio transferuntur; præſertim in Regna & provincias quæ armis ſubacta ſunt: & tritici, quod quidem ipſis indigenis poſſet abunde ſufficere,

nis

niſi tantus eſſet concurſus peregrinorum ad hoc Regnum & tanta copia ad Colonias extra Regnum deportanda eſſet. Et ſi omne ſolum, & campeſtria loca colerentur & in eis ſementis fieret (ut ſane nullo negotio poſſet) etiam ſufficeret frumentum aliis regionibus communicandum; quum jam ab aliis accipiatur. Cujus rei argumentum eſt, quod anno 1608. ne quidem fœcundiſſimo, decimæ duorum oppidorum Serpæ & Mouræ reddiderint mille quadringentos & ſeptuaginta modios tritici, pręter hordeum, milium & legumina; non computato proventu Eccleſiarum, monaſteriorum & commendatariorum, qui decimas nullas ſolvunt. Quin etiam quicquid in hoc Regno terra producit, in ſuo genere præſtantiſſimum eſt totius mundi, & validiſſimum. Piſcibus abundat haud ſolum marinis;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

haud ſemel obſervatum una vice ad capiendas Sardinas egreſſas barcas centum duodecim, quarum ſingulæ vehunt viginti millia & ſupra; præter alia navigia, quæ pertinent ad *Paimogo* juxta *Peniche*, ad *Caſcais*, *Cezimbram*, *Setuval*, *Cines* & alia oppidula Algarvienſis oræ. Et reddit decima horũ piſcium in urbe Oliſiponenſi ſoli duci Braganziæ duo ſupra viginti millia cruzatorum. Carnis maxima eſt copia præſtantiſſimæ, imprimis bovillæ, ovillæ, caprinæ, & porcinæ. Obſervatum, in ſola civitate Oliſiponenſi quotannis in publico macello cædi ad minimum, undecim millia capita armentorum, centum millia ovium, quindecim millia caprarum & hircorum, præter ea animalia quæ alibi privatim mactantur, atque in monaſteriis & nobilium palatiis, & domibus privatorum. Vectigal autem carnis in

macel-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

macello publico quotannis redimitur quinquaginta & quinque millibus cruzatorum. Præter magnum numerum boum & porcorum qui mactantur ad regiam claſſem. Caſei hujus provinciæ facile reliquos totius orbis excellunt. Avium ſilveſtrium omnis generis infinitus numerus; uti & ferarum. Maximi greges porcorum, non ſolum ſilveſtrium, ſed domeſticorum, ita ut uno anno in publico macello mactentur ad minimum viginti quatuor millia. Salis quoque in hac provincia maxima eſt abundantia.

Ex P. Antonio Vaſconcellio S. Jeſu Sacerdote Theologo Olyſiponenſi.

Vniuscujusque Regionis Vbertas.

1 DE Provinciarum Luſitaniæ ubertate (inquit) ſingulatim acturus jure ſuo à Tranſ-

tagana exordiar, quæ humano victui partem ſuppeditat præſtantiorem. Eſt hæc inter reliquas Luſitaniæ provincias tritico laudatiſſimo commendabilis, neque aliud tota in Europa colligitur præſtantius, cum primis quod Eborenſe profert ſolum, & illi adjacentes agri ad Pacem Juliam, Serpam, Mauram & Orichienſem uſque tractum. Quocirca uti Romanæ Reipub. horreum antiqui ſcriptores Siciliam appellarunt, unde Romana civitas alebatur, Regni etiam Luſitani horreum jure dicemus Regionem Tranſtaganam, inde enim, quod ſingulis annis aſportatur frumentum, Ulyſiponem Regni caput, & ejus conterminos alit incolas, è quibus Regnum haud mediocre coaleſcit. Vinum cum primis nobile, & lectiſſimum abunde profert oleum: Caro inde pinguiſſima & pecudum & armentorum: Tranſtagani

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

gani caſei commendatiſſimi: poma & mitiora & inter omnia ſucci & viriditatis tenaciora; ſolum univerſum valde craſſum ac pingue: in hac item provincia pretioſiſſima ſecantur marmora.

2 Interamnenſis regio tam hominum, quam rerum omnium, quæ ex terra gignuntur, opulentiſſima: illius medium Archipræſul obtinet Bracharenſis, quem penes Hiſpaniarum primatus (licet adhuc lis indiremta à multo jam tempore cum Toletano præſule intercedat) ſub illo octingenti fontes ſacri baptiſmatis numerantur: Portuenſis Epiſcopus in eadem ſimiliter ſacros fontes numerat ad ſexcentos: ultra has Epiſcopales ſedes, quinque reſtant aliæ, quas Canonicales ſive collegiatas dicunt Eccleſias. Ultra centum & triginta Monaſteria tantula viſuntur in provincia, alias ut præteream magnorum redituum Eccle-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

ſias(vulgo dicimus *Abbadias*)nec nõ plures alias (Comendas dicunt Hiſpani) quæ ſacræ militiæ hominibus peropulentas impendunt decimas: Harum alias Chriſti milites, & S. Joannis à ſacrę urbis Xenedochio tenent alias, omnes vero perhonorificæ ſunt pariter & ditiſſimæ. Colligit ex hac provincia Rex in ſingulos annos viginti ſupra centũ aureorum millia, totidem privati Domini ac Dynaſtæ: neque id mirum videbitur Eccleſiæ reditus ampliſſimos conſideranti: conſtat ſiquidem breviſſimo Regionis ſpatio ultra millionem aureum ſacris hominibus perſolvi. Excipit quinq; maris oſtiis naves; amplectitur ſeptemdecim munita oppida; totidem abſque muro præter duas quas dicimus civitates. Bracharenſem & Portuenſem. Eſt purum hic cœlum & ſalubre, & ſolum adeo mite ob perennes aquarum fontes, ut
mirum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

nirum in modum hominum ſoboles nutriatur: mulieres ad quinquageſimum uſque annum filios edunt, qui cœli, ac ſolis benignitate ferme incolumes educantur, & ad longiſſimam ſenectutem eaſdem ob cauſas ætatem agunt. Unde in qualibet ferme domo maritali ad viginti & quinque liberos invenies; ex quo innumera hominum coaleſcit multitudo, ut ſuperiori ætate videre fuit, cum militaris cenſus ex more per ſingulas fiebat provincias Luſitaniæ, tunc enim Barcellorum in finibus (oppidum eſt Interamnenſe) duobus & triginta ſub ſignis, armatorum millia ſeptemdecim cenſa fuerunt. Incolę triticum aliquibus ferunt in arvis, cæteroqui ſecale & milium ab inſita terrę vi colligunt abundantius. Pomis cujuſque generis eſt uberrima: paſcua carnem ex univerſa Hiſpania teneriorem & guſtui jucundiorem: ora mari-

 tima

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

tima piſces præſtat delicatiores. Uvæ altis ex arboribus ſuſpenſæ magnam vini edunt copiam, non illud dulce quidem admodum & pretioſum, ſed quod alendæ plebi ſit abunde. Venationi & aucupio eſt maxime opportuna, alitibus enim, ſylvarumque animantibus abundat, neque aliunde canes venatici, aut volucres rapaces ſunt quærendæ; utrumque enim nec ignobile tellus præſtat. Ita denique regio iſta aſpectui eſt jucunda, hominum uſui utilis & accommoda, ut eam non immerito mortalem paradiſum poſſimus nuncupare; in illa ſiquidem toto anno vernantes flores invenies, quaſi ver primum ſemper effloreſcat: unde Strabo Luſitaniam ſolum fortunatum appellavit.

3 Tranſmontana regio, qua Contium civitas & Brigantium & illuſtria aliquot oppida, nimis arida, uti ferme ſolent eſſe feraces

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

uri regiones, & idcirco aliquæ
idem ſunt à tranſanctis ætatibus
urifodinæ: alio Gallæcium, Le-
ionenſe alio Regnum attingit:
ritici, vini, olei ac totius generis
ecudum ſatis ferax, ut ſibi non
antum, ſed conterminis victum
ræbeat.

4 Beira regio eſt amœniſſi-
na, ob fluvios, qui eam pluribus
ocis interſecant; frumentum ſuis
uod incolis ſit abunde tellus pro-
ert, ſecale & milium edit felicius;
inum eſt locis aliquibus maxime
retioſum. Ob aeris temperiem &
mœnitatem plurima diverſi ge-
eris poma educat: mala, quæ ob
nſitam toto anno viriditatem, ap-
ellamus *Verdeais*, mittit in reli-
quam Luſitaniam laudatiſſima.
mmenſam prope caſtaneæ creat
im, qua vulgus inops ſolet victi-
are, toto ſiquidem anno illam &
nollem ſervant & fumo duratam.
Magnos alit ovium greges ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

montis Erminii radices, qui in magnam regionis partem dum excurrit, plures ex ſe fluvios emittit & paſcua aſſiduo irrigatu præſtat pecori peraccommoda. In fluminibus (valde ſcilicet frigidis) troctę ſive tructæ, genus piſcis ſuaviſſimum, captantur, ex tota Hiſpania celebriores.

5 Ex Interamnenſi regione & Algarbiorum regno, tantam tamque tenuis lini copiam legunt incolæ, ut ex iis totum abunde Regnum veſtibus lineis reficiatur. Quin ibidem mulieres colo aliæ vitam alunt, aliæ ingentes telas conficiunt, quas in Legionenſe regnum & Caſtellanum mittant venales, neque hæc vilis habetur merx inter eas, quæ in Hiſpanicas Indias aſportantur. In oppido Vimarano lineæ elaborantúr filo ſubtili adeo ac delicato, ut nullibi terrarum aliæ videantur cum iis, vel ſubtilitate vel candore comparan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

-randæ: Regium vectigal, quod
hujus tantum oppidi lineis
-omparatur, ſeptem ferme & octo
-erumque efficit aureorum mil-
-t, ex quo facile, quantum privati
-olligant, apparebit.
6 Eſtremadura, cujus caput
-ſt Ulyſippo, feliciorem in Luſita-
-ia tractum occupat, in quo om-
-ia, quę terra profert viſuntur lau-
-atiſſima: ad hanc ſpectat pro-
-inciam Scalabitanus ager, qui
-um Sicilienſi poteſt tam pecoris,
-uam ſegetis ubertate contende-
-e. Magnam ulterius producit
-lei copiam, quod in ſeptentrio-
-ales provincias & in Luſitaniæ
-ectigales quotidie navibus tranſ-
-portatur. Ulyſipponenſe ſolum eſt
-berrimum, quod ibidem ſeritur
-riticum à Tranſtagano parum
-abeſt. Vina ad Tagi ripam cele-
-berrima: prope fluvium multæ
ſunt ſalinæ. Ex Cetobrica & Sala-
-cia lectiſſimum in varias regiones
mitti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

mittitur ſal, nec tanta umquam copia exhauritur.

7 Algarbiorum Regnum ultima Luſitaniæ pars, qua magis ad Auſtrum excurrit, ita ficetis et occupatum & vinetis (præcipuus eſt illo in Regno hic terræ cultus) ut aliquando à vicinia victum exigat, ſi annorum minus faveat clementia, ſed vicinum oppidum Mertola (antiqua olim Myrtili Romanorum colonia) opem facile præſtat tritico, quod abunde ſuo ex agro legunt Coloni, nec minus etiam opitulatur Orichienſe arvum, quod proximo eſt in confinio. Eſt quidem verum, quod annis modice fertilibus, ſibi abunde triticum colligunt incolæ, & quod ad S. Vincentii promontorium ſeritur, cum optimo quolibet ex Hiſpania de bonitate contendit. Abundat vino nobili, & oleo, quæ ſimul cũ fico, uva paſſa, amygdalo, Thynno ac Sardinia

(com-

(communis eſt merx illius regionis) in exteras regiones transferuntur. Ad oram maritimam diverſi generis piſcatu & abundanti Conchylio victum facile parant incolæ.

8 Habet & Luſitania calidos fontes: inter quos primum merito ſuo obtinet locum, quem ab ebullientibus aquis vocant *Caldas*, prope *Obidos*, ubi Eleonora Joannis II. R. uxor, perilluſtre condidit Xenodochium, ampliſque reditibus locupletavit, unde omnibus qui illuc ventitant ſanitatis quærendæ gratia ſex ſtatis menſibus, gratis affatim omnia ad curationem neceſſaria impenduntur. Quin & medicum cum non exiguo honorario, & Pharmacopolam cum Apotheca omni medicamentorum genere referta aſſignavit, ut ſanitas ægrotantibus nullo pretio conſtaret. Alia ſunt Balnea Algarbiorum in regno, in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

oppido Alvor, quæ Joannes I[illegible]
Luſitan. R. petivit cum lethal[illegible]
veneni quæreret medicinam.

9 In oppido Almada (contr[illegible]
Olyſipponem) eſt fons, cujus aqu[illegible]
morbo calculari habetur reme[illegible]
dium valde præſens, unde multi[illegible]
ex locis exquiritur: illudque vir[illegible]
tutis eſt argumentum, quod lute[illegible]
quælibet vaſorum fruſta, ſi fort[illegible]
juxta canales, quibus aqua fluit, re[illegible]
linquantur, vel ipſa vicinia per[illegible]
fringuntur.

10 Præter aurum & argen[illegible]
tum, quorum Luſitaniam olim fe[illegible]
racem fuiſſe nemo ignorat, & n[illegible]
nunc quidem omni exhauſtam [illegible]
etiam ſtannum habet plurimum [illegible]
præſertim circa conventum *L[illegible]*
foes, ubi ſtanni fodinæ à Regii[illegible]
quæſtoribus pretio locantur.
Abundat quoque ferro, præſertim
in oppido Penella; & multum quo[illegible]
que poſſet effodi ad Nabantium,
ſed parcitur labori, quia Cantabria

tam

tam vicina eſt. Plumbo quoque abundat prope Armenham dirutam modo civitatem, ad radices montis Erminii.

11 De pretioſis lapidibus, quanquam non plane deſtituta, non eſt quod glorietur: laudatiſſimum tamen habet marmor nivei candoris ita ut cum Alabaſtro certet. Omnium pretioſiſſimũ evellitur in oppido Eſtremotio, regionis Tranſtaganæ. In oppido quoque Viana prope Eboram aliud marmor candidum primæ notæ. Tingadæ in Ulyſipponenſi confinio, rubicundum venulis albis interſectum: aliud in oppido Bellas puniceum, ſubnigrius tantillum Hyacinthis orientalibus, ſed quod non parum habeat pulchritudinis: apud Caſcalium infra Ulyſipponem ſanguineo rubore: nigrum in Sintræ monte. De reliquis lapidibus, argillis, & ſimilibus, nimis longum foret hic dicere.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

12 Commune condimentum humano victui tantopere neceſſarium, abundantiſſime edit ora maritima Luſitaniæ, non modo ipſi Regno, ſed & externis regionibus. Cetobrica (vulgo *Setuval*) unum Luſitanię oppidum, ſeptentrionalibus provinciis communis eſt Salina, ex qua innumeræ quotidie naves ſolvunt onuſtæ ſale, qui nullibi viſitur melior aut candidior. Eſt aliud oppidum (nunc dicunt Alcaçer, à ſale Salaciam veteres jam Romani appellabant) quod in mediterranea Caſtellæ & Arragoniæ loca plurimum emittit: Sunt præterea alia loca quà marina attingit aqua, ſale abundantiſſima, ut ripæ Tagi & Algarbiorum ora, nec non oppidum *Averium*, è quibus præter eum, qui condiendis piſcibus & olivis inſumitur, poſſet educi quantum pluribus Regnis foret ſatis.

13 Quantopere optimo oleo abun-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

abundet Regnum hoc, commercia fecerint fidem. Præfertur autem quod trans Durium naſcitur adeo ſubtile, aureum, & imprimis ſapidum, ut cum Venafrano conferri poſſit.

14 Vino quoq; abundat: quod præſtantitiſſimum in Algarbiæ regno & variis aliis locis æſtimatur.

15 Mel hic eſt ſuaviſſimum; album fere, vaſiſque exceptum ita obdureſcens, ut non poſſit dividi, quam vaſe fracto. Ulyſipponenſe & illius è confinibus, ob plurima roſeta & mali medicę flores, è quibus illud colligunt apes, eſt inter alia odoriferum & ſuave. Idem & de pluribus locis dici poſſet, ſi operæ precium eſſet.

E Duarte Nunez de Leano.

PRæter Cryſtallum, cujus copia jam vilitatem meruit; in Regno hoc reperiuntur multæ gemmæ & precioſi lapilli. Duabus leucis

cis ab Olyſippone juxta *Bellas* oppidum Franciſci Correæ, repe-riuntur Hyacinthi optimi magna copia, tam in ſaxis quam ſeparatim, qui cum Orientalibus certant, niſi quod quidam eorum ſunt obſcuriores, minuſque pellucidi. In Villa Vizoſa principali urbe ducatus Brigantini, juxta viam quæ ducit ad Borbam, quæ diſtat dimidia leucâ, ad radicem montis reperiuntur in viſceribus terræ lapides virentes, quos græci vocant Cyaneos & nos *Turqueſas*, quorum multi certant cum Perſicis.

His annumerari poſſunt præſtantiſſima marmora de quibus jam aliqua diximus. Juxta Vianam (quam vocant *apar de Evora*) reperitur marmor candidiſſimum, è quo, quia ſaxorum aliorum penuria ibidem eſt, exſtructa ſunt templa omnia & pleraque ædificia; ipſaque itinera ſtrata. Villæ vizoſæ reperiuntur lapides viri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

virides valde pulchri, quorum copia in Hiſpaniam vecta, magnificum regis palatium quod vocant *Eſcorial* adornavit. Lapis niger elegantiſſimus, Ebeno æmulus, reperitur Sintræ, ſplendens, è quo præſtantiſſima opera fiunt. Prope Conimbricam, loco nomen eſt *Anaan*, effoditur lapis candidiſſimus, inſtar gypſi, ita mollis ut inſtar ligni ſe dedolari & formari patiatur, ita ut ex illo pulcherrima opera fiant.

Juxta oppidum *Setuval* abundat lapis diverſorum colorum candidi, rubri, carneique mirum in modum variegatus & tam pulchre diſtinctus ut induſtria humana factus videatur, vulgus per errorem vocat Jaſpidem: ex hoc in illo oppido omnia ædificia tam publica quam privata ſubſtructa cernuntur.

Gagates quoque reperitur in variis partibus hujus Regni, præ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

ſertim optimus in loco qui vulgo appellatur *Batalha*.

Celebrat & lapidis genus in oppido *Ruda*, ex quo oppidani furnos conſtruunt ad coquendos panes, mirabilis naturæ & proprietatis; quippe calorem pertinaciter ſervat, ita ut non ſit opus niſi ſemel matutino tempore ignem indere, ut toto die coquendo pani ſufficiant, atque adeo noctu biſcocto inſerviant. Quod tamen negant extra oppidum valere, raro naturæ miraculo. Molares lapides in Regno abundant; ſingularis bonitatis & duritiei: inter quos maxime laudantur qui juxta Cezimbram, Alvitum, & Conimbricam reperiuntur.

POR-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

IV.

PORTUGALLORUM

Ingenia & mores.

REgnum hoc Portugalliæ reliquis Hiſpanię regnis populi multitudine & incolarum atque advenarum frequentia multum præſtat ſingulis; & auſim dicere pene tribus quatuorve aliis junctis. Id ex agrorum cultura, & maximis decimis, ex coloniis quas in varias mundi partes ſine ſui diminutione emiſit, facile colligi poteſt. Advenas autem alliciunt opulentiſſima commercia & portuum opportunitas & ſecuritas. Ita ut extra dubium ſit Regnum hoc longe populoſiſſimum eſſe. De gentis moribus difficile judicare, quum obnoxii aut ipſi ſe nimium forte laudent, infeſti aut ignari varie culpent. Laude bellica ſuperioribus annis quum ſuis Regibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

parerent, plurimum excelluiſſe hiſtoriæ faciunt fidem. Navigandi induſtriam quoque & periculorum contemtum ex vero quis æſtimet, ſi recordetur quæ ante & tempore Emmanuelis & ſucceſſorum ejus Regum navigationes ab ipſis fuerint ſuſceptæ, primum ad oram Africæ, dein ad ultimum uſque Orientem; quin & orbis circumnavigati prima laus ipſis debetur. Mercaturæ autem jam à multis annis deditiſſimi fuere, atq; inde incredibiles opes, quæ tamen ſuperioribus annis multum ſunt acciſæ: quia Philippi Regis cauſa in partes tracti majora pene incommoda ſenſerunt, quam ipſius Caſtellani. Præcipua ipſorum laus fuerit quod ſemper amantiſſimi Regum ſuorum fuerunt, & obſequentiſſimi etiam tyrannis. Induſtriæ facile palmam vel reliquis Hiſpaniæ incolis præripiunt, aut ſaltem dubiam reddunt. Uti ma-

gnæ virtutes, ita & vitia; nec hoc illis proprium, omnibus pene nationibus hoc commune: & nemo niſi in ſuis contemnit, quæ aliis exprobat. Sed videamus quæ de iis prædicentur à ſcriptoribus.

E *Vaſconcellio.*

IOannes Barrius Ic. & graviſſimus Hiſtoriæ Luſitanicæ ſcriptor, ſe teſtem fatetur oculatum, in oppido Villæ Regalis quandam Iſabellam Ribeiram agnoviſſe, quæ ſuperſtites ſibi filios, nepotes ac pronepotes ſexaginta viderat ſupra centum.

Addit & aliud exemplum Vaſconcellus ę fide Socii ſui, ſenis cujuſdam centenario majoris, qui quadringentos numerabat. Loquitur autem de provincia Interamni; atque ita proſequitur. Tanta igitur indies plebis multitudine ſuccreſcente vix homines natale caperet ſolum, niſi eorum

quotidie examina in Regnum undique prodirent, ad alienos agros mercede colendos & maturas ſegetes demetendas; quo fit ut Regnum univerſum iis hominibus ſit refertum. In omnes item Luſitaniæ expeditiones diſcedunt, ubi & labore, cujus ſunt admodum patientes, & armis egregiam Reip. navant operam. Cæteros inter in re militari, animis & manu promtos præcipuam ſunt adepti laudem, quos oppidum educat Valdeves, ex quo milites magni nominis ſunt egreſſi. Ex nobilioribus hujus provinciæ hominibus, tam armis, quam literis præſtantes plurimi huic Regno decus maximum & gloriam attulere. Antiqua ſi tempora repetamus, ab hac una provincia ferme omnes & Luſitaniæ & Caſtellæ illuſtriores familię trahunt originem & noſtra adhuc ætate ſua ibidẽ ſervant gentilitia. Ludovicus Vertemanus Venetus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

enator, quum toto pene orbe lu-
trato ad Luſitanos in India belli-
erantes veniſſet, hoc eis teſtimo-
ium dedit: *Ego univerſum ter-
arum orbem peragravi, multis
æpe bellis interfui, ſed hac gente
Luſitanorum fortiorem vidi ne-
inem.*

Alphonſus Mendoz S.I. in Ora-
ione ad Philip. III. Fidei in
Deum pediſſequa eſt fides erga
Regem, quæ ſic eluxit ſemper in
Luſitano, ut nihil ſupra poſſit ex-
ogitari. Pro tempore ſufficiat
llud præconium. At cujus homi-
is? Non domeſtici, ſed externi,
ed Belgici, ſed Salmanticenſis
Profeſſoris & diligentiſſimi Chro-
icon Hiſpanicorum contextoris.
Quæ nam gens, inquit, *toto reperi-
ur orbe Regi ſuo obſequentior,
uam Hiſpani, quos cum quotidie
eges ſui in remotiſſimas regiones,
& alio, ut ille ait, ſole calentes, ad
ppugnandos barbaros mittant, ea*

*accinguntur alacritate, quaſi ſine pulvere & ſanguine rem eſſent domi geſturi; cujus rei meo judicio merito palmariam ſibi laudem vendicant Luſitani, adeo Regi ſui *dediti, quaſi ex unius vita, vita penderet omnium*; ita ille conceptis verbis.

Duarte autem Nunez do Leano Fidelitatis & obſequii, Portugallorum erga Principes ſuos legitimos exempla repetit inde à principio Regni; quum & Sancium primum ignavum Regem & rebus gerendis imparem; totumque in alienæ poteſtate; ideoque à Pontifice in Concilio Lugdunenſi regno imparem declaratum; ad extremum vitæ obſequenter coluerint, & ne metu quidem dirarum pontificiarum ab obſequio & veneratione Regis ſui potuerint abduci. Plura exempla ibidem recenſentur, ſed ea producere non eſt opus, quum nemo hanc gloriam ipſis hactenus

dem

demſerit, quod principum ſuorum ſint amantiſſimi & obſequentiſſimi: modo ſint ex ſua gente & boni juris poſſeſſores.

Hujus fidelitatis & obſequii in Principes occaſione, commemorat idem author Regum viciſſim in obſequentes & fortes liberalitatem: Portugalli, inquit, ſerviunt Regi ſuo tanquam filii, atque ad eundem modum ab illis habentur. Primò Regum Portugalliæ conſuetudo non ſolum eſt alere ſuos miniſtros, ſed & liberos eorum ad idem miniſterium in aula aſſumere; ubi ad ætatem duodecim annorum venerint ſuccedunt parentibus ſuis in locum quem in aula tenebant, & recipiunt eandem mercedem (*Moradiam* vocant:) & matricula conſervatur in illum finem, ut conſtare poſſit quando filius parentis mercedem acceperit: datur autem ſingulis trimeſtribus; & dicitur Moradia,

quia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

quia miniſtri regii morantur in ipſius palatio. Ita ut omnes generoſi (*Fidalgos*) regni teneant ejuſmodi moradiam, & filii eorum, etiam nothi, ſed cum quadam diminutione. Iſtæ autem *Moradiæ* non ſunt æquales; ſed alii plus, alii minus recipiunt: ratio hujus inæqualitatis eſt, quod ſuperioribus temporibus omnibus domeſticis Regis victus ſuppeditabatur in Aula; quibus autem non libebat in Aula cibum ſumere, dabatur commeatus panis, vini, carnis, piſcium, fructuum, quo domi ſuæ utebantur. Hujus quoque diſtributionis ratio in libro erat deſcripta, una quum nominibus perſonarum; quæ proportione generis aut amplitudinis familiæ multum differebat. Deinde mutata eſt ratio iſta & pro victualibus, argentum dari cœpit, manente eadem inæqualitate. Et quia Moradiæ quantitas indicium erat nobilita-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

is aut meritorum familiæ, ejus ugmentum ſupra modum ambi-ur; licet ægre à Regibus & raro btineatur.

Idem Author celebrat ſingula-em pudicitiam virginum Portu-allicarum, quæ ita educantur ut on prodeant in publicum, niſi orte ad Eccleſias,& ne ad eas qui-em niſi velatæ, ut facies earum onſpici non poſſit. Et matrona-um quoque caſtitatem & fidem rga maritos: ita ut ſupra modum bhorreant ab adulteriis,& abhor-eant ab iis quæ ſe coinquinarunt, aſque, quæ vel male audiant, à onſortio ſuo ſegregent. Quin tiam eas minus amant quæ cre-ro nubunt, aut quæ numeroſæ rolis parentes, vel ad ſecundas uptias tranſeunt.

Grande quoque probrum du-unt maritatæ, maxime nobilio-es, abſente marito chartis aut alea udere cum alienis, nec facile hoc

agunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

agunt niſi cum germanis aut conſanguineis.

Indecorum quoque exiſtimant vinum bibere.

Oeconomæ ſunt diligentes, & in omnibus domeſticis officiis admodum induſtriæ; in veſtitu decoræ & ſplendidæ, & munditiæ ſingularis.

V.

Regimen Politicum & Civile.

ANtequam ad hodiernum Regni regimen veniamus operæ precium fuerit hic inſerere, antiquitatis gratia, Diploma datum in prima congregatione Regis Alfonſi, Henrici Comitis filii &c. in quo feruntur leges & agitur de Regni negotiis, & multis aliis rebus magni ponderis & momenti. Sicuti editum invenimus à Joanne Caramuele lib. 2. art. 4.

quod

uod ita ſe habet. In nomine San-
æ & individuæ Trinitatis, Patris
Filii & Spiritus Sancti : Trini-
s inſeparabilis quæ numquam
parari poteſt. Ego Alfonſus Co-
itis Henrici & Reginæ Tarejæ
ius, Magnique Alfonſi Impera-
ris Hiſpaniarum nepos, ac pie-
te divina ad regium ſolium nu-
r ſublimatus. Quoniam nos
ncesſit Deus quietari, & dedit
ctoriam de Mauris noſtris inimi-
s, & propterea habemus aliquan-
m reſpirationem; ne forte nos
mpus non habeamus poſtea,
nvocavimus omnes iſtos: Ar-
iepiſcopum Bracharenſem, Epi-
opum Viſenſem, Epiſcopum Por-
enſem, Epiſcopum Colimbrien-
m, Epiſcopum Lamecenſem.
iros etiam noſtræ Curiæ infra
ſitos & procurantes bonam
olem per ſuas civitates, per Co-
nbriam, per Vimarances, per
amecum, per Viſeum, per Bar-
cellos,

cellos, per Portum, per Tranco-
ſum, per Chaves, per caſtrum Re-
gis, per Bouzellas, per Parietes
vetulas (*luſitan. Paredes velhas*)
per Senam, per Covilhanam, per
Monte magiore, per Iſgueiram,
per VillamRegis: & per (forte pro)
parte Domini Regis Laurentius
Venegas: & multitudo ibi erat de
Monachis & Clericis, & congre-
gati ſumus Lamegum in Eccleſia
Sanctæ Mariæ Almacave, ſeditque
Rex in ſolio regio ſine inſigniis
regiis, & ſurrexit Laurentius Ve-
negas Procurator Regis & dixit.

II. Congregavit vos Rex Al-
fonſus, quem vos feciſtis in Cam-
po Auriquio, ut videatis bonas li-
teras domini Papæ, & dicatis ſi
vultis quod ſit ille Rex. Dixerunt
omnes; Nos volumus quod ſit
Rex. Ex dixit Procurator: quo-
modo erit Rex, ipſe aut filii ejus,
aut ipſe ſolus Rex? Et dixerunt
omnes, Ipſe in quantum vivet, &
fili

lii ejus poſtea quam non vixerit.
t dixit Procurator : Si ita vultis
late ei inſigne. Et dixerunt om-
es; Demus in Dei nomine. Et
urrexit Archiepiſcopus Bracaren-
s, & tulit de manibus Abbatis de
aurbano coronam auream ma-
nam cum multis Margaritis, quæ
uerat de Regibus Gothorum, &
ederant monaſterio & poſuerunt
lam Regi. Et Dominus Rex cum
pata nuda in manu ſua, cum qua
it in bello, dixit: Benedictus
Deus qui me adjuvavit. Cum iſta
pata liberavi vos & vici hoſtes no-
ros, & vos me feciſtis Regem &
ocium veſtrum. Siquidem me fe-
iſtis, conſtituamus leges, per quas
erra ſit in pace. Dixerunt omnes;
Volumus Domine Rex, & placet
obis conſtituere leges, quas vo-
is bene viſum fuerit, & nos ſumus
mnes cum filiis, filiabus, neptibus
 nepotibus ad veſtrum mandare.
Vocavit citius Dominus Rex Epi-
 ſcopos,
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

ſcopos, viros nobiles & procuratores & dixerunt inter ſe: Faciamus in principio leges de hæreditate Regni. Et fecerunt iſtas ſequentes.

III. Vivat Dominus Rex Alfonſus, & habeat Regnum. Si habuerit filios Varones (*id eſt, maſculos*) vivant & habeant Regnum, ita ut non ſit neceſſe facere illos de novo Reges. Ibunt de iſto modo. Pater ſi habuerit Regnum, cum fuerit mortuus, filius habeat, poſtea nepos, poſtea filius nepotis, & poſtea filii filiorum in ſæcula ſeculorum per ſemper.

IV. Si fuerit mortuus primus filius vivente patre Rege, ſecundus erit Rex; ſi ſecundus, tertius; ſi tertius, quartus: & deinde omnes per iſtum modum.

V. Si mortuus fuerit Rex ſine filiis, ſi habeat fratrem ſit Rex in vita ejus: & cum fuerit mortuus, non erit Rex filius ejus, ſi non fe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

cerint eum Epiſcopi & Procurantes & Nobiles curiæ Regis; ſi fecerint Regem, erit Rex: ſi non fecerint, non erit Rex.

VI. Dixit poſtea Laurentius Venegas, Procurator Domini Regis, ad Procurantes. Dicit Rex: ſi vultis quod intrent filias ejus in hæreditatibus regnandi, & ſi vultis facere leges de illas? Et poſteaquam altercaverunt per multas horas, dixerunt: Etiam filiæ Domini Regis ſunt de lumbis ejus & volumus eas intrare in Regno & quod fiant leges ſuper iſtud. Et Epiſcopi & Nobiles fecerunt leges de iſto modo.

VII. Si Rex Portugalliæ non habuerit maſculum, & habuerit filiam, iſta erit Regina, poſtquam Rex fuerit mortuus de iſto modo. Non accipiet virum niſi de Portugal: nobilis, & talis non vocabitur Rex niſi poſtquam habuerit de Regina filium Varonem; & quando fue-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

do fuerit in congregatione maritus Reginæ, ibit in manu manca (*id eſt, ſiniſtra*) & maritus non ponet in capite Coronam Regis.

VIII. Sit iſta lex in ſempiternum, quod prima filia Regis accipiat maritum de Portugalle, ut non veniat Regnum ad eſtraneos: & ſi caſaverit cum Principe eſtraneo, non ſit Regina, quia numquam volumus Regnum noſtrum ire for de Portugallenſibus, qui nos ſua fortitudine Reges fecerunt, ſine adjutorio alieno per ſuam fortitudinem & cum ſanguine ſuo.

IX. Iſtæ ſunt leges de hæreditate Regni noſtri, & legit eas Albertus Cancellarius Domini Regis ad omnes, & dixerunt: Bonæ ſunt, juſtæ ſunt, volumus eas per nos & per ſemen noſtrum poſt nos.

X. Et dixit Procurator Domini Regis. Dicit Dominus Rex: Vultis

Vultis facere leges de nobilitate & juſtitia? & reſponderunt omnes: Placet nobis, ſit ita in Dei nomine. & fecerunt iſtas.

XI. Omnes de ſemine Regis & de generationibus filiorum & nepotum, ſint nobiliſſimi viri. Qui non ſunt de Mauris & de infidelibus Judæis, ſed Portugalenſes, qui liberaverint perſonam Regis, aut ejus pendonem, aut ejus filium vel generum in bello, ſint nobiles. Si aliquis comprehenſus de infidelibus mortuus erit propter quod non vult eſſe infidelis, ſed ſtat per legem Chriſti, filii ejus ſint nobiles. Qui in bello mataverit (*id eſt occiderit*) Regem inimicum vel ejus filium & gancaverit (*id eſt acceperit*) ejus pendonem, ſit nobilis. Omnes qui ſunt de noſtra Curia & fuerunt de antiquo nobiles, ſint per ſemper nobiles. Omnes illi qui fuerunt in Lide (id eſt *pugna*) magna de Campo d'ouriquio,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

quio, ſint tanquam nobiles & nominentur mei Vaſalli per totas generationes.

XII. Nobiles ſi fugerint de Lide, ſi percuſſerint cum ſpata aut lancea mulierem, ſi non liberaverint Regem aut filium ejus, aut pendonem pro ſuo poſſe in Lide, ſi juraverint falſum teſtimonium, ſi non dixerint veritatem Regibus, ſi male falaverint (id eſt *loquuti ſint*) de Regina, & filiabus ejus, ſi fuerint (id eſt *fugerint*) ad Mauros, ſi furtaverint de alienis, ſi blasfemaverint ad Jeſum Chriſtum, ſi voluerint matare Regem, non ſint nobiles illi neque filii eorum per ſemper.

XIII. Iſtæ ſunt leges de Nobilitate: & legit eas Cancellarius Regis Albertus & dixerunt: Bonæ ſunt, juſtæ ſunt, volumus eas per nos & per ſemen noſtrum poſt nos.

XIV. Omnes de Regno Por-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

tugalle obediant Regi, & Alvazilibus locorum qui fuerint ibi per (id eſt *pro*) nomine Regum, & iſti judicabunt per iſtas leges Juſtitiæ.

XV. Homo ſi furtaverit per prima vice, & ſecunda, ponant eum medium veſtitum in loco per ubi omnes vadunt; ſi magis furtaverit, ponant in teſtâ (id eſt *capite*) latronis ſignum cum ferro caldo; & ſi magis furtaverit, moriatur; & non matabunt eum ſine juſſu Domini Regis.

XVI. Mulier ſi fecerit Malfairo (id eſt *adulterium*) viro ſuo cum homine altero, & vir ejus accuſaverit eam ad Alvazil, & ſi ſunt boni teſtes, cremetur cum igne, cum dixerint totum ad Dominum Regem, & cremetur vir de Malfairo cum illa, Si maritus non vult quod cremetur mulier de Malfairo, non cremetur vir qui fecit Malfairo, ſed vadat liber;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

quia non eſt lex vivere illam & matare illum.

XVII. Si aliquis occiderit hominem, ſit quis eſt, moriatur pro illo. Si quis ſforciaverit virginem nobilem, moriatur, & totum ſuum avere (id eſt omnia bona) ſit de virgine ſforciata. Si non eſt nobilis, maritentur ambo, ſive homo nobilis ſit, ſive non ſit.

XVIII. Quando aliquis per vim gancaverit (id eſt *ceperit*) auere alienum, vadat querelosus ad Alvazir & ponat querelam, & Alvazir reſtituat illi ſuum avere.

XIX. Homo ſi fecerit roxum (id eſt *vulnus*) cum ferro moludo (id eſt *acuto*) vel ſine illo, vel dederit cum lapide vel ligno troncudo, faciat illum Alvazir componere damnum & pechare (id eſt *ſoluere*) decem morabitinos.

XX. Homo qui fecerit injuriam Alvazile (id eſt *pratori*) Alcaide, homini miſſo à Domino Rege,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Rege, vel etiam Saione, ſi percuſſerit aſſignetur cum ferro caldo, ſi non pechet 50. morabitinos & componat damnum.

XXI. Hæ ſunt leges Juſtitiæ: & legit eas Cancellarius Regis Albertus ad omnes, & dixerunt: Bonæ ſunt, juſtæ ſunt, volumus eas per nos & per ſemen noſtrum poſt nos.

XXII. Et dixit Procurator Regis Laurentius Venegas: Vultis quod Dominus Rex vadat ad Cortes Regis de Leone, vel det tributum illi, aut alicui perſonæ for (id eſt *præter*) Domini Papæ, qui illum Regem creavit? & omnes ſurrexerunt & ſpatis nudis in altum dixerunt: Nos liberi ſumus; Rex noſter liber eſt, manus noſtræ nos liberaverunt, & Dominus Rex; qui talia conſenſerit moriatur, & ſi Rex fuerit, non regnet ſuper nos. Et Dominus Rex cum corona iterum ſurrexit & ſimiliter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

cum ſpata nuda dixit ad omnes vos ſcitis quantas lides fecerim per (id eſt *pro*) veſtram libertatem teſtes eſtis, teſtis brachium meum & iſta ſpata, ſi quis talia conſenſerit, moriatur, & ſi filius aut nepos meus fuerit, non regnet; & dixerunt omnes; Bonum verbum. Moriantur: & Rex ſi fuerit talis, quod conſentiat Dominum alienum, non regnet. Et iterum Rex, ita fiat.

Portugalliæ Regimen Politicum & Civile.

PORtugalliæ regimen quoque regium eſt & abſolutum non minus quam reliquæ Hiſpaniæ.

Regiam autem aulam comitantur aliquot tribunalia, quorum primum & principale appellatur *Tribunal Relationum*, & domus ſupplicationum, vulgo *Caza de Supplicaçon*: cujus Officiales reliquos omnes authoritate ſuperant; ii jam,

iam in civitate Oliſiponenſi fixas
bent ſedes. Conſtat autem hoc
bunal decem Judicibus, quos
lgo vocant Deſembargadores,
obus Corregidoribus in cauſis
minalibus, totidemque in civi-
us; duobus Judicibus, qui de
uſis Fiſcalibus & vectigalibus
ronæ cognoſcunt; quatuor Au-
toribus, qui de ſententiis crimi-
libus judicant; uno Procurato-
Fiſci, binis vectigalium, uno
dice Cancellariæ, uno Promo-
re ut vocant Juſticiæ, & quinde-
n Deſembargadoribus extraor-
nariis, uno Sollicitatore Juſti-
e, octo ſcribis appellationum,
no Diſtributore, uno Theſaura-
o depoſitorum in Curia, aliquot
æconibus, & quadraginta ut
urimum Procuratoribus litera-
; denique uno Præſide, qui ex
ajoribus proceribus Regni aſſu-
itur, & vulgo *Regedor da Iuſticia*
pellatur. Porro Deſembarga-
dores

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

dores hi cognoſcunt de omnibus
cauſis, quæ per appellationem ad
ipſos devolvuntur à Tribunali
Portuenſi, quæ ſuperant valorem
centum mill. rees in bonis mobi-
libus, & octingenta mill. in bonis
fundi, præterea de cauſis, quæ ad
ipſos deferuntur à Judice nova-
rum acceſſionum tribunalis Por-
tuenſis, quæ prædictum valorem
excedunt; denique de cæteris quæ
ab aliis tribunalibus ad ipſos defe-
runtur. Habet denique hoc tribu-
nal unum Cancellarium, qui
ſigillum ſuum omnibus ſententiis
appendet; & de erroribus Scri-
barum, eorumque ſtipendiis co-
gnoſcit.

Alterum tribunal appellatur
Caza de Civel, id eſt, rerum civi-
lium, quod cum diu in civitate
Oliſiponenſi fuiſſet, Philippus I
Portugalliæ R. ad oppidum Por-
tuenſe tranſtulit: auctis ſtipendiis
non modo hujus tribunalis judi-
cum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

rum, ſed & ſuperioris, ut cum majore integritate ſingulis juſtitiam miniſtrarent. Conſtat autem duplo pluribus officialibus quam prius: judicant hi abſolute de omnibus cauſis, quæ valorem centum mill. rees in rebus mobilibus, aut octingenta mil. in rebus fundì non excedunt.

Eſt & tertium Tribunal majoris, quam duo ſuperiora, authoritatis, quod appellant *Deſembargo de Paco*, id eſt palatii; quod conſtat uno Præſide è præcipua nobilitate, quinque Deſembargadoribus, ſeptem ſcribis, aliiſque minoribus miniſtris: hoc Tribunal ſemper aulam Regiam comitatur, & ſupremā obtinet juriſdictionem. Nam & appellationes concedit iis, quorum cauſæ jam à ſuperioribus tribunalibus judicatæ fuere, & cauſam in judicio à novem Deſembargadoribus denuo cognoſcendam committit. Itemque in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

omnium totius regni judicum actiones inquirit, & coram ſe earundem rationem jubet reddere, ſi quiſquam ſe ab ipſis injuſte gravatum aut oppreſſum in judicio conqueratur.

Idem & privilegia omnia quæ à Rege petuntur, promulgat, legitimos declarat, de adoptionibus & aliis donationibus facit fidem, famæ & honoribus reſtituit: Judicio ordinariorum electiones confirmat: eos qui cauſa ceciderunt, in poſſeſſione rerum aut conſervat, aut ſi jam exciderunt poſt judicium latum, in eandem reſtituit: vindicias dat ſecundum libertatem, & ætatis prærogativam concedit: homicidis & aliis condemnatis veniam poteſtate regia indulget; de controverſiis inter duo ſuperiora tribunalia cognoſcit: denique Rex communicat huic tribunali omnes caſus juſtitiæ & jurisdictionis, quæ incidere ſolent.

Eſt

Eſt & aliud Tribunal permagnę
gnitatis, licet non tantæ quam
æcedens, cujus judices cogno-
unt & judicant de omnibus cau-
s, quæ ad Coronam pertinent, ſi-
e Rex actor ſit, ſive alii qui quid
Rege in judicio petant.

Præterea eſt & Cancellarius
najor, qui aulæ ſive Palatii appel-
atur, qui juriſdictionem habet in
mnes curiæ ſcribas, & ſigillum
uſtodit, quod omnibus omnium
Tribunalium ſententiis ſubnecti
olet. Idem & privilegia, & dona-
iones Regias ſigillo munit.

In eadem aula quoque Tribu-
nal eſt quæſtorium, ipſi vocant *da*
Fazenda, quod conſtat tribus pro-
ceribus principalibus, qui *Veedores*
da fazenda, id eſt, uti opinor,
Quæſtores ærarii appellantur, &
totidem judicibus, qui ſex con-
junctim ſententias ferunt de om-
nibus cauſis, quæ ærarium Regis
ſpectant: nam & patrimonii regii
& re-

& redituum atque vectigalium rationem habent, tam intra regnum quam extra in ditionibus, quæ coronæ ſunt acquiſitæ; & dant operam, ut non modo Regi de iis quæ ipſi debentur, ſatisfiat, ſed ut ipſe quibus debet, ſatisfaciat. Tres autem illi Veedores maximæ ſunt dignationis, tum propter eminentiam earum cauſarum quas tractant, tum quia fere Conſiliarii ſunt regii, eique non modo in ærarii rebus, ſed & omnibus quæ regimen regni principale concernunt, inſerviunt.

Præter hæc Tribunalia eſt hic conſilium quod vocant *ſtatus*, in quo ſunt perſonæ proſapia & nobilitate eminentes, ſed numero indefinito prout Regi placuerit, in quo principalia negotia pertractantur, quæ regimen concernunt, & bellum juxta atque pacem. Ad eoſdem & præſentatio pertinet omnium Archiepiſcopatuum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

tuum, Epiſcopatuum, Abbatiarum & Comendarum tam in ipſo Regno, quam in Provinciis Coronæ bello acquiſitis.

Eſt & Tribunal Rationalium, quæ vulgo *Caza dos Contos* appellatur, cui omnes & ſinguli, qui ubicunque reditus & bona regalia adminiſtrarunt, rationem reddunt, ſive eadem conduxerint, ſive alio modo collegerint.

Hujus Tribunalis caput, appellatur quæſtor maximus, vulgo *Contador major*, qui rationes inter inferiores rationales diſtribuit, qui fere ſunt duodecim; ſcribæ autem illis ſerviunt ſedecim, & alii miniſtri inferiores. Hoc Tribunal in ſumtuoſo ædificio celebratur, quod *Cazam dos Contos* vocant.

Juxta hanc rationalium domum viſitur alterum magnificum ædificium, quod vocant *Alfandegam*, id eſt, Horreum ſive promtuarium publicum; vel forte Telo-

 nium.

nium,id conſtat partibus quatuordecim; quarum una dicitur *menza do deſpacho de Madeira*, ubi vectigal ſive portoriũ ſolvitur pro materie omni, quæ foris importatur, uti ſunt corbes viminales, & aſſeres doliares, & ſimilia, itemque de nucibus, juglandibus, & avellanis, aliiſque ejuſcemodi fructibus. Altera dicitur *menza do deſpacho dos portos ſecos*; & ita de cæteris.

Atque hæc quidem dicta ſunto de regimine hujus Regni in univerſum. Nunc de regimine particulari civitatis Oliſiponenſis, & aliorum oppidorum pauca dicamus.

Civitatis Oliſiponenſis Regimen.

CIvitas Oliſiponenſis primò habet Senatum, nobilium, gravium & doctorum hominum; inter quos ſunt ſex ſenatores literati, quos vocant Vereadores, & unus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

unus Præſes è nobiliſſimis Regni primoribus; unus ſcriba itidem nobilis, & duo Procuratores civitatis: hi à Rege ſpeciali diplomate conſtituuntur. Præterea quatuor Magiſtri, quos civitas eligit è domo viginti quatuor; hi ſuperioribus aſſident, & parem habent in ſententiis dicendis poteſtatem, paucis cauſis exceptis. Inſuper unus Theſaurarius, & unus Syndicus, qui ſinguli ſuos habent Actuarios.

Sex autem illorum Vereadorum juriſdictiones diviſæ ſunt in hunc modum. Primus particulatim judicat de macello publico, & de rebus ad illud pertinentibus; Secundus de re frumentaria; Tertius de ripa fluminis & area publica; Quartus de purgatione oppidi; Quintus de poſſeſſionibus & rebus propriis; Sextus libellos ſupplices curat. Totus autem ſenatus eligit judices civiles & criminales,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

ædiles, curatores orphanorum, di-
remtores bonorum, & quam plu-
rimos alios officiales. Iidem pre-
tia vino conſtituunt Feſto S. Mar-
tini, & oleo, & carnibus: Frumen-
to autem nullum pretium poni-
tur.

Conſtituunt quatuor *Zeladores*
ut vocant, quorum videre eſt, n-
quid vendatur ſupra pretium con-
ſtitutum, quorum ſinguli quotan-
nis ſtipendium accipiunt è publi-
co 150. ducatorum.

Idem duos, quos vocant *Ren-
deiros*, qui una cum ædibus fora re-
rum venalium obambulant, &
dant operam, ne quid ven um ex-
ponatur à Senatu prohibitum, qu-
non raro fructus ſanitati noxio
vendi vetat.

Præter hos ſunt in civitate duo-
decim collegia opificum & me-
chanicorum, quæ cum ſuis bande-
ris ſive vexillis proceſſiones gene-
rales comitantur. Ii ex ſingul-
ſu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

ſuis collegiis eligunt binos, qu conſtituunt conventum viginti quatuor; & quotannis liberis ſuffragiis quatuor eligunt è ſuo numero, qui ſenatoribus aſſident, uti ſupra diximus.

Eorum autem qui jam Magiſterio defuncti fuerint, unus judex eſt illius conventus, alter autem Secretarius: reliqui minora munia civitatis obeunt.

In tribunali rerum civilium, ſunt duo judices, novem actuarii, unus diſtributor, octo inquiſitores, qui una cum actuariis & judicibus criminalibus & rationalium magiſtro munus ſuum obeunt.

Judices autem hi abſolute judicant de iis, quæ valent tantum quatuor mill. rees in rebus immobilibus, vel quinque in mobilibus; quæ hanc ſummam ſuperant per appellationem ad majora tribunalia revocantur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Sunt præter hos duo *Corregidores*, in civilibus cauſis, cum ſex Actuariis, totidemque Inquiſitoribus, biniſque diſtributoribus; qui abſolute judicant de iis omnibus, quæ valent octo mill. rees in fundo, aut decem in mobilibus; quæ hanc ſummam excedunt, ut ſupra, ad majus tribunal revocantur: eadem eſt ratio quatuor Corregidorum in criminalibus, quatuorque Actuariorum, & unius Inquiſitoris.

Sunt & quinque Judices Orphanorum, cum ſcribis & duodecim diviſoribus, qui hæreditatem inter pupillos partiuntur.

Eſt & domus quam vocant *dos Seguros*, in qua mercatores merces, quas terra marive evectandas curant, certo pretio ſibi aſſecurari redimunt.

Plures præterea ſunt Judices & tribunalia diverſa, à quibus tamen omnibus ad regia tribunalia provocatur,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

vocatur, certis quibuſdam cauſis non magni pretii exceptis.

In reliquis locis & oppidis hujus regni Portugalliæ; hic ordo ſervatur. In omnibus civitatibus & oppidis; (exceptis iis quæ ad dominos particulares pertinent,) eſt unus judex Legum peritus, qui à Rege ſpeciali Diplomate conſtituitur, & appellatur Judex extraneus, ad diſtinctionem judicum ordinariorum, quorum ſingula oppida binos quotannis eligunt ex oppidanis ſuis, qui à Rege per Deſembargadores Palatii (ut vocant) in munere ſuo confirmantur. Atque hi una cum Judice extraneo jus dicunt de omnibus cauſis tam civilibus quam criminalibus; ſed nullam ſententiam executioni mandare poſſunt, in cauſa ulla quę ſuperet valorem quatuor mill. rees (id eſt mille ducatos) in rebus immobilibus, aut quinque mill. in mobilibus: & in mulctis irrogandis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

non excedunt mille rees, hactenus quippe judicant abſolute ſine appellationis aut aggravii beneficio. Ordinarii autem judices in locis quæ ſupra ducentos incolas habent, juriſdictionem obtinent citra appellandi poteſtatem, quando litis æſtimatio non excedit valorem mille rees in bonis mobilibus, aut cccc in rebus fundi; in reliquis quæ hanc ſummam excedunt, ſententiam executioni mandare minime poſſunt, niſi fuerit prius à Tribunalibus majoribus, quæ hodie in Oliſiponenſi & Portuenſi civitatibus celebrantur, confirmata: nam ad hæc duo tribunalia omnes cauſæ tam civiles quam criminales ex univerſis regni civitatibus & oppidis referri poſſunt; niſi quod cauſæ quædam non ita magni momenti ad Corregidorem viciniæ revocantur. Nam præter prædictos judices, in ſingulis regni provinciis & regionib', judex conſtitutus eſt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

quem *Corregidor de Comarca* vocant: qui quotannis ſemel provinciam ſuam obire & viſitare tenetur, ut cognoſcat de appellationibus à ſententiis, quæ latæ ſunt à Iudice extraneo & ordinariis: ab horum autem Corregidorum judiciis appellatur ad Tribunal Relationum, ubi lites terminantur.

In ſingulis præterea provinciis eſt Magiſtratus quidam, quem vocant *Proveedor*, cujus eſt operam date, ut teſtamentorum tabulæ effectum ſortiantur, & quæ tam privatis, quã templis, aut aliis locis piis legata ſunt, rite perſolvantur.

Denique in ſingulis oppidis, quæ judicem extraneum & ordinarios habent, unus eſt judex orphanorum, de cujus ſententiis & judiciis cognoſcit *Proveedor* iſte, exceptis cauſis majoris momenti, quæ per appellationem ad Tribunal Relationum devolvuntur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

VI.

DE OPPIDIS ET PRO
vinciis Iuſuliſque quæ ad Re-
gnum pertinent Portugall.
in Africa & mari Atlantico.

SEptam oppidum i
Mauritania Tingitan
ad fretum Gaditanu
ſitum, triginta & ſe
grad. ab Aequatore verſus Arctum
Rex Portugalliæ Joannes primu
Mauris eripuit an. cIↃ CCCC XV.

2 Oppidum Tingim, quan
hodie vocant *Tanger:* eodem tem
pore captum.

3 Oppidum & caſtrum Ma
zagaon ad oram maris Atlantic
XXXIII. grad. ab æquatore verſi
Arctum: à Portugallis ipſis cond
tum eodem pene tempore.

4 Inſulam Maderam & Po
to Sancto, triginta & tribus gr
dibus ab æquatore verſus Arctun
& ab urbe Olyſiponenſi CL. leuc

Madera admodum fertilis eſt, vi-
teſque fert magna copia, ita ut
quotannis Regi decimarum no-
mine nunc x. nunc xii. millia do-
iorum (pipas vocant) obvenire
dicantur. Diſtat à Tenerife lxx.
leuc. verſus Arctum; præcipua illius
urbs dicitur *Fouchál*, portum ha-
bens peropportunum & muni-
tum; inſigne templum Cathedra-
le, quod ſuum habet Epiſcopum
& Capitulum & Canonicos: alte-
rum oppidum vocatur Machico,
quod & portum habet ſatis com-
modum. Porto Santo diſtat ab
ac iii. leuc. verſus Arctum. Adja-
cet & altera inſula quam vocant
deſertam, quæ nihil producit præ-
ter Orchel: & copiam caprarum
it.

5 Inſulas Aſores (quas & Flan-
dricas vocant;) earum præcipua
appellatur Tercera, quæ milliaria
quindecim aut ſedecim comple-
titur, altiſſimo ſolo & rupibus
aſpero

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

aſpero undique cincta, veluti mu-
ro; ſed Portum ſinumve defen-
dendis navibus aptum non habet;
ante Angram tamen mare ſemi-
lunari ambitu patens, ſeſe in por-
tus ſpeciem ſinuat; Ea urbs præci-
pua & reliquarum Inſularum Me-
tropolis, Cathedrali Eccleſia, Gu-
bernatoris & tribunalis juridici ſe-
de nobilis. Ei duo alti montes im-
minent quos vulgo Breſiil vocant
quibus duę lapideæ ſpeculæ ſuper-
ſtructæ, è quibus vigiles certis ſi-
gnis, ex alto appellentium navium
numerum & qualitatem obnun-
tiant. Eſt & alterum in Inſula op-
pidum quod *Prayam* vocant;
littore cui aſſidet, muris cinctum
ſed incolis infrequentius, quia por-
tu caret.

Ager inſulæ frumenti & vin
fertilis omnibuſque rebus ad v
tam neceſſariis abundans. Inte
fructus excellunt Batatæ radice
Præcipua mercium hujus Inſul
ut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

uti & cæterarum eſt glaſtum, cujus quotannis magna copia evehitur. Proximum Inſulanis lucrum ex armentis, quæ Europæa, pulchritudine ac ſpecie, longe ſuperant.

A Tercera ad Notapelioten 27. aut 28. mill. diſtat S. Michaëlis inſula; pene x x milliaria in longitudinem patens; præcipua urbs Punta Delgada appellatur. Ager Inſulæ glaſti feraciſſimus, cujus ſupra bis centena quintaliumm illia ſingulis annis evehi ſcribit Linſcotanus noſter. Itemque tritici, ut ſæpe aliarum inſularum inopiam ſublevet; cæterum importuoſa eſt inſula, & tempeſtatibus hyeme ſupra modum obnoxia.

Ab Inſula S. Michaëlis 12. mill. verſus Auſtrum inſula S. Mariæ jacet, 10. aut 12. mill. ambitu complexa, nullo commercio quam figulinæ terræ celebris: nullo mili-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

militum præſidio cuſtoditur, quod à natura ſatis munita ſit.

Gracioſa diſtat à Tercera verſus Circium 7. aut 8. milliar. v. tantum aut vi. milliar. ambitu capiens; amœniſſima & fertilis; nullis præſidiariis cuſtoditur, quod ob exiguitatem ſumtus ferre non poſſit.

S. Georgii Inſula viii. aut ix. mill. à Tercera verſus Corum xii. milliar. in longitudinem, vix tria in latit. patens; montibus frequens & ſylvis; nonnihil vini hic quotannis colligitur.

Fayal inſula omnium rerum copia abundans, à S. Georgii inſula jacet verſus Africum, & xvii. aut xviii. milliar. ambitu complectitur; glaſtum quoque colunt inſulani, cujus cauſa vel potiſſimum aditur, civitas illius Dorta cui arx parum firma adjacet: præſidium habet Hiſpanicum.

Pico inſula xii, milliar. à Ter-

cera

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

[t]era verſus Meſolibonotum, xv. [m]ill. in longitudinem patens: fru-[c]tifera eſt, & lignum cedrinum [c]opioſe fert & alterum quoddam [q]uod vocant *Teixo*; pecora habet [&] multum vini, fructuumque præ-[ſ]tantiſſimorum abunde.

Flores inſula diſtat à Tercera [v]erſus Occidentem mill. 70. nihil [c]ommercio dignum fert præter [g]laſtum, patet pene omnibus ad-[v]enis, quia nullo præſidio cuſtodi-[t]ur, ab hac milliar. intervallo di-[ſ]tat Corvo exigua inſula & vix 3. [m]ill. ambiens. Hæ duæ inſulæ pro-[p]rie non ſunt è numero Aſorum, [li]cet illis annumerentur & uni Gu-[b]ernatori pareant. Inter has inſu-[l]is aut circa eas commodiſſime [c]laſſem Hiſpanicam ex India ve-[n]ientem præſtolari licet; nam has [p]rimum ex alto advenientes na-[v]es adire ſolent.

6 Sed ad continentem Afri-[c]æ revertamur. Ad quam poſt Ma-

gazaon,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

gazaon, primum occurrit Ca-
ſtrum Arguin, xx. gradib. ab æqua-
tore verſus Arctum; ab Olyſipone
CCCL leuc.

7 Inſulæ capitis Viridis, qua
ita vocant à promontorio conti-
nentis illis adverſo, quod diſtat XIV
grad. & medio ab æquatore verſu
Septentriones; & hic (inquit *Oli-
veira*) incipit Æthiopia, & ultr
centum leuc. producitur ad pro-
montorium Serræ Leonæ, totum-
que hoc ſpatium Capitania capiti
Viridis appellatur, cujus caput eſ
Inſula S. Jacobi, quæ diſtat à dict
promontorio verſus Occidenten
C leuc. & principalis eſt decem in-
ſularũ quæ hic ordine jacent, Sant
jago, Fogo, Mayo, Bonaviſta, S
Vincente, Sª Luzia; Inſula do Sal
Brava, S. Antonio & S. Nicolao.

8 Serra Leona (inquit *Olive-
ra*) hodie Marchionatus, nove
gradib. ab æquatore verſus Se-
ptentriones; hinc multum auri

eboris

eboris, & aliæ res pretioſæ petuntur.

9 Caſtellum S. Georgii, quod vulgo appellatur Mina, quinque gradibus ab æquatore verſus Arctum, ad littus Guineæ.

10 Inſula Principis, duobus ab æquatore gradibus verſus Arctum, XL. leucis à Guineæ littore verſus Auſtrum.

11 Inſula Ferdinandi do Pao exiguo intervallo à continente disjuncta.

12 Ad eandem continentis plagam occurrunt Arda, Ocre, Calabar & alii portus, qui ad Gubernationem S. Thomæ Inſulæ pertinent; quæ ſub æquatore ſita eſt, LX leucis à continenti.

13 Inſula Annobon viginti leucis (inquit *Oliveira*) ab continenti Africæ, quæ hic recta ad Auſtrum vergit uſque ad Caput bonæ ſpei ſexcentarum leucarum ſpatio.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

14 Ad hanc oram primum ſi-
tum eſt regnum Congo ſex gra-
dibus ab ęquatore verſus Auſtrum
Coronæ Portugallicæ ſubjectum,
inquit *Oliveira.*

15 Deinceps Angolæ regnum
novem gradibus ab æquatore ver-
ſus Auſtrum, ubi Portugalli tam
ad littus quam intra continentem
ſuas habent arces; atque hinc por-
ro uſque ad decimum tertium gra-
dum multi portus occurrunt qui
ad regnum Benguelæ pertinent,
in quo hodie Portugalli bellum
gerunt & novas provincias bello
acquirere ſatagunt.

16 S. Helenæ inſula, XVI gra-
dibus ab ęquatore verſus Auſtrum
CCCL. leucis ab Africæ continenti
quatuor leucas aut circiter ambi-
tu complexa nullis hominibus ha-
bitata, ad quam naves ex India re-
duces appellunt, & aquandi ligi-
nandique cauſa ſubſiſtunt.

17 Superato Promontorio
Bona

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Bonæ Spei, ad oram Africæ quæ hic ad Aquilonem convertitur, primum poſſident Portugalli Sofalam arcem, viginti gradibus ab æquatore verſus Auſtrum, ubi ditiſſimum commercium exercetur.

18 Mozambicum caſtellum, in exigua Inſula ſitum quindecim gradibus ab æquatore verſus Auſtrum, & exiguo intervallo à continente disjuncta; locus valde opportunus navibus quæ ex India redeunt, & promontorium Bonæ Spei ob adverſam tempeſtatem ſuperare non poſſunt.

19 Inter has duas arces in mediterraneis ad ducentas pene leucas magnum regnum Manamotapæ jacet, cui ſubjugando Portugalli hodie dant operam.

20 Septuaginta autem leucis ab Africæ continente jacet maxima Inſula Madagaſcar, quæ & S. Laurentii appellatur; incipit à vi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

geſimo ſexto gradu ab æquatore verſus Auſtrum & deſinit in duodecimum gradum altitudinis Auſtralis; & omnium pene Inſularum totius orbis maxima exiſtimatur; in illa autem jam plures portus inventi ſunt, commodi admodum & opportuni in Indiam navigantibus, & omnis generis annona affluentes; quinque Reges jam ſe Regi Hiſpaniæ ſubjecerunt ejuſque Vaſalli ſunt facti. Inſula hæc CCLXXX. leucas in longitudinem patet, nuſquam latior XC. Incolæ illius ſunt Nigritæ.

21 Supra Mozambicum ad eandem Africæ oram Arx Quiloa ſita eſt IX. grad. ab æquatore verſus Auſtrum.

22 Deinde Monbaza quatuor gr. ab Aequat.

23 Porro Melindæ caſtrum duobus grad. & 30. ſcrup. ab Aequatore. Toto autem hoc continentis tractu à Mozambico ad

Melin.

Melindem, multi Reguli degunt, quorum quidam tributum Regi pendunt, omnes commercia cum Portugallis admittunt. Uti & alii plures à Melinde ad Promontorium Guardafui, è cujus regione, ad oſtium pene maris Rubri, Inſula Sacotora jacet, cujus incolæ Chriſtiani ſunt, & licet Portugallis non ſint ſubjecti, tamen commercia cum ipſis exercent, & amicitiam illorum colunt. Atque hæc quidem ſunt loca quæ Portugalli in Africa poſſident, uti ab *Oliveira* breviter commemorantur: nos majoris perſpicuitatis cauſa hîc quædam annotabimus.

Ad 6. A promontorio Blanco (ut vocant) mare ſinuoſo ambitu in continentem ſe immittit, qui ſinus vulgo fretum Arguin appellatur, vadoſus & multis arenarum pulvillis & rupibus pene clauſus; in eo plures ſunt inſulæ ſparſæ, ſed exiguæ, inter quos nomen me-

ruit Arguin, in qua Caſtellum hoc conditum anno 1441. auſpiciis Regis Portugalli, à Soverio Mendezio; hic autem Portugalli ditiſſimum commercium cum Mauris exercent. Mare denique quod alluit hanc Africæ partem ad miraculum piſcoſum & optimo genere piſcium refertiſſimum eſt. Caſtrum hoc hodie ad Comitem Atouguiæ pertinet.

Ad 7. Incolæ continentis juxta promontorium Viride, ſui juris ſunt, neque Regi Portugalliæ magis obnoxii, quam aliis; hic quidem Portugalli aliquot habitant in pago *Refriſco* vulgo dicto, ſed judaiſantes; Galli autem Angli & noſtri hic commercia cum Nigritis quotidie exercent.

Inſulæ Cap. Viridis.

INſularum Capitis Viridis maxima & celeberrima, eſt S. Jacobi inſula, quæ diſtat à continente cir-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

citer LXXXV milliaria ut noſtrates obſervarunt; Portugalli hic oppidum habent pluribus propugnaculis & variis caſtellis munitum ad partem Inſulæ quæ meridiem ſpectat.

Fogo diſtat ab Inſula S. Jacobi VII milliaribus verſus Africum vel potius VV. S. VV. XIV grad. & XXX X ſcrup. ab æquatore verſus Arctum, editiſſimum habet montem qui jugiter flammas evomit; totaque inſula edito eſt ſolo.

Mayo inſula ſalinis nobilis, quam ob cauſam à noſtratibus ſæpe adiri ſolet: nullos habet incolas, niſi forte paucos Nigritas fugitivos aut exules Portugallos.

S. Vincentii Inſula nullos habet incolas, montoſa enim eſt & rupibus aſpera; licet valles habeat nonnullas non infœcundas, ſi cultura accederet; cæterum maxima hic caprarum ſylveſtrium copia; ſuperioribus enim annis cum no-

ſtri hic in anchoris cum claſſe ſtarent, ſupra quatuor millia ceperunt. Stationem habet percommodam & adverſus maris æſtum ab objecta inſula S. Antonii præmunitam.

S. Luzia in eundum modum aſpera eſt & ſterilis, nec quicquam illuſtre ſortita præter caprarum copiam; nunc quoque deſerta, licet olim habitata fuiſſe videatur. Cæteræ itidem non ſunt magni momenti.

Ad 8. In Sierra Leona, duo ſunt Reges Nigritarum Regi Portugalliæ minime obnoxii, neque Portugalli hic ullum caſtellum aut præſidium habent, quo alias nationes commercio cum Nigritis arceant; nam quotannis Galli, Angli, Belgæ eo commeant. Sed haud longe hinc Portugalli oppidum quoddam incolunt quod vocant, Cachieu, cujus incolæ divitiis abundare dicuntur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Ad 10. Inſulam principis obſer-
ant noſtri unum gradum & 30.
rupul. diſtare ab æquatore ver-
s Arctum; hodie à Portugallis
icolitur, qui ibidem oppidulum
abent, ad plagam quæ Corum
ſpicit; plurimum ſacchari annua-
m producit.

Ad 11. Inſula Ferdinandi do Pao,
dito ſolo, & circiter XVIII. mill.
n longitudinem patet; cur hanc
ortugallis attribuat Oliveira,
on video, nam ab aliis obſerva-
um invenio, à VII Regulis eam
oſſideri & gente adeo effera &
nhumana, ut pene omnes exte-
os à commercio & conſortio ſuo
gregent.

Ad 12. S. Thomæ inſula jam à
multis annis à Portugallis incoli-
ur, qui hic oppidum habent,
uod vocant *Pavoaſam*, juxta
orrentem aquæ limpidæ & pota-
i pulcherrimæ: ſolum maxima
arte montoſum, & ſacchari

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

cannis opportunum, unde maxi-
ma ſacchari copia hic quotann
conficitur, ſed cœlum inſalubr
præſertim noſtratibus, atque ade
omnibus qui non aſſueverunt, au
in illa nati ſunt.

Ad 13. Inſula Annobon diſta
ab æquatore verſus Arctum un
gradu & viginti quinque ſcrupul
In hac quoque Portugalli oppi
dulum habent, ſed haud ita fre
quens incolis ut exteros omnes ar
cere poſſint, qui hic ſæpe ipſis in
vitis aquam & ligna petunt; & va
rios fructus ipſis extorquent; oppi
dulum circiter centum & vigin
ædibus conſtare dicitur. Statio
nem ſatis commodam habet a
plagam quę ſeptentriones reſpici

Ad 14. Regnum Congo hodi
non ita ſubjectum eſt Regi Portu
galliæ ut olim fuit, imo vix ipſur
ſuperiorem agnoſcit; atque ade
Rex Congo ſuperioribus ann
cum Portugallis Angolenſibu
bellun

bellum geſſit, & Belgarum opem adverſus illos imploravit; hodieque Belgis favet, & illis liberum commercium in Regno ſuo permittit.

Ad 15. In Angola Portugalli paulo plus juris habent: nam hic poſſident inſulam Loandam & in vicina continente oppidum habent S. Pauli, & arces aliquot intra continentem.

Ad 16. Caſtrum Portugallorum in regione Sofalæ, ſitum eſt viginti gradibus & xxx. ſcrupul. ab æquatore verſus Auſtrum, haud procul à mari, ad ripam fluminis quod in regione Mocarangua oriens haud minus C leucis à mari, & urbem Zimbaoc, Quitevæ qui hiſce regionibus imperat, ſedem præterlabens, ſub caſtro hoc ingenti oſtio & fere leucam lato, in oceanum ſe exonerat. Caſtrum hoc à Petro de Nhaya primum conſtructum fuit ann. cIɔ Iɔ v

conſen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

conſentiente Zufio cœco Reg
Mahumetano, quem tamen hauc
dudum poſt facti pœnituit, & cum
Portugallos inopinantes oppri-
mere pararet, facto à barbaro quo
dam indicio, ab ipſis præoccupa-
tus fuit & occiſus.

Habent ibidem Portugalli &
aliud caſtellum quod vocant Se-
nam, ex lapide & limo conſtru-
ctum & multis machinis bellici
inſtructum, LX leuc. ab oſtio flu
minis, cui Capitaneus à præfecto
Mozambici imponitur. ad ho
caſtellum Tetæ Provinciæ in
colæ mercaturæ gratia comme
ant & merces exoticas auro per
mutant.

Item tertium in Provincia Te
te, LX leucis ſupra Senam, in Re
gno Inhabaze, ſub Dominio Ma
namotapæ. Regio fertilis eſt, &
Luſitaniæ merces hic magno ſun
in pretio. Luſitani autem per Ma
namotapæ regiones ad tria empo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

ia barbarorum proficiſcuntur, uæ Maſſapa, Luanze & Manzovo icuntur; quorum præcipuum eſt Maſſapa, ubi Luſitani præfectum abent, Manamotapæ rege con- edente.

Ad 19. Manamotapæ Regnum (ut ſcribit *Ioh. de Santos*) ſitum eſt n Mocaranga, quæ olim integra ad imperium unius Regis pertinebat, (qui barbaris Mana dicitur & inde Manamotapa, ut Manacongo & ſimilia,) hodie vero in quatuor regna diviſum eſt, Manamotapæ, Quitevæ, Sedandæ & Chicangæ; Rex enim ſuperiori ſeculo, cum unum ſe tot regnis regendis imparem videret, inter quatuor filios eadem diviſit, & majori quidem natu Manamotapæ regnum attribuit; ſecundo autem Quitevæ regiones Sofalæ finitimas conterminas; tertio Sedandæ regiones quas Sabia fluvius lambit, qui ex adverſo Bociarum Inſu-

larum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

larum mare intrat; quarto denique Chicangæ regionem Manicæ ſubjectam. Tres autem poſteriores poſt Patris obitum nunquam fratrem majorem natu ſuperiorem voluerunt agnoſcere, unde continua fere bella inter ſe geſſerunt. Porro Regnum Manamotapæ, ducentas leuc. in longitudinem, nec pauciores in latitudinem patet: verſus Corum terminos dividit cum Regno Abutuæ, quod ad fines uſque Angolæ ſe extendere creditur; verſus Orientem terminatur flu. Zambeze; verſus Eurum Oceano, in quem promontorio x aut XII leuc. lato, inter fluvios Luabum & Tendanculum vaſte ſe projicit; verſus Auſtrum ad flu. Inhabanen pertingit: reliqua ad reliquos tres Reges pertinent, à Soſala flu. nimirum ad Tendanculum Quiteve imperat: inde ad Auſtrum regnum Sabiæ patet, ſub Sedandæ imperio, qui & Botongæ

Domi-

ominus ad Inhabanæ regionem
que: utrique denique in Medi-
rraneis prætenditur Manicæ re-
num, ubi Chicanga dominatur
circiter leucis à mari verſus Co-
m. Horum denique Regum
uiteve facile potentiſſimus eſt
m ob commercia quæ cum Por-
gallis exercet; tum ob ſubdito-
m ſuorum vires, qui inter Moca-
ngas (ita enim Cafres omnes
is gentes vocant) fortitudine &
te bellandi excellunt.

Ad 21. Quiloæ tyrannum Abra-
emum primo tributarium fecit
egi Portugalliæ Vaſcus Gama,
npoſito annuo tributo, quod
uûm mill. miticalium, ut ipſi ap-
ellant, vel aureorum ſummam
on excederet. Inde anno 1505.
Franciſco Almeida, Abrahemo
cpulſo, Mahumetes Anconinus
rbi impoſitus, & arx ædificata
uæ hodieque durat.

Ad 22. Monbaſam urbem in
parva

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

parva inſula ejuſdem nominis ſ tam Almeida expugnavit ann.15 & direptam incendit. Commo hîc ſtatio eſt.

Ad 23. Cum Melindæ regu Portugallis jam à prima pene ill rum in has partes navigation amicitia fuit, & crebra inter e obſequia; littus autem Melind importuoſum eſt.

VII.

DE OPPIDIS ET CA ſtris quæ Rex Portugalliæ poſſi- det in Aſia, atque India.

I.

LIttus (inquit *Oliveir* Aſiæ incipit à Sues, o pido Turcarum ad c put maris Rubri ſito, ſecundum Orientale ejuſdem m ris latus primo porrigitur ad u bem Aden, ad oſtium maris R

b

ri, deinde ſecus littus Arabiæ fe-
cis ad ſinum Perſicum produci-
ur, ad cujus oſtium Portugalli in
ontinente commercia exercent
um Calayate incolis.

2 Haud longe hinc jacet In-
ula Ormuz, duarum leucarum in-
ervallo à continente Arabiæ diſ-
reta, quæ Portugallorum eſt; di-
atq; ab æquatore viginti ſeptem
radibus verſus Arctum. Et licet
xigua ſit Inſula & ſterilis, com-
erciis tamen ſupra modum flo-
et, & frequentia incolarum ex-
ellit, qui locupletiſſimi ſunt: eſt
nim totius Perſiæ, Arabiæque
mporium.

3 Ducentis & quinquaginta
b Ormuz leuc. Dium arx ſita eſt
n Regno Cambaiæ viginti gradi-
us & dimidio ab æquatore verſus
rctum.

4 Damaon, Tarampor, Vayli-
& Cacil, quæ loca Portugallis
arent, & mox Civitas Bazaim no-

M vende-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

vendecim gradibus & medio ab æquatore.

5 A Bazaim ora Indiæ ſe convertit ad Auſtrum, ad quam Portugalli poſſident Tana & oppidum Chaul: & ſedecim gradibus ab æquatore verſus Arctum inſulam Goæ. Eſt autem hæc inſula exigua, ſita ad principium orę Malabaricæ, & exiguo intervallo à continente disjuncta; in qua ſita eſt nobiliſſima civitas Goa, totius Indiæ Metropolis, Archiepiſcopi & Proregis Indiæ ſedes.

6 Ad eandem oram & duodecim ab æquatore gradibus ſita eſt arx Cananor, ſupra quam ſitæ ſunt Avor & Barcelor, infra autem Mangalor, Calicut, & Cranganor urbs Archiepiſcopalis; & decem ab æquatore gradibus civitas Cochim Epiſcopalis, ad quam maxima pars mercium quæ in Portugalliam vehuntur conduci ſolent.

7 Ad extremum ora Malabarica

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

ticæ caput, juxta promontorium Comorim, octo ab Aequatore gradibus ſita eſt arx Ceylaon, ubi pars occidentalis oræ Indicæ definit.

8 E regione dicti promontorii jacet Inſula Ceylaon quæ cc leucas ambit, & tota à Portugallis poſſidetur, qui in illa aliquot arces habent; quarum illa quæ Columbo dicitur, octo gradibus diſtat ab Aequatore verſus Arctum: reliquæ ſunt Manara & Maluco aliæque: opulentiſſima eſt Inſula & ex illa univerſa Canella petitur quæ Europæ inferri ſolet.

9 A promontorio Comorim verſus ortum poſſident Portugalli civitatem Negapotaon undecim & medio grad. ab Aequatore verſus Arctum.

10 Quatuordecim autem ab Aequatore gradibus verſus Arctum civitatem S. Thomæ, ubi Portugalli Coloniam habent.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

11 Porro in reliquis omnibus aut pleriſque portubus, quæ ſequuntur ad eandem oram, Portugalli commercia exercent & fœderatos ſuos habent uſque ad Regnum & oppidum Bengalæ; in quo & caſtellum habent; XXIV grad. ab Aequatore.

12 A Bengala porro ad Regnum Pegu, quæ ora ad CL leucas extenditur, in variis locis cõmercia habent, in Pegu quoq; arcem.

13 A Pegu ora ſe porrigit ad promontorium quod jacet è regione Inſulæ Sumatræ, quam alii qui Taprobonam appellant; & promontorium hoc ab antiquis AureamCherſoneſum appellatam autumant, ubi urbs Malacca condita eſt, duobus gradibus & 30. ſcrupul. ab Aequatore verſus Arctum. Eſt autem Malacca Portugallorum civitas ditiſſima & caput Epiſcopatus. Ab hac ad Inſulam Sumatram octo leucarum iter eſt:

Ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Ad hanc denique Mercatores tam
China, quam Syan & reliquis
partibus Orientalibus ſolent con-
fluere.

14 A Malacca verſus Orien-
tem multę inſulæ in Oceano ſpar-
ſæ ſunt, & quidem primo Maluccæ
ſub ipſo pene Aequatore, quas
Portugalli ſui juris fecerunt.

15 Deinde Inſula Banda, quam
Portugalli itidem ſibi vendicant:
inquit *Oliveira*.

16 A promontorio autem
Malaccæ, longo ductu producitur
ora Chinenſis ſpatio quadringen-
tarum & quinquaginta leucar. ad
quam paſſim Portugalli commer-
ciorum gratia appellere ſolent.
Hinc dein ampliſſimum Regnum
Chinæ orditur novendecim grad.
ab æquatore verſus Septentrio-
nes, & deſinit ad quadrageſimum
octavum ejuſdem latitudinis gra-
dum. Civitas denique Macao
quæ hodie à Portugallis incolitur,

viginti tribus gradibus diſtat ab Aequatore verſus Arctum.

Atque hæc quidem loca Portugalliæ nomine poſſidet Rex Hiſpaniæ in Aſia atque India, prout compendio ab Oliveira enumerantur: de quibus majoris perſpicuitatis gratia hęc annotanda ſunt.

Ad 1. Calajatum urbs eſt Regni Armuz, ab Albuquerquio olim capta & direpta, ſed poſtmodum reſtaurata.

Ad 2. Armuz vel Ormuz, oppidum ſitum eſt in inſula Gerun uti Perſæ atque Arabes vocant, quæ ad exordium ſinus Perſici jacet, ambitu ſex aut ſeptem milliar. complectens, à Perſiæ continente, ex adverſo Docar, quinq; milliar. disjuncta: ab Arabia vero circiter novem leuc. XXVII. grad. & XXX. ſcrup. ab æquatore verſus Arctum: ut noſtrates obſervarunt XXVI grad. XXVII ſcrup. æſtivis menſibus ferventiſſima, maxima ſui parte ſte-

e ſterilis & nitroſa : duos habet hæc inſula ſinus, quos cornu quoddam arenoſum dirimit, ad quod hodie Arx Portugallorum ſita eſt (inquit *Petrus Teixera*) & ſitu & fabrica inter celeberrimas & munitiſſimas Orientis facile princeps. Ab Alfonſo Albuquerquio, cum Armuziæ regem in poteſtate haberet, primum condita. Is enim cum Armuzianos magno prælio ſuperaſſet anno cIↃ IↃ VII. Zeifadino has leges dixerat, ut quotannis quindecim millia Seraſinum tributi nomine penderet, & locum ad arcem ædificandam concederet, in quam ſuis tutus eſſet receptus : quam alii deinde Proreges Indiæ & præfecti hujus arcis ampliorem munitioremq; fecerunt.

Anno autem cIↃ IↃ CXXII Perſæ cum Anglis arcem hanc expugnarunt & Portugallis eripuerunt, in qua tum reperta fuerunt ſupra centum quadraginta tormenta

bellica, magnam partem ænea. Itemque paulo ante Portugallis ab iiſdem erepta fuit nova Arx quam in Inſula Kishme (ut Angli vocant) conſtruxerant, in qua ſeptendecim tormenta bellica inventa varii generis. Noſtrates narrant in univerſum Luſitanis hic erepta fuiſſe ſexcentas machinas bellicas variæ molis, tam è ferro quam ære conflatas.

Ad 3. Urbs & Inſula Dium (inquit *Linſcotanus*) exiguo intervallo à continente disjuncta, LXX leucis abeſt à flu. Indo, & XXI grad. ab æquatore, olim Cambaiæ Regi paruit: Portugalli autem primum Rege concedente hic caſtellum condiderunt, mox vero Urbis atque Inſulæ compotes facti, multis munimentis locum pene inexpugnabilem fecere; ſemel anno 1539. & ſecundò anno 1546. obſidionem infidelium fortiter ſuſtinuit. Urbs commerciis varia-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

m gentium florentiſſima eſt. In-
la ipſa fœcunda eſt, & omnibus
bus ad vitam humanam neceſſa-
is abundans.
Ad 4. Daman (inquit *Linſcota-
us*) ad Indiæ continentem ſita eſt
ginti gradibus ab æquatore, ar-
em habet quæ una cum urbe à
ortugallis poſſidetur. Ab hac ad
rbem Bazaim quindecim ſunt
illiar. quæ diſtat ab æquatore
ix cum dimidio grad.
Ad 5. A Bazaim ad arcem Chaul,
ovendecim gradibus ab Aequa-
ore, 10 milliaria numerantur. Ab
Anglis obſervatum invenio, duo
ſſe oppida hujus nominis, unum
d ipſam maris oram, undique
nuro cinctum, & ſinui maris im-
ninens; quod à Portugallis habi-
atur; alterum intra continentem
quod à Mahumetanis poſſidetur.
De Goa, quia notiſſima eſt Indiæ
Portugallicæ Metropolis, nihil hic
ddam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Ad 6. A Goa verſus Auſtrum
has arces & loca Portugallorur
enumerat *Linſcotanus*; primur
Onor 20 mill. à Goa, & 14 grad
bus ab Aequatore verſus Arctum
Ager vicinus præſtantiſſimi pipe
ris copia celebratur. Deinde Bar
ſelor 15. mill. ab Onor, 13. gradib
ab æquatore, piperis & oryzæ co
pia dives, tertio Mangalor 9. mil
à Barſelor, duodecim grad. & di
mid. ab æquatore: quarto Cana
nor 15. mill. à Mangalor, duode
cim & dimidio gradibus ab Ae
quatore, piperis abundantia præ
ſtat. Quinto Calecut, 8. mill.
Cananor, 11. gradibus ab Aequa
tore, olim totius illius tractus Me
tropolis, nunc pene exhauſta. Sex
to Cranganor, 10. mill. à Calecut
decem grad. & dimidio ab æqua
tore. Denique Cochinum, urb
ampliſſima & Goæ pene æqualis
tam ædium numero & ſplendore
quam incolarum frequentia.

A

Ad 7. A Cochino (inquit *Lin-otanus*) ad Coulon 12. ſunt mill.
ovem grad. ab æquatore verſus
rctum; ubi arx Luſitanorum eſt
quotannis una navis pipere
neratur. A Coulon ad pro-
ontorium Commorin 20 ſunt
ill. 7. grad. & dimidio ab æqua-
re.

Ad 8. De Inſula Ceylon vide
inſcotanum, cap. XIV. *Spilber-ius* noſter ann. 1602. hanc inſu-
m adiit quæ tum variis Regibus
arebat, quorum præcipuus qui
andii Provinciæ imperabat, tum
ortugallis non modo non ſubje-
us, ſed & infenſiſſimus erat; un-
e poſtea tanta rerum commuta-
o facta ſit, ut Portugalli tota in-
la jam potiantur, (ut ſcribit *Oli-eira*) nondum obſervavi.

Ad 10. *Linſcotanus* noſter vi-
um S. Thomæ agnoſcit eumque
eſcribit cap. XV. Sed *Caſparus albus* civitatem vocat, & plu-
ribus

ribus propugnaculis qua portum reſpicit munitam ſcribit.

Ad 11 Ora quæ inter Negapatam & Muſelapatam extenditur, x circiter millia. ſpatio, vulgo Choromandel appellatur; ubi hodie non tantum Belgæ noſtri, ſed & Angli, non minus quam Portugalli cum indigenis libera commercia exercent.

A Muſulepatan autem ad Regnum Bengalæ 120. mill. ſpatio Narſinga, Biſnagar & Orixa jacent ad Gangis uſque æſtuarium, à quo Bengalæ regnum ſumit initium totaque hæc ora etiam Choromandel vocatur, uti prior. In regno autem Bengalæ nulla Portugallis munimenta eſſe ſcribit noſter *Linſcotanus*, tantum pagos quoſdam, & pene exules Portugallos in uno atque altero portu domicilia ſua habere.

Ad 13. De Malacca vide *Linſcotanum* noſtrum cap. XVIII.

Ad 14. Inſulæ Moluccæ primum à Caſtellanis aditæ, & poſt acrem inter Portugalliæ & Caſtellę reges controverſiam, denique Portugallo veluti oppignoratæ; una cum Portugalliæ regno ad Caſtellanos devenerunt.

Earum præcipuæ à Belgis noſtris ſuperioribus annis fuerunt occupatæ, & arcibus ad minimum novem firmatæ; nam quinque ſunt inſulæ, Ternate, Tidor, Timor, Machian & Bachian & aliquot minores; in quibus omnibus noſtri arces habent munitiſſimas, & garyophillos qui in hiſce ſolis inſulis creſcunt ad ſe contrahunt.

Ad 15. Inſulam Bandam nucibus muſcatis fertilem noſtri Belgæ quoque ſui juris fecerunt, ibidemque munitiſſimam habent arcem. Iidem & Amboinam inſulam occuparunt, & Portugallos commercio omni in hiſce inſulis excluſerunt.

Ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Ad 16. Cum Chinenſibus hodie noſtri Belgæ non minus commercia exercent, quam Portugalli & oram illam Portugallis infeſtam reddunt.

In ſumma jam à multis annis noſtrates plures naves aromatibus omnis generis, ſola Canella excepta, onuſtas ex India acceperunt quam Portugalli, & commercium Indiæ ad ſe traduxerunt; plures Portugallorum naves mercibus Indicis onuſtas aut ceperunt aut depreſſerunt; præter ingentia damna quæ Portugalli paſſi ſunt ſuperioribus annis, Caraquis aliquot aut mari hauſtis aut ad littora Galliæ fractis, una quoque opulentiſſima à piratis Mauris haud ita nuper intercepta.

PRO-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

VIII.

ROVINCIÆ ET URBES quas Rex Portugalliæ in Braſilia ſibi vindicat.

Ex Nicolao d'Oliveyra: & aliis.

IN America Auſtrali RexPortugallię poſſidet terram Braſilię, quæ olim Provincia Sanctæ Crucis fuit cta à Portugallis, qui primi illam venerunt atq; luſtrarunt: Ea autē ecundum auctorem hunc) inium ſumit à Para, quæ Portugalrum arx eſt in æſtuario maximi uvii Amazonum, ſub ipſo pene quatore ſita, & deſinit in trigeſio & quinto gradu ab æquatorę erſus Auſtrum; & ſecundum oræ aritimæ ductum, maximo gyro, omplectitur leucas mille, quadrainta & unam; quem ingentem terra-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

terrarum tractum Portugalli ju[s]
ſui eſſe profitentur.

Porro regio hæc omnis, ſi[ve]
Braſiliæ nomine, ſive quocunq[ue]
alio cenſeatur, dividitur in qu[a]
tuordecim Capitanias; (ſecundu[m]
Oliveiram, nam in numero n[on]
conveniunt alii Scriptores) eæ ſu[nt]
Para, Maranhaon, Ciara, Rio gra[n]
de, Parayba, Tamaraca, Pernan[-]
buco, Seregipe, Bahia, Ilheos, Sp[i]
rito Santo, Porto Seguro, Rio [de]
Janeyro, San Vincente; quaru[m]
ſex ad dominos particulares pe[r]
tinent, qui illas armis acquiſiver[unt]
hodieque poſſident; reliquæ oct[o]
ſunt Regis.

Intervalla inter haſce Capit[a]
nias diverſa ſunt, nam à prima qu[æ]
Para dicitur, ad ſecundam M[a]
ranhaon centum & ſexaginta leu[-]
cæ numerantur: à Maranhaon au[-]
tem ad Ciaram centum & vigin[ti]
quinque leucæ; à Ciara ad R[io]
grande centum; à Rio grande a[d]
Paray[-]

Paraybam quadraginta quinque; à Parayba ad Tamaracam viginti quinque; à Tamaraca ad Pernambucum ſex; à Pernambuco ad Seregipen ſeptuaginta; à Seregipe ad Bahiam viginti quinque; à Bahia ad Ilheos triginta; ab Ilheos ad Porto Seguro triginta; à Porto Seguro ad Spiritu Santo ſexaginta quinque, à Spirito Santo ad Rio de Janeyro ſeptuaginta quinque; à Rio de Janeyro ad San Vincente ſexaginta quinque; à San Vincente ad æſtuarium fluminis de la Plata ducentæ & viginti leuc.

Caput hujus Provinciæ eſt civitas S. Salvador ſive Bahia de todos los Santos, in qua tam Epiſcopus quam Gubernator cum reliquis miniſtris regiis domicilium habet; juxta hanc Rex plures arces habet, uti & in aliis omnibus Capitaniis, & multos milites præſidiarios alit, alioſque permagnos

ſumtus facit, uti poſtea dicemus, cum de reditibus & expenſis regiis agetur.

Capitaniæ Pernabucenſis Dominus eſt Eduardus Albuquerquius; ea latiſſime patet, nimirum ab urbe Olinda verſus Auſtrum leucas circiter XL ad flumen uſque S. Franciſci, juxta quod ſuperioribus annis argenti fodinam inventam volunt, quam tamen Rex egeri vetaverit : ab hoc flumine verſus Arctum ſita eſt *Alagoa*, ubi duo amnes in oceanum exeunt hic V aut VI machinæ ſacchariæ ſtructę ſunt, quæ quotannis parum ſacchari conficiunt : huic ad eandem plagam proximus eſt *Porto Caluo*, juxta quem ſunt VII aut VIII machinæ ſacchari : & juxta hunc verſus Arctum pagus *Vna* cum IV aut V machinis: & porro *Serinhan* ampliſſimus & amœniſſimus pagus, juxta quem XII machinæ ſtructæ, quarum ſingulæ utplurimum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

VI aut VII mill. arobarum ſacchari conficiunt (arobæ autem ſingulæ pendunt XXVII aut XXVIII libras:) deinceps *Poiucar* pagus, incolis frequentiſſimus, ubi ſunt XIII aut XIV machinæ ſacchari, quæ magnam copiã quotannis edunt; ſitus eſt ad amnem ejuſdem nominis qui paulo ſupra promontorium S. Auguſtini exit. Secundùm promontorium hoc jacet pagus S. Antonii do Cabo, in cujus diſtrictu circiter XX machinæ ſtructæ, quæ plurimum & optimum ſaccharum reddunt. Infra dictum promontorium ſita eſt Eccleſiola Noſtra Sennora de la Candelaria, à qua ſemita pertinet ad campeſtria, quæ Cucuranas vocant, in quibus magna vis armentorum paſcitur: ab his ad urbem Olindam ſunt V leucæ, quibus XXII machinæ comprehenduntur. Ab eadem urbe verſus mediterranea IX aut X leuc. jacet Omatto do Braſil fre-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

quentiſſimus pagus, ubi magna vis ligni Braſiliani cæditur, quæ deducitur ad pagum S. Laurentii, ubi ſunt VII aut VIII machinæ quæ plurimum præſtantiſſimi ſacchari conficiunt. Denique limites hujus Capitaniæ verſus arctum ſe extendunt ad Inſulam Tamaracam leuc. V. Capitaniæ Tamaracenſis Dominus eſt Comes de Monſanto qui in Luſitania degit; in illius diſtrictu numerantur machinæ ſacchari circiter XX; quarum potiſſimæ ſitæ ſunt juxta amnem Goianam.

In hiſce Provinciis plurimæ ſunt machinæ quibus ſaccharum conficitur, (Portugalli vocant *Ingenios*,) ita ut ad ſolam urbem Olyſiponenſem quotannis traducantur ad minimũ viginti ſex millia ciſtarum; quarum ſingulæ pendunt ad minimum quindecim arrobas; ita ut iſtæ 26000. ciſtæ efficiant 390000. arrobas; quarum ſingu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

ingulæ efficiunt 32. arrates: Id nno 1617. obſervatum fuit; quo odem ann. Vianam appulerunt upra quinque millia ciſtarum: ut le aliis portubus Portugalliæ nihil licam, ad quos quoque magnum ciſtarum numerum appellere certiſſimum eſt.

Porro de omni hoc ſaccharo Regi decimarum nomine in ipſa Braſilia ſolvuntur decem pro unoquoque centenario, excepto illo ſaccharo quod Domini machinarum proprio ſuo periculo evehunt, quod liberum eſt à vectigalibus: In regno autem Portugalliæ ſimul ac appulerint, ſolvunt viginti pro unoquoque centenario. Alii hæc paulo aliter explicant, quemadmodũ nuper à Belga, qui xxx annis in Pernambuco habitaverat, accepi. Omnes omnino fruges, omne ſaccharum, & ſimilia, etiam armenta & cætera animalia ſolvunt regi decimas; quas Rex

publicanis quibuſdam in ſingulos aut plures annos elocari ſolet pro ſexaginta millibus ducatorum in ſola Capitania Pernabucenſi (nam de cæteris nihil dum mihi conſtat:) ab hiſce decimis nulli plane liberi aut immunes ſunt præter eccleſiaſticos: Saccharum autem omne, uti & reliquæ merces, liberum eſt ab omni vectigali aut portorio in ipſa Braſilia; ſed in Luſitania ſimulac appulerit pro vectigali xx pro ſingulis centenariis, ſecundum valorem ſacchari, quo venit in Regno; Domini tamen novarum machinarum, ſi ipſi ſaccharum ſuum & ſuo periculo evehant in Luſitaniam, in regno liberi ſunt à vectigali illo ad decennium; quo elapſo dimidiam partem vectigalis, id eſt decem pro ſingulis centenariis perſolvere tenentur, & altero decennio elapſo ſolvunt uti cæteri.

Ex eadem Provincia in Europam

pam traducuntur plurimæ pretioſiſſimæ merces, magna Ambari copia, Balſamum præſtantiſſimum, lignum Braſil, aliæque materies magni pretii; Tobaccum & plurimum gingiberis; aliæque ejuſcemodi merces.

IX.

SERIES ET SUCESSIO Regum Portugalliæ.

EDuardi Nonii Leonis IC. Luſitani libro de vera Regum Portugalliæ Genealogia.

HENRICVS Portugalliæ Comes natus eſt Veſontii. Patrem habuit Guidonem Comitem Vernolienſem & Brionenſem, Reginaldi & Aliſæ Comitum Burgundiæ filium, Guilielmi Com. Burgundiæ fratrem. Is Henricus ad bellum ſacrum tendens in Hi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

ſpaniam appulit, & Alfonſum VI Caſtellæ Regem, qui Imperator etiam dicebatur, cum Raymondo Burgundo & Raymondo Toloſano Comite adverſus Saracenos juvit. Illi vero propter ſanguinis claritatem & res præclare geſtas, Alfonſus Taraſiam filiam notham locavit, Portugalliamque nomine dotis & jure clientelæ dedit; hoc eſt, illud, quod intra limites interamnis provinciæ, Lamecæ, Conimbricæ & Viſei continebatur; & tractum etiam illum Galleciæ, qui ultramontanus dicitur, cum jure recuperandi eam Luſitaniæ partem quæ à Saracenis occupabatur, uſque ad Bœticæ confinia: qua ſcilicet Anas provincias dividit. Suſtulit è Taraſia *Alfonſum Henricum*, & duas filias *Vrracam*, quæ Veremundo Comiti Traſtamaræ: & *Taraſiam*, quæ Ferdinando Menendo in Gallecia nupſere. Mortuus eſt Aſturicæ A. CH. 1112.

Braca-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Bracaræ ſepultus. *Alfonſus primus* Henrici F. primus Portugalliȩ Rex poſt præliũ Orichienſe appellatus. Duxit Mahaldam filiam Amedei i Com. Maurianæ, ex qua illi natus *Sanctius*: & *Vrraca* quæ Ferdinando II. Legionis & Galleciæ R. nupſit, ſed poſt natum ex ea Alfonſum ab illo fuit ſeparata ſententia Romani Pontificis ob conſanguinitatem: & *Taraſia* quæ Philippo Flandriæ Com. fuit coniuncta, & Mathildis fuit appellata. Hic in agro Orichienſi inſigni victoria parta de quinque Sarracenorum Regibus, crucem cæleſtis coloris, quæ Portugalliæ inſigne erat, in quinque ſcutula diviſit, eaque argenteis reſperſit denariis. Oliſſiponem, Leiriam, Sanctarenam, Turres novas, Sintram, Maforam, Cezimbram, Eboram, Pacem Juliam & totam fere Portugalliam, quanta nunc eſt, à Saracenorum tyrannide liberavit, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Chriſtianis reſtituit. Et rebus mul-
tis tam bello quam pace præclar
geſtis, obiit Conimbricæ an. Chr.
1185. Vixit annis 91.

Sanctius primus duxit in uxo-
rem Dulciam ſeu Aldonzam Ray-
mundi Berengarii & Petronillæ
Arragonum R. filiam; ex qua e
natus *Alfonſus*; & *Fernandus* qu
duxit in uxorem Joannam filian
Balduini Imperatoris, Flandriæ
Comitiſſam. Et *Petrus* qui Come
fuit Urgellenſis nomine uxori
Aurembiagis. & *Henricus*, item
que *Taraſia* quæ Alfonſo Legio-
nis & Galleciæ R. nupta ab e
poſtmodum fuit ſeparata. *Mahal-
da* quæ Henrico I. Caſtellæ Reg
nupſit, ſed ab eo fuit ſeparata, *San-
ctia*; & Blanca Guadalaiaræ Do-
mina, *Berengaria*. Habuit & plu-
res liberos è Concubinis. Obii
ann. 1212. ætatis ſuæ 58.

Alfonſus II. cognomine Craſ-
ſus, uxorem duxit *Vrracam* filian

Alfon

lfonſi IX Caſtellæ R. & Leonoræ
Ienrici II. Angl. R. filiam; ex qua
ſtulit *Sanctium*; *Alfonſum* Bo-
oniæ Com. *Fernandum*; *Leono-
*am** quæ Daciæ Regi nupſit. Obiit
onimbricæ an. 1224. ætatis 38.
Sanctius II. qui Capellus voca-
atur; duxit Mitiam Lopidem ab
Iaro filiam Diodoci Lupi Canta-
riæ Dynaſtæ: qui ob animi mol-
tiem, vicarium accepit fratrem
lfonſum. Obiit Toleti an. 1246.
egni 22.
Alfonſus III. Sanctii frater, duxit
xorem *Mathildem* Bononiæ Co-
nitiſſam, filiam Reginaldi Com.
)ampmartini & Idæ Comitiſſæ
ononiæ. deinde *Beatricem* filiam
otham Alfonſi x. Caſtellæ Regis.
x qua illi nati *Dionyſius*; *Alfonſus*
)ominus Portalegrii & aliorum
ppidorum. *Blanca*; *Conſtantia*.
Hic Algarbii regnum à ſocero Al-
onſo jure clientelæ conceſſum,
ujus pars ad id tempus à Sarrace-
nis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

nis tenebatur, liberum ab eorum jugo reddidit: poſtea cum clientelam in gratiam nepotis Dionyſii Socer remiſiſſet, pro Algarbi ſymbolo, Portugalliæ Regni inſignibus clypeum purpureum addidit, aureis caſtellis reſperſum. Obiit Oliſipone ann. 1279. ætatis 70. Regni 32.

Dionyſius Uxorem duxit *Iſabellam* filiam Petri III Arragoniæ R. ex qua ſuſtulit *Alfonſum*; *Conſtantiam* Fernandi IV Caſtellæ R. uxorem. Hic Academiam Conimbricæ inſtituit. Obiit Sanctarenæ an. 1325. ætatis 64. regni 46.

Alfonſus IV Ferox dictus; uxorem habuit *Beatricem* filiam Sanctii Ferocis Caſtellæ R. ex qua liberos habuit, *Alfonſum* qui puer obiit, & *Dionyſium* qui anniculus deceſſit; *Ioannem*, qui item puer obiit; *Mariam* quæ Alfonſo XI Caſtellæ R. nupſit. & *Petrum* & *Leonoram* Petri IV Arragoniæ R.

uxo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

xorem. Obiit Oliſipone Anno 1357. ætatis 67. Regni 31.

Petrus Alfonſi IV fil. crudelis dictus, duxit uxorem *Conſtantiam* filiam Joannis Emanuelis Infantis: è qua ſuſtulit liberos, *Ludovicum* ſtatim extinctum, *Fernandum*, *Mariam* uxorem Fernandi Arragoniæ Infantis. Obiit Eſtremotii Ann. 1368. ætatis 47. Regni 10.

Fernandus Petri & Conſtantiæ filius uxorem duxit Leonoram Telliam, à viro abductam, contra Regni procerum ſententiam. Obiit ſine legitimis liberis Oliſipone Anno 1383. ætatis 43. Regni 16.

Ioannes primus, qui ob multa memorabiliter ab eo geſta, Rex bonæ memoriæ fuit cognominatus, filius fuit illegitimus Petri Regis. Duxit in uxorem Philippam filiam Joannis Ducis Lancaſtrenſis; ex qua ſuſtulit, *Blancam*; *Alfonſum*,

fonſum, qui juvenes obierunt: *Eduardum*: *Petrum* Ducem Conimbricenſem virum bello & pace clariſſimum: *Henricum* ducem Viſeenſem: *Ioannem* S. Jacobi militiæ magiſtrum: *Fernandum* magiſtrum militiæ Aviſienſis: *Iſabellam* quæ Philippo III Burgundiæ Duci &c. nupſit. Obiit Anno 1433. ætatis 76. Regni 48.

Eduardus Joannis fil. duxit uxorem Leonoram Fernandi I Arragoniæ & Siciliæ R. filiam; ex qua ſuſtulit *Alfonſum*: *Fernandum* Ducem Viſeenſem *Philippam*; *Leonoram*, uxorem Frederici III Rom. Imperatoris, *Catharinam*: *Ioannam*. Obiit An. 1438. ætatis 37. Regni 5.

Alfonſus V duxit in uxorem Iſabellam Petri Infantis filiam, ex qua ſuſtulit *Ioannem*, qui infans obiit: *Ioannam*: *Ioannem* alterum: Obiit Anno 1481. ætatis 49. Regni 43.

Ioan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Ioannes II. habuit in matrimo-
o Leonoram filiam Fernandi
trui, ex qua ſuſtulit *Alfonſum*
incipem, qui interiit anno 1491.
biit ann. 1495. ætatis 40. Re.
i 14.
Emmanuel Eduardi Regis ne-
s ex filio Fernando & multo-
m fratrũ ultimus Joanni II. pa-
ieli ſine legitimis liberis dece-
nti ſucceſſit. habuit tres uxores,
imam Iſabellam Fernandi &
bellæ Caſtellæ Regum filiam
tu maximam; ex qua ſuſtulit
ichaelem qui puer obiit. *Secun-*
m *Mariam* Iſabellæ ſororem,
æ illi peperit *Ioannem*: *Iſabel-*
m Auguſtam Caroli V Imper.
orem ex qua natus Philippus II.
iſp. Rex. *Beatricem* quæ Caro-
Sabaudiæ Duci nupſit: *Ludo-*
cum Ducẽ Pacenſem: *Fernan-*
m: *Alfonſum* Cardinalem & Ar-
iepiſcopum Oliſiponenſem &c.
enricum Cardinalem: *Eduar-*
dum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

dum, (qui duxit Iſabellam Jaco
Brachantiæ Ducis filiam, ex q
ſuſtulit *Mariam* quæ Alexand
Farneſio Principi Parmenſi nupſ
& *Catharinam* quæ Joanni Du
Bragantiæ.) *Mariam*: *Antoniu*
qui infans obiit: Tertiam uxore
duxit Leonoram Philippi R. C
ſtellæ & Archiducis Auſtriæ &c.
liam; ex qua ei nati Carolus br
vis vitæ; Maria quæ cælebs vix
Fuit feliciſſimus princeps & reb
præclare geſtis illuſtriſſimus. Ob
Oliſipone ann. 1521. ætatis 52. R
gni 26.

Joannes III. Emmanuelis fili
duxit uxorem Catharinam Ph
lippi I Caſtellæ R. filiam, Car
v Imp. ſororem quæ illi peperi
Alfonſum in cunis defunctum
Mariam quæ Philippo Caroli
nupſit & à partu primogenti pri
cipis obiit. *Iſabellam*, *Beatricem*
Emmanuelem, *Philippum*, *Dion*
ſium qui omnes immature obi
runt

runt: *Ioannem* qui Ioannam Caroli v Imp. filiam duxit & ex ea poſthumum reliquit *Sebaſtianum*. *Antonium* qui infans obiit. Ipſe denique obiit Oliſipone ann. 1557. ætatis 55. Regni 35.

Sebaſtianus Joannis III è filio Joanne nepos, avo ſucceſſit trium annorum puer ſub tutela aviæ Catharinæ; quam tamen Henrico Cardinali patruo magno pueri Regis ceſſit. XIV ætatis anno Regni gubernacula ſuſcepit; & anno 1578. in Africa cæſus occubuit cælebs adhuc: ætatis anno 24.

Henricus Cardinalis ſucceſſit. obiit ann. 1580. ætatis 68. regnavit ann. 1. menſ. 5. dies 5.

Poſt hunc Regnum non ſine vi adiit, Philippus Hiſpaniarum Rex eo nomine II. Emmanuelis, uti diximus, è filia Iſabella nepos, vivente etiamtum matertera ejus Catharina Bragunciæ Duci nuptâ. De Controverſia inter competito-

res agitata, & quo jure quiſque ni-
teretur, & quis jure potior eſſet,
non eſt hujus loci aut operæ defi-
nire: pauca tantum ex aliis aucto-
ribus referemus, ne omnino præ-
teriiſſe videamur. Etenim ut Ca-
ſtellanus tum imparatos nullo ne-
gotio armis oppreſſit, ita nunc ſi-
ne armis multo minore negotio
jugum illius fuit excuſſum, & dia-
dema Stirpi Braganzianæ impo-
ſitum.

Sed addamus de Duce Brigan-
tino, nunc Rege, pauca, donec
plura ſuppeditentur.

Vaſconcellius de Ingreſſu Phi-
lippi R. ſub annum XXII. ſupra mil-
leſimum ſexcenteſimum agens
diebus exinde inſequentibus (in-
quit) nobiliores Dynaſtæ urbem
ingreſſi; Dux cum primum Brigan-
tinus, qui Regiæ nihilo conceſſit
Majeſtati, quemadmodum par
conſanguinitate Reges attinge-
Luſitanos; uterque enim tam Phi-
lippu-

lippus Rex, quam Theodoſius Brigantinus Emmanuelem Luſitaniæ Regem agnoſcunt atavum, ille Regis ejuſdem filiam Iſabellam aviam, Brigantinus Eduardum Iſabellę fratrem refert avum. Eſt Brigantina familia Regiæ Luſitanæ mutuo conſanguinitatis fœdere arctiſſime copulata, cum dotales nurus invicem non ſemel fuerint ſociatæ. Quod fuit in cauſa, cur Brigantina domus in tantam excreverit magnitudinem, ut intra Regni fines vix habeat quo ſe extendat. Ex antiqua noſtrorum Regum conſuetudine & animo in Duces Brigantinos liberali, jus obtinent iiſdem utendi miniſtris iiſdemque inſignibus, ac Reges ſolent; proinde cuſtodes corporis & ſtemmatum reges honorarios ſecum deferunt, iis etiam in locis, ubi Regis curia commoratur; quin & militarium ordinum inſignia conferunt plurimis clien-

tibus, magno eoſdem adaugente cenſu; quo fit, ut illorum Curiam frequentent è Luſitaniæ primoribus non pauci.

IDEM DE FAMILIÆ hujus origine in vita Ioannis I.

ANte nuptias Joannes ex Agnete nobili puella, quæ poſtea Parthenonis Oliſipponenſis cui nomen eſt à Sanctis, fuit Antiſtita (vulgus dicit Commendadeira) genuit Alfonſum, cui data uxor Beatrix Nony Alvari Pereri Equitum Magiſtri unica proles addito dotali Comitatu Barcellenſi & Ducatu Brigantino. Quod fuit illuſtriſſimæ ac pene Regiæ domus Brigantinæ Seminarium, qua ſummis Regibus ac Principibus Chriſtianis connubia experita. Hæc ille.

Petrus de Mariz Dialogo quarto de varia Hiſtoria ſcribit, Joannem illum, antequam regnum

adire

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

diret (non autem, ut Vaſconcel-
ıs, ante nuptias) habuiſſe ex Do-
ıina Inez nobili virgine ſeu do-
ıicella, hunc Alfonſum filium;
e Connubio cum Beatrice con-
ntit, & dote Comitatus de Bar-
ellos; ſed adjungit oppida Cha-
es & Guimaranes cum ſuis terri-
oriis, itemque totam regionem
e Penhafiel de Baſto, Monte ale-
re, Piconha, Portelo & Barroſo:
t certa loca quæ Coneſtabilis (ut
ocat) tenebat inter Durium &
linium flumina. Sed non potuiſſe
npetrare à Rege titulum Comi-
tus genero ſuo; ſed demum ab
ıfante Don Petro cum regnum
ıbernaret, titulum ducis Bargan-
e accepiſſe. Hunc autem Alfon-
m ex iſto matrimonio ſuſtuliſſe
ıos filios, nimirum Alfonſum
ıi fuit Comes de Ourem & Mar-
ıio de Vatencæ; & D. Fernan-
ım itidem Comitem de Ourem
Marchionem de Villa Viçoſa &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

ſecundum Ducem de Barganza. à quo propagata fuerit omnis nobilitas illuſtriſſimæ illius familiæ, & ſupra omnes Hiſpanicas familias maximè inſignis, tam in amplitudine dominii, quam propagine generoſiſſimorum deſcendentium.

SERIES REGUM PORtugalliæ è Vaſconcellio.

HENRICVS Comes. qui obiit anno 1112.

Alfonſus I. Rex. Qui initio Caſtellæ regem patruelem ſuum ingenti prelio ſuperavit ad Arcobrigam (vulgo Arcoz de Val de Vez, dein Albucaranum Pacis Auguſta ſive *Badaolii* Regem ad Trancoſum: mox & Iſmarum alioſque Maurorum reges ad Orchium poſt quam victoriā Rex fuit ſalutatus à ſuis: poſtea & plura oppida & arces infidelibus eripuit, & im primis Olyſipponem. obiit an. 1185

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Sancius I. qui varia fortuna onflictatus obiit anno 1212.

Alfonſus II. qui obiit ann. 1233.

Sancius II. qui obiit ann. 1245.

Alfonſus III. qui obiit an. 1279.

Dionyſius I. qui obiit ann. 1325.

S. Elizabetha Regina quæ obiit nno 1336.

Alfonſus IV. qui obiit an. 1357.

Petrus I. qui obiit 1377.

Fernandus I. qui obiit an. 1383.

Ioannes I. qui obiit ann. 1433.

Eduardus I. qui obiit an. 1438.

Alfonſus V. qui ſub tutela Petri atrui ad plures annos vixit, quo ccíſo, ipſe jam regni potens, aliuot expeditiones in Africam ſuſepit: ſed dum jus nomine uxoris oannæ in Regnum Caſtellæ & egionis perſequitur, magno prælio ad Taurum ſuperatus in, Galiam ſubſidia petiturus conceſſit, ilio Joanne interea Regnum trenue tuente: è Gallia re infecta everſus, obiit anno 1481.

Ioannes II. rebus præclarè geſtis, maximi cognomen hominum fama adeptus, obiit anno 1495.

Emmanuel I. cujus res geſtæ à pluribus ſcriptoribus celebratæ ſunt; obiit anno 1521.

Ioannes III. obiit anno 1557.

Sebaſtianus I. obiit ann. 1578.

Henricus I. obiit anno 1580.

Philippus I. qui obiit ann. 1598.

Philippus II. qui obiit ann. 1621.

Philippus III. ſed Hiſpan. IV. adhuc ſuperſtes.

RESENDIVS LIB. IV.

ANTIQUITATUM LUſitaniæ Regni originem ita deſcribit.

MAgnus Alfonſus Hiſpaniæ Rex qui Toletum expugnavit & Imperator eſt appellatus, ex diverſis uxoribus tres filias habuit, Elviram, Theraſiam & Orracam. Et quidem Elviram ac Theraſiam,

iam, Rodericus Toletanus, pa-
um Luſitanis æquus, quique illi
dhæſerunt, ex Concubina Sime-
ıe Munione natas, ut ajunt. Ve-
um apud me Chronicon Hiſpa-
ıica vetuſta lingua habeo, factum
eptuaginta annis ante Roderi-
:um, in quo eadem Simena mini-
ne concubina, ſed juxta uxor &
Regina diſerte perhibetur. Ad Al-
onſum igitur Imperatorem, in
ſſerenda Hiſpania laborantem,
conveniebant magni viri, mili-
iam ſuam Chriſtiano devoventes.
Inter quos emicuere Raimundus
Comes S. Ægidii & Henricus Lo-
haringiæ Comes, ex germana
Raimundi natus, quem illa Hun-
gariæ regi, cui nupta erat, ſecundo
edidit partu. Hos ut talium ne-
ceſſitudine arctius ſe muniret Al-
fonſus filiarum connubiis ſibi de-
vinciendos exiſtimavit. Elviram
igitur Comiti S. Ægidii, Thera-
ſiam Henrico Lotharingiæ Co-
 miti,
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

miti, Orracam vero trium, ut alii ſcribunt, maximum, ut aliis autem placet, minimum, atque poſt Simenam defunctã, ex Conſtantia uxore natam, Raimundo Comiti ſive Burgundiæ ſive Toloſæ (neque enim inter ipſos Hiſpanicarum rerum ſcriptores ſatis convenit) in matrimonium dedit. Quorum nos opinionibus prætermiſſis de Henrico tantum loquamur, cui valde ſibi dilectam Theraſiam tradidit.

Atque ut nexu devinctiore virum maximum quaſi ad manum haberet, Callæciæ partem Bracaros, à Minio uſque ad Durium, totumque id, quod recentiori vocabulo *Portugalle* tunc dicebatur, à Durio uſque ad Luſitaniæ urbem Conimbricam dotis nomine aſſignavit, liberumque ei reliquit, ut de Saracenis Luſitaniam armis recuperaret, ſuoque dominio & ditioni adderet.

Is ex

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Is ex Theraſia conjuge, quæ
mper Regina appellata eſt, fi-
um genuit Alfonſum Henricum,
ui patri ſucceſſit in principatu, &
bi per ætatem licuit, bella geſſit
uam plurima, urbes multas ex-
ugnavit, Sarracenorum poten-
am fregit. Qua re commotus
ſmarius, magnæ partis Africæ,
eticæque Rex, convocatis qua-
uor aliis regibus, tam ex Africa,
uam ex tota ulteriore Hiſpania,
antas congregavit copias, ut mil-
ia quadringenta exercitus ſupera-
et. His confiſus in Alfonſum pro-
erabat, lentis itineribus, ſed ani-
no ad vindictam concitatiſſimo.
Nec ille ſegniter proceſſit ob-
iam. In agro igitur Orichienſi
aulo infra Caſtrum viride oppi-
lum, non procul à confluente Co-
ris & Tergis fluviorum, in mu-
uum conſpectum venientes Ca-
tra poſuerunt: Inſedit tumulum
Alfonſus, ubi vetus ſacellum erat,

in

in quo ſenex quidam provectæ ætatis eremiticam vitam agebat, inter Mauros & ob paupertatem & ob vitæ ſanctimoniam, nullius injuria laceſſitus. Iſmarii copiæ prope infinitæ undiquaque campos opplebant, jamque agmina circumcluſa ſpe devorabant. Non videbatur militibus noſtris ſani eſſe conſilii, cum tanta multitudine confligere. Unus enim quiſque ſupra centum hoſtes adverſum ſe in prælio erat habiturus. Sed militum animos oratione ſpei ac fiduciæ plena princeps confirmavit; dimiſſoſque curare corpora jubet, & craſtinum diem, qui Jacobo Apoſtolo Hiſpaniarum patrono ſacer erat, lætos expectare. Cum adveſperaviſſet, Anachorita ille ad Alfonſum venit, atque oraculi denunciatione, forti eſſe animo admonet, ut qua noctis hora tintinabuli, quod in ſacello erat, ſonum audiret, tentorium egre-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

egrederetur, apparituru͂ illi Chriſtum in aere Cruci ſuffixum. Lætus tam optato tamque inſperato nuntio Alfonſus, totius noctis pervigilio promiſſum expectabat. Primo itaque ante lucem diluculo ad tintinabuli ſonum prætorium egreſſus, ſuſpexit in aere crucifixum Dominum. Cujus viſi voluptate propemodum extra mentem abſorptus, ita adorans dicebat: Ecquid Servator mundi, tune mihi, tune appares? quid eo opus eſt, in te credenti, & te ſumma pietate colenti? perfidis his, tuis atque ideo meis hoſtibus, tuæ divinitatis ignaris, potius apparere digneris, ut Crucis tuæ myſterium intelligant ac deſinant inſanire.

Hæc atque alia his ſimilia, cum ex mentis quaſi abſtractione proſequeretur, Chriſti colloquentis & victoriam pollicentis voce jucundiſſime affectus, in cœlum recepta divina illa ſpecie, arma poſtulat,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

ſtulat, armari milites, acies ordinari & canoro tubarum concentu imperat ſignum dari. Quem ex proceribus quidam exercitus nomine adeuntes, poſtulant, inquiunt, fortiſſime Imperator, milites tui, ut regem te ſalutari permittas. Quibus ille: Ego fidiſſimi commilitones, honorificum ſatis inter vos nomen titulumque Principis ſortitus ſum, alium non ambio. Neque ſi maxime expeterem, vel poſcentibus vobis morem gerere vellem, id tempus aut locus non patiuntur. Sed operam dabo, ut vos Ducis veſtri non pœniteat, vos date, ut milites dux non deſiderem. Contra illi, & quæ poſtulas pollicemur, & nobis non deerimus, ſed pro Rege pugnabimus ardentius, vincemus honeſtius, moriemur alacrius. Cum igitur prope intuliſſent vim recuſanti, magnis vocibus & tubarum lituorum, tympanorumque ſo-

nitu

itu, ter acclamatum: *Alfonſo Henrico primo Luſitaniæ regi vita & victoria.* Data inde militibus teſſera, ferebatur in hoſtes.

At parte ex alia innumerabilis ille Barbarorum exercitus, tam diſſonis clamoribus, tam horribili clagore perſtrepebat, ut cœlum ruere, terra quaſſari tremoribus viderentur. Commiſſum eſt prœlium ſanguinolentum, pertinax, diuturnum, à prima diei hora uſque ad meridiem; donec Iſmarius, cujus jam vita periclitabatur, quamque maxime noſtri appetebant, rebus deſperatis & amiſſo in conflictu conſobrino, cui ſui corporis cuſtodiam mandaverat, nomine Homoratagor, Halli regis nepote, fugit ipſe, & una reges qui cum eo erant. Tantum autem ſanguinis effuſum eſt, ut ex cædis loco rivuli in Cobrin atque Tergem decurrerent. Quin inſecuta paucos poſt dies pluvia, cum tinctam

atro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

atro ſanguine ſuperficiem laviſſe
creviſſentque rivi, Terges qui
confluentes Cobrin recipit, etia
uſque ad Anam aquas infectas pe
tulit.

Alfonſus igitur novus Re
conſueto victoribus more, in c
ſtris triduo permanſit, & conce
militibus præda, ipſe qui eaten
niveo ſcuto utebatur, inſign
commentus eſt, quæ rem ibi g
ſtam deſignarent. Ac primum qu
Chriſtum in aere cruci ſuffixu
conſpexerat, in argenteo ſcu
cæruleam crucem formavit. D
inde quod quinque reges viciſſ
ſcuta quinque per ipſam cruce
diſtinxit. In unoquoque trigin
nummos argenteos figurav
quod totidem mundi Servat
venditus exſtitiſſet.

Mutata à poſteris regibus r
morum figuratio eſt commodi
ratione, & in ſingulis quibuſq
ſcutis, ſinguli quinque numi

ſ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

ſiti, decuſſatim ad figuram literæ X bis numerato quod in medio eſt & cum à ſummo deorſum & cum à latere ad latus fit ſupputatio ut numerus triginta expleatur. Hæc tunc ibi ſumta inſignia. Caſtella vero aurea ſeptem, quæ in rubro campo ſcuti regii oras ambiunt, ad alterius Hiſtoriæ tractationem pertinent.

Geſta res eſt, ut mei veteres annales habent, æra milleſima centeſima ſeptuageſima ſeptima. Cui annorum numero ſi demantur triginta & octo, manebit Servatoris Annus cIↄc xxxix.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

X.

DE SUCCESSIONE RE gis Caſtellæ in Regnum Portugalliæ.

Ex Hieronymo Coneſtagio.

EMANVEL decim quartus Portugalli Rex regnare cœpit a. cIↄ ccccxcv. Is tr habuit uxores; Iſabellam filia Ferdinandi & Elizabeth, ex q ſuſcepit Michaëlem qui puer mo tuus eſt. Dein Mariam tertia Ferdinandi filiam primæ uxo ſororem, quæ ipſi ſex mares duas puellas peperit: quarum I bella nupſit Carolo V. Imperat ri; Beatrix Carolo III. Duci S baudiæ; Joannes ſucceſſit patri regnum; Ludovicus obiit cœle relicto Antonio Notho: Ferdina dus mortuus ſine liberis, uti & A fonſus qui fuit Cardinalis San

Bla

Blaſii, & Henricus Cardinal. tituli
anctorum quatuor Coronato-
um; qui omnibus ſuperſtes re-
num poſt Sebaſtianum adiit.
duardus ex Iſabella Ducis Bra-
antiæ filia ſuſcepit Mariam quæ
lexandro principi Parmenſi nu-
ſit; & Catharinam quæ Joanni
Duci Braganciæ; & Eduardum qui
nn. cIↃ IↃ LXXVI obiit. Rex Ema-
uel tertio duxit Leonoram filiam
hilippi primi Caſtellæ regis, quæ
ſi genuit Carolum qui puer
ortuus; & Mariam quæ cœlebs
ortua eſt ann. cIↃ IↃ LXXVIII. Jo-
nes III Emanuelis è ſecunda
onjuge filius, duxit Catharinam
ar. V. Imperat. ſororem; ex qua
ta Maria, prima Philippi II.
or (quæ ipſi peperit Carolum
iũ qui mortuus eſt adoleſcens.)
plures mares qui omnes juvenes
ortui, præter Joannem qui in
orem duxit Joannam ſororem
hilippi Regis Hiſpaniæ, quam

 moriens

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

moriens gravidam reliquit, ex q
natus Sebaſtianus.

Quo in Africa cæſo: ſucce
Henricus Cardinalis, qui cum
nex eſſet & cœlebs, proximam
Regnum Portugalliæ poſſeſſ
nem petiverunt:

Philippus Rex Hiſpaniæ t
quam natus ex Iſabella prim
genita Emanuelis:

Joannes Dux Braganciæ non
ne Catharinæ uxoris ſuæ, quã re
Philippo propiorẽ eſſe dicebat. l
enim eſſet fœmina, tamen fili
eſſe Eduardi, fratris dictæ Iſabe

Alexander Princeps Parmen
filius Octavi Farneſii inſtabat
mine Reinutii primogeniti f
nati ex Maria filia natu maxi
Eduardi & ſorore Catharinæ.

Antonius Prior Cratenſis, fi
Ludovici fratris ipſius Regis H
rici, qui ſe non nothum, ut vu
credebatur, ſed ex legitimo m
trimonio natum eſſe dictitaba

Em-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Emanuel Philibertus, dux Sabau-
iæ, licet eſſet filius Beatricis, natu
minoris ſorore ſua Iſabella matre
Regis Philippi, à quo & ipſe ætate
ſuperabatur, tamen & ipſe re-
gnũ ambiebat, ſed modeſtiſſime.

Catharina Medicea denique vi-
dua Henrici II. Gall. regis, jus à
longinquo repetebat, ab Alphon-
ſo nimirum & Comitiſſa Bono-
nienſi, cui Alfonſus ſuperſtiti,
aliam uxorem Caſtellanam ſuper-
induxiſſet, atque inde factum fuiſ-
ſet, ut omnes qui poſt ipſum re-
gnaſſent ſpurii eſſent.

Etſi dux Albanus & unus atque
alter ex Procerum Hiſpaniæ nu-
mero ſentirent Philippum hære-
dem regni eſſe: tamen in genere
reliqui id nec credebant nec con-
ſiderabant, ſed exiſtimabant jure
ad filium principis Parmenſis illud
pertinere. Verum Luſitanis qui
diligentius hac de re cogitarant,
& quorum leges magis favent

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Philippo quam ſtatuta Hiſpaniæ veritas hujus controverſiæ era perſpectior.

Adducebant hanc rationem quod jura Luſitaniæ & communia in materia regnorum, proximo ultimi poſſeſſoris cognato ex eodem ſtipite deſcendenti ſucceſſionem deferunt; Sebaſtiano autem neminem eſſe propiorem rege Philippo ex eodem ſtipite deſcendente. nam & nepotum Regis Emanuelis natu maximum & avunculum regis demortui eſſe.

Henricus Rex Cardinaliſque pronuntiat judiciali ſententia Antonium priorem Crateſem illegitimum eſſe.

Multi Juris conſulti etiam Luſitani pro Philippo reſpondent.

Henricus Rex quod ante fieri oportuerat, citatis competitoribus & judiciali proceſſu inſtituto, cum Philippo Rege certis conditionibus tranſegit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Hanc inexpectatam mutationem Regis quidam putant P. Leoni Henriquio confeſſori Regio & Jeſuitæ potius acceptam ferendam quam argumentis miniſtrorum Regis Philippi.

Rex Philippus interim magnum exercitum in Hiſpania alebat. Papa per Nuncium Philippum Segam offert ſe arbitrum inter Philippum & Henricum. Philippus non nimium Papæ fidebat & in arbitrum compromittendo ſe ſibi ipſi præjudicare exiſtimabat, præterquam quod etiam antiquis exemplis, quibus adſtruitur ſedem Apoſtolicam in controverſiis regnorum Judicem eſſe, novum non temere addendum eſſe putaret. De voluntate autem Henrici certior factus, quoniam jure aperto niteretur, arbitro opus eſſe negavit.

Ex quinque Gubernatoribus regni Portugalliæ quos Henricus

inſtituerat tres Philippo addicti erant.

Henricus ſeptimo decimo menſe regni aditi diſceſſit.

Dux Albanus exercitui Regis Philippi præfectus.

Antonius à populo Rex appellatus. Gubernatores Regni fuga ſibi conſulunt. Elua capta ab Albano; & alia oppida atque arces cepit; mox Setubal, Caſcais, arcem S. Juliani Lisbonam. Averum & portum. Vianam. Rex Philippus Oliſiponem venit. Antonius in Galliam fugit, Albertus Archidux Auſtriæ Portugalliæ præfectus.

A JOSEPHIO TEXERA in Exegeſi Genealogica hæc loca è Coneſtagio citantur.

Conneſtagius lib. 3. Regis Catholici procuratores nihil omnino eorum præteribant, quæ ipſorum inſtituto inſervire exiſtimarent. Et Mora ad hanc rem quod

iod attinet, magnis officiis per-
nctus eſt, cum apud Regem
enricum, eoſque qui gratia apud
ſum valebant, tum apud nobiles,
mmoſque viros. Adeo ut multos
ilidis argumentis, alios quidem
uneribus, alios pollicitationi-
us, præſtando, idque & verbis &
ctis & Chirographis omnium
uotquot poterat animos & vo-
intates ad Regem Catholicum
onverteret. Quæ quidem pecu-
ia, nimirum pollicitationibus no-
ilitatis captandæ ratio, tum tem-
oris profuiſſe videtur.

Italice ita ſe habent. *Gli Agen-*
(del Re Catholico) valeranſi di
utti quei mezi, che lor pareva à
ropoſito, e il Mora fece in queſto
articolare grandi ufficii, non ſola-
iente col Re Arrigo & co i favo-
iti ſuoi; ma con nobili & ſignori di
ualità, di modo che a molti con
ivi ragioni, ad uno dando, ad un
ltero offerendo, in fatti, in parole,

& in iſcritto, andava trahen-
alla devotione del Re Catolico tu-
ti quelli, che poteva, è queſta par-
di attaſtar quei nobili, di monet-
è di promeſſe parve che giovaſſe a-
lora.

Eodem libro; Interea Philip-
oratores cum regem Henricu-
de jure Philippi erudiviſſent, un-
que oſtendiſſent, quid boni, m-
ſive à tradendo aut non traden-
regno oriri poſſet: cum ipſe
Juſtitiam propenſus eſſet, ab
impulſus & metu belli, re diu mu-
tumque perpenſa, relictis cogit-
tionibus iis, quibus antea ad C-
tharinam propendebat, decre-
pro virili regnum Phliippo trad-
re, iis quibus poſſet rationib-
commodioribus.

Ibidem. Hujus inopinati R-
gis conſilii, aliquorum opinio e-
cauſſam extiſiſſe potius P. Le-
nem Henricum, ordinis Jeſuit-
rum, regium confeſſorem, qua-
arg-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

rgumenta miniſtrorum Catholici
egis, & ab eodem, cum Rex illi
aultum tribueret & crederet, Re-
is in Bragantiæ Ducifſam pro-
enſionem profectam eſſe, ſed
am Philippi metuentem, poſtea
Ienrici Regis cogitationes ad ip-
m convertiſſe. Quamobrem
enſe Octobri, Anno 79. Rurſus
mnes Regni Civitatum & oppi-
orum procuratores, alioſque or-
ines evocavit, eo nomine, quod
ellet eos de peculiari quopiam,
oque magni momenti negotio
ertiores facere. Hoc Henrici de
onvocandis ordinibus conſilium
Philippo improbatũ fuit. Quod,
am Portugallos erga ſe parum
openſos intelligeret, comper-
ſimum haberet, ſi ſemel conve-
ſſent, numquam eos de Regno
bi tradendo conſenſuros.
Lib. 4. Artes, quibus erga no-
litatem uſi fuerant Regis Ca-
olici Procuratores, maximos
eſſe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

effectus pariebant. Quare in tant
diverſitate ſententiarum, non
multi reperiebantur nobiles, quo
magna pars eorum ſponte in Re
gis partes propendebat, aut corru
pti tacebant, aulaque excedebant
ne animum ſuum declarare coge
rentur. Ex Electis quinque Regn
Gubernatoribus, tres Regi Ca
tholico obſequi parati erant.

Ibid. Magnam Rex voluptatem
percepit ex reſponſo, ordinis tum
Eccleſiaſtici, tum Nobilitatis, qui
bus cum ipſe juris Regis Philipp
vim oſtendiſſet, propoſuiſſetque
non abs re fore cum ipſo paciſc
omnes ei gratias egerunt. Ac illu
quidem verum eſt, inter nobil
non parvam ortam eſſe diſco
diam, ut ad hanc deliberatione
accederent. (*per venire à ques
reſolutione.*) Quod cum omn
ad numerum viginti & octo red
cti eſſent, remque totam uni
ſuffragio permiſiſſent, tandem r

gis Catholici factio ſuperior evaſit, non parva cum adverſæ partis indignatione. (*perche ſendo ridotti tutti al numero di venti otto, e meſſo il partito a ſuffragi, di un ſolo, pervalſe la parte del Re Catholico;* id eſt, quum omnes ad numerum viginti & octo redacti eſſent, & in ſuffragia itum fuiſſet, uno ſolo ſuffragio prævaluit pars Regis Catholici.) Quam quidem rem multum adjuvit diligentia & pollicitationes Procuratorum Regis Catholici.

Lib. 7. Quam ob rem undecima die Septembris in ædibus Ducis (Albenſis) præſtitum fuit rite juramentum: & ſequenti die à prandio magiſtratus cum vexillo & tympanis bellicis in publicum prodiit; nomenque Regis Philippi more ſolito proclamavit, voce tamen rauca (voce fioca) parvoque populi concurſu. Ac ubi in aliorum Regum acclamationibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

magni applauſus, & riſus, hic contra nihil, præterquam tacita ſuſpiria, ſummiſſæque lamentatione audiebantur: etſi nonnulli riſum & fletum, lætitiam & dolorem per adulationem miſcerent.

Lib. 8. Dum hæc agerentur in Gallia & Belgio, Rex Philippus qui adhuc in Portugallia commorabatur, decrevit ſatisfacere Luſitanis, qui cum aſſiduo ac importune mercedem poſtularent, in fine fuerunt expediti, conceſſis multis crucibus, multis reditibus, ac omnibus officiis quæ illis poſſent concedi, non ſine magno dolore Caſtellanorum; quippe qui vociferantes affirmabant, regnum illud pertinere ad Philippum pluribus ac juſtis titulis; ſi quidem illud *hæreditaverat*, *Emerat* atque *Debellarat*..

Ibid. Illa diſtributio à duobus deputatis ſumma cum liberalitate facta eſt, quæ tamen in Regis favo-

orem nihil attulit emolumen-
neminique grata fuit. Nam
um duæ Luſitanorum ſpecies
ent remunerandæ, prima vide-
et, eorum, qui tempore Hen-
i, ac Gubernatorum, (ab emiſ-
iis Regis Philippi) ut ejus partes
querentur pecuniarum & ho-
rum promiſſa acceperant, &c.
ua in re, miniſtrorum imperi-
, errores ſequuti ſunt, cum pol-
itari facilius ſit, quam dare. Lar-
Regis Procuratores polliciti
erant, non ſolum illis, qui cauſæ
odeſſe poterant, ſed multis
iam aliis parvæ authoritatis, ac
milioris conditionis.

Concludit Texera: His ſupra-
ctis, manifeſtiſſimum evadit, Se-
niſſ. Regem Philippum illicitis
tibus, nimirum pecuniæ largi-
one, magnificis pollicitationi-
is, gravibus etiam minis regnum
ortugalliæ extorſiſſe potius, quã
tinuiſſe: ut mirum nulli videri
debe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

debeat, ſi luctuoſſima Portugal
funeſtum illum ſuum caſum fleb
libus toties, tantiſque querimon
& lamentationibus deploret.

Thuanus lib. LXV. *Hiſtor.*

Cum Regis Henrici orbitas
effœta ejus ætas ac valitudo
proſpera brevi regnum vacat
rum minarentur, qui illud amb
bant jam tum quaſi candidati
medium prodire, proceres Reg
ac populi gratiam prenſare, & vi
ipſo Henrico veluti hæreditate
ejus cernere. Princeps eorum P
lippus fuit ex Iſabella Henrici
rore & Emanuelis majore natu
lia natus. Dein Philibertus Em
nuel Dux Sabaudiæ ex Beatrice
tera Emanuelis filia & ipſe nat
Præterea Ranutius Farneſius A
xandri filius, Octavii Parmenſiu
Ducis N. qui ex Maria Eduardi
dem Henrici fratris filia progr
tus erat, & Catharina altera Edu
di-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

li filia, quæ Joanni Bracantiæ Du-
i nupſerat. Et Catharina quidem
Ranutiũ Maria matre ante annum
defuncta tanquam proximior, li-
et natu minor excludere videba-
ur. Reſtabat certamen inter Phi-
ippum & Catharinam pari gradu
Henricum contingenteis: Catha-
ina tanquam Eduardi maſculi fi-
ia, qui Iſabellam Philippi paren-
em proculdubio excluſiſſet, Phi-
ippo præferri debere contende-
bat; contra ille Eduardo ſemel
mortuo ejus rationem nullam ha-
bendam dicebat, ſed tantum gra-
dum inſpiciendum, in quo maſcu-
us fœminam excludit. Hæc ita
primum propoſita, dein à celeber-
rimis Italiæ & Hiſpaniæ juriſcon-
ſultis etiam publicatis ſcriptis Bo-
noniæ & aliis in locis agitata ſunt.
Inter competitores & Antonius
iam tum apparebat, qui ſe Ludo-
vici Henrici fratris filium jactabat;
& conſtabat Ludovici filium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

eſſe; ſed ex contubernio Jolandæ natum. is tamen quamvis Henrico ſumme inviſus, populi favore ſublevabatur. Iis omnibus poſtea acceſſit Catharina regum noſtrorum parens, repetito altius neque citra invidiam jure ſuo; Sic enim Oratores ejus diſputabant. Sanctio II. tanquam rebus agendis impari à regni gubernaculis remoto, & ſumma rerum Alfonſo ejus fratri, (qui ex Mathilde Bononienſi, à qua Catharina genus ducebat, filios ſuſceperat,) commiſſa, illum non ſolum regni adminiſtrationem ſumſiſſe, ſed etiam annuente Innocentio IV. Pontifice fraternum regnum invaſiſſe circa annum cIↄ cc XLVII: in quo ut potentiam firmaret, prioris conjugis quam in Gallia reliquerat, pertæſum, Batricem Alfonſi decimi Regis Caſtellæ filiam altera viva ſuperinduxiſſe, & Dionyſium atque alios ex ea liberos ſuſcepiſſe, qui

proin-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

roinde illegitimi ab eo tempo-
e in regno ſucceſſerunt, & per
oannem I. & ipſum Petri I. filium
urium, qui regnum circa annum
Iↄ ccc xxciii invaſit, ad Henri-
um uſque propagati ſunt: & quia
emporis longinquitas obſtabat,
: præſcriptio merito objici pote-
it; illi in poſſeſſionibus violentis
ullo tempore præſcribi conten-
ebant, & ſaltem petebant, ut
uando res eo rediiſſet, ut cunctis
naſculis deficientibus res quaſi ad
lectionem rediret, ſui ut anti-
uiſſimum in eo regno jus haben-
is ratio haberetur. Pontifex &
uas partes interponebat, Portu-
alliæ regnum R. S. beneficiarium
lictitans, ac proinde Regis in eo
onſtituendi jus ſibi vindicans.
Quod tanquam ridiculum prorſus
b omnibus æque habitum, & à
Philippo ipſo poſtea omnino ex-
loſum eſt.
Dux Oſſunæ cum Gardiola I. C.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

ad Henricum miſſus, cum cogno-
viſſet Henricum magis in Joan-
nem Bracantiæ Ducem, qui Ca-
tharinam Eduardi fratris F. in ma-
trimonio habebat, ut cauſa potio-
rem propendere, per Jeſuitas, qui
plurimum apud eum poterant, ip-
ſum ſollicitat & contrariis rationi-
bus jus Philippi potius eſſe de-
monſtrat. Tum addit Philippo in-
feſto Bracantiæ ducem tantæ mo-
li ſuſtinendæ imparem futurum, &
excitato de ſucceſſione bello, fo-
re, ut tantarum navigationum &
tot annorum in propaganda per
Indias Chriſtiana religione im-
ſumtorum fructus brevi tempore
amittatur. Quæ rationes non me-
diocriter labefactarunt primum
Henrici alioquin meticuloſi pro-
poſitum; eoque magis quod vi-
deret ipſum Bracantię Ducem eo-
dem tempore per Philippi procu-
ratores inde minis territum, inde
promiſſis ingentibus ineſcatum,

ſi eju

ſi ejus voto non adverſaretur, in eo negotio tepidius verſari, quippe qui ſuæ infirmitatis ſibi conſcius plus in potentiſſimi Regis gratia, quam in dubia proprii juris perſecutione præſidii poneret. Ita præcipuo competitore, cui fere tota Luſitana nobilitas favebat, in ordinem redacto, reſtabat ut Philippus ſibi plebem Oliſiponenſem devinciret, ad quam ille præcipitato conſilio mox dedit litteras. Iis litteris, quod præmature ſcriptæ viderentur, immane quam commoti ſunt non ſolum Oliſiponenſes ad externi & Caſtellenſis principis dominatum cohorreſcentes; ſed præcipue per Luſitaniam plebs ob antiquas cum vicinis Caſtellenſibus ſimultates. itaque nullo dato ad Philippum reſponſo, habita in Camera, quam vocant, Oliſiponenſi deliberatione cui duo ex plebeio ordine interſunt, apud Henri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

cum inſtant, ut ipſe ſucceſſore
indigenam ſecundùm Regni l
ges nominaret; in eamque ren
ut omnem ex animo meticulo
ſenis ſcrupulum eximerent, vigi
ti millia armatorum, qui ipſoru
ſumtibus Regi militarent magn
fiducia offerunt, ſi qui forte eſſe
qui caritatis patriæ obliti & Luſ
tani nominis ſtudioſi Regi con
tradicere, & nefanda proditio
externos in Regnum per vim in
ducere auderent.

Anno cIↃ IↃ LXXIX. *Lib. 69.* Co
mitiis ad Kalend. April. indicti
Henricus Cardinalis habitum
ſceptrum manu geſtans cum Bra
cantiæ Duce ac magno comitat
venit, & in pegmate ad id parat
ſub Vraniſco conſedit. Alfonſi
Caſtroblancus ſacerdos oratio
nem abſurdæ atque adeo impi
adulationis plenam habuit, Reg
cum rege cœlorum comparato
conventu ordinum cum ſacro

ſanct

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

ſanctis Synodis: variabant ſententiæ, alii nulla dilatione interpoſita de regni ſucceſſione decernendum cenſebant; alii cautius procedendum, viamque juris ſervandam, ut qui jus in eo ſibi arrogabant citati audirentur; alii, ut interim ſiquid Regi humanitus accideret, gubernatores regni crearentur; alii indeciſa ac confuſa omnia cupiebant. Rex mediam viam elegit: & è XV ab ordinibus nominatis, V. elegit gubernatores, quorum nomina ſecreta in capſam conjecta, Oliſiponenſi Magiſtratui tradita, nominati rurſus XXII, ex quibus Rex XI elegit, qui ſi Regem ante litem de Regni ſucceſſione terminatã mori contingeret, cum plena poteſtate eam dijudicarent; Bracantiæ dux cæterique proceres, antiſtites ac cæteri ordines Sacramento adacti, gubernatoribus à Rege creatis & ei ſecundum quem delecti judices

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

pronuntiaſſent , tanquam legitimo Regi ſe parituros. Actum & de Regis matrimonio, & gratiæ Pontifice impetrandæ cauſa miſſus Romam Eduardus Caſtroblancus. Philippus per Chriſtophorum Moram certior factus protinus ad Oratorem ſuum qui Romæ erat, ut omni ratione Pontificem à gratia ducendæ uxori Henrico facienda dimoveat, ſcribit. Miſit & Domicanum ad Henricum qui illum ab uxore ducenda deterreret, qui ſtatim cum offenſionis ſpecie dimiſſus. Citati procuratores mittunt: Cauſa agitata: Jus Catharinæ reginæ, ut longius petitum, neque veris fundamentis nixum, exploſum: Antonius illegitimus declaratus; Reſtabat Philippus, Sabaudus, Ranutius & Bracantinus, qui dum quiſque contrariis rationibus ſe invicem oppugnant, jus ſuum in dubium revocabant. tandem poſt

enicas illas concertationes, cum
hil decerneretur, ſinguli conſul-
tiones pro jure ſuo ad Pontifi-
em & principes Chriſtianos mit-
nt. Inde occaſione ſumpta regni
rdines & præcipue Oliſiponen-
s quaſi extincta maſcula prole &
certo ſuccedentium jure rem
d electionem deductam conten-
ebant, idque ſibi juris arroga-
ant. Philippus qui ſtatuiſſet jus
um armis perſequi, Henricum
ovis machinis adoritur; cuncta-
ue ad bellum neceſſaria parat:
ditus omnes in Portugalliam ac-
rate obſervari curat.: colore
ntis apparatibus quæſito, quod
lgerianam expeditionem me-
itaretur. At Henricus qui ex
Oſſunæ verbis & apparatibus bel-
, quid ſibi Philippus vellet,
on ignoraret; paulatim laba-
e cœpit, à Leone Enrice ex ſo-
ietate Jeſu, qui ei à ſacris confeſ-
onibus erat, potius quam à
 Philip-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Philippicis oratoribus ut credit
perſuaſus; & tandem manus de
& in arcano plebis tumultum v
ritus, cum Philippicis tranſeg
additis conditionibus de certis
gnitatibus quæ in Regno ſolis L
ſitanis attribuerentur.

Anno cIↃ IↃ LXXX prid. Kalen
Feb. Henricus moritur, re no
dum cum ordinibus Regni trac
acta. Gubernatores in tabulis n
minati magiſtratum ineunt. Ph
lippus ad illos dat litteras, peten
ut ſe juxta Henrici avunculi v
luntatem, ſine dilatione rege
declararent, additis promiſſis
minis. Illi tantiſper à bello abſt
neri petunt dū Legati ſui audia
tur. Rex Albanum è ſeceſſu ſ
ad exercitum mittit. March
Sanctæ Crucis claſſi præpoſitu
Gubernatores ſe ad defenſione
comparant. Antonius à popu
Rex acclamatus XIII Kalen
Quintil. Elua Philippicis apert

Olive

Oliventia; campus major; Aruncanum, Portalegia, Moran, Serpa. Antonius VIII. Kalend. Quintil. in urbem Oliſiponenſem citra certamen receptus. novi magiſtratus é vilibus & fere indignis creati. Joannes Tellus cum aliis ad Gubernatores transfugit, per vim pecuniam ab invitis mercatoribus in urbe extorquet, carceres aperit & maleficos conſcribit, item Afros, Mauros & Æthiopes ſervos. Auxiliares à Gallis atque Anglis petit. Gubernatores è Cetobriga profugiunt. Caſcajum deſertum & in fidem acceptum. Cetobriga munita. Alvarus Luſitaniam cum exercitu ingreditur. Eſtremoſium captum. Mons major advenienti patuit. Ebora item. Cetobriga per vim capta & direpta. Turris ad portus fauces dedita, Caſcajum deinde captum & direptum, Didacus Meneſes ſecuri percuſſus. Arx Juliana dedita. Mu-
nitio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

nitio cui Caput ſiccum nomen, deſerta: prælio dein ſub urbe certatum, in quo Antonius victus per urbem tranſiens aufugit. Urbs Oliſippo dedita; ſuburbium per triduum crudeliter direptum. Antonius poſt multa fruſtra tentata & miſerum per aliquot menſes latibulum, tandem in Galliam incolumis evaſit.

E I. *Caramuele Lubkovvitz.*

PRo *S*ereniſſima Infante Catherina (quæ Duci Brigantino nupſit) ſcripſerunt quam plurimi, ſed tantummodo mihi noti ſequentes.

Licentiatus Afonſus de Lucena, Ducum Braganzæ Advocatus, atque redituum Procurator.

Doctor Felix Teixeira, etiam Advocatus Ducum Braganzæ, ac redituũ & expenſarum Procurator.

Iaime de Morais, Colimbricenſis Univerſitatis doctor in jure

Ponti-

Pontificio emeritus, & Cathedræ primariæ Moderator.

Doctor Antonius Velaſco Cabazo, Juris Cæſarii præpoſitus lectioni veſpertinæ.

Doctor Ludovicus Correa, decreti Cathedraticus.

Doctor Emanoël Soarez, qui obtinuit Pontificii juris Cathedram veſpertinam.

Doctor Rodericus Lopez de Veiga, qui Cathedram Digeſti veteris:

Doctor Chriſtophorus Joannes, qui ſexti libri:

Doctor Ludovicus Baſto de Brito, qui Digeſti novi:

Doctor Alvarus Dandrade, qui Juris Pontificii:

Doctor Franciſcus Rabello, qui ejuſdem Juris:

Doctor Gondiſallus Ægidius, qui trium librorum Codicis:

Doctor Petrus de Alpoim, qui Codicis obtinuit Cathedram.

Edi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Editæ ſunt Lucubrationes h[illegible] rum Colimbricenſium Profeſſ[illegible] rum anno 1580. in folio apud A[illegible] tonium Ribeirum.

EX SPECULO TYRAN[illegible] dis Philippi Regis Caſtellæ i[illegible] uſurpanda Portugallia.

Edito Pariſiis 1595.

INterea ſi fæminas ad ſucceſſi[illegible] nem, vel ad ea quæ ſpectant [illegible] ſceptrum, & coronam ejuſde[illegible] regni Portugalliæ admittamu[illegible] (quod tandem prohibitum eſt p[illegible] legem, quam Mentalem voc[illegible] mus, qua mulieres procul à regn[illegible] Regiaque ſucceſſione ſemove[illegible] tur) Domina Chatharina Braga[illegible] tiæ Duciſſa ſine controverſia ve[illegible] & legitima hæres eſt Portugall[illegible] Monarchiæ. Id multis rationib[illegible] probarunt præcipui Doctores Ac[illegible] demiæ Conimbricenſis nume[illegible] tredecim, Henrico Cardinal[illegible]

Port

ortugalliæ Rege vivente: Do-
ores Bononienſes, in Italia & Pe-
ſini, ac etiam plerique alii alia-
m nationum. Quam, inquam,
ateriam pro parte affirmativa
ivis ſtudioſus apud M. P. Be. Ju.
h. libro de jure Chriſtianiſſimæ
eginæ Matris Catherinæ de Me-
cis in Regno Portugalliæ, opti-
e diſcuſſam facile poterit inve-
re.

Quod vero ad Catharinæ &
hilippi jus attinet, fatemur ipſum
hilippum (ut ait) maſculum eſſe,
que Emmanuelis Regis nepo-
m ſeniorem ex filia primoge-
ta Iſabella, at, quod ob id ſit hæ-
s Regni Portugalliæ, negamus.
am quod Philippus poterat lu-
ari per ſe, quia maſculus, perdi-
t jam per matrem, quia fæmina.
uod item Catharina per ſe pote-
t perdere, quia fæmina, lucrata
t jam per patrem Eduardum,
uia maſculus. Quoniam ſi, mor-
tuo

tuo Emmanuele vel Henrico, Po
tugalliæ Regibus, Eduardus & Iſ
bella ejus ſoror viverent, Eduard
ipſe patri Emmanueli ſive Henr
co fratri ſeniori ſine controver
ſuccederet. Ergo Philippus, cu
populi electione exiſtente, tu
fæminarum admiſſa ſucceſſion
nullum jus habet in Regno Po
tugalliæ, eademque ratione h
dierna die per Orbem univerſu
à viris doctis & piis, qui rem ſi
affectu aut partium ſtudio, ut e
inquirunt, Tyrannus in Reg
Portugalliæ eſt judicatus, habit
vocatus. Cedat igitur Philippus
Antonio, cedat Catharinæ, ced
& Raynutio Parmenſi Principi (
cujus favorem Doctores Ticine
ſes, prædicti Philippi ſubditi p
lam judicare non erubuerunt) e
rumque legitimis ſucceſſoribu
quippe qui majus jus in Regn
Portugalliæ obtinent.

De tota hac quæſtione ſuperi

ribi

ribus annis ſcripſit I. Caramuel Lubkovvitz prolixum librum; quo probare conatur Philippum Hiſpaniarum Regem optimo jure Regnum Portugalliæ poſſediſſe, & ſucceſſores ejus poſſidere. Laborat autem maxime in jure Catharinæ Ducis Braganzæ uxoris refutando. Ita ut operæpretium fuerit pauca hîc inſerere.

Primo agnoſcit: Infantem hanc non debere excludi à ſucceſſione qua Fæminam; eoſque qui illam iſto titulo eliminant, eſſe omnino imperitos legum Luſitanarum, quas ſpecialiter debemus ſequi.

Secundo negat: Repræſentationis beneficium debere admitti in ſucceſſione Regnorũ Portugalliæ.

Verum quum ipſi objicerentur praxes in multis Regnis Europæ; Reſpondet: ſe non teneri ſubſcribere decretis peregrinis. Et quum & Hiſpanorum leges objicerentur; & exempla ex quibus patet,

Repræſentationis beneficium ad
miſſum eſſe in Hiſpaniâ; Reſpon
det: ante Philippum II. nomin
Hiſpaniæ vix intelligebatur Por
tugallia. Sed objicitur & Lex ä
conſuetudo Portugalliæ: hic ver
operæpretium eſt videre quam in
ficete reſpondeat.

Venis (inquit) ad ipſam Corc
nam Luſitaniæ; inque ea debere
habere locum Repræſentation
beneficium probas ex Reg. Joan
nis I. Teſtamento, in quo legitu

*Item Fazemos noſo Teſtamen
teiro, & compridor de todalas co
ſas, que aqui em eſte Teſtamen
mandamos, & eſtablecemos o In
fante Duarte meu Filho primog
neto, & heredeiro, que prazendo
deos deſpois de noſſos dias ha de fic
por Rey & Senhor deſtes Reynos
Senhorios; ou ſeu Filho, ou Ne
lidimo deſcendente per linha dire
ta, ſegundo ſe requere per directo
coſtume em ſocceſſam deſtos Rein
& Se*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

& Sennorios; ou en algum de meus Filhos per ſuo directa Ordenanza: S. premeiramente O Infante Don Pedro, & deſpois de ſua morte ſeu Filho, ou Neto na maneira dita.

Audi D. Joannem mea induſtria jam latine loquentem: *Inſtituimus noſtrum Teſtamentarium, exſecutoremque omnium legatorum, quæ in hoc Teſtamento exponuntur, Infantem Eduardum Filium meum primogenitum, hæredemque qui Deo auſpice ſuccedet mihi deviventi Rex & Monarcha in his Regionibus, Provinciiſque, aut ejus filium, aut Nepotem legitimum per rectam ſeriem deſcendentem, ut requiritur ex jure & uſu in ſucceſſione horum Regnorum; aut ex meis Filiis aliquem per rectum ordinem: ſcilicet primo Infantem D. Petrum, & poſt ejus mortem ipſius Filium aut Nepotem, juxta normam expoſitam.*

Juriſconſultis D. Infantis Ca-

tharinæ hoc teſtimonium videbatur intentum penitus convicisſe; ſed ut vidiſti, de Teſtamentariis agit, non vero de ſucceſſione in Regno. Idcirco Teſtamentarium nominat Eduardum, vel ejus Filium, Nepotemve, vel ſuum Filium alterum Petrum, ejusve filium aut nepotem.

Dicis, poſſe aliter Luſitanicum textum latinum fieri, nempe: *Inſtituimus noſtrū Teſtamentarium legatorumq; omnium exſecutorem *** Infantem Eduardum Filium meum primogenitum, hæredemq; qui Deo auſpice ſuccedet mihi poſtumo Rex & Dominus in his Regnis Dominiiſq;, aut ejus Filius aut ejus Nepos legitimus deſcendens per lineam rectam, ut requiritur ſecundū jus & uſum in horum Regnorū ac Dominiorum ſucceſſione; aut aliquis ex meis Filiis per eorum rectā categoriā: ſcilicet, prim. InfansD. Petrus & poſt eū ipſius filiu.*

ius aut Nepos, juxta modũ expoſitũ.
Torquetur, inquit, ſenſus ad ſuc-
eſſorem decernendum, qui tan-
um Teſtamentarium deſignabat.
Cæterum, eſto, determinet qui
lebeant ſibi deviventi ſuccedere.
Ait ſibi poſtumo aut Eduardum,
ut ejus Filium, aut Nepotem, aut
uum alterum Filium Petrum no-
nine, aut hujus Filium aut Nepo-
em ſufficiendum eſſe. An non
hoc quomodocunque verum? diſ-
unctiva propoſito eſt: illa autem
lisjunctiva eſt vera, cujus pars al-
era eſt vera. Ideo ex hoc Teſta-
nenti textu nihil colligitur con-
ra jam datam ſolutionem; quia
ive admittatur repræſentatio, ſive
ion, ſemper verborum tenor po-
erit propriiſſime verificari.
Quomodo quæſo? nam ſi Do-
nina Infans Catharina non exclu-
liturquia fæmina eſt, & repræſen-
atio jure & conſuetudine in Re-
gno Portugalliæ obtinet, omnino

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

cauſa Infantis Catharinæ potior eſt quam Philippi: eſt enim filia Eduardi; potuiſſet autem Philippum excludere etiamſi tantum Eduardi neptis fuiſſet; eo uſque enim patet è Teſtamento illo repræſentationem valere. Sed videtur hoc ſuboluiſſe, itaque addit.

Cur hoc non addam? Etiamſi littera eſſet expreſſe contra nos (quæ, ut vidimus, nec impugnat nec favet, ſed decernit ſucceſſorem eſſe futurum hunc vel alterum, juxta regulas juris decernendum) unde ſcimus illam eſſe authenticam? an credere debemus adverſariis Archivorum poſſeſſoribus, qui ſaltem potuerunt omnia autographa invertere, alterare, mutare? Accedit quod Antonius à Gama dubitet de veritate hujus Teſtamenti, decis. 174. num. 14. & alii multi: ideo impune potuiſſet rejici, ſi aliquid contra nos judicaretur ſtatuere.

Qui

Quis non videt hominem flu-
tuare? modo ait, modo negat:
æteris argumentis haud magis
extre defungitur; conſulant qui
olunt: unam tantum ejus reſolu-
onẽ adjiciemus, lib. 2. ſub finem.
Defectionem fecit à Legionenſi
ege Afonſus Filius Henrici Co-
nitis, ut ſæpe vidimus; ideo Le-
ionis Rex poterit ſibi recuperare
upremam in Portugalliam Au-
toritatem, quam injuſte perdide-
at & ſine cauſa. Hæc ratio non
rget quo minus poſſit Algar-
iam ultramarinaſque regiones
nvadere, quia Braſilia & India
uſquam Catholico Regi ſubfue-
unt; & Algarbia, quæ ſubfuit, da-
a fuit ab Alfonſo Rege Sapiente
n Filiæ dotem.
Primo dicendum eſt, Recupe-
ationis titulo potuiſſe Legionen-
es Reges reſumere ſibi unam &
olam Portugalliam.
Præterea debet Luſitania Le-

 gionen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

gionenſium Regi vectigalia 436. annorum. Certe bella ſine expenſis maximis non fiunt: illa & has potuiſſet Legionenſis Rex ex Regno Algarbiæ & Indiis ſumere. Quantæ autem in bellis expenſæ fuerint factæ, nec liquido conſtare poteſt: nec dubitemus licet, Indias & Algarbiam pro pignore ſumi debere, quouſque illi reſtituerent expenſas omnes.

Sed hæc ſufficiant in præſenti; non enim eſt animus relegere ſupputatorios codices, ſed expendere doctrinam generalem. Pro expenſarum pignore, Algarbia India atque Braſilia ſub Legionenſi ſunto, quouſque ſumtus militares ſolvantur: quandiu ſint ſubfuturæ: pertinet ad Arithmeticos, non vero ad Scholaſticos.

Non putavit umquam fore ut legitimus hæres ſua à malæ fidei poſſeſſoribus reciperet, ideo homo Scholaſticus etiam miſeris illu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

udit; ſed quid hodie illi dicant
diamus.

Jus, & Juſtum de Regni Luſi-
ni ſucceſſione in sereniſſimâ
icum Brigantinorum gente,
mmuni doctorum virorum ſen-
ntiâ, Portugalliæ legibus, con-
etudine, populorum, atque adeo
ſius Naturæ principiis toties
mprobatum, Divinâ tandem
rente clementiâ, erupit.

Orbi igitur univerſo Luſitani
oceres, & reliqua Luſitania, au-
ritate juris gentium, notum fa-
mus, Nos unanimi concordiâ,
toque tandem verum, ac legiti-
um Portugalliæ, atque omnium
æ ditionis Regnorum, & Pro-
nciarum hæredem, ac ſucceſſo-
m *Ioannem* Ducem Briganti-
um, jam Regem hujus nominis
V. (quod felix ſit, & fauſtum) de-
araſſe.

Ad hæc, Catholicos Caſtellæ
eges à Philippo II. (qui Prudens

 vulgo

vulgo cognominatur) nullo un-
quam, vel recuperandæ autorita-
tis, aut provinciæ, vel hæreditat-
jure, (quod vigilantes aliqui ſom-
niarunt) ſed vi, rapinâ, fraude, in-
juriâ intruſos, & Luſitaniæ rebu-
hactenus potitos,

Nos invitos, per ſummam vio-
lentiam, proprio jure fraudato-
nullo animi aſſenſu ſuis ſanctioni-
bus paruiſſe.

Nullam hucuſque occaſionem
in quâ præfatam omnium No-
ſtrûm mentem libere, & tuto pa-
lam profiteremur, oblatam: han-
vero ſummo Dei O. M. benefici-
vix oſtenſam libentiſſimo, & con-
formi animorum nexu arripuiſſe.

Enormem, exlegemque Caſtel-
lanorum imperandi rationem.

Sacra, & profana ſimul irreli-
gioſe miſceri: Sedis Apoſtolicæ
Vicarium irreverenter tractari, pa-
cta, jurataque in Regni comitii-
fœdera temere violari.

Sum-

Summam Reip. curam fœmi-
æ primum , tum hominum vel
nproborum fæci collatam , ac
rtim , & per latrocinia potius,
uam vel fucatis artibus adeptam.

Viros domi, & militiæ claros,
c veram virtutem pernicioſę pau-
orum , novorumque hominum
otentiæ poſthaberi.

Alimenta ipſa hominum miſe-
orum per fœdam, & aſſiduam tri-
utorum exactionem : ingentes,
x Luſitaniâ redditus : Braſiliæ, at-
ue Indiæ proventus in ſpectacu-
s, in deliciis, in exſtruendo ma-
i, & montibus coæquandis, pro-
ndi.

Regni Luſitani ſuccum, vires,
nguinem, hoc eſt, ærarium, ar-
na, gentem minui:

E primâ nobilitate viros Ma-
ritum, ſpecie conſultationis acci-
os, tantum non vinctos, retineri;
t quod reliquum nobilitatis ſu-
ererat inſtantiſſime evocari.

Sum-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Summos honores, Ordinum militarium inſignia, infamis notæ hominibus vendi:

Regnum inclytum Luſitanum in provinciam, hoc eſt, in extremam ſervitutem velle redigere:

Hæc, & plura vel his ſimilia, vel pejora, homines, quibus virile ingenium eſt (quamquam (quod negamus) legitime Philippi regnarent) ultra pati, nec potuiſſe, nec debuiſſe, nec decuiſſe, nec voluiſſe.

Merito ergo libertatem Patriæ, quæ nuſquam gratior extat, quam ſub Rege pio, rebus omnibus, & vitæ ipſi præferendam, & Regem noſtrum *Ioannem*, ſuum ad ſolium, poſtliminio receptum, vehendum duximus, in Chriſtianæ Religionis, & Patriæ propugnaculum, in hoſtium perniciem, in Regum exemplar. Ex quo jam liquido conſtat, quam vere fuerit

à Ma-

Majoribus uſurpatum, *Pericu-ſe à paucis emi, quod multorum et.*

OLISIPPONE.
Cum facultate Superiorum.
Apud *Paulum Craesbeeck.*
ANNO 1641.

Audin' hæc Lubkovvitzi? alia nc ratio tibi ineunda erit, qua hilippus ſupra ſexaginta anno- m fructus refundat, qua immen- damna, quæ Portugallenſes ip- is cauſa ſuſtinuerunt, reſarciat. terim percommode accidit ut hoc potiſſimũ tempore, quum emo de jure cum Philippo Rege ontendebat, & jam tot annos mnia poſſidebat, hunc tractatum deres, quo invaliditas juris, ma- feſte omnibus, qui nullo par- um ſtudio laborant, pateret. Sed e his alii viderint, nobis com- endio ſtudendum eſt.

Nobi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

X I.

Nobiles Familiæ

PORTUGALLI[Æ]

E Damiano à Goes, Portugalli[æ]
Magnates.

Omeſtabilis Regni.
Dux Brigantiæ.
Dux Colimbrienſis.
Dux Viſeenſis,
Dux Trancoſſenſis.
Dux Barcelenſis.
Dux Averienſis, è familia Alenc[a]
ſtria.
Marchio de Villa Real.
Marchio de Tores novas.
Marchio de monte major.
Marchio de Ferreira.
Comes de Marialua.
Comes de Tentugal.
Comes de Penella.
Comes de Alcontin.
Comes de Portalegre.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Comes de Feira.
Comes de Lonte.
Comes Monſancto.
Comes de Faro.
Comes de Arganil.
Comes de Abrantes.
Comes de Vimioſo.
Comes de Villa nova.
Comes de Lintiares.
Comes de Vidigeira. è familia Gamæ.
Comes de Sortella. è familia Silveira.
Comes de Caſtanheira.
Comes de Prado.
Comes de Redondo.
Vicecomes de Lyma.
Baro de Alvito.

Magnatum Portugalliæ cenſus è Marinæo Siculo.

DUx Bergianciæ 40000. duc.
Dux Barcelorum fil. de Bergianciæ.
Dux Cohimbræ.

Mar-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Marchio Turrium novarum.
Marchio Villæ regalis & Com[.]
Alcoutin. 15000.
Comes Marialuæ è genere Cou[.]
nor. 12000, du[.]
Comes Penilenſis è familia V[.]
ſconcelorum cenſus annu[.]
4000. duc.
Comes Portalegrenus è fami[.]
Silveria. 5000.
Comes Vimioſanus è familia S[.]
ſa, 5000.
Comes Monſantinus è Couti[.]
famil. 5000.
Comes Pratenſis è Soſa famil[.]
3000. duc.
Comes Tentugalenſis. 8000.
Comes Pratenſis è d'Almeida f[.]
milia. 3000.
Comes Feirenſis domus Perei[.]
3000. duc.
Comes Linares, 3000
Comes Rondonenſis, famil. Co[.]
tin. 5000. du[.]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Quibus addendi è Coneſtagio.

Comes de Mira è famil. Norogna.
Comes Cagliettanus, Io. Gonzalezius de Camera.
Comes Matoſignoſii è famil. Saa.
Comes Lignareſii è familia Norohnæ.

Familias nobiles Portugalliæ apud Coneſtagium alioſq; invenio.

Alencaſtro. Almeida. Azevedo.
Alcazova.
Barreto. Botello. Britto.
Caſtro. Coutigno.
Gama.
Lopez. Lobos.
Maſcarenias. Mattos. Meneſes.
Mello. Mendoza.
Norogna.
Payva. Pereira. Pinto. Portugal.
Saa. Sequeira. Soſa. Sylva.
Tavora. Tello.
Vaz. Vaſconcel. Veloſo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Nicolaus de Oliveira qui an.162
Commentarium ſuum edidit:

Magnates Portugalliæ qui titu
lum habent hos recenſet.
Dux Bragançæ cujus primogen
tus eſt
Dux de Barcellos.
Dux d'Aveiro cujus primogenitu
eſt
Dux de Turres novas.
Marchio de Villa Real, qui & Co
mes eſt d'Alcoutim & hod
Dux de Caminha.
Marchio Ferreiræ, qui & Com
Tentugal.
Marchio Caſtel Rodrigo, qui
Comes de Lumeares.
Comes Portalegre qui Majordo
mus regis.
Comes Sabugal, qui Merihnu
major.
Comes Monſancti qui Alcade ma
jor Olyſiponis. (India
Comes Vidiguieræ, Almirantu

Co

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Comes Sortelhæ.
Comes Vimioſi.
Comes Caſtanheiræ.
Comes Feiræ.
Comes Atougiæ.
Comes Sanctæ Crucis.
Comes Villæ Francæ.
Comes Villæ novæ.
Comes Liunaris.
Comes de Mira.
Comes Fari.
Comes Redondi.
Comes Caſtelmelhor.
Comes da Calheta.
Comes da Atalaya.
Comes de Tarouca.
Comes do Baſto.
Comes do Matozinhos.
Comes Mirandæ.
Comes S. Joan. de Peſqueira.
Comes de Arcos.
Comitatus autem Marialuæ, Penellæ & Abrantes Coronæ ſunt uniti.
Vicecomes de Ponte de Lima.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Baro d'Alvito.

Et plures alii Domini, qui licet titulo careant, tamen ſupra viginti millia cruciatorum in annuo reditu ſinguli poſſident.

Ab eodem recenſetur & Comes das Idanhias ex familia d'Alcaçova.

De reditibus annuis Magnatum Portugalliæ præter ea quæ ex Marinæo Siculo ſupra annotavimus, (quæ haud dubio longe ſunt infra hodiernam illorum opulentiam deſcripta) pauca admodum potuimus obſervare.

De Duce quidem Braganzæ ſcribit Boterus tantam illius eſſe potentiam & opulentiam, ut monſtro ſimile ſit in tam exiguo regno principem inveniri præter Regem, qui tantas opes poſſideat. Nicolaus autem Oliveira ſcribit ducem hunc è decimis piſcium in urbe Olyſiponenſi annuatim percipere 22500. Cruſados.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

D.T.V.Y. in libro de les Eſtats Empires, &c.

Dux Braganzæ habet annues reditus 100.000. Cruſatorum Portugall.

Dux Averi 50000. duc. Idem & Relatio de Regno Portugalliæ affirmat apud Honorium.

E Vaſconcellio.

QUOS SINGULI REGES creaverint Duces, Comites & Marchiones.

Sancius primus.

COmitem creavit, *Mendum Souſanum* Alfonſi Henricii ex notha filia Theraſia, aut ut alii malunt, Urraca pronepotem, Gondeçali à Souſa & Urracæ Saciæ filium; à quo fonte illuſtriſſima Souſarum familia dimanat.

Alfonſus tertius.

Notham filiam *Eleonoram* Portugal-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

tugallenſem nuptui tradidit Garçiæ à Souſa ſummoDynaſtę, quem Comitis dignitate amplificavit.

Dionyſius.

Petrum, qui de Nobilitate Portugalliæ librum edidit & *Alfonſum Sancium*, quos extra legitimum thorum genuerat, Comites inſtituit, illum Barcellorum, hunc Albuquerquii. *Martinum Gilium à Souſa* Anteſignani ſeu vexelliferi majoris ornamentis cohoneſtavit.

Petrus.

Comitem Barcellorum dixit *Ioannem Alphonſum* Tellium ſibi acceptiſſimum Equitem, fratrem Martini Alphonſi Tellii, cujus poſtea filiam Eleonoram Rex Ferdinandus duxit uxorem.

Fernandus.

Gondiçalo Tellio Reginæ Eleo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

oræ fratri dedit Comitatum Neivæ & Fariæ : *Henrico Emmanueli* eorundem germano Ceæ & Cintriæ.

Ioannem Fernandum Andeium, Ourenii Comitem nominavit.

Vianæ, *Ioannem Alphonſum Tellium* Joannis Alphonſi Barcellenſis Comitis filium, Petri Menesii primi Septæ Ducis & Vianenſis Comitis ac Domus Villæ Regalis parentem. Arrayolenſem Comitem nuncupavit, *Alvarum Pirium à Caſtro*, & Luſitaniæ Comitem ſtabilem, ſummumque Olyſipponenſis arcis cuſtodem (vulgo *Alcayde mor.*) Hic Brigantinæ domus caput eſt; ab illo enim ſanguinem ſumſit Joanna à Caſtro Fernandi II. Ducis Brigantini uxor.

Mariscalis dignitas ab eodem Rege attributa fuit *Gondiçaluo Vazao Azebedio*, Franciſci Pireſii

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Prioris Cœnobii S. Crucis Conimbricenſis filio.

Ioannes primus.

Principes *Petrus* & *Henricus* à parente nominati ſunt Duces ille Conimbricæ, hic Viſei.

Nunium Alvares Pererium Regni Comitem ſtabilem, Comitem Arrayolenſem, Ourenſem & Barcellenſem inſtituit. *Alphonſum* ex pellice filium Rex ipſe Nonii filiæ matrimonio conjunctum, Nonio id ultro concedente, Barcellorum Comitem creavit, Alphonſumque ex eodem nepotem Comitem Ourenſem & Valentiæ Marchionem; quibus titulis (nam immature diſceſſit) & Arrayolenſi, ſucceſſit frater Ferdinandus.

Petrus Meneſius Comes Villæ regalis inſtitutus.

Eduar-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Eduardus.

Principem *Ferdinandum*, legitimam prolem, Viſei Ducem creavit, ordinum Chriſti & S. Jacobi Magiſtrum ac Regni Comitem ſtabilem.

Patri Ferdinando, ultra Pacis Julię Ducatum, ſucceſſit in Viſenſi & Ordinum magiſterio *Ioannes* natu major. Joannis vita functi titulos frater ipſius *Iacobus* obtinuit, unum ſi demas S. Jacobi magiſterium, quod collatum fuit Principi Joanni, qui poſtea Rex fuit, ejus nominis II. Princeps etiam Emmanuel quarto loco editus (nam tertius Eduardus intempeſtivo funere elatus eſt) Pacis Juliæ Ducem egit. Is fuit poſtea Rex fortunatiſſimus Emmanuel.

Extincto Ferdinando Villæ regalis Comite, datus titulus Ferdinando Noroniæ ipſius genero.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Alphonſus quintus.

Petro principe Regnum admi-niſtrante vice Alphonſi nepotis ex fratre, adhuc impuberis an. 1422 primus Brigantii Dux vocatus fui *Alfonſus* Comes Barcellenſis cum Eduardus Brigantii Dynaſta, nullo hærede relicto, obiiſſet.

Eidem poſtea Rex Alphonſu addidit Guimaranium & urbem Portuenſem adjungere deſtinaba niſi cives obſtinate detrectarent.

Alphonſum Brigantini Duci filium, cum Imperatricem Eleo-noram ad Fredericum deducturu eſſet, Comitem Ourenii & Va-lentiæ Marchionem inſtituit ann 1450. Hic pater fuit Alphonſi Epi-ſcopi Eborenſis, à quo fluxere pro-ceres Vimioſenſes.

Vivente Alphonſo, primo Bri-gantii Duce, obiit Alphonſus fi-lius, de quo proxime loquuti ſu-mus, Nabantii anno 1460. & pa-ren

nti ſucceſſit natu minor Ferdi-
andus, is qui à Joanne I. Oyrenii
Arrayolorum Comes, Valen-
æque Marchio fuerat creatus.

Hujus Ferdinandi filius ſenior
erdinandus Comes Guimaranii
Marchio Villæ Viçoſæ creatus
t à Rege ex Africa & expugna-
one Alcaceris Quibiri redeunte.
um vero Ferdinandus idem vivo
arente, Iſabellam Ferdinandi
rincipis filiam uxorem duxit,
uſdem Guimarranii Dux fuit ap-
ellatus. Hujus Ferdinandi, tertii
m Ducis Brigantini filium Joan-
em natu majorem evexit in Co-
item ſtabilem & Ducem Mon-
s majoris novi: vulgo *Monte mo-*
novo.

Secundum ejuſdem Ducis filium
lfonſum, Comitem Farenſem
auguravit, à quo domus Odi-
irenſis exordium cepit.

Fratri ſuo Principi Ferdinando,
i magni Regis Emanuelis pater
fuit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

fuit, Pacem Juliam, Serpam Mauram attribuit.

Conſanguineum ſuum Alfonſum Vaſconcellium Alfonſi primi Ducis Brigantini pronepotem, Petri Regis abnepotem Penelæ Comitem creavit Olyſipone an. 147

Henrico Meneſio Eduardi Meneſii, Comiti Vianenſi Vianam abſtulit, ſed poſtea Valentiæ Loulei Comitem inſtituit.

Joannem Coutinium Marialu Comitem creavit & poſtea quo nullos liberos reliquiſſet, Franciſcum ipſius fratrem.

Alvarum Caſtrium qui ſibi primus erat à cubiculo, Comitem Montis Sancti.

Lupum Albuquercium inter cubicularios etiam maximum Comitem Penæ majoris.

Petrum Meneſium Comitem Catanhedii.

Petrum Alvarum Soto majorem Comitem Caminiæ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Lupum Almeidam Comitem brantenſem.
Alvarum Gondizalum Ataium Comitem Atougiæ.
Ferdinandum Noroniæ Coitem Odemiræ.
Rodericum Vaſæum Pereriam omitem Feriæ.
Joannem Galvanum Epiſcoım Conimbricenſem, Comitem rgalinenſem, qui titulus immolis eſt in illis Epiſcopis.
Rodericum Melium maximum egis cuſtodem, Comitem Olintiæ.
Leonelem à Limia, Vicecoitem Villæ novæ da Cerveira & mmum cuſtodem pontis Limię.
Joannem Sylverium Baronem lvitenſem.
Petrum Vaſæum Melium coitem Atalayæ.
Emmanuelem Principis Ferdiındi filium Ducem Pacis Juliæ eavit.

Geor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Georgium filium ſuum no thum ex Anna Mendocia Ducem Conimbricę, Dominum Turrium novarum & Averii : S. Jacobi at que Aviſii Magiſtrum, hæredem que omnium quæ fuerant à Petr principe relicta.

Petrum Meneſium, qui apu Septam Ducis officio fungebatur inſtituit ex Comite Marchionem Villæ Regalis & Comitem Oure nii anno 1489.

Vaſcum Coutinium Comitem Borbæ, cujus poſteri nunc Comi tes ſunt Redundi.

Emmanuel.

Principem Ludovicum filium Ducem Pacis Juliæ Dominum Se ptæ, Mauræ, Covillanii, Almad & Cratenſis Prioratus adminiſtra torem creavit.

Alfonſum fratris ſui Jacob Ducis nothum Ducem Viſei Regni Comitem ſtabilem.

Jac

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Jacobo (vulgo dom Jaimes)
ucis Ferdinandi cæſi filio ab exi-
o reſtituto publicata paterna ju-
reſtituit, & Brigantini Ducis ti-
lum.

Titulos omnes Principi Geor-
o, Duci Conimbricenſi à Patre
oanne II. conceſſos confirmavit.

Ejuſdem Georgii hæredem Jo-
nem Lancaſtrium inſtituit Mar-
ionem Turrium novarum.

Filios natu maximos Marchio-
um Villæregalenſium Comites
lcoutini.

Sancio Noroniæ avitam Ode-
irenſis Comitis dignitatem red-
dit.

Petrum à Souſa Joannis Meneſii
cceſſorẽ creavit Comitem Prati.

Jacobum Sylvium Pædagogum
um Comitem Ameæ.

Joannem Meneſium maximum
conomum, Comitem Taroneæ.

VaſcumGamam ComitemVidi-
eriæ & maris Indici Almirantũ.

Mar-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Martinum Albicaſtrum Comitem Villæ novæ Portimanenſis.

Rodericum Melium, Comitem primo Tentugalis, deinde Marchionem Ferreriæ.

Alfonſum Portugallenſem Comitem Vimioſi creavit.

Antonium Noroniam, Comitem Linarienſem.

Didacum Pereriam Comitem Feriæ.

JOANNES III.

Eduardum Eduardi Principis filium Ducem Guimaranii creavit.

Theodoſium Brigantini Ducis filium, Ducem Barcellenſem.

Joannem Lencaſtrium Georgii Principis & Ducis Conimbricenſis filium, qui jam erat Marchio novarum Turrium, Ducem Averii.

Ludovicum Sylveriam Comitem Sottelhiæ.

Antonium Attaidium Comitem Caſtaraniæ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

SEBASTIANVS.

Simonem Gondizalum à Camara, Calhetæ Comitem creavit.
Ludovico Attaidio Atougiæ Comitatum redonavit.
Didaco Sylveriæ Comitatum Sorteliæ.

HENRICVS.

Duo Comites, quos inſtituere decreverat, exitum non ſunt aſſecuti.

PHILIPPVS I.

Franciſcum de Sa creavit Comitem Matoſinii & Penagivonis.
Ferdinandum Caſtrium Comitem Baſti.
Franciſcum Maſcareniam, Comitem Villæ Hortenſis, qui nunc dicitur S. Crucis.
Eduardum Albicaſtrium Comitem Sabugalis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Petrum de Alcaçova, Comitem Igætaniæ.

Chriſtophorum à Maura Comitem Caſtelli Roderici.

Franciſcum Emmanuelem, Comitem Atalaye.

Rodericum Gondizalum à Camara Comitem Villæ Francæ.

Marchioni Villæ regalis titulum Ducis ejuſdem oppidi adjecit.

In Joanne Gondizalo Ataidio Atougiæ Comitatum ſuſcitavit.

In Emmanuele Albicaſtrio, Villæ novæ.

In Ferdinado Noronia, Linarii.

In Joanne Pereria, Feriæ.

In Ludovico Meneſio, Tarouçe.

In Antonio Caſtrio, Montis Sancti.

Hæredem Ducis Averii iam Marchionem Turrium novarum, Ducem earundem nuncupavit.

PHILIPPVS. II.

Chriſtophorum à Maura, Caſtell

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

ſtelli Roderici antea Comitem, creavit Marchionem.

Emmanuelem Cortereal ipſius Chriſtophori filium, Comitem Lumiarenſem.

Ludovicum Henriques Comitem Villæ floris.

Rodericum Mendeſium Vaſconcellium Comitem Caſtelli melioris; vulgo *Caſtel Melhor*.

Henricum à Souſa, Comitem Mirandæ.

Ludovicum Alvarum à Tavora, Comitem S. Joannis à Piſcaria.

Franciſcum à Faro, Comitem Vimieiri.

Stephanum à Faro, Comitem S. Ludovici.

Didacum Sylvium, Marchionem Jerabricæ.

Joannem Borgium, Comitem Ficalii.

In Ludovico Sylveria Sorteliæ Comitatum ſuſcitavit.

In Ludovico Portugallenſi, Vimioſi.

In Simone Gondizalo à Camara, Calhetæ.

In Franciſco de Sa, Penaguionis.

In Petro Meneſio, Cantanhedii.

Anno cIↄ Iↄc xxI. quum Vaſconcellius librum ſuum ederet, horum oppidorum tituli extabant.

Duces.

De Braganza.
De Aveiro.
De Barcellos.
De Torres novas.
De Caminha.

Marchiones.

De Villa Real.
De Ferreira.
De Caſtel Rodrigo.
De Alemquer.

Comites.

De Monſanto.

De

De Cantanhede.
D'Atougia.
D'Odemira.
Da Feira.
D'Arganil.
De Portalegre.
De Tarouca.
Da Vidigueira.
De Villa nova de Portima.
Do Vimioſo.
De Linhares.
Do Redondo.
De Sortelha.
Da Caſtanheira.
De Penaguiao.
Do Baſto.
De Santa Cruz.
Do Sabugal.
Da Idanha.
D'Atalaya.
De Villa Franca.
De Ficalho.
De Lumiares.
De Villa Frol.
De Caſtel Melhor.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

De Mirandado Cervo.
De S. Joan Do Peſqueira.
Do Vimieiro.
De Sam Luis.

Vicecomes.

De ponte de Lima.

Baro.

D'Alvito.

XII.
Reditus annui Regni PORTUGALLIÆ.

Ex Ioann. Hugonis Linſcotan.

ORdinarii reditus Regni Portugalliæ annuatim aſcendunt ad 1. 100. 000. duc. Reditus autem Magiſtratuum ordinum militarium, quorum Rex ipſe hodie magiſter eſt, quique poſſident Inſulas Azores, Maderam, Inſulas Capi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Capitis Viridis, S. Thomæ, del Principe, reddunt quotannis 200. 000. duc.

Reditus Caſtelli de Mina in Guinea, qui ad ordinis Chriſti magiſterium pertinent, 100. 000.d.

Reditus Braſiliæ 15000. duc.

Vectigalia aromatum aliarumque mercium, quę ex India Orientali quotannis in Portugal. invehuntur. 600000. ducat. ſive 18. tonnas auri ut Belgæ vocant: nam quæ in ipſa India è vectigalibus aut tributis quocunque modo percipiuntur, ibidem rurſus impenduntur, ita ut Rex nullum emolumentum illius capiat.

In ſumma reditus annui Regni Portugalliæ ſunt 2. 200. 000. d. aut 66. tonnæ auri, ut noſtrates vocant.

Expenſarum ejuſdem Regni hic eſt calculus & modus.

1 In Stipendia miniſtrorum Juſtitiæ, alioſque officiales, in ipſo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

regno, impenduntur quotannis 100.000. ducat.

2 In Tencas, (ita vocant dona & immunitates, quas Rex tanquam feuda benemeritis ad vitam concedit) quotannis expenduntur 300000. duc.

3 In Juras, (ita vocant reditus annuos quos vendit & in perpetuum hæreditario jure poſſidendos certis perſonis concedit, qui ſicuti alia patrimonialia bona ad hæredes tranſeunt) annuatim expenduntur 150. mill. ducat.

4 In arces & munimenta Africæ annuatim expenduntur 300 mill. duc.

5 In quinque triremes, quæ Regis ſumtu armantur, quotannis expenduntur 50. mill. ducat.

6 In claſſem quæ Indicas naves ducit atque reducit 300. mill. duc. expenduntur.

7 In Moradias, (ita vocant mercedes & ſtipendia annua quæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

.ex concedit, partim miniſtris
.is, quos vocant Mocos da Cama-
., Cavalleiros Fidalgos & ſimi-
s, partim aliis bene meritis, aut
.orum parentes Regi aliquid
.ficii præſtiterunt; ſunt autem
.rexigua hæc ſtipendia & tan-
.m conceſſa ut equos ſuos alant,
.et nullos interdum poſſideant
.t alant; eademque & parce &
.aligne ſolvuntur:) annuatim
.penduntur 80. millia duca-
.rum.

8 In Alimenta Regiæ fami-
.e atque Proregis quotannis fere
.penduntur 300. mill. ducat.

9 Denique in arces atque alia
.unita loca Regni ipſius quotan-
.s expenduntur 200. mill. duca-
.rum.

In ſumma; expenſa omnis quot-
.nis aſcendit ad 1680000. duc.

.actenus è Io. Hugonis Linſcotano.

Author autem Relationis de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Regno Portugalliæ apud Hon[illegible]
rium ſcribit reditus annuos huju[illegible]
regni eſſe 3660000. duc. eoſqu[illegible]
penitus omnes quotannis in m[illegible]
niſtros regios, tam Eccleſiaſtic[illegible]
quam ſeculares, in milites, in cla[illegible]
ſes aliaque rurſus expendi, neq[illegible]
interdum ſufficere.

Quia autem *Nicolaus Olivei*[illegible]
anno 1620. librum edidit, in qu[illegible]
diligentiſſime & minutatim e[illegible]
plicat reditus omnes annuos R[illegible]
gni Portugalliæ atque expenſ[illegible]
univerſas, operæ pretium erit [illegible]
ordine ex ipſo deſcribere.

Primo itaque reditus Regni [illegible]
Dominiorum, quæ Reges Port[illegible]
galliæ in exteris Provinciis bel[illegible]
acquiſiverunt, qui in Teloniis p[illegible]
blicis, *Alfandegos* ipſi vocant, pa[illegible]
ſim colliguntur; quippe omn[illegible]
merces & res quæcunque venal[illegible]
ſolvunt aliæ decimam, aliæ qui[illegible]
tam, aliæ aliam partem, excep[illegible]
tritico quod foris importatur; [illegible]

eni[illegible]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

im liberum eſt ab omni vecti-
(li) in hunc modum ſe habent.
1 Alfandegæ totius Regni at-
e urbis Olyſiponenſis reddunt
otannis 170. quentos reeſio-
n, id eſt 425000. Cruſatos.
2 Vectigal lignorum omnium
otannis locatur 10. 700. 000.
es, id eſt 26750. Cruſat.
3 *A Caza dos Cincos*, id eſt
rtorium quo quinque ſolvuntur
unoquoque centenario, annua-
n conducitur 7. 200.000. rees,
eſt 18000. duc.
4 Septem caſæ vectigalium
i, olei, carnium, piſcium, fru-
um, Nigritarum, & ſimilium
um in Civitate Olyſiponenſi
dunt quotannis nonaginta
entos rees, id eſt 225000. cruſat.
Vectigal vini, quod vocant
Real d'Agoa reddit quotannis
vem quentos rees, id eſt 22500.
ſat.
5 Vectigal carnium in ma-
cello

cello reddit ſeptem quentos, id e
17500.

7 Portus Sicci, ut vocant, re
dunt triginta ſex quentos, id e
90000. duc.

8 O *Conſulado* (id eſt port
rium quo tria ſolvuntur pro un
quoque centenario mercium qu
in Portugall. importantur, aut ru
ſus ex illa evehuntur, reddit p
totum regnum octuaginta que
tos, id eſt 200000. c

9 Vectigal chartarum luſ
riarum annuatim locatur 5. 40
000. re. id eſt 13500. cruſat.

10 Cancellaria Curiæ red
ſeptem quentos, id eſt 17500.

11 Cancellaria Portuen
700000. rees, id eſt 1750. cruſ

12 Vectigal ligni Braſilia
reddit XXIV quentos rees, id
60000. cruſat.

13 Vectigal mercium Indic
rum reddit quotannis 120. que
tos, id eſt 300000. cruſat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

14 Piper, diducto primum ecio quo emtum fuit in India & ulo, quatuor cruſatorum pro oquoque quintali, reddit 230 ent. id eſt 575000. cruſat.

15 Alfandegæ quæ in Africa nt, reddunt quotannis 1. 200. o. rees, id eſt 3000. cruſat.

16 Impoſitio in vina Sancta-ni reddit quotannis 780000. r. eſt 1950. cruſat.

17 O *Eſtanco do Buzio*, (id Apotheca publica qua certæ erces Indicæ conduntur, reddit 200. 000. rees, id eſt 3000. cr.

18 Setubalis tabula reddit 16. entos, id eſt 40000. cruſat.

19 Omnes Civitates & oppi- hujus regni habent certos re-tus in fundis, & è mulctis delin-entium & ſimilibus; Rex autem rcipit tertiam omnium partem; æ reddit annuatim 21. quentos, eſt 52500. cruſat.

20 *Os foros das proprieda-des,*

des, &c. id eſt, Annua onera qu
rundam fundorum, quæ Reg
Coronæ ſunt obnoxia, eique a
nuum tributum pendunt, re
dunt quotannis 778000. rees,
eſt 1945. cruſ.

Hoc primum vectigalium ſi
redit. genus efficit quotannis 8;
958.000. rees, id eſt 2. 092. 8
cruſat.

Alterum redituum genus pr
venit ex Almoxariſis, (id eſt exac
onibus) quibus colligendis plu
loca ſunt deſtinata; reddunt a
tem annuatim in hunc modum.

1 Almoxariſatus (id eſt, qu
ſtura) Pontis de Lima; ſub q
comprehenduntur tria oppida
aliquot vici, reddit quotannis
quentos & triginta tria mill. octi
genta & ſexaginta ſeptem rees,
eſt 15084. cruſat. 267. rees.

2 Almoxariſatus Vianæ in c
jus diſtrictu ſunt ſex oppida & a
quot vici: 7.594.014. rees.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

3 Almoxarifatus Guimaranes
cujus diſtrictu ſunt x. oppida &
rimis Braga, & aliquot pagi. 8.
9. 454. 1.

4 Almoxarifatus Averi in cu-
diſtrictu ſunt xxix opida: 7.
7. 816. rees.

5 Almoxarifatus Porto in cu-
diſtrictu ſunt tres 11. 000. 483.
s.

6 Almoxarifatus Civitatis Vi-
in cujus diſtrictu ſunt undecim
pid. &c. 4. 464. 880. rees.

7 Almoxarifatus civitatis La-
go, in cujus diſtrictu ſunt xiv.
pida & plures vici, reddit quot-
nis 5. 261. 070. rees.

8 Almoxarifatus Caſtello-
anco in cujus diſtrictu eſt anti-
a civitas Idahna cum xviii. op-
l. 7. 593. 039. rees.

9 Almoxarifatus oppidi Men-
vo in cujus diſtrictu ſunt no-
m oppida, 6. 340. 336. rees.

10 Almoxarifatus oppidi Pin-
hel

hel in cujus diſtrictu ſunt xxx. op
pid. 6.942.87
11 Almoxarifatus Mirandæ
cujus diſtrictu eſt civitas Bragan
& ſex oppida. 7.190.194. ree
12 Almoxarifatus Villæ Re
in cujus diſtrictu ſunt tria oppid
5.780.747.
13 Almoxarifatus civita
Guardę in cujus diſtrictu ſunt xx
oppida. 6.798.72
14 Almoxarifatus Portalegr
civitatis, in cujus diſtrictu ſunt x
oppida 8.480.312. ree
15 Almoxarifatus Conimb
cæ, in cujus diſtrictu ſunt xix. o
pida 7.573.475. ree
16 Almoxarifatus civita
Leyriæ in cujus diſtrictu ſunt xx
oppida 4.832.6
17 Almoxarifatus Tomar,
cujus diſtrictu ſunt XLVIII. oppi
6.726.594. rees.
18 Almoxarifatus Abrant
4.147.451. rees.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

19 Almoxarifatus oppidi Sanarem in cujus diſtrictu ſunt XV. oppida 8. 098. 612.

20 Almoxarifatus Alenquer, cujus diſtrictu ſunt XVII. oppida 6. 252. 692. rees.

21 Almoxarifatus Cintræ 3, 43. 587. rees.

22 Almoxarifatus territorii Olyſiponenſis, 1. 300. 356. rees.

23 Almoxarifatus civitatis Eboræ in cujus diſtrictu ſunt XVIII. oppida, 10. 222. 741. rees.

24 Almoxarifatus Eſtremos in cujus diſtrictu ſunt XV. oppida .330. 393. rees.

25 Almoxarifatus Eluas in cujus diſtrictu ſunt XII. oppida 5. 68. 845. rees.

26 Almoxarifatus Beræ in cujus diſtrictu ſunt XXVIII. oppida , 428. 832. rees.

27 Almoxarifatus Ouriques .872. 976.

28 Almoxarifatus Algarbiæ, in

in quo ſunt quatuor civitates & novem oppida 9.124.390. rees

29 Eſteyrinha Faram(id eſt, bene capio, Lacus aut Palus Faram) reddit quotannis 61.768.

30 Almadravæ (id eſt piſcatura Thynnorum) reddunt quotannis 14. quentos rees.

31 Almoxarifatus Setuval, in cujus diſtrictu ſunt XVII oppida 4.965.000. rees.

32 Habet præterea Rex in hiſce Almoxarifatibus XIII. modios & 11. Alqueiros tritici, pro quibus ipſi ſolvuntur 150.788.

33 Habet & domus Tranco zi, quæ reddunt. 5000. rees

34 Habet & in dictis Almoxarifatibus, tritici modios bis mille ducent. hordei mille & quinquaginta, quos percipit è campeſtribus & paluſtribus quibuſdam locis, in quibus derivata aqua ſementem faciunt incolæ: qui annuatim reddunt 27.750.000.

35 Præ

35 Præterea in ſingulis Almoxarifatibus quotannis regi cera venditur, quæ conjuncta efficit 777. Arrobas, & in argento reddit 2. 722. 500. rees.

Summa totalis horum redituum ex Almoxarifatibus eſt 238. 555. 721. rees. ſive 596.389. cruſat.

Tertium redituum genus percipit Rex nomine Magiſteriorum ordinum militarium, tam in Regno quã provinciis bello acquiſitis.

1 Oppida Tomar & Soure, de magiſterio ordinis Chriſti; Setuval & Alcacer de magiſterio ordinis S. Jacobi, Beneventum de Magiſterio Aviſi in ipſo regno reddunt quotannis 10. 085. 70. rees.

2 Duæ commendæ ad ripam Tagi Aldeagalega & Alhos vedros p. quent. rees.

3 Vinum Almadæ & territorii adjacentis 700000. rees.

4 Fodinæ ſtanni prope Viſeum 400000. rees.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

5 Teloneum Inſulæ Mader[illegible] tam in argento quam mille arro[illegible] bis Sacchari; 26. 621. 000. ree[illegible]

6 Inſulæ Azores, demtis tr[illegible] bus quentis quæ miniſtris regi[illegible] impenduntur, reddunt Regi quot[illegible] annis 27. quent. rees. id eſt 6750[illegible] cruſat.

7 Inſula Capo Verde cum ad[illegible] jacentibus inſulis & terris 14. quen[illegible] tos, id eſt 35000. cru[illegible]

8 Caſtellum Mina in Guine[illegible] 40. quent. id eſt 100000. cruſa[illegible]

9 Inſula S. Thomæ locata e[illegible] 14. quentis, id eſt 35000. cruſa[illegible]

10 Congo, Arda, Angola 26[illegible] quentos, id eſt 65000. cruſa[illegible]

11 India Orientalis, in ill[illegible] partibus, quotannis reddit Re[illegible] 1.375.000. pardaos, ſive 412.500[illegible] 000. rees: ſive 1. 031. 250. cruſa[illegible] Horum civitas Goa cum diſtr[illegible] ctu ſolvit annuatim 40000[illegible] pardaos.

12 Teloneum Ormus 25200[illegible]

par[illegible]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

pard. id eſt 75. 600. 000. re. ſive 89000. cruſat.

13 Teloneum Dii 235000. pardaos, ſive 70. 500. 000. rees.

14 Reditus Bacaim ſunt annuatim 125. 000. pardaos, ſive 37. 500. 000. rees.

15 Daman reddit 62000. pard. ſive 18. 600. 000. rees.

16 Chaul 32000. pardaos, ſive 9. 600. 000. rees.

17 Cochim 2000. pardaos, ſive 6. 000. 000. rees.

18 Sofalla 4000. pardaos, ſive 12. 000. 000. rees.

19 Monbaſſa 10000. pard. ſive 3. 000. 000. rees.

20 Malacca 104000. pard. ſive 31. 200. 000. rees.

21 Maluco 50000. pardaos, ſive 15. 000. 000. rees.

22 Manre 37000. pard.

23 Ceylon 3000. pardaos è tertia parte Canellæ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

24 Mangalor 3000. pard.
25 Bercelor 1000. pard.
26 Braſil reddit annuat. 54.
400. 000. rees: id eſt 136000.
cruſat.

Solvitur præterea in licitatione omnium vectigalium & tributorum pro unoquoque centenario unus rees; faciuntque ſumma xı. quentos rees, quæ Rex in pios uſus diſtribuit.

Summa totalis horum redituum eſt 637.705.570. rees.

Quibus ſi adjuhgantur 30 quenti, quos reddunt quotannis Salinæ regni, de quibus nihil dum diximus; & trium horum capitulorum ſummæ in unam cogantur; efficitur ſumma totalis redituum omnium Regni 1.744.219.291. rees: ſive 4. 360. 548. cruſator. & 91. rees.

Recipit itaque quotannis Rex Hiſpaniæ ſecundum calculos præcedentes,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Ex Hiſpania & aliis Dominiis
13. 048. 000. duc.
Ex Portugallia, &c. 4.364.584.

17. 408. 548.

Quæ tribus florenis computatis in ducatos ſingulos efficiunt 52. 225. 644. flor.

His autem minime comprehenduntur quæ Rex extra ordinem è prælatorum & Cleri ſui reditibus, ex Papæ indulgentia percipit; quæ quoque ingentem ſummam conficere poſſunt.

Idem expenſas Regni Portugalliæ ad quatuor capita revocat, quorum primo continentur expenſæ quas Rex facit in Capella ſua regali, in ſtipendiis miniſtrorum Juſtitiæ, in tencis & juris, id eſt ſtipendiis & præmiis quæ Rex è publicis vectigalibus & portoriis elargitur nobilibus & aliis benemeritis, aliiſque perſonis, quæ Regi inſerviunt tam in Regno quam

in provinciis exteris, & claſſibus quorum quidem portiones ſingulas minutatim proſequitur & in unam ſummam demum colligens ad centum ſeptuaginta quatuor quentos & octingenta & quadraginta ſeptem millia ſexcenta & octuaginta quatuor rees dicit aſcendere.

Primum igitur expenſarum caput efficit 174.847.684. rees, id eſt 437.119. cruſat. & 84. rees.

Ad ſecundum caput refert expenſas, quas Rex facit in juros tencas & ordinados & in Almoxarifatibus Regni & aliis reditibus regiis; eaſque ſingulatim perſequitur & denique in unam ſummam colligit centum triginta quatuor quentos, quingenta octuaginta & unum millia & quingentos rees.

Secundum itaque expenſarum caput facit 134.581.500. rees, id eſt 33.6.453. cruſ. & 300. rees.

Ad tertium caput revocat expenſas,

enſas, quę à Rege annuatim fiunt
n miniſtros publicorum vectiga-
ium, & in ipſa loca publica, in
laſſes regias & ſimilia; quas ex-
enſas minutatim perſequitur, &
n unam ſummam illas colligens
icit aſcendere ad quingentos &
num ſupra viginti quentos tre-
enta & novendecim millia &
uinquaginta quinque rees.
Tertium ergo expenſarum ca-
itulum facit 521. 319. 055. rees,
eſt 1. 304. 297. cruſ. & 255. rees.
Ad quartum caput revocat ſum-
is quos Rex facit in Africa, inſu-
, India Orientis, Braſilia & in
mma in omnibus provinciis ex-
a Regnum bello acquiſitis; quia
item longe major redituum Re-
ni portio ex hiſce terris hauritur,
peræpretium erit expenſarum
tionem ſingulatim perſequi.
1 In tres arces atque oppida
ux Rex in Africa poſſidet, Se-
tam, Tanger & Marzagaon (nam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

in arce Argim, quia hodie ad Co
mitem Atougiæ pertinet, Re
nullos ſuſtinet ſumtus) Rex an
nuatim impendit: Septæ quidem
viginti quatuor quentos; totidem
Marzagaoni; & Tangeri quadra
ginta octo. in totum nonagint
tres quent. r. id eſt 232. 500. cru

2 In Inſula Madera Rex quo
annis expendit in ſtipendia Epiſco
pi, Judicum, Gubernatoris & alio
rum miniſtrorum, novem quen
tos & trecenta millia rees, id e
23250. cruſat.

Reditus ut ſupra	66552 & dim.
Expenſæ	23250
Reſtant Regi	43302. & dim.

3 In Inſulis Azorum Rex quo
annis in eundem modū expend
xv quentos ſexcenta & trigin
mill. rees, id eſt 39075. cru

Reditus ut ſupra	67500
Expenſæ	39075
Reſtant Regi	28425. cru

4 I

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

4 In Inſulis Capitis Viridis,
vocant, expenduntur ſeptem
ienti rees, id eſt 17500. cr,
editus ut ſupra 35000
Expenſæ 17500

eſtant Regi 17500.

5 In Inſula S. Thomæ quot-
nis expenduntur quinq; quenti
quadringenta millia rees.
editus ut ſupra 35000
Expenſæ 13500

eſtant Regi 21500. cr.

6 In Angola & vicinis regio-
bus expenduntur ſeptemdecim
enti, ſexaginta millia ſexcenti
aginta ſex rees.
editus ut ſupra 65000.
Expenſæ 42651. cr.266.r.

ſtant Regi 22348. rees 134.

7 In India Orientali reditus
nnis rurſus impenditur. nimi-
m 412. 500. 000. rees.ſive 1.031.
0. cruſat.

8 In

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

8 In Braſilia omnes itide reditus conſumuntur in hunc m dum

In Capitania de todos los Sant 18. 541. 840. rees.	
In Capitan. do Ilheos	159. 05
In Capitan. Porto Seguro	121.32
In Cap. R. de Ianeyro	1.806. 52
In Cap. Spirit. Santo	6. 094.04
In Capitan. S. Vincent.	360. 48
In Vicariatu Seregippo	624.08
In Cap. Fernambuco	8.956.40
In Capitan. Paraiba	2. 069. 3
In Capitan. Tamaracæ	611. 84
In Capitan. Rio grande	3.518.5
In Capitan. Seara	741. 00
In Maranhon	9.706. 91
In Caſtro Para	6.000. 63
	59. 310. 08

Nicolaus Oliveira licet diſe has ſummas particulatim prod tamen ſummam colligens dici Braſilia expendi quotannis 54.3 295. rees, ſive 235. 970. cruſat:

itid

idem fallitur; nam tantum ſunt
15. 970. cruſ. & 295. rees.
Univerſas autem expenſas in
num colligens dicit annuatim à
ege expendi 1.455.077.299.
es: 3.636.663. cruſ. quæ ſumma
cet paulo juſtior ſit, tamen cum
articularium ſummarum ſubdu-
ione non plane convenit, ſed
onnihil excedit.

Reditus univerſi	4.360.548. cr.
Expenſæ	3.636.663
Reſtant Regi	632.885. cruſ.

Hactenus è Nic. Oliveira.

Porro Regis Portugalliæ redi-
us & expenſas in India Orientali
ccurate & minutatim perſequitur
duardus Meneſius Prorex, è quo
ic quædam compendio deliba-
imus.

Goa reddit quotannis Rees 70.
530. 853.

Ormus	51. 000. 000.
ium, Bazar, Gogol.	36.000.000.

Da-

Damaon arx	15. 455. 88
Bazaim arx	41. 520. 24
Manora & Aceri	1. 403. 34
Chaul arx	9. 188. 76
Onor Caſtrum	4. 620. 00
Barcelor	120. 00
Mangalor teloneum	218. 88
Cochin vectigalia	15. 000. 00
Manar caſtrum	4. 003. 80
Seylan	900. 00
Malacca	21. 600. 00
Maluco	300. 000.
	271. 861. 762

Verum ab hac ſumma deducen
ſunt R. 24. 000. 000. ratione a
cium & Caſtellorum, quę cum i
ter infideles ſita ſint, qui facili n
gotio armis inter ſe & cum Po
tugallis contendunt, non raro ad
tus ad loca illa impeditur & vect
galia minuuntur: atque ita ve
ſumma omnium redituum e
247. 861. 762.

Præter hanc ſummam, etia
aliu

iud tributum colligitur, in arci-
is & Caſtellis, quę verſus Septem-
onem vergunt ab urbe Goa, at-
e adeo in ipſa urbe, nimirum è
ecio omnium mercium quæ in-
huntur aut evehuntur unum pro
oque centenario; & conficit
mmam Rees 24. 078.000. quæ
mma tota impenditur eiſdem
ibus inſtaurandis.

Expenſarum autem ratio, quam
em minutatim perſequitur,
endit ad Rees 214.718.878.

De potentia Regni Portugalliæ ex Auctore libelli de Libertate Portugalliæ, editi

ANNO 1597.

N Portugallia ſunt tres Archie-
piſcopatus & decem Epiſcopa-
; qui in univerſum hodie ſuis
latis annuatim reddunt circiter
adringenta millia ducatorum.

Dux Brigantinus ſolus, in una
ritate, oppidis Caſtellis & pagis,
quo-

quorum eſt Dominus, numer
ducenta millia Vaſallorum.

Portugallia mittit in India
Orientalem, Barbariam, Inſul
capitis viridis & continentem, I
ſulam S. Thomæ, Congo, Ang
lam, Braſiliam aliaſque parte
quotannis circiter ſex millia vir
rum, quorum vix tertia pars rec
in Regnum. Hodie ſi Rex Phili
pus auderet Portugallis fidere, p
ſet è Portugallia ſibi deligere b
lo idoneorum virorum ſupra ce
tum millia, ætatis intra vigi
quinque & quadraginta anno
quibus nihil impedimenti eſt qu
minus poſſint, neque prætex
quo minus velint ejus manda
obedire.

Univerſo Orbi notum eſt te
pore Regis Sebaſtiani in Re
fuiſſe numeratos mille ducen
cohortes peditum, delectu t
tum facto ex Agricolis & Mec
nicis, neque tamen omnibus. I

e enim aut Domini, aut no-
les, aut miniſtri Juſtitiæ, aut
agiſtratus civitatum & oppido-
m, aut litterati, multo minus
cleſiaſtici cujuſque ordinis aut
gnitatis, omneſque omnino pri-
egiati ad hoc tenebantur. Erant
tem pleræque cohortes ducen-
rum capitum, quædam & tre-
ntorum & quadringentorum:
puta omnes tantum ducento-
m fuiſſe, efficient numerum du-
ntorum & quadraginta mil-
lm. Non facio hic mentionem
uitum, quorum etiam ingens in
gno numerus, quia eorum ra-
commode iniri non poteſt.
Præterea Portugalliæ Reges
gnificum quid habent præ
nibus Regibus & principibus
ropæ. Scilicet, quod quadrantis
ræ ſpacio Vaſallis ſuis & mini-
ls donare poſſunt valorem de-
m, quindecim, imo & viginti
riadum in papyro; conſiſtit
X quip-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

quippe beneficium hoc in larg
tione Gubernationum,& Capit
niarum, quæſtorum , aliorumq
munium pene infinitorum; iter
que in conceſſione & licentiis n
vigandi ad has aut illas region
extra Regnum, puta in India
Orientis,Bandam,Maluccos,Cl
nam, &c. quarum litterarum b
neficio ſtatim argentum ab a
obtineri poteſt, ſine detrimen
Regis. Hæc ille.

Sane populoſiſſimum eſſe h
regnum præ cæteris Hiſpaniæ R
gnis, nemo poterit dubitare q
animum adverterit ad immenſu
numerum familiarum quæ paſſi
in Colonias ſunt deductæ, ad in
ſulas, ſecus totam Africæ oram
extremos uſque Aſiæ fines,ad B
ſiliam qua latiſſime patet: & pr
terea cogitet illos non minim
quoque partem colonorum fa
re in America:nam gens comm
ciorũ avida & ſcientiſſima, eti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

contra mandatum & voluntatem Caſtellanorum in intima & optima illius continentis & Inſularum penetravit: ut nemini obſcurum eſſe poteſt, qui vel levem harum regionum cognitionem ſunt adepti. Atque his tamen non obſtantibus ipſum Regnum ita plenum eſt incolarum, ut neque agrorum cultura uſquam vacet, aut de militum, navaliumque ſociorum penuria conqueri poſſint: ita ut non modo ſuis & Caſtellanorum partibus agendis abunde hactenus ſuffecerint.

Vidimus ſupra Regnum utrumque, haud quidem ita amplum territorium obtinere, quale alia Europæ regna, fertilitate tamen præcipuũ, molem bonitate compenſare. Verum ſupra omnia æſtimanda veniunt opportuniſſimus ſitus ad mare, & nobiliſſimorum portuum copia, quales vix ſinguli aliis Regnis ut plurimum obtin-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

gunt. Quo fit ut & populus n
vium fabricandarum induſtria
navigandi peritia excellat. Cuj
rei navigationes in longe diſſit
regiones, & ſummus periculoru
contemtus faciunt fidem; neq
negandum eſt Portugallos re
quis Europæis facem in ultimu
Orientem primos prætuliſſe.

Et quoniam in hanc materia
incidimus, non erit abs re etia
meminiſſe navium grandiſſim
rũ, quas aut primi fecerunt ipſi, a
plurimum emendarunt: celebr
tiſſimæ ſunt Caracæ toto Orbe,
robore adverſus Oceani impet
validæ, & amplitudine maxim
rum onerum (quod in tam long
diſſitis navigationibus imprim
utile eſt) capaces: de cæteris nil
addo, in quibus forte bonitate,
cet non copia, ab aliis ſuperantu
Notiſſimum interea vulgo
quod & alibi jam dictum, Hiſp
num poſtquam Portugalliæ po

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

ſt factus, Claſſes ſuas vel maxime x Portugallorum navibus inſtru-iſſe : neque longius retroſpicien-dum, etiam nuper Portugallicæ Galleones præcipuum robur fue-re illius Claſſis, quam noſtri tam feliciter ſub Angliæ littoribus de-bellarunt & pene totam deleve-runt. Atque hæc uti magnam po-tentiam Regno ipſi induunt, ita & ſingularem dant opportunita-tem & hoſtes oppugnandi & ami-cos fæderatoſq; adjuvandi. Quare eorum qui mari potentes ſunt & navigandi induſtria valent, ſocie-tas & amicitia haud dubio præfe-renda eſt.

Non puto autem quenquam multum laboraturum, qui modo paulo diligentius attenderit, in æſtimando damno quod Rex Hi-ſpaniarum fecit, Portugalliæ re-gno, tam importuno tempore, de-ſciſcente, & ſe ad nativum & legi-timum Regem poſtliminio appli-

 cante.

cante. Nam & amplitudine terrarum ſi externa ſpectes, Caſtella Portugalliæque Regna, haud male comparari & inter ſe componi atque adeo paria judicari poſſint: nec minus opum, omniumque felicitatum abundantia: ærarii copia; & ubi partes ſuas à Caſtellanis plane ſejunctas habuerit tranquillitate & pace cum cæteris omnibus, expenſarum exiguitate facillime ſuperabit.

Præterquam autem quod Caſtellæ Regi tantum virium deceſſerit hac Portugalliæ Regni defectione, aliud quoque & quidem longe maximum incommodum accedit, ſi Coloniæ Portugallicæ quæ Africæ oram obtinent, fidem ſui Regis ſequantur, quod facturos minime dubium videtur. Nulli enim dubium eſſe poteſt, qui Americæ conditionem vel à limine cognoverit, maximum numerum ſervitiorum Nigritarum quotannis deſi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

eſiderari, & neque fodinas neque
grorum culturam, aliaque qui-
us vita humana opus habet, com-
node adminiſtrari ſine illis poſſe;
aque ita conſumi ut ſine quoti-
iano prope ſupplemento ſuſten-
ari neceſſariæ operæ non poſſint.
t vectigalia quæ Rex ex illis per-
ipit hactenus, vel potiſſimũ ærarii
pſius ſubſidium jam diu fuiſſe. In-
ubitatis enim rationibus conſtat
upra viginti ſervitiorum milliá ab
Angola ſolum, in varias regiones,
otiſſimum autem in Americam
raduci; quid futurum cenſemus,
bi hic fons ipſis obſtructus fuerit
lioque derivabitur?

Plura de his, aliiſque innumeris
dferri poſſent ſi compendii ratio
ateretur, de quibus alias dicendi
labitur occaſio, interea experien-
ia faciat fidem, optima quippe
erum magiſtra.

Ex Ioannis Boteri Iudicio de potentia Regis Hiſpaniarum.

DIcamus porro de ditionibus quę ad Regem Catholic. ſpectant ratione Coronę Portugallicę. Id regnũ cccxx in longitudine, LI mill. in latitudine patens, licet neque amplo agro, neque magnis divitiis per ſe cluat: tamen ſitu gaudet commodo ad navigationes & opportuniſſimo ad longinquas regiones ſubjugandas: & incolitur à gente tanti animi, ut expeditiones ſuſceperit in Barbariam, Æthiopiam, Indiam, Braſiliam, & jam xc annis præcipuis oppidis & portubus harum regionum potiatur; & mari tam Atlantico quam Eoo dominetur. Sed antequam pergamus, pauca nobis dicenda ſunt de Inſulis Terceris, quę itidem ad hanc Coronam ſpectant; Hæ ſane ratione ſitus ſui, tanti ſunt momenti tamque neceſſa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

eſſariæ, ut abſque illis navigatio
n Æthiopiam, Indiam, Braſiliam
non tam feliciter inſtitui poſſit.
Quia claſſes quæ ab illis regioni-
bus redeunt Hiſpalim aut Oliſipo-
nem, vix vitare poſſunt quin illas
ttingant; Occidente tenus ve-
nientes ut ventos ſecundos ſe-
quantur, ab Oriente vero ut eoſdē
imentur. Noſtro ævo famam me-
ruerunt, primo, ob pertinaciam
habitantium in Rege Catholico à
ſucceſſione regni Portugall. ar-
cendo: deinde propter victorias
quas Hiſpani juxta illas obtinue-
runt contra Gallos atque Anglos.

De ditionibus in Africa atque Æthiopia.

P Orro Portugalliæ reſpectu poſſidet Rex Catholicus ad oram Africæ, præter Septam & Tanger intra fretum Herculeum, & Magazan extra ipſum viginti millliar. ab Arzilla verſus Meri-

diem, à Promontorio d'Aguero ad
Guardafu, ditiones duorum gene-
rum: nam alię immediate ipſi ſub-
ſunt, aliæ ipſius confœderatis. Sub-
ſunt ipſi Inſulæ Madera, Portu-
Sanctus, Capitis Viridis, Arguin
Sancti Thomæ & vicinæ. Hæ in-
ſulæ non modo ſua ſe annona
alunt, ſed & copiam illius in Euro-
pam emittunt; maxime Saccha-
rum & fructus, quibus maxime
abundat (ſicuti & vino) Madera.
Sacchari autem magna vi Inſula
S. Thomæ. Hæ ditiones non niſi
à piratis Anglis & Gallis infeſtan-
tur, qui tamen raro Inſulas Capi-
Viridis excedunt. In Inſula Ar-
guin, & S. Georgii de Mina duas
factorias habent Portugalli, ad
modum arcium, unde commercia
exercent cum vicinis gentibus
Guineæ atque Lybiæ, & aurum
Mandingæ, & vicinorum locorum
attrahunt ad ſe. Inter principes
confœderatos opulentiſſimus &
nobi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

nobiliſſimus eſt Rex Congo, ſiquidem unum è copioſiſſimis & amæniſſimis Æthiopiæ Regnis poſſidet. Portugalli hic duas habent colonias, unam in oppido S. Salvatoris, alteram in Inſula Loanda. Ex hoc regno varias opes hauriunt; inprimis autem circiter quinq; millia mancipiorum quotannis, quæ per inſulas & in Novo Orbe diſparguntur; & pro ſingulis capitibus, amplum vectigal coronæ Portugalliæ penditur.

Ab Regno hoc haud difficile fuerit ad Presbyterum Joannem tranſire, ſiquidem iter haud ita longum cenſetur; & Congo ita abundat elephantis, annona & omnibus rebus neceſſariis, ut ſummam ad hanc expeditionem offerat opportunitatem. Congo finitima eſt Angola, cum cujus principe PaulusDiaſius Portugallorum Dux hodie bellum gerit; cauſa belli principalis ſunt argenti metalla, quæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

quæ Potoſianis nequaquam ce-
dunt; quinimo tantundem ſupe-
rant, quantum argentum perfe-
ctum præſtat impuro. Et ſi Portu-
galli tanti feciſſent viciniores re-
giones quanti longinquas, & vires
quibus ſuperato Bonæ Spei pro-
montorio ad Indiam, Malaccam
& Moluccas penetrarunt, ad Afri-
cam domandam convertiſſent
minori opera & ſumptu, majore
opes fuiſſent adepti: neque enim
in univerſo orbe regio eſt opulen-
tior auro atque argento, quam Re-
gna Mandingæ, Æthiopiæ, Con-
go, Angolæ, Butuæ, Toroæ, Ma-
ticui, Bori, Quiticui, Monomo-
tapæ, Gafrariæ, & Monoemug.
Sed cupiditas humana majoris fa-
cit aliena quam ſua; & longinqu-
magis allubeſcunt, majora appa-
rent eſſe quam propinqua. Inte
promontorium Bonæ Spei
Guardafu habent Portugalli, arc
Sofalæ & Mozambici. Illa Dom

ni ſunt commerciorum cum vicinis regionibus, quæ auro atque ebore abundant: hanc navigationem in India faciliorem faciunt; nam claſſes illorum, aliquando hic hybernant, aliquando annonam aliaque neceſſaria ſibi comparant. Habent ad hanc oram Regem Melindæ ſibi amiciſſimum; Quiloæ autem & quarundam Inſularum etiam vectigalem. Nihil Portugallis deeſt, niſi milites; nam præter alias inſulas, quas alii veluti relinquunt, eſt hic S. Laurentii Inſula, è majoribus, ſi non maxima totius orbis (quippe mille ducenta mill. longa, quadringenta octuaginta lata) quæ licet non ſit bene culta, capaciſſima tamen eſt ob fœcunditatem ſuam, cujuſvis culturæ: natura illam fluminibus, portubus, & ſinubus opportuniſſimis diſtinxit. Hæ ditiones Coronæ Portugallicæ, non habent quod metuant niſi à copiis maritimis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

quæ non poſſunt eſſe niſi Turcarum : Sed claſſes Portugallorum quæ ultra citraque commeant ſecundum has oras, illas ſatis tutantur ; & anno cIↄ Iↄ LXXXIX haud longe à Monbazza quatuor triremes & unam liburnicam Turcis eripuerunt, quæ eatenus excurrere auſæ fuerant.

De ditionibus in Aſia.

HÆ diviſæ ſunt, aut in Perſia, aut Cambaja, aut India citeriore & ulteriore. In Perſia poſſident Portugalli Regnum Ormuzii, in Cambaja Inſulam Dium, Damam & Bazain. In India citeriore Chaul, Inſulam Goæ cum adjacentibus , arces Cochin, Colan ; Inſulam Manaris & portum Columbi in Inſula Ceilon ; ſed principalis eſt Goa ubi Prorex manet & Indiæ robur. Ormuzium & Dium magni merito fiunt ob dominium maris & com-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

mercia ſinus Perſici, & freti Cam-
baici: Cochin & Colan ob piperis
copiam quæ ibidem in naves im-
ponitur. Manar propter margari-
tarum piſcaturam quæ in illo mari
exercetur. Columbo ob excellen-
tiam & copiam Canellæ quæ ex
hac Inſula educitur: Daman & Ba-
sain propter agri fœcunditatem:
quare Joannes III. Portugall. R.
hic veteranis ſuis prædia ſolebat
aſſignare. Goa longe maximi mo-
menti eſt ob opportunitatem ſitus
& agri ſui fœcunditatem. Abun-
dant omnes hæ Indorum regiones
goſſypio, palmis (quibus vel ma-
xime indigenæ ſe ſuſtentant) ory-
za, fructibus, pipere & zinzibere.
Habet præterea Rex Catholicus
hic aliquot principes amicos, alios
etiam vectigales; inter amicos pri-
mus & ditiſſimus eſt Cochini prin-
ceps: hic antea Vaſallus fuit Re-
gis Calecuti, nec admodum po-
tens, hodie per amicitiam & com-
mercia

mercia cum Portugallis, tanta
opes,potentiamque ſibi compara
vit ut vicinis ſuis terrori ſit. Re
Colan quoq; amicus eſt;in utriuſ
regno caſtella habet Rex alicuju
momenti. Sunt præterea diver
principes vectigales.

Vires.

POtentia Portugallorum in h
ſce ditionibus, è duabus rebu
conſtat; locorum munitiſſimo ſi
tu, & numero atque præſtanti
claſſium. Ad ſitum quod attine
Portugalli minime ignari ſe tan
exiguo numero, intra contine
tem expeditiones magni mo
menti ſuſcipere non poſſe, nec vi
ribus pares eſſe Perſis, Guzarati
principi Decan, Regi Narſingæ
aliis, ejuſmodi ſitus ſibi elegerun
quibus mari poſſent dominari
commerciis, & qui cum exigu
copiis adverſus grandiſſimos ex
ercitus poſſent defendi. Cumq

ma

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

maris & portuum Domini ſint,
antas vires maritimas commodiſ-
ime coadunare poſſunt, ut nemo
pſis valeat reſiſtere. & navigia eo-
um talia ſunt, atque in eum mo-
dum inſtructa, ut unum illorum
ria aut quatuor alterius ſortis mi-
nime pertimeſcat. Et ut pauca ad-
eramus, è quibus potentia illo-
um in India liqueat, Franciſcus
Almeida cum XXI aut paulo plu-
ibus navibus, Mamaluccos ad
Dium ſuperavit; Alfonſus Albu-
querquius triginta onerariarum
laſſe Calicut oppugnavit; cum
XI cepit Goam: cũ XXIV amiſſam
ecuperavit; cum XXIII navibus
epit Malaccam; cum XX mare
Erythręum eſt ingreſſus; cum XXII
Ormuzium recepit. Inde ſemper
n majus proficientes; Lupus Sua-
ez ad expeditionem in mare Ery-
hræum XXXVII majora navigia
uxit. Lupus *S*igueira cum XXIV
nerariis, ſed majore, quam un-

quam hominum numero; Guid
dam in mari Rubro tentavit, cum
XLVIII Dium: Henricus Meneſiu
cum L Patanen diripuit: Lupus Va
zius Sampajus 136 navigia bellic
in armamentario reliquit, omni
bus rebus probe inſtructa: Non
nius Acugna expeditionem Dien
ſem cum CCC navibus ſuſcepit
quibus tria millia Portugallorum
& quinque millia Indorum vehe
bantur, præter magnum ſatell
tum armatorum numerum, quo
ſecum ducere conſuevere. D
Conſtantinus Braganza in Onc
renſi expeditione C vela habuit
nec pauciora in Joneſepatanen

Principes Finitimi.

PRæter Principes amicos & v
ctigales ſive tributarios, hæ c
tiones limites jungunt cum p
tentiſſimis inimicis; nam Rex Pe
ſiæ jus prætendit in Ormuziu
quondam ſui Vaſalli propriu
R

Rex Cambajæ in Dium, ſuam quondam Inſulam; & alias terras quondam ipſius. Nizzamaluccus Idalcanus (ita vocant Portugalli duos potentiſſimos principes regni Decan) & Calecuti Rex, & Narſingæ: ſed Rex Perſiæ & Narſingæ nunquam ſe Portugallis oppoſuerunt; quia ſemper ipſis res fuit cum longe majoribus inimicis: reliqui licet omnes nervos intenderint ad recuperandũ Dium, Chaul & Goam vicinaque loca, nihil unquam magni potuerunt efficere; quia ſitus locorum nimis opportunus eſt ad ſubſidia maritima recipienda. Et licet, ut ſubſidia illa excluderent, plerumque hybernis menſibus moverint, nihil profecerunt; quia & navigiorum qualitas, & Portugallorum ferocia omnia pericula contempſit; ut dum obſeſſi obdurant & patienter omnia tolerant, alii autem, ut ſuis opitulentur ventorum tempeſtatibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

& maris incommodis fortiter ſ
exponunt, omnes inimicorum
molitiones ſubverterunt. Verum
nullum graviorem inimicum ha
bent Portugalli quam Turcas, qu
è mari rubro, ob opportunitatem
oppidi Adenis, ſæpe illos ex Indi
pellere, nunc à Rege Cambaj
invitati, nunc à propria ambition
incitati, ſunt conati. Maxima cla
ſis fuit LXIV navium quam miſit a
Dium; ſed turpiter in fugam act
Alteram item XXVII navium a
expeditionem Ormuzianam de
ſtinavit, quæ fere tota oppreſſ
fuit & conquaſſata. In Ceylan ce
te nihil habent præter arcem Co
lumbo; nam Rex qui ibidem ip
ſorum vectigalis erat, Regno eje
ctus fuit à Singa Pandar Mahume
tano: unde hic Rex hodie exu
Portugallorum opibus ſuſtenta
tur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

De India Vlteriore.

IN India Ulteriore poſſident Portugalli Malaccæ Regnum & Inſulas Moluccas. Malacca caput eſt Regni quod patet CCLXX mill. ſed ob aëris inſalubritatem incolis infrequens; nullum ibi oppidum alicujus momenti præter ipſam civitatem. Quæ ita ſita eſt, ut omnia commercia, omneſque navigationes conjungat, quæ inde à mari rubro ad promontorium Liampo ſuſcipiuntur: & hic coacervantur divitiæ continentis, & tot tantarumque Inſularum, quæ amplitudine ſua Europæ minime concedunt. Fuit Malacca aliquando longe major, & ſupra tria mill. ſecundum oram extenſa, ſed hodie Portugalli ut facilius defendi poſſet, illam in munimentum contraxerunt, quod non ultra unum milliare in ambitu patet. Duos habet potentiſſimos inimi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

cos Reges Jor & Achen, illum terreſtribus copiis validum, hunc maritimis; à quibus non ſemel obſeſſa & in arctum redacta fuit; ſed ſemper ab iis qui ex India ſuppetias tulerunt, liberata cum ſtrage & excidio inimicorum. Tandem Rex Jor fuſus fuit à Paulo Lima, & arx in vicinia Malaccæ ab ipſo extructa, capta; in qua inter alia ſpolia inventa fuerunt nongenta ænea tormenta bellica. Nihilominus hæc ditio plurimum periclitatur, ob Regem Achen, qui omnem ſuam potentiam ad illius perniciem convertit. Unde ut illam in tuto collocet, creditur Rex Catholicus Matthiæ Albuquercio, quem ante biennium cum ſumma poteſtate, & maximis copiis in Indiam ablegavit, expeditionem Achenenſem imperaſſe.

Supereſt Regnum Moluccarum, in quo Portugalli, ut commercium cariophyllorum, quæ in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

hiſce inſulis creſcunt, & nucum muſcatarum, quæ Bandæ inſulæ peculiares ſunt, ſibi conſervarent, arcem in Inſula Ternate conſtruxerunt, quæ ſuperioribus annis auxilii ſpe deſtituta, Mahometanis dedita fuit. Nihilo tamen ſecius Portugalli ad Inſulam Tydor ſe recipientes, commercium cariophyllorum hactenus tuentur. Nulla eſt in Orbe regio, cujus incolæ compoſiti ſint ex pluribus nationibus, nec magis diverſis inter ſe moribus & linguis; nec magis inſtabilibus, fraudulentis, perfidis: Unde hic nulla unquam pax nec quies, nec quicquam boni.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

XIII.

Pontifices & Prælati PORTUGALLIÆ.

E Lucio Marinao Siculo.

ARchiepiſc. Oliſiponenſis	16000. d.
Archiepiſc. Bracharenſis	12000. d.
Damian. à Goes	24000. d.
Epiſcopus Eborenſis	20000. d.
Epiſcopus Viſei.	8000. d.
Epiſcopus Guardianus	5000. d.
Epiſcopus Conimbr.	12000. d.
Epiſcopus Portuenſis	4000. d.
Epiſcopus Lamegenſis	6000. d.

Damianus à Goes addit;

Archiepiſcopum Funchalenſem 8000. ducat.

Epiſcopum Septenſem 2000. d.

Vaſæus addit;

Epiſcopum Lerienſem non procul à Conimbrica à Paulo III. inſtitutum.

Epi-

Epiſcopum Mirandenſem ab eodem Paulo III. Papa inſtitutum.
Epiſcopum Portalegienſem ab eodem Paulo III. inſtitutum.
Epiſcopum Sylvenſem in regno Algarbiæ qui Oſſonobenſi ſucceſſit. ei autem Damianus à Goes tribuit 4000 ducat.
Aubertus Miræus, in notitia Epicopatuum Bracarenſi Archiepiſcopo dat ſuffraganeos Epiſcopum Portugallenſem, ſive Portuenſem vulgo Porto vel Puerto.
piſcopum Guardienſem, olim Igæditanum vulgo Guardæ.
piſcopũ Viſeenſem vulgo Viſeo.
piſcopum Lamegenſem vulgo Lamego.
piſcopum Mirandenſem vulgo Miranda.
lyſiponenſi Archiepiſcopo hoſce tribuit;
iſcopum Conimbricenſem vulgo Coimbra.

Epiſcopũ Albenſem vulgo Elua
Epiſcopum Lerienſem vulgo Le
ra.
Epiſcopum Portalegrenſem vu
go Portalegre.
Epiſcopum Septenſem in Afr
vulgo Ceuta.
Epiſcopum Funchalenſem in in
la Madera, vulgo Funchal, M
dera.
Epiſcopum Angrenſem in inſu
Tercera, vulgo Angra.
Epiſcopum Congenſem in reg
& urbe Congo ad oram Afric
Heſperidum inſularum vul
Capitis Viridis in inſula & ur
S. Jacobi.
S. Thomę in Inſula & urbe S. Th
mæ ſub linea æquinoctiali,
oppoſito Guineæ.
Braſilienſem in urbe Bahia om
nium Sanctorum; vulgo S. S
vador.
Eborenſi Archiepiſcopo trib
hos;

S.

...ylvenſem Epiſcopum ſive Algar-
...bienſem in urbe Silvos aut Faro.
...ingenſem ſive Tingitanum in
Africa vulgo Tanger.
... T. V. Y. ut ſupra tribuit.
...piſcopo Lerienſi 8500. d.
Nicolaus Oliveira reditus qui-
...m annuos Eccleſiaſticorum non
...cenſet, ſed ſummatim annotat;
...es Eccleſiaſticorum, pene
...quales eſſe ſecularium opibus,
...a cum Regiis.

De ordinibus militaribus
Portugalliæ.

Oannes Boterus. In Portugallia
ſunt quatuor ordines milita-
res;
...oannis, qui novemdecim Com-
mendas habet & duas Ballivias:
...nriſti, qui centum & quadragin-
ta Commendas complectitur,
aut circiter, pleraſq; valde opu-
lentas:

Avi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Aviſi:
S. Jacobi.

Quantum capio (inquit) redi-
tus Eccleſiaſtici & ordinum mili-
tarium aſcendunt ad millionem
Coronatorum.

Præter Equites Divi Jacobi (in-
quit *Coneſtagius* lib. 1.) & Alcan-
taræ ſive Sancti Benedicti (quos
loco quodam Equites Aviſi vo-
cant; illi cruce rubra, hi viridi, mo-
re Caſtellano utuntur) eo tempo-
re quo Templarii extermina-
fuerunt, ex eorundem reditibu-
alium inſtituerunt ordinem Equ-
tum, quos Equites Chriſti vocan-
Sunt autem cruce rubra, quæ i-
medio alba eſt, inſignes, & Sacra-
mento ad bellum contra infidel-
gerendum obſtringuntur.

Sub Rege Emanuele; Ab Ale-
xandro Pontifice (inquit *Maria-
na* lib. 26. c. 13.) impetrata ii-
qui deinceps tribus ordinibus m-
litaribus in Luſitania ſe adjung-

rer-

nt, perpetuæ caſtitatis venia, in-
ulta facultate conjugii, quo ea-
nus erant veteri inſtituto prohi-
iti. ab hoc aditu opima eorum
rdinum vectigalia; non homini-
us militaribus ut antea attribui;
d in aulicorum delicias, qui ca-
ra nunquam viderunt, conferri
œperunt.

Qui autem hi tres ordines fue-
nt, ex *Nicolao Oliveira* diſcimus,
ui ordinem Joannis excipit, &
eteris à Pontifice hanc uxores
ucendi licentiam indultam te-
atur, exceptis iis qui jam caſtita-
m voverant.

Porro regem quoque Portu-
alliæ Magiſterium ordinum mi-
arium cum reditibus ad ſe tra-
ſſe, ex eodem Oliveira patet:
ui ſcribit Regem ratione magi-
erii ordinis Chriſti ex oppidis
omar & Soure; ex Setubal &
lcacer quæ pertinent ad ordi-
em S. Jacobi; denique ex Bena-
vente,

vente, quæ ad ordinem Aviſi a
S. Benedicti refertur, annuati
percipere in pecunia, frument
vino, oleo, & cera decem conto
octuaginta quinque millia, qui
genta ſeptuaginta rees; quoru
400. faciunt Coronatum Port
gallicum. Id eſt ratione ſubduc
25214. duc.

Præterea duæ aliæ Commend
Aldeagalega & Alhos Vedros re
dunt annuatim unum Contum,
eſt millionem rees vel 25000.

Idem Oliveira commemor
ordinem Chriſti quadringent
quinquaginta quatuor Comme
das complecti, quibus quotann
à Rege ſolvuntur 23. 6326. cruſ
ſeu ducat. Portugallici.

Ordinem S. Jacobi ſexagin
Commendis conſtare, quib
quotannis 12. 0000. cruſati i
penduntur;

Ordinẽ Aviſi quadraginta trib
cõmendis & 70000. cr. impen

Cor

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Coronidis loco ſit quod ſcribit
centiatus Hieronymus de Ce-
llos. Si ratio (inquit) earum ter-
rum, redituumque & omnium
æ hodie ab Eccleſiaſticis in Re-
o Hiſpan. poſſidentur, ineatur,
uido conſtabit longe plus à
ero poſſideri, quam à ſecula-
tus.

Theatro Madriti, Gonſalui d'Avila Hiſtoriographi Regii.

RACARENSIS Archiepi-
ſcopatus habet 1266. Baptiſte-
, ſeptuaginta Conventus, quo-
n quinquaginta & quinque ſunt
igioſorum, in quibus degunt
mero 664, nimirum quadrin-
nti quinquaginta qui vivunt è
itibus quæ poſſident ad 111500
cat. annuos, & 214 qui Eleemo-
is aluntur. Et quindecim ſunt
onialium, in quibus 482 reli-
oſæ, habentque in annuo reditu
inti ſeptem millia ducatorum.

Eccle-

Eccleſia Metropolitana poſſi-
tredecim Dignitates, viginti qui-
que Canonicatus, unum Abbate
& tredecim Tercianarios, & du-
ſupra centum Commendas.

Olyſipponenſis Archiepiſcopa-
tenet 177 Baptiſteria & 223 a-
juncta ſive annexa.

Eborenſis Archiepiſcopatus c-
tinet duas civitates, Eboram & E-
jam, ſexaginta Villas, & 312 E-
ptiſteria, ſeptuaginta Monaſte-
religioſorum & monialium; qu-
draginta & octo domos Miſe-
cordiæ, ſexcentas ædiculas (*H-
mitas*) mille clericos; & in to-
Archiepiſcopatu 174000 anim-
quæ confitentur & communica-
Eccleſia Cathedralis habet o-
Dignitates, viginti quinque C-
nonicatus & præbendas, & qui-
decim beneficiato Bacillarios. I-
Epiſcopatu *Conimbricenſi* nulla-
relationem accepi.

Portuenſis Epiſcopatus, divi-

tur in quatuor regiones, quæ complectuntur 314 Baptiſteria, & 84500 animas quæ confitentur & communicant: triginta Monaſteria. Eccleſia Cathedralis tenet octo Dignitates, duodecim Canonicatus, quinque medios Canonicos, undecim Bacillarios, quatuor medios; & Civitas habet quatuor millia focorum.

Lamecenſis Epiſcopatus, itidem dividitur in quatuor regiones; & habet in iis trecenta Baptiſteria, quindecim Conventus, unum Hoſpitale & Domum Miſericordiæ. Eccleſia Cathedralis tenet ſeptem Dignitates & 18 Canonicatus.

Viſeenſis Epiſcopatus, habet ſeptem Archipresbyteratus, & in illis ducenta octuaginta Baptiſteria; octo Conventus religioſorum & monialium: & in Eccleſia Cathedrali, octo Dignitates & octodecim Canonicatus.

Mirandenſis Epiſcopatus, comprehen-

prehendit trecenta & viginti Ba-
ptiſteria, præter centum octua-
ginta & unum loca ſex aut octo
caſarum ſine Eccleſia, qualia vul-
go vocant *quintas:* 1100 ædicu-
las, duas civitates, tredecim oppi-
da, & quindecim judicaturas: no-
vem domos Miſericordiæ, du-
Xenodochia; quinq; Monaſteri-
religioſorũ & monialiũ; &in tot-
Epiſcopatu viginti & tria millia f-
corum, & in iis 63000 animarum
quę confitentur & communican-

Portalegrenſis Epiſcopatus ha-
bet tredecim oppida, unum ſupr-
quadraginta Baptiſteria, nonagin-
ta & ſex ædiculas, quinque Xeno-
dochia, octoConventus religioſo-
rum & monialium, unum Semi-
narium. Et affirmat Epiſcopus i-
ſua Relatione, Epiſcopatu in ſu-
numerari 8578 familias.

Guardenſis Epiſcopatus, tene-
in longitudinem triginta & tre-
leucas, in latitudine decem: ha-
be-

bet duas civitates, triginta ſex oppida, ducentos & viginti duos pagos; 260 Baptiſteria: Septuaginta millia incolarum: 670 confratrias, quingentas ſexaginta ędiculas: novemdecim Conventus religioſorũ & moniali ũ; quadraginta duas Comendas Chriſti; duas Comendas de Auis, tres commendas ordinis S. Joannis: in Eccleſia Cathedrali ſeptem Dignitates, 22 Canonicatus, & in toto Epiſcopatu ſeptem Eccleſias Collegiales.

Algarbienſis Epiſcopatus, continet quadraginta & tres parochias, triginta & duas ædiculas, quatuordecim Conventus Religioſorum & monialium, quinque Xenodochia, duodecim domus Miſericordiæ, ſex Prioratus ordinis S. Jacobi, unum ordinis Chriſti, duos ordin. de Avis: & undecim Prioratus quos vocant S. Petri. Eccleſia Cathedralis obtinet ſeptẽ dignitates & duodecim Canonicat⁹.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Leyrenſis Epiſcopatus complectitur triginta Baptiſteria & quinque Conventus.

Elvenſis Epiſcopatus, complectitur quinquaginta Baptiſteria, octo Prioratus, tredecim Rectoratus, octo ſupra viginti Curas perpetuas, viginti quatuor annuas, 37 Beneficia ſimplicia; ſeptem Monaſteria fratrum, tria monialium, tredecim Caſas Miſericordiæ, unum Xenodochium. Eccleſia Cathedralis habet quinque Dignitates & decem Canonicatus.

In Africa in Mauritania Tingitana præſentat Epiſcopatum Tingitanum.

In India Orientali Archiepiſcopatum GoenſemPrimatem Indiæ.

Epiſcopatum Inſulæ Maderæ qui continet triginta ſex Baptiſteria, quinque Conventus religioſorum, quatuor Xenodochia, 8 ædiculas: obtinetque in ſua Eccleſia Cathedrali quinqueDignitates & duo

& duodecim Canonicatus, & qua-
uor medios: complectitur Epi-
ſcopatus tria oppida; & in univer-
ſum 6096 focos; in quibus anno
1623 numerabantur 23283 per-
ſonæ confitentes & communi-
cantes.

Epiſcopatus Angræ in Inſulis Ter-
ceræ.
Epiſcopatus promontorii viridis,
vulgo Cabo verde.
Epiſcopatus S. Thomæ Inſulæ.
Epiſcopatus Angolæ.
Epiſcopatus Cochinenſis.
Epiſcopatus Malacenſis.
Epiſcopatus Meliaporenſis.
Epiſcopatus Macaenſis.

Ex omnibus hiſce Archiepiſco-
patibus & Epiſcopatibus Pontifex
Romanus non accipit ſpolia Epi-
ſcopi defuncti, aut fructus Epiſco-
patu vacante.

In omnibus autem Rex confert
multas Dignitates, Canonicatus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Prioratus, Abbatias, Beneficia & Capellanias magno numero.

Confert Prioratum Cratenſem ordinis militaris S. Joannis, cujus reditus annui aſcendunt ad 26 mill. Cruzatorum: Prior autem eſt dominus duodecim oppidorum, nonaginta quatuor pagorũ, trium judicaturarum; in iiſque obtinet juriſdictionem ſecularem & ſpiritualem, criminalem & civilem: continet viginti novem parœcias, ſex millia focorum & triginta mill. animarum, & Collationem omnium officiorum & beneficiorum in ſuo Prioratu. Eſt dominus quatuordecim Compaſcuorum, & amnium qui tranſeunt Prioratum; neque quiſquam Vaſallus aut advena ſine ejus conſenſu poteſt ædificare molinum, aut augere: Collationem habet 91 beneficiorum Eccleſiaſticorum majorum & minorum, & 254 officiorum juſtitiæ & quæſturæ.

XIV.

DE ACADEMIIS ET Scriptoribus Luſitanis.

Ex

HISPANIÆ BIBLIOTHECA, &c.

CONIMBRICENSIS Academia in Luſitania à Joanne III Rege Portugalliæ excitata, evocatis è Gallia Doctoribus, (ut Coonia eſſe videatur Lutetię & Burdigalæ,) opera Andreæ Goveani Luſitani Theologi , Nicolao Gruohio Philoſopho , Georgio & Patricio Buchananis Scotis. De qua Jacobus Payva Andradius ad Sebaſtianum Regem : *Conimbricenſis & loci natura amœniſſima & omni genere litterarũ clariſſima Academia eſt, in qua ipſe ab ineunte ætate litterarum ſtudiis incubui.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Eborenſis, nuper quoque à Henrico Cardinali Luſitaniæ ejuſdem civitatis Præſule conſtructa. De qua idem Jac. Payva: *Quod ſi Academiarum gloria (inquit) magis litterarum & virtutũ ſplendore, quam antiquitate conſtat, hæc certe paulo ante conſtituta, cum antiquiſſimis & toto orbe celeberrimis jure certare poterit. Satis enim illa præ ſe fert ſpecimen integritatis, prudentiæ, pietatis, fidei & religionis: quibus mirum in modum excellit Henricus princeps, qui illam egregie fundatam, mirifice auctam omnibus neceſſariis rebus munitam nobis & poſteritati exædificavit.* Hinc oriundus L. Andreas Reſendius, poeta pius & Orator & Theologus, cui multum ob ſingularem ſacræ antiquitatis cognitionem, ſcriptis conteſtatam, omnis Hiſpania debet.

SCRIPTORES.

PETRVS HISPANVS Portugallenſis, Epiſcopus Tuſculanus & S. R. E. Cardinalis; ac poſtremo ſummus Pontifex poſt Hadrianum quintum: Claruit in Pontificatu ſub nomine Joannis XXI, tempore Rudolphi Imper. ann. 1275. vir in medicina valde eruditus, & in ſeculari Philoſophia magnifice doctus: reliquit quædam ſcripta, de quibus vide Trithemium.

Ioannes Conſobrinus, Portugallenſis natione, ordinis fratrum B. Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & ſecularis litteraturæ ac juris Canonici non ignarus, ingenio excellens, in declamandis ſermonibus ad populum celeberrimæ opinionis. Claruit anno 1478.

Hieronymus Oleaſter ord. Dominic.

minic. in Luſitania natus & S. Fi-
dei inquiſitor: obiit ann. 1564.

Antonius Fonſeca, ſumma Theologorum laurea cohoneſtatus, primum Conimbricenſi in Academia ſacras interpretatus litteras Olyſipone poſt Joanni III R. conſiliis fuit. Scripſit *Annotationes in Commentaria Cajetani in Pentateuchum*. Claruit an. 1542.

Antonius Dominicus Conimbricenſis, ubi & S. Theologiæ Doctor Dominicanæ familiæ columen floruit, obiitque Barcinone. Extant quædam illius ſcripta.

Didacus Stella, rarus Dei concionator, Illuſtr. Card. Granvellano quondam à ſecretis conſcientiæ; commentatus eſt ſtylo tenui & vulgari Euangelium Lucæ vaſto volumine: Scripſit & alia.

Marcus Vlyſſiponenſis ord. minor, ſcripſit Chronicon religionis Luſitan. ling. III. volumin.

Philippus Diaz ord. min. ope-
ribus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

rus multis Eccleſiam ordinem-
e ſuum decoravit.
Simon Coelius ord. Carmelit.
Theolog. Doctor, ſcripſit opus
De Carmelitarum antiquitate,
Lyſſipone excuſum.
Ioannes à S. Ioſeph, qui cum
Hieronymo Romano Chronica
à Auguſtino ad ſua tempora edi-
t anno 1569.
Gaſpar Caſalius ord. Eremit.
Aug. edidit de Cæna & Calice
Domini ad Pium IV Pontif. lib. 3.
aque: floruit ad ann. 1575.
Ioannes Soarez ordin. Eremit.
Aug. Epiſcopus Conimbricen-
edidit Com. in Euangelium
Matthæi; celebris in Concilio Tri-
dentino.
Rodericus S. Crucis ord. S. Aug.
docuit Olyſſipone litteras divinas
humanas: ſcripſit in Ariſtotelem
Magiſtrum ſentent.
Franciſcus à Chriſto ordin.
Augu. reliquit prælectionum
admi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

admirabilis divini verbi Incarn
tionis lib. VI.

Cyprianus Zoarez Luſitan
Rhetoricam edidit.

Gaſpar Conſalvus ſcripſit or
tionem in adventum Legatoru
Japoniorum.

Ludovicus Crucius Pſalteriu
carmine reddidit; edidit & a
Poemata & Dramata.

Antonius Goveanus edidit mu
ta in jure civili.

Emanuel Coſta Juriſconſult
inſignis, in Conimbricenſi Ac
demia profeſſor, ſcripſit com
mentarium in c. Leg. ſi pater.
Teſtamentis lib. VI. & alia.

Arius Pinelus præclarus Juri
conſultus.

Amatus Luſitanus in arte me
dica valde excelluit, cujus opuſc
la Antvverpiæ, Venetiis, Lugdu
excuſa.

Thomas Rodericus à Vega Eb
renſis, medicus inſignis, compoſi
con

mmentaria in lib. Hippocrat.
victus ratione; aliaque.
Chriſtophorus à Coſta de ſim-
cibus atque Aromatibus India-
m varie eſt commentatus : mu-
atus magnam partem à *Garcia*
b orta Luſitano, ut ipſe ingenue
ofitetur.
Ferdinandus de Mena profeſſor
onimbricæ, ſcripſit de febribus.
em de pulſibus & urinis, & de ra-
one permiſcendi medicamenta.
Rodericus à Fonſeca ſcripſit in le-
em Hippocratis comment. item
e Calculorum remediis, & alia.
Gaſpar Barrerius ſcripſit de
eroſo falſo nomine edito, & alia.
Arius Barboſa Grammaticus
poeta egregius, Antonii Ne-
riſſenſis æqualis & Salmanticæ in
ocendo collega fuit, ſed Barbo-
a Græce doctior, alter varia præ-
itus lectione : uterque ſtudio ac
abore par in profliganda ex Hi-
paniæ finibus barbarie.

Hen-

Henricus Cardinalis & poſte
Rex Emmanuelis R. filius ſcript
lingua Luſitana Sermones ſpir
tuales de rebus divinis ad popu
lum habitos, quos Antonius S
nenſis Luſitanus & ipſe ordinis
Dominici, latinos à ſe factos Lo
vanii evulgandos curavit an. 157

Andreas, *Antonius*, *Martial*
tres fratres *Goveani* doctrina mul
tum claruerunt, de quibus viden
da Epiſtola Eliæ Vineti ad An
dream Schottum.

Antonius Pinus Portodomæus
propter ingenium & artes libera
les, quibus fuit inſtitutus, & illu
ſuum commentandi genus, qu
librum F. Quintiliani tertium per-
difficilem enarravit, Philologis &
eloquentiæ ſtudioſis non impro-
bandus.

Petrus Nonius Salacienſis Ma-
thematicus egregius, viguit in A-
cademia Conimbricenſi; compo-
ſuit libros de navigandi arte, regu-

lis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

& inſtrumentis; aliaque ejuſ-
m generis.

Ioannes Meneſius alias Ame-
us, Didaci Sylvæ Ducis Portale-
ii frater, nobili Comitum Villæ
giæ familia ſatus, S. Franciſci re-
ılam amplexus; miris revelatio-
bus illuſtrari meruit, quas cum
ripto redegiſſet, talia de futuro
cleſiæ ſtatu & imperiorũ tranſ-
tione prædixit, ut idem, quod
anieli Hieronymus tribuit Epi-
eton, illi congruere, totiuſque
undi Philoiſtor appellari poſſit.
ripſit & alia.

Gaſpar Varrerius latine & om-
s antiquitatis egregie doctus
æcipue Geographiæ; de qua
ıædam ſcripſit.

Garcias Meneſius orator inſi-
ıis, Duarti Meneſii Comitis
arronenſis filius, Eborenſis Epi-
opus, Alfonſi V. R. legatus ad
iſtum IV Pontificem orationem
ıbuit admodum diſertam, edi-
m Romæ an. 1481. Al-

Alphonſus Meneſes viatoriu
Hiſpaniæ ſcripſit, quod citatur
Ortelio in Parergis.

Iacobus Tevius Bracarenſis, u
cum aliis Conimbricæ Acad
miæ fundamenta jecit. Edic
poemata partim latina, partim L
ſitanica: orationes quoque al
quot ad Sebaſtianum Regen
ſcripſit & Dienſem in India ob
dionem pererudite.

Iacobus Payva de Andra
Theologus in Synodo Tridentin
perdiſertus. Scripſit explication
omnium fere de religione cap
tum, quæ controvertuntur.

Ioannes Biclarienſis Scalabi
Luſitania natus, ad Pyrenæi mo
tis radices, Biclarienſe monaſt
rium conſtituit, optimis legib
atque inſtitutis ad Benedicti reg
lam conformatum. Scripſit
temporis Chronica. Videndus
illo Mariana lib. v. annalium ca
14. & 15.

A

Andreas Reſendius Eboræ in Luſitania natus, vir doctiſſimus, cujus ſcripta omnium manibus teruntur, quæ perquam multa edidit & verſibus & proſa.

Achilles Statius Poeta ſimul & Philologus, cujus ſcripta plurima Doctorum manibus teruntur.

Damianus à Goes natus in oppido Alanquer, multa ſcripſit, quæ hic referre longum eſſet.

Gondiſalvus Pinarius Epiſcopus Viſenſis, Cetobricæ natus, de cujus vita & ſcriptis videndus Jacobus Menoetius Vaſconcellus.

Michael Cabedius Cetobricenſis, Senator regius & Olyſſiponenſis Civitatis gubernandæ triumvir, cujus vitam & ſcripta videre eſt in Bibliotheca Hiſpaniæ.

Iacobus Menoetius Vaſconcellus I. C. Ejus varia extant & leguntur ingenii monumenta. Vitam ejus & ſcripta vide in eadem Bibliotheca.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Hector Pintus in Academ Conimbricenſi publicus ſacraru litterarum profeſſor; cujus vita & ſcripta ibidem videre eſt.

Antonius Senenſis patria V manarenſis, Diœceſis Bracarenſ S. Theologiæ Doctor: cujus mu ta ſcripta extant quæ legere eſt eadem Bibliotheca.

Michael Sylvius Viſenſis Ep ſcopus poſtulatus & presb. Card nalis: mature obiens magnum ſ deſiderium reliquit.

Hieronymus Oſorius Silven Epiſcopus, multis ſcriptis illuſtr quæ omnium manibus teruntu

Antonius Lupius Oſorii co tubernalis; ſcripſit carmine el ganti bellum quo Mauri Mazag num in Africa oppidum obſed runt; & Crucis Myſterium, op præclarum, lectuque dignum.

Atque hos quidem nobis B bliotheca Hiſpaniæ ſuggeſſit: ſu autem plures alii, maxime ii q

ſu

ia vernacula ſcripſerunt, & pro-
terea nobis ignotiores; inter
uos tamen minime nos latent:
Ioannes de Barros inſignis re-
um à Luſitanis in India & alibi
eſtarum ſcriptor.
Duarte Nunez de Leaon qui ſuo
iomate edidit deſcriptionem re-
ni Portugalliæ.
Inter vernaculos eorum poetas
naxime celebratur *Luis de Ca-
oes* cujus Poemata excuſa vidi
n vigeſimo quarto Olyſſipone
629.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

APPENDIX

I.

LOCORUM ALIQUO Portugalliæ deſcriptio è Biblio theca Hiſpaniæ.

VITIGERIA Oppidu à vitium copia ſic d ctum; rivis duobus, i que perennibus irr guum: in ea Luſitaniæ parte ſitur quam à Tagi fluminis ſitu Tran taganam vocant: fœcundiſſim ſolo, agroque frumenti, pecori olei, vinique feraciſſimo.

In Luſitaniæ ora maritima, jux ta radices Barbarii promontor ſitum eſt nobile & opulentur Oppidum, quod vulgo *Cetuv* dicitur, olim vero à Geograph *Cetobrica* & *Cetobrix* dicebatu Tanta autem eſt ejus ſitus amœn tas ac pulchritudo, ut illum natu ra ipſa veluti penicillo depinxiſ videa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

deatur: nam ab occidentali pla-
ı mare habet Oceanum, nobi-
um piſcium omnis, generis &
ræcipue Mullorum, Solearum-
ue copia redundas. Ab orientali
utem, Callipodem fluvium, *Sa-
lenum* hodie dictum, non ſolum
intrium, ſed & navigiorum uſque
ıd quinquaginta fere millia paſ-
ſuum capacem: quo fertiliſſimus
ager irrigatur, optimi tritici &
omnium, quas terra producit, fru-
gum feraciſſimus: præterea in-
credibili Salinarum proventu ce-
lebris, ex quibus ingens candidi
ſalis copia, onerariis Belgicis ac
Germanicis in Septentrionales re-
giones quotidie aſportari ſolet.
Oppidum ipſum flumine jam ma-
ri permixto & oſtio vicino allui-
tur à Meridionali parte, ubi æſtu
recedente ſpatioſum & jucundum
aſpectu littus efficitur, arena tenui
& ſolida, nec veſtigio cedente, ita
firmum, ut & pediti & equiti com-
 modiſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

modiſſima & gratiſſima exiſta deambulatio. Ex oppoſita vero mœnium parte, oppido egredientibus occurrit pratum amœniſſimum, octingentis circiter paſſibus in longitudinem ac totidem in latitudinem patens, irriguis aquarum alveis, innumeris præterea hortis, pomariis, ſilvis, vineis, undique cinctum. Ager autem altiſſimis montibus clauditur, in quorum vertice *Palmella* conſpicitur, oppidum haud contemnendum, quod à copia mellis Polymellam olim dictum ſuſpicor. Horum montium aſpectus ſuaviſſimus eſt & maris proſpectui æquiparari poteſt. Diſtant enim à muris ſex tantummodo paſſuum millibus: multis villarum ædificiis & amœniſſimis hortis, fontiumque multitudine nobiles, præterea pinetis atque aliis arboribus conſiti. Arbuti etiam genus quoddam paſſim producunt, ex quo coccus col-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

igitur ad tingendam purpuram, Emeritenſi, quem Plinius laudat, non inferior. Unde non mediocre lucrum tenuioribus obvenire ſolet. Cæduntur etiam in omnibus illius promontorii jugis lapides, quos vulgus propter admirabilem pulchritudinem, colorumque varietatem, Jaſpides appellat, ex quibus muri ipſius urbis majori ex parte conſtant: quorum ambitus quadrata forma, tria fere paſſuum millia amplectitur, præter duo ſuburbia, in quibus non exigua hominum multitudo degit.

Urbis ædificia tam urbana quam ſuburbana, pulchra ac ſolida ſtructura conſtant, inter quæ multæ ſunt potentiorum ædes magnifice exſtructæ: ſed peculiari quodam ſplendore eminet nobilis & antiqua Cabediorum domus, verſus Septentrionem, juxta urbis murum, & in ipſis mœnibus ſumptuoſe ædificata.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

II.

DE DVCATV BRAGANZÆ.

E Theatro Madriti.

INter magnates Portugalliæ excellit Dux Braganzæ, qui habet octuaginta quinque millia Vaſallorum, & belli tempore Regibus inſervivit cum viginti millibus armatorum. Obtinet unam civitatem & quadraginta & octo oppida, & plurimos pagos, & diſponit de quadraginta & quinque Commendis ut vocant Chriſti, & mille trecentis miniſtris Iuſtitiæ, multis præturis quæ ducentos & trecentos Cruſatos annuatim valent, & præſentat beneficia Eccleſiaſtica, quorum quædam valent duo millia, quædam duo millia & quingentos Cruſatos. habet quingentos domeſticos, magnam partem nobiles & annui ejus reditus aſcendunt ad centum & ſexaginta millia cruſatorum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

III.

E CIVITATE OLYSIPpone ex eodem.

OLyſippo eſt regnum per ſe, ad quam conveniunt variæ tiones ad commercia exercen. Obtinet in longitudine duas ıcas; à Conventu Belen, ad moſterium S. Benedicti vetus: nuerat ædes viginti & ſeptem mil- oppidanorum numerus numıam rite potuit ſubduci: Curioſi nen numerarunt quingenties lle. Horti & prædia ſuperant ſeem millia. Obtinet quadraginparochias & 3388 fratres Sacraenti qui affuere proceſſioni corrisChriſti anno 1619. quum Phiipus tertius ibidem eſſet. Habet inti & quatuor monaſteria reioſorum & in iis 1465 viros: cem, & octo Conventus molium, & in iis 1833. religioſas,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

quatuor Xenodochia, unum Hoſpitale, & Domum miſericordiæ, in qua ann. 1618 ægri è variis morbis curati 11150: & pro bene meritis factæ ſunt miſſæ 28272. Eju reditus nonnumquam aſcendun ad triginta & quatuor mill. cruſa tor. Jungunt connubio Orphanos, redimunt captivos, auxilian tur pauperibus, & peregrinis: ſepeliunt defunctos in carcere & mari: abſolvunt debita incarceratorum ob æs alienum: deniqu non eſt quidquam ſimile videre i toto orbe Chriſtiano.

4. *De Soli qualitatibus.*

TErrarum bonitas etiam in fa cundiſſimis provinciis no ubique valet, ſed variat pro So conditione & fluviorum opporti nitate; itaque hæc carptim nob dicenda erunt. *Reſendius de Tag*

Quod vero dicit Strabo, agru circumcirca bonitate conſpicu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

:imus non ſolum eo loci, ſed ex
troque amnis latere, campos illos
d Tancos uſque limoſis inunda-
onibus tam lætos ac fœcundos
fici, ut ſimpliciſſima fereque
ulla ratione triticum quidem &
ordeum quinquageſimo ab ſa-
one die metatur, ſingulari terra-
m omnium exemplo. *Statim-*
ue in tenuieſcule aratis dicam an
alptis? milium ſeratur, ubero
yſſimoque proventu, vel inter
uciſſimos à meſſe ſublata dies
llo ſatu, ſed ſponte ſeges reger-
inet, fœcunditate reſtibili. Ut
od de Erytheia contra Luſita-
am inſula, quæ nuſquam modo
, Mela tradidit, longe in his
ris, amniciſque inſulis contin-
re copioſius experimenta de-
onſtrent, ſive frugum ubertas,
e pabuli abundantia requiratur.
le ingenium glebæ eſt, quam
gus inundationibus lætificat,
eque dixit *Strabo: vicina Tago*
cete-

ceterorum opulentiſſima ſunt oppida.

De Munda fluvio diximus c. 1. Agros (porro inquit Reſendius) fœcundat tritico, hordeo, ſecale, olyra, milio, panico, & præcipue lini magna copia tenuiſſimi, & cum quovis optimo conferendi.

De fertilitate Luſitaniæ, ita Reſendius lib. II. Antiquitatum Luſitaniæ.

De hodierno hujus provinciæ cultu, deque ejus admirabili tum amœnitate tũ etiã omnis generi frugũ copia atq; ubertate, ſuperva caneum exiſtimo hic verba face re. Quæ autem antiquitus de ea r ſcriptores variis in locis tradide runt, longum eſſet repeter Unum tantum Athenæi teſtimo nium adducam, ex quo facile co ſtare poterit, quam fœcunda, fe tilis ac felix regio hæc de qua ag mus, ſemper habita fuerit. Is igit lib. 8. Dipnoſophiſt. cap. 1. ita ſc

bit. Ubi Luſitaniæ fertilitatem (eſt autem regio Iberiæ, quam Hiſpaniam Romani appellant) declarat Polybius Megapolitanus: omnium hominum optime Timocrates & ſcribit lib. Hiſtoriarum trigeſimo quarto, quod ibi ob optimam aeris temperiem animalia ſunt fœcunda atque homines; nec umquam fructus deſunt in ea regione: roſæ enim, albæque violæ, aſparagi, reſque ejuſmodi non deſunt per majus temporis ſpacium quam trium menſium. At marinum obſonium, quod ad multitudinem, bonitatem, pulchritudinemque ſpectat, maxime differt ab eo, quod eſt in noſtro mari. Nam & hordei ſiclus, qui medimnum continet, drachma venundatur, & tritici novem Alexandrinis obolis, vini metreta drachma; hædus mediocris, obolo: ſic & lepus: at agnus trium vel quatuor obolorum pretium eſſe conſue-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

conſuevit. Sus qui ad centum librarum pondus accedat, quinque drachmis in cænas emitur, ovisque duabus, ac ficuum talentum tribus obolis emitur. Vitulus drachmis quinque, bos jugo aptus decem; ſilveſtrium vero animalium carnes, neque pretio quidem ullo dignæ putantur, ſed has inter ſe conferunt, benigneque admodum viciſſim largiuntur ac mutant.

Manifeſtatio juris, cur Regnum Portugalliæ obedientiam Regi Caſtellæ negaverit, & Sereniſſimum Regem Ioannem proclamaverit.

NOtiſſimum eſt, per mortem Regis Sebaſtiani, in infeliciſſimo prælio Africano, in regnum Portugalliæ ſucceſſiſſe Cardinalem Infantem Henricum illius patruum, filium Regis Emmanuelis ſui proavi; qui cũ ſe ſenem animadve-

adverteret, cum exigua ſpe lon-
gioris vitæ, juſſit vocari omnes
Principes qui aliquam prætenſio-
nem ad Regnum habere videban-
tur, ut, auditis ſingulorum ratio-
nibus, determinaret quis eſſet prę-
ferendus. Potentiſſimus illorum
erat Philippus II Caſtellæ Rex, qui
fidens ſuis viribus, & diffidens juri
ſuo, magnum metum incuſſit
animo Senis Regis Eccleſiaſtici,
ideoque poſtulavit multis mediis,
ut aut ſe ſucceſſorem declararet,
aut nullum alium. Quod poſtre-
mum obtinuit. nam quum Hen-
ricus haud diu ſupereſſet, per obi-
tum ſuum reliquit cauſam indeci-
ſam. Et licet nominaſſet Guber-
natores cum poteſtate judicandi,
non potuerunt iſti libere partes
ſuas agere, quia potentia & dili-
gentia Philippi illos perturbabat.
Quum autem ſententiam deni-
que ferrent pro ipſo, fuit noto-
rie nulla, quia directe erat lata
con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

contra jus, in Ayamonte, oppido
Caſtellæ, extra territorium Portugalliæ, metu magni exercitus quem Rex coegerat, à quo merito violentiam timere cogebantur; neque tamen omnes ſententiam pronuntiarunt, nec major pars eorum quos Rex Henricus nominarat. Ratio hæc ſolummodo inita ut locus daretur injuſtitiæ, qua Rex Philippus per vim ſatagebat Regnum occupare; Sed nihilo ſecius, omnes prudentes & extra ſtudium partium conſtituti agnovere, & tunc & ſemper, jus penes Dominam Catharinam eſſe uxorem Ducis Braganzæ Domini Joannis I. ejus nominis. Portugallia penitus collapſa & exhauſta amiſſo Rege ſuo Sebaſtiano, cæſa aut capta meliori & majori parte nobilitatis, & multorum ſubditorum per peſtem quæ ſecuta erat, non poterat reſiſtere, & violentiæ dedit locum. Philippus Rex non
ſolum

ſolum armis ſed & muneribus atque promiſſis multorum animos pervertit, & corrumpendo omnes, oppreſſum verum jus.

Erant plures prætendentes ſucceſſionem in Regnum, ſed jam non agemus de rationibus quas alii allegabant: quia ſolum propoſuimus nobis, oſtendere jus, quo nititur Sereniſſimus Rex Joannes, ad excludendum è Regno Philippum IV nepotem II. Nata eſt ſua Majeſtas, quam Deus cuſtodiat, è Sereniſſimo Domino Theodoſio, Duce Braganzæ II. ejus nominis, filio Dominæ Catharinæ, quę nata fuit Infantis Domini Eduardi, filii Regis Emmanuelis; cujus etiam gnata fuit Infans Imperatrix Domina Iſabella mater Philippi II. cognatus è germano Dominæ Catha inæ & amno ſobrini defuncti Regis Henrici, liberi ſuorum germanorum. Domina Catharina erat filia ma-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

ſculi, Philippus fœminæ; illa agnata, hic cognatus: illa matrimonio juncta Duci Joanni, maſculo ejuſdem familiæ Regum Portugalliæ, deſcendentis per maſculum à primo Duce Alfonſo, filio legitimato Regis Joannis I. & per fœminam à Domina Iſabella, uxore Ducis Ferdinandi II. filia Infantis Domini Ferdinandi. Erat, præterea, Domina Catherina nata in Regno, Philippus extraneus, natus extra illud: licet itaque mater eſſet Portugalla, Conſtitutio ſolummodo concedit liberis patrũ Portugallorum & certis conditionibus privilegium naturaliſationis.

His præſtitutis, quæ omnibus notiſſima ſunt, aggredimur hunc diſcurſum, indicando ſolummodo fundamenta juris ſuæ Majeſtatis, quæ rem manifeſtam reddent etiamſi argumenta non formentur; neque dubito, quin omne ad quos hoc ſcriptum perveniet

faci

facile id per ſe ſint facturi. Et cum duo ſint modi ſuccedendi, unus qui dicitur *Iure ſanguinis*, alter *Iure hæreditario*, videndum quonam horum in Regna ſuccedatur. Ultimus eſt qui obſervatur in hæreditamentis ab Inteſtato; & quum hic ſit primus in mundo cognitus, ſecundum primitivum jus gentium; & ab antiquiſſimo tempore ita in Regnis fuerit ſucceſſum, manifeſtum eſt illum in Succeſſione ipſius eſſe obſervandum, quando non aliter per ſpecialem legem fuerit cautum. Et licet introducti ſint alii modi ſuccedendi, quales ſunt primogenituræ & feudales, poſteriores ſunt jam in Regnis recepti, & conſtituti ob fines particulares, & non eſt fas propterea variare in Regnis quod prius erat conſtitutum, aut iſtos admittere neceſſe populum & Reges, qui ſoli authoritatem obtinent antiquam conſuetudinem mutandi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Hæc concluſio eſt certa, & quia illam admittunt etiam ii qui nobis contradicunt, non eſt neceſſarium illam confirmare. Suppoſita illa: ſimulque hæreditatem Regnorum eſſe indiviſibilem, & quæ debeat venire ad unam perſonam, quæ inter plures prætendentes quærenda eſt è meliori linea: itidem certum eſt Dominæ Catharinæ potiorem eſſe, quam Regis Philippi; quia Infans Dominus Eduardus illius pater, ſi vixiſſet, excluderet uti maſculus Imperatricem Dominā Iſabellam. Verum tamen potentia Regis pro juſta cauſa vult introducere, ſe debuiſſe uti maſculum, præcedere Dominam Catharinam dignitate ſexus, licet non præcederet per lineam.

Oppreſſit hoc, ſed non obſcuravit jus, quia in hæreditatibus quæ adeuntur ab inteſtato, certum eſt, leges concedere beneficium repræſentationis, ut nimirum li-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

beri cenſeantur eædem perſonæ, quæ patres ad ſuccedendum in ea in quæ illi ſucceſſiſſent ſi viverent, & excludendum eos quos illi excluſiſſent; atque ita ſolum potior linea conſideranda eſt. Nihil in Regnis ſpecialiter cautum quod contradicat, quominus in ſucceſſione illorum ſervari debeat quod ſervatur in aliis hæreditatibus, uti communiter tenent Doctores. In aliis Regnis ſententia lata fuit juxta hanc doctrinam in caſibus obviis. In Francia, in Anglia, in Hungaria, in Arragonia, atque adeo in ipſo Ducatu Braganzæ. Lex Caſtellæ, quam vocant *Da partida*, idem ſupponit, uti antiquam conſuetudinem Hiſpaniæ, ſtatuitque nepotem ultimi poſſidentis, filium filii majoris natu, præcedere ſecundum filium. Joannes Rex Portugalliæ, teſtamento ſuo conſtituit, quod deficiente Principe Eduardo ſe ſuperſtite, ſuc-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

cederet nepos ſuus, præferens illum cæteris filiis. Rex Alfonſus V. itidem diſpoſuit, ut Regnum veniret ad nepotem, filium Domini Joannis II. licet ipſe alios filios ex excellentiſſima Domina ſuſtuliſſet.

In Regnis Hiſpaniæ, ubi fæminæ hæreditatem capere poſſunt, dubium eſſe non poteſt, gaudere beneficio repræſentationis æque ac maſculi: & conſtitutas in potiori linea debere excludere etiam maſculos in alia conſtitutos. Hoc beneficium ipſis concedendũ admittunt communiter omnes Doctores, fundantes in eo quod Jus loquatur indiſtinctim ſine limitatione ad maſculos: & quum jus non diſtinguat, nec nos poſſumus diſtinguere: præcipue cum ſciamus liberos repræſentare qualitates parentum, quas ipſi non habent, nimirum majorem ætatem: eadem ratione etiam fœminæ

poſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

poſſunt repræſentare virilitatem (ut ita dicamus) in hæreditate, quæ non excludit ſexum: maxime quum ipſa matrimonio juncta fuerit cum maſculo ejuſdem familiæ & ſanguinis, uti diximus, Domina Catharina.

Leges Caſtellæ ſtatuunt, majore natu filio decedente antequam hæreditatem adierit, ſi relinquat filium aut filiam, venit ad illos hæreditas, non ad patruũ. Alphonſus V. Portugalliæ Rex mandavit, ut filii aut filiæ Principis Joannis hæreditatem caperent, & non quos forte tollere poſſet ex excellente Domina. Ferdinandus primus Rex Neapolitanus ſententiam tulit pro nepte ſua, filia primogeniti ſui, cum excluſione ſecundogeniti ſui. Rex Angliæ judicavit ſobrinam Ducis Britanniæ, filiam fratris majoris natu præcedere debere, fratrem defuncti minorem natu. Itaque, quum hære-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

ditas Regnorum deferenda ſit, uti aliarum in quibus ſucceditur ab inteſtato; & repræſentatio admittatur uſque ad ſecundum gradum; & fœminæ juxta ac mares eo beneficio gaudeant, non poteſt eſſe dubium, Dominam Catharinam in meliori linea conſtitutã, quam erat Philippus II, fuiſſe legitimam & veram ſuccedentem Regis Henrici patrui ſui ad Coronam Portugalliæ, & ab ipſa idem jus derivatum ad Sereniſſimum Regem Joannen IV, Dominum noſtrum, quem Deus tueatur.

Tanta eſt vis veritatis & juſtitiæ, ut arguant continuo conſcientiam; quæ cum ſibi ſatisfacere non poteſt, quærit prætextus & velamenta quibus operiat & diſſimulet injuſtitiam ſuam. Erant hæ rationes valde pungentes, & notum erat Doctos & orbem totum non ignorare jus Regis noſtri uti oportebat, & oculos totius Portugalliæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

illũ defixos eſſe. Quare conſul-
um ipſis viſum, librum Antvver-
æ excudendum curare ſub no-
nine fratris cujuſdam Ciſtertien-
, volentes ut ſe nominaret Fr.
oannem de Caramuel, ad de-
onſtrandum jus quod Philippus
quem vocant Prudentem) habet
ominium hujus Regni ſibi arro-
andi. Divagatur author per om-
es actus qui conſiderari poſſunt
prima fundatione Portugalliæ
mpore Domini Alfonſi Henri-
dæ; conaturque probare, ſan-
um iſtum Monarcham regnum
vaſiſſe per violentiam & ſine ju-
. Idem dicit de Joanne I. Ve-
m quum brevitas requiſita in
lanifeſto non poſſit capere re-
onſum ad ea quæ concernunt
rumque hunc Regem, reſerva-
tur ad aliud opus, in quo abunde
tisfiet. Nunc tantum ſummarie
ſpondebimus ad ea quæ oppo-
ntur contra jus Dominę Catha-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

rinæ, & quidem quam breviſſime.

Principalis ejus conatus eſt oſtendere in ſucceſſione Regnorum non eſſe admittendam repræſentationem: idque probat duobus exemplis; uno ex Hiſpania, in quo D. Alfonſus Sapiens excludens nepotem, jurisjurandum fecit præſtari ſecundogenito: altero è Sicilia, ubi Bonifacius VIII (uti dicit) pronuntiavit ſententiam in favorem ſecundi filii Regis defuncti, privando filium primogeniti hæreditate. Horum exemplorum primum favet plurimum noſtro juri; ſecundum nequaquam adverſatur. Verum eſt, Sapientem excluſiſſe nepotem; ſed haud minus verum, hoc illius factum univerſaliter in Hiſpania judicatum fuiſſe injuſtum, ut ſcribunt meliores authores, qui huic injuſtitiæ attribuunt, quod Deus permiſerit, à ſecundo genito hoc quem contra juſtitiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

cesſorem ſuum jurari voluerat-
rem regno poſtea privari. Et
emplum hoc pro injuſto agni-
n fuiſſe favet utique nobis.
ncedimus quoque, Reges Dio-
ium Portugalliæ & Jacobum
agonum, litem compoſuiſſe,
m habebant ob hanc cauſam
n Rege Ferdinando, alii præ-
dentes, relinquentes ipſi; ve-
n negamus illud feciſſe per ju-
ium; quia liquet tantum feciſſe
amicam compoſitionẽ; ſcien-
non ſupereſſe aliud remedium
publicam Hiſpaniæ pacem,
iam par erat omnibus particu-
bus juribus præferre) conſer-
dam.

Quod in Sicilia judicatum fuit
(modo certum eſt) nihil contra
facit: quia Regnum illud uti
dale Eccleſiæ, ſequetur aut or-
em inveſtituræ aut jus Pontifi-
m, quod nequaquam ſe exten-
quoad ſucceſſionem in cætera
Re-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Regna: Portugalliæ Regnum eſt liberum, & in caſibus de quibus Statuta ejus non diſponunt, utitur jure communi: & ſiquidem iſtud admittit repræſentationem, manifeſtum eſt nos eam quoque admittere debere; maxime quia in dictis caſibus conſtat, Reges agnoviſſe ſe illud debere admittere.

Pugnat quoque Caramuel rationibus, & dicit, repræſentationem eſſe privilegium & reliquias juris, introducti ſolummodo propter hæreditates & non poſſe extendi ad ſucceſſiones Regnorum. Id aliquas vires haberet, ſi Regna non eſſent quoque hæreditates ultimi poſſeſſoris: at quum certum ſit eſſe, & tam certum, ut Regna ſemper tranſierint ad ſucceſſores cum omni onere hæreditatis, nec liberum eſſe acceptare Regnum & repudiare onera, manifeſtum eſt non per extenſionem, ſed per comprehenſionẽ ipſis attribuen-

da

s eſſe qualitates & ordinē quib⁹
ccedirur in aliis hæreditatibus.
Quinetiam argumentatur è ver-
s quarundam curiarum, quæ ce-
bratæ fuere Lameci tempore
egis Alfonſi Henricidæ: in qui-
ıs quum agererur quo pacto ſuc-
dere oporteret in Regnum, ſta-
itur, ſi primogenitus moreretur
vente patre, adeat Regnum ſe-
ındus, & tertius & quartus &c.
ex eo vult deducere, repræſen-
ıtionem non habere locum in
oſtro Regno: ſed fallitur, quia
ta Statuta non dicunt, ſi primo-
enitus moriatur, relinquens li-
eros, hæreditatem adeat ſecun-
us; nam ſi hoc voluiſſent, utique
eclaraſſent. Agunt ſolum de or-
ine filiorum, ſicuti ante loquuti
rant de filiis, nepotibus & pro-
epotibus, ſecundum prælatio-
em graduum; & reliquerant in-
actum in caſu prælationis ſobrini
ræ patruo: & uti omiſſum relin-
quitur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

quitur diſpoſitioni juris, quod ad mittit repræſentationem. Meliu argumentaretur Caramuel ex ill Statutis, Dominum Philippu non poſſe eſſe hæredem, utpot extraneum, quia excludunt extra neos.

Prætendit quoque argumenta ri ex noſtra conſtitutione, quæ re præſentationem abrogat ad ſuc cedendum in bona Coronæ, vult idem ſervari debere in ipſa Sed non eſt bona conſequentia quia in bona Coronæ ſucceditur *ex conceſſione Dominica*, & no poteſt excedi illud quod Rege quoad illud diſpoſuerunt. In Re gnum ſucceditur, *jure hæreditari* quod multum differt, & exempl jam dicta evincunt, Reges in ſu ſucceſſione agnoviſſe, repræſen tationem eſſe admittendam.

Inſtat porro dicendo, titulum quoq; regnandi eſſe, *ex conceſſion dominica*, quia procedit à popu

lis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

, quibus eam dederunt Reges
oſtri. Ratio frivola eſt, quia po-
ulus omne jus ſuum Regibus ceſ-
, nec ſibi reſervavit aliquam diſ-
oſitionem in modo ſuccedendi:
Reges in bonis Coronæ deter-
inarunt modum quo debeant
ansferri: Et ſi hæc inſtantia va-
ret, applicari poſſet ad omnia
egna & non ſolum ad Regnum
ortugalliæ: Verum per exempla
oducta conſtat eſſe falſam, & in
iis regnis obſervari repræſenta-
onem.

Vult præterea beneficium re-
æſentationis habere locum in
ereditatibus diviſibilibus, & non
primogenituris; inquiens, æqui-
tem, quæ introduxit ut nepo-
s partem hæreditatis caperent
m patruis, futuram eſſe ini-
iam ſi illos excluderet, illis ma-
s proximis exiſtentibus ultimo
oſſeſſori, & non valentibus cape-
quid in hæreditate individua,
quæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

quæ tota vadit ad ſobrinum. Se
hoc fundamentũ eſt falſum, quia
ſicuti ille fatetur; magis commu
nis opinio eſt, in primogenituri
dari repræſentationem, & in ho
Regno eſt in uſu. Et etiamſi ita no
eſſet, non evinceretur idem in Re
gno debere obtinere, quia primo
genituræ (vulgo Morgados) de
feruntur *jure ſanguinis*, & Regna
jure hæreditario, uti probavimu
& iſte author ipſe agnoſcit.

Iſtud jus, quod docti poſſun
ampliare & confirmare, eſt anti
quum illud quod Principes fami
liæ Brigantinæ receperunt cun
ſanguine ab Infante Domin
Eduardo: & non poteſt ei obviar
ire præſcriptio, quia in Regnis no
admittitur, nec quod obedien
tiam præſtitere imperio Regun
Caſtellæ, quia ſiquidem in illo in
tervenit vis & violentia, manif
ſtum eſt, tolerantiam non poſ
juri præjudicare.

Po

Porro in Rege, Domino noſtro, inſuper conſiderandus irrefragabilis titulus ex concordi & voluntaria Regni acclamatione. Quia, cum certum ſit poſt Regum mortem diſſidio exiſtente quis agnatorum admittendus ſit ad Coronam, ad populum deciſionem hanc ſpectare, qui primo id tranſtulit ad Reges, & poſtea poteſt dare, declarando dubia quæ inde oriuntur: Portugalliæ populus ſolus utique poterat determinare cauſam, quam Rex Henricus reliquerat indeciſam per mortem ſuam; & quum ſententia quam tulerant Gubernatores ob cauſas jam dictas, nullum vigorem habeat, ſemper populo licuit Regem declarare, & violentia Philippi nequaquam potuerit impedire, ſed potius conſervarit, quia tenuit Regnum præſidiis & violenter, eoque fecit, ne curreret tempus, in quo non poſſent ſe

commode declarare:& quum jam
potuerint facere & fecerint, accla-
mantes ſuam Majeſtatem, (quam
Deus conſervet) eo ipſo actu de-
clarantes manifeſtum jus ſuum,
non eſt dubium quin adierit Re-
gnum titulo maxime legitimo,
ſiquidem ſuper jus, quod habe-
bat, acceſſit declaratio populi fa-
cta tempore, quo occaſiones per-
mittebant.

Ad hæc argumenta petita è ju-
re & legibus, poſſemus adjunger-
aliud morale, non exigui momen-
ti, ſi diſcurreremus per rerum ſta-
tum in Monarchia Hiſpaniæ poſ-
injuſtam Portugalliæ uſurpatio-
nem. Nam ſi rogaremus Corona-
Caſtellæ & Arragoniæ, quomod-
ſe haberent? reſponderent, ſe eſ-
triſtes & afflictas, & incurvatas ſu-
exceſſivo onere, & moleſto ju-
go tributorum, quæ illas continu-
conſumunt & diſſipant; oppi-
ſua ſine populo, commercia ſi-

extincta, opes diminutas, plebes & Nobiles deſpectos & haud ſecus quam mancipia habitos; ſolum deglubi ſe ab eo, quem elegerant Regem ad conſervandum ſe & amplificandum. Alia extra Hiſpaniam Regna eandem patiuntur calamitatem; tanto quidem minorem quo remotiora ſunt; illuſtri indicio, malum procedere à cauſa inhærente. Belgium, patrimonium horum Monarcharum, armis eorum non potuit ſubjugari: ut in iſtis provinciis & alibi geſſerunt continua bella, quæ cum gravi perditione opum illos conſumſerunt. Auri atque Argenti flumina, quę Indiæ emiſerunt, tam multis annis in ipſius plagas, & immenſæ divitiæ petitæ & allatæ è remotiſſimis orbis partibus, haud ſuffecere ad numiſma uſitatum illis dandum, ſed neceſſarium fuit è vili ære cudere. Belli ſucceſſus, etiam proſperi, expenſas illorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

augebant, quia ipſos magis affli-gebant quam nationes; & quovi modo ſemper perdebant. Coronarum magnus numerus quem collegerunt, quum potentiam eorum augere debuiſſent, eos debilitarunt, dantes occaſionem conſumendis Theſauris, ut conſervarent quæ ambitioſe acquiſiverunt. Et quum tanta potentia in terra & in mari, tanta auri & argenti metalla, tanta aliarum rerum opulentia, nequaquam conveniunt cum tantis damnis & tanta ærarii inopia, omnino nobis quærendæ ſunt cauſæ ſuperiores, & præter illas ob quas divinum brachium communiter Monarchias ſolet caſtigare. Et quum ſciamus iſto Principes ſemper fuiſſe valde Catholicos, & ad eundem modum illorum ſubditos, non poſſumus caſtigationes illas defectui fidei aſcribere; ſolumque referre debemus acceptas Injuſtitiæ, qua Regnum

gnum hoc uſurpavere, & ita irritarunt Juſtitiam divinam, ut illos perfrui haud ſineret, neque ſuo, neque alieno.

Atque hæc quidem ſuffecerint è Manifeſto quoad jus; ſequuntur in eodem cauſæ aliæ quæ Portugallos permoverunt ad jugum Caſtellanum excutiendum: quas compendii ratio non patitur hic attexi.

6.

PORTUGALLIÆ Paræneſis ad Principes Chriſtianos.

NOn eſt res ulla inter mortales magis expoſita varietati Fortunæ, quam imperia. Quodvis accidens Status illa inquietat, quivis motus publicus illa convertit; ad imitationem corporis humani, naſcuntur, adoleſcunt, moriuntur; & patiuntur æque labores, afflictiones & miſerias, quibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

fragilitas vitæ conſtat. Exempla
magiſteria actionum humana
rum, faciunt fidem: certe ſtuper
neceſſe eſt mundum, ea quę Ulyſ
ſipone acciderunt primo die De
cembris præteriti anni cIↄ Iↄ cxl
caſum, qui licet fatalis videatur, &
raro obſervatus in Europa, tame
ita diſpoſitum à prudentia, ita prę
dictum à ſapientibus & Dei ſervi
& à divina manu adjutum, ut me
rito ab omnibus myſterioſus de
beat judicari. Verum eſt, ne mon
tes Pyreneos egrediamur, inve
nire nos ob leviores cauſas cæſ
Principes legitimos & nothos ac
miſſos, ad communem patriæ de
fenſionem & ſalutem publicam
quæ potentiſſimæ cauſæ ſunt iſta
rum mutationum: nec Portugal
earum expertes fuerunt, quoniam
aliquando conſervandæ Reipub
cauſa (tantum ſemper potuit i
animis eorum patriæ amor) ele
gerunt Principem ſui ſanguinis

quo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

quod poſtea demonſtravit veritatem illius convenientiæ, nihilque æque valere in Monarchiis, quam Regem indigenam, quaſi ſummum bonum, è cœlo derivatum, & à Deo approbatum in Deuteronomio.

Fuere ſane Portugalli ſemper amantiſſimi Principum ſuorum, & viciſſim ab ipſis redamati, ſiquidem illos regebant magis ut patres ſolent filios, quam ut Reges, Vaſallos; occurrebant ſibi invicem amor & obſequium, & Majeſtati, obedientia; & per hanc harmoniam & conſonantiam utrimque ſatisfiebat querelis publicis, & æquali vigilantia adferebatur remedium. Perdidere denique cum imperio primum, deinceps quia Principes uti alieni minus favebant, confidentiam illam alloquendi & admonendi, è filiis primum Vaſalli facti, mox & mancipia. Verum conſtantia obſequii

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

ſuadebat tolerare injurias, ſilere offenſas, pati inſolentias, forte cum detrimento ſanguinis ſui & honoris ſui ſuggillatione, ne aliquam labem afferrent fidelitati ſuæ, quam ex animo, & quantum poſſent, obſtrinxerant. Attamen habet patientia humana ſuos limites, & ſi violentiam ſuſtineat, reſilit, inſtar vaſis, quod plenum diffunditur: ita tolerantia expugnata convertit diſſimulationem in impetum, & obſequium in deſperationem; hiſce quippe ſublatis, Nobilitas hujus Regni temeritate laudabili adhibuit remedia damnis publicis, quæ patiebantur: cædendo propriis manibus *Michaelem de Vaſconcelos & Brito*, Secretarium Status, utpote miniſtrum qui maxime è proximo tyrannidem exercebat: non ut ſanguine fundarent imperia, quæ ſemper minus durant; nec ſtimulati odio aut vindictæ cupiditate particu-

lari,
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

ari, ſed ut ſatisfacerent ejus cæde
ndignationi populi, quæ clamo-
ibus petebat è cœlo, ut liberari
oſſet à violentia immoderata,
qua illum opprimebat, hoc fortu-
æ monſtrum, cui Rex Catholi-
us, aut potius ejus confidentiſſi-
nus miniſter, licet inidoneo, om-
ne regimen hujus Coronæ tradi-
derat.

Occupabatur in ſimili officio, Madriti in Caſtella, ſimilis mori-
bus, *Didacus Xuares* gener ejus
& cognatus: (quippe ut confiden-
tiam ſecreti in iis quæ inſolenter
agebant augerent, etiam affinita-
tis vincula duplicaverant:) vir qui
dexteritate quadam & obſequiis
irrepſit in gratiam Comitis Ducis,
& majorem familiaritatem quam
famæ illius convenit; Et quum hi
eſſent veluti aquæductus per
quem afflictiones noſtræ labeban-
tur; utrique (nec erat qui reſiſte-
ret) dominabantur affectibus Prin-

cipis ſecundo loco, quos torque-
bant & exſequebantur ſecundu
ſuã malitiam, inficiendo aures r
gales & virus ſuum eis inſtillante
viam moliendo ad extinguendu
Nobilitatem Portugalliȩ; & quu
eſſent proditores Regis ſui, m
etiam patriæ, proponebant nu
lum marmor Portugallicum fir
nota tyrannidis relinquere. Ade
ut ne altaribus quidem parceren
ſed ſumta audacia ab authorita
qua pollebant ſub diverſis præte
tibus auſi ſunt illa profanare. Ce
ſuræ Eccleſiaſticæ, quæ cuivis C
tholico formidabiles eſſe debu
rant, quatenus divinæ, neglectæ
ludibrio habitæ, ſolummodo
cauſam tuerentur, quam conſc
verant, publicum facientes quo
erat privatum, aſtute: Unde na
tot interdicta, tam impedita, t
ſcrupuli conſcientiarum & op
niones, ut neceſſarium fuerit un
verſam pietatem Chriſtianam
quan

quam gens Portugallica inde à ſui origine profeſſa eſt, in ſubſidium vocare, ne deluderentur.

Patiebatur ſimul Juſtitia commutativa & diſtributiva, venales factæ authoritate Regis; quod eſt ultimum malorum publicorum: quando enim Majeſtas corrumpi ſe ſuſtinet pecunia, non abnuet licentiam dare peccandi, & vendit libertatem malis, quos leges ſtudent frenare metu pœnarum, ſicuti bonos excitare præmiis. Hi duo veluti poli perennaturi imperii, ad eum modum vacillarant & defecerant, ut probi, ſapientes, fortes, verę columnæ regnorum & beneficiorum principalium poſſeſſores haud ſecus haberentur quam viles atque inopes, & non raro pro præmio pœnam aut indignationem auferrent. Denique quum trium ordinum, eccleſiaſticus Simoniæ involutus, Nobilitas deſpecta & plebs oneribus oppreſſa eſſet, cuncti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

cunctique tributis exhauſti, ad ultimam deſperationem ventum Rege tamen ante præmonito, & certis capitulis querelarum oblatis, quæ ſemper ingratæ Principibus, quorum aures adulatione & fraudibus obſtipatæ ſunt.

Juſtitia itaq; divina irritata tantis offenſis quæ permittebantur in regno, quod jure Apoſtolicum dixeris, ſiquidem ejus opera Euangelium in remotiſſimis Mundi partibus prædicatum, depluit plagas ſuper miſeros Portugallos, ita ut bonam partem eorum perderent, quæ tanta ſanguinis jactura acquiſiverant: & denique vita, honor, opes in ultimum diſcrimen adducta per donativa, vectigalia, tributa, tanta, tam varia, tam crebra, tamque gravia, ut auſim affirmare hujus regnantis temporibus exceſſiſſe omnium Regum Portugalliæ qui ante regnarunt; neque enim modus in exigendo tene-

neba-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

hebatur, ſed omnia per exceſſum
egebantur.

Rex interea Philippus IV quaſi
emedium allaturus anno cIↄ Iↄc.
xxviii vocavit Prælatos & Ma-
gnates Regni; quumq; Madritum
veniſſent & beneficia atque favo-
rem à Rege expectarent pro obſe-
quiis & ex dignitate, indigne ſunt
habiti; longo tempore illis cela-
tum cur convocati eſſent, ita ut
Prælati abeſſent ab Eccleſiis ſuis,
contra divinum mandatum, Ca-
nones Conciliorum, brevia Apo-
ſtolica & admonitiones ſuæ San-
ctitatis. Poſt multos menſes uno
die atque una hora ſubjecit illos
pedibus miniſtrorum Caſtellano-
rum, tanquam reos, examinandos
de culpis alienis, quæ deinceps
tanquam propriæ habitæ, & in pu-
blico conventu coram tribus Car-
dinalibus, in Domicilio Comitis
Ducis, iis ſententia damnationis
prælecta eſt, quæ communi aſ-
ſenſu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

ſenſu Monarchiæ offenſæ & ſcandaliſatæ; omnes univerſim offendit, ſiquidem quaſi promta obedientia crimen fuiſſet quam iſti miniſtri adhibuerant, afflixerunt illos pœnis & exilio à domibus ſuis & patria, ſine differentia ætatis, aut obſequiorum, demonſtrantes ſe de fidelitate omnium dubitare, & nobilitatem infamantes quaſi auctores tumultus, qui ante anno XXXVII in civitate Eboræ exortus fuerat, quum tantum murmur populare fuiſſet, & præmonitum divinum eorum quæ præparabat ad remedium afferendum hujus regni miſeriis. Intenti enim in hanc perſecutionem, in ſuis colloquiis & deliberationibus, & ſcriptis Chroniſtarum, & voce principalis Miniſtri & ejus amicorum haud aliter appellabantur Portugalli quam perduelles, quum ſemper fideliſſimi legitimis ſuis principibus fuiſſent: hoc unum agentes, ut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

t illos non modo Regi & mundo
iſpectos redderent, ſed regnum
verterent, & in provinciam redi-
erent, & pauculas opes quæ ad-
uc ſupererant adimerent, & gen-
em per crebros delectus exhauri-
ent, & peregrinas terras populo
nplerent, conculcatis privilegiis,
egibus, nihilque in antiquo ſtatu
elinquentes. Pertæſos jam eo-
um quæ paſſi fueramus, & offen-
os quod patientia noſtra abute-
entur ad exitium noſtrum quod
eſiderabant, & intendebant per-
icere, quum nobiliſſimi & fortiſ-
imi Catalani ad juſtam ſui defen-
ionem arma cepiſſent, ſategerunt
os perdere, vocavitque majeſtas
ua Catholica per blandas litteras,
omnem nobilitatem, ut ipſum co-
nitaretur in exercitu quem contra
llum principatum cogebat, & hoc
pacto nos è patria eliminare: quum
ratio poſtularet, nos ante vitã pro-
digere, quam auxilium ferre con-
tra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

tra tam illuſtrem nationem & i
tam laudabili conatu, cum qu
Portugalli connubia & ſocieta
tem habuerant, & Principes dan
do & Principiſſas recipiendo
Conſtat de hoc conſilio è litteris
quæ repertæ ſunt in ſcriniis Mi
chaelis de Vaſconcello, uti & d
aliis perſecutionibus, quæ para
bantur in opprobrium & exitium
honoris & fortunarum noſtrarum
Excitati itaque ſumus è profundo
lethargo, quo oppreſſi fueramus
& veluti ſepulti; & commodum
admonebat vox divina, quæ e
ipſo die quo hæc agebantur, non
ſine myſterio, exhortabatur fide
les per Apoſtolum Paulum, jam
tempus eſſe expergiſci ad reci
piendum Regem Regum, qui
proximo die venturus erat ad uni
verſale judicium gentium, abomi
nationibus Antichriſti proceden
tibus, quæ ex parte valde ſimiles
erant eis miſeriis quas paſſi ſumus
pe

per infernales miniſtros, exitus
noſtri deſtinati inſtrumenta.

Nobiles qui deſtinato conſilio
illum cæciderant (qui numerum
quadraginta non exceſſerunt) in-
greſſi Palatium, brevi oratione
alloquuti ſunt Dominam Princi-
pem & Duciſſam Parmenſem, ea
ſubmiſſione & veneratione quæ
ejus natalibus & virtutibus debe-
batur, & propoſuere jam Regem
acclamatum eſſe Dominum Jo-
annem octavum Braganzæ Du-
cem, nepotem Dom. Catharinæ,
hæredis horum Regnorum, ut po-
te filiæ Eduardi, filii Regis Emma-
nuelis: Non ſolum propter jus
hoc infallibile, ſed vel potiſſimum
propter virtutẽ; annos jam agen-
tem XXXVII trium filiorum (quæ
ſunt munimenta imperii) paren-
tem, fortem, juſtum, liberalem,
tam parum ambitioſum, ut pene
ad coronam accipiendam cogi
oportuerit, quæ ad eum tam juſtis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

titulis pertinet, ut magis reſtituta quam tradita cenſeri debeat.

Civitas & reliqui ſtatus fide pręſtita, elegerunt aliquot qui interea dum hæc Regi nunciantur, qui erat Villæ vicioſæ, domicilio illorum principum, res moderarentur. Hic adhuc magis patuit, Dei brachium eſſe quod dirigebat hoc imperium; nam quum ſimiles actiones per ſe origines ſint multorum malorum, & occaſiones multarum cædium, (unoquoque exitio inimici ſui inhiante) unius Secretarii cæde tranquillata eſt civitas univerſa, ita ut poſt duas horas nullus inſtitor officinam ſuam relinqueret, & minores cũ majoribus, inopes cum opulentis, vulgus cum nobilitate optime congruerent: tantaque unitas animorum fuit (mirum & novum inter Portugallos) ut multi ultro inimicitias deponerent & ſibi invicem reconciliarentur. Acceſſit & miracu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

raculum; Archiepiſcopo Ulyſſipponenſi Prælato magnæ virtutis & eruditionis, accurrente ad Curiam ut novum Regem ſalutaret, cum cruce metropolitana, ut moris eſt, & prætergradiente ædiculam Antonii, Sancti Portugalli Ulyſſipponenſis, ejuſque auxilium implorante, dexteræ Chriſti excidit clavus, ita ut ſe inclinaret: Viſa omnibus res ſupernaturalis & omen tutelæ, quam Deus huic Regno promittebat, reſtituendo illi Principem nativum, eis virtutibus præditum, quibus opus eſt ad reſtituendam miſeram conditionem Portugallorum. Ad hæc non ſolum ſingularis concordia in hac actione eluxit, ſed & taciturnitas, ſiquidem & diu tenuit deliberatio, multique ejus conſilii conſcii fuerunt, atque adeo fœminæ haud facile ſecreti retinentes; in quo & manifeſte patuit cauſas ſuperiores agere; præſertim cum totius Re-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

gni unanimis conſenſus intra octiduum ſit ſecutus, ſine ulla contradictione.

Deus, haud dubio Deus eſt (o Portugalli) qui jam ſecundo hunc Principem veſtrum declarat Regem, ut ſit imago veri, qui eſt Chriſtus, quemadmodum multi prędeceſſorum ejus fuere, deſcendentes à glorioſo Rege Alfonſo Henricide, quem Deus primum Regem nominavit hujus regni qui jam in cœlo compleri à Deo poſtulabat, quæ ipſi miraculoſe in campo Ouriquienſi promiſſa fuerant de decima ſexta ipſius generatione; quæque adimpleta apparet in hoc Rege noſtro, quum omnes maxime extenuatam & pene extinctam judicarent.

O Rex Catholice Caſtellæ, & nomine & imperio magne, liceat Portugalliæ ea qua par eſt ſubmiſſione à te petere, ut expendas peccata tua fuiſſe Parcas tuæ magnitudi-

udinis, ſiquidem illa ſunt, quæ nutant ſtatus, dividunt dominia, evertunt imperia. Ita teſtatur Spiritus S. qui falli non poteſt. Tu tibi Domine infeſtiſſimus hoſtis fuiſti: nullum regnum ſubſiſtere poteſt ſine pietate & juſtitia: tot bella geſta contra Catholicos: toties repugnatum ſedi Apoſtolicæ; ejuſque mandata aliter interpretata; perverſæ leges, oppreſſi probi, mali exaltati; denique tot mali ſucceſſus conſequuti; quem tandem finem erant habituri? Supra omnia poſſidere provincias, regna aliena, titulo convenientiæ, non rationis & juris.

Jus gentium diſtinxit Dominia, & poſtea populi, quum ſibi Principes particulares elegerunt qui ipſos in pace & juſtitia gubernarent, hanc diſtinctionem probarunt. Numquam Monarchiæ grandes quæ conſtabant è dominiis alienis perennarunt: Ipſa ty-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

rannis quæ illas aggregaverat, rurſus diſſolvit, Deo juſte puniente ſuperbiam, quod ipſum non agnoverunt Dominum univerſi, à cujus manu & nutu pendent imperia. Ad hunc modum vidimus maximas earum concidiſſe: tam facile, ut vox paſtoris exulis, quem Dominus tyranno veluti Deum conſtituit, ſuffecerit ad populum ipſius liberandum è ſervitute quam tot annos toleraverant: idem pene paſſum annis LX regnum Portugalliæ per deſpoticum regimen Regis Caſtellæ. Philippus prudens avus tuus, jus conſtituens in armis, juſtitiam in potentia (politica ſolorum Tyrannorum) ſuffodiens promiſſis & muneribus animos Portugallorum dejectos amiſſo Rege ſuo, & ſubtrahens ſe judicio ad quod legitime citatus erat ab Rege Cardinale Henrico, quemadmodum & cæteri prætendentes; volens in hac controverſia eſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

& pars & judex & arbiter; Dominum ſe fecit hujus regni manu armata, cum ſumma violentia ſibi ſumens quæ erant aliorum, utpote potentior, nullam aliam dans rationem quam doctorum ſuorum judicium, qui ſentiebant ut ſupremum Principem capere poſſe ex authoritate, ſine alterius judicis interventu, cui non erat ſubjectus. Eadem ratio, Rex Catholice, nunc favet cauſæ præſenti Sereniſſ. Regis Joannis Domini noſtri, ſiquidem habens in ſui juris favorem, ſententias & judicia maximorum Theologorum & Juriſprudentum Hiſpaniæ, poteſt ad eundem modum capere poſſeſſionem horum regnorum, vi armata & propria authoritate (lite quamvis indeciſa) uti fecit avus tuus, & eximendo ſe armis à violentia quam illo tempore paſſus erat à Caſtellanis, quorum potentiæ regia ipſius familia cedere coacta fuerat ut pote im-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

becillior, licet de juris ſui evidentia proteſtaretur, quam omnes Principes extra ſtudium partium conſtituti ſemper agnoverunt.

Haud minus quam Sol manifeſtum eſt jus, quo Sereniſſima Domina Catharina repræſentavit perſonam & ſexum Domini Infantis Eduardi ſui patris (uti videre eſt in judiciis quę impreſſa fuerunt de ea cauſa) in cujus capite intrat in Regni noſtri ſucceſſionem: Sola arma tua illud obſcurarunt, verum quum avus tuus cœperit mala fide poſſidere, numquam illud vitium emendari potuit in ipſius hæredibus, etiamſi præſcriptio in Regnis locum haberet (quod tamen jura negant) quia ſemper Principes familiæ Brigantinę proteſtati ſunt eo modo quo poterant, & ipſis permittebat metus & reverentia ſubditorum. Extant adhuc litteræ in quibus Rex Philippus ſecundus fatetur ſollicitu-

dinem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

inem ſuam de jure neptis ſuæ, &
nandata ad legatos ſuos miſſa,
uibus jubebat illi gratulari ſi for-
e Rex Cardinalis patruus, illam
æredem declaraſſet, uti ſæpe pro-
oſuerat: verum minæ Caſtellanæ
erplexum ejus animum permo-
erunt, ut ſe regi pateretur à fami-
iaris ſui ambitione (qui pluri-
num plerumque poſſunt) & tam
rctæ neceſſitudinis obliviſcere-
ur, pluſque apud illum poſſet au-
horitas, quam ratio, & armis (quæ
ſemper potentioribus favent) vin-
ci pateretur indubitatum neptis
ſuæ jus, & publicam hujus Regni
utilitatem. Minus adhuc conce-
dere illud tibi potuerunt quidam
Gubernatorum, in illa ſententia,
quam cum tot nullitatibus, in alie-
no territorio, per violentiam, &
abque juriſdictione promulgarunt
in Ayamontio, oppido Caſtellæ,
cum numeroſo exercitu in fron-
te, qui erat Advocatus hujus cau-

ſæ, & qui denique decidit in tu
favorem, Rex Catholice, contr
conſtitutiones quas Rex Alfonſu
Henricides promulgaverat Lame
ci, è communi ſententia ordi
num; excludendo à ſucceſſion
Regni omnes Principes extra
neos, & ita vindicando illam indi-
genis ut numquam tranſire poſſe
ad alios: quod jure facere pote
rant, cum eſſet dominium hære-
ditarium, diſpoſitum cum iſtis
clauſulis, & inſtitutum è bonis
quæ Portugalli armis acquiſive-
rant è poteſtate infidelium, qui in-
juſte illud uſurpaverant.

Quum itaque ſis alienigena,
Rex Catholice, quomodo potes
te pro Rege ferre & non potius
juſto Domino reddere? Uſurpare
dominia ſemper axioma fuit Ty-
rannorum: magnus ut ſis, major
eris ita faciendo. Invictiſſimus Im-
perator Carolus V abavus tuus,
orbi oſtendit, cadere in animum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

nagnũ,repudiare magna imperia;
propriis renunciavit, quid feciſ-
et de alienis? Res tuæ poſtulant
t conſerves ſtatus patrimoniales,
non convertere te ad acquiren-
os alienos: nam ſi hodie te occu-
averis in bello tam vicino, quaſi
ivili & propterea magis ſangui-
olento, quomodo ſufficere po-
eris magis remotis: conaberis
onſervare omnia, & forte amit-
es univerſa. Prudentiæ politicæ
ſt tempori ſe accommodare, ma-
gis autē agnoſcere, divinam iram
non aliter placari, quam ſubmit-
endo ſe iis quæ diſponit. Jam vi-
des ejus gladium contra te nuda-
tum, conſule rebus tuis, non tan-
tum uti Politicus, ſed & uti Chri-
ſtianus,& Caſtellanos tuos reſpice.

Reges fuerunt in Hiſpania pru-
dentiſſimi, qui intellexerunt non
convenire, omnia regna tam
grandis provinciæ in unam cogi
Monarchiam;itaq; diviſerunt illa,
& di-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

& diverſos Principes cõſtituerunt; fuit ſane tunc multo potentior, quam hodie apparet, contra communes Eccleſiæ inimicos. Tua potentia diſperſa & disjuncta per multas provincias invalidior facta eſt, quia vires diviſæ ſunt, quæ unitæ plus valebant. Pondera tuas, & animadvertes eſſe grandes, ſi limites poſueris ambitioni, quemadmodum Auguſtus & Traianus Imperio, ut perenne facerent. Relinquendo Portugalliam ſuo Regi, invidiæ minus obnoxius eris maximorum Principum, qui tecum de magnitudine contendunt: habebis Reges ſocios & amicos, cum quibus connubia jungant filii tui, & Vaſalli tui Caſtellani refugium habebunt contra intolerabilia onera quibus fatigantur.

Uſque quo, natio imperioſa, tam perverſa patientia tolerabis tam grave jugum? excutere ut quieſcas & te reficias non eſt perfidiæ,

fidiæ, ſed rationis: conſiderate quanti interſit vos eſſe vicinos, non ſodales Portugallorũ. Quandiu hæ nationes vixerunt diviſæ ſub ſuis quęque Principibus, agnoſcebant vos veſtri, quod ſummum eſt Vaſallorum bonum: opus habebant veſtro valore, & pręmiis ornabant: poſt unionem cum Portugallia ſubſidium & interceſſionem filiis veſtris perdidiſtis; Regem Hiſpanum, qui quaſi in domibus veſtris, vos refocillabat, & avertebat verbera Monarchæ unius irati. Hodie vobis idem offerimus, & majori fide, quia credimus vos ad inopiam redactos, miſeros, oppreſſos, ſine gente, pecunia, in ſumma plane perditos; non tamen ſine tributis, neque oneribus, quæ miſeriam veſtram augent, quæ neceſſarium erit brevi duplo augere & vos penitus evertere: dabitis ſanguinem vice lanæ, & non erit modus aut men-

ſura

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

ſura donativorum, quando vos ex-poſueritis bello tam injuſto intra muros veſtros: ſi tentaveritis impedire, ne gaudeamus pacifice Principe noſtro novo, digno majoribus regnis, propter ſuas virtutes; ad cujus pedes ſtamus certi (ligati quippe non tantum juramento fidelitatis, ſed & magis arcto vinculo animorum) vitam profundere in illius defenſionem & pro patriæ ſalute: ſemper enim pulchrum pro patria mori: quanto magis, ô Caſtellani, quum nobis milites, pecunia, & auxilia ſuperſint, confidimus Deo, cujus cauſa agitur, nos cum gloria etiam majori huic negotio finem impoſituros, quam orſi ſumus. Veſtra etiam intereſt Reges cognoſcere, quod eſtis, conſiſtere in regendo, non deſtruendo: eſſe vos adminiſtratores Reipub. non Dominos: religionem juris jurandi, obſervantiam Legum, & conſuetudinum,

am, mutuum eſſe contractum,
am Principem, licet ſupremum
obligantem quam ſubditos; &
uum ipſe fidem fallit, illos non
nplius teneri ad obſequium.
Rex Philippus quartus infregit
mnia jura noſtra, libertates, pri-
ilegia, leges, conſuetudines: vio-
avit juramenta & immunitates
Curiarum, imponendo tributa ſi-
e illis aut ulla legitima authorita-
e, poteſtate abſoluta, opinatus
propriam authoritatem, quę reve-
a erat defectus juriſdictionis, con-
ra quam ſemper fecerant Reges
hujus Regni; & propter quam cau-
am ipſi Regno liberum fuit alium
Regem eligere, quemadmodum
elegit Principem D. Joannem.
Etenim ſi dubitari poſſit immeri-
to de jure hæreditario, quo ſucceſ-
ſerit, erit ſaltem Rex electione &
declaratione populi, qui fuit pri-
mitivus modus quem tenuere
Reſpub. in Principibus conſti-
tuen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

tuendis, quum ſe conſervare vellent & defendere contra tyrannos. Quum tot rationes juſtæ, piæ, & utiles toti Chriſtiano orbi Portugallos permoverint advocare Regem indigenam & legitimum, qui illos tueatur, conſervet & regat, eruatque è calamitatibus quas tanto tempore tolerarunt: quum Deus demonſtret ſe favere illorum inceptis per tot miracula & omina, quis poteſt dubitare, Beatiſſime Pater, tuum auxilium & benedictionem illis inter principia affuturam, ſiquidem prædeceſſores tui ſemper agnoverunt & prædicarunt primogenitum Eccleſię Romanę Regnum Portugalliæ, & Reges illius indigenæ ſemper fuerunt tam promti ad obſequium præſtandum & colendos Apoſtolos tam Chriſtianos, quales adhuc hodie illos agnoſcunt in Aſia, Africa & America. Det Deus tibi vitam multorum anno-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

annorum, ut unicum refugium eſſe poſſis Sereniſſimi Regis Joannis, quem Deus cumulet felicitate: Anteceſſores tui ſemper fuere benevoli Patres noſtrorum Principum; ſperamus te continuaturum hac occaſione, & numquam defuturum promtiſſimo ad obſequendum mandatis tuis.

Tantumdem ſibi promittit Portugallia à veſtra magnificentia & Majeſtate, ſereniſſimi Europæ Reges, clariſſimæ Reſpublicæ, illuſtriſſimi Principes: cauſa talis eſt quam fas vos omnes tueri: Regnum defatigatum, Rex reſtitutus, ſubit portas veſtras, petens ut actionem tam juſtam probetis; juſtificatio ejus notoria eſt. Si potentia Regis Catholici magna eſt, at Dei eſt major, & ſe tam propitiam in hoc actu Portugallis oſtendit, ut non ſolum illos animet, ſed etiam ſecuros faciat: maximi Monarchæ ſocietates & amicitias

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

ſemper metiuntur propria utilitate, & propterea ſuſpectæ ſunt: id experti eſtis in Caſtella, per bella quibus mundum inquietavit. Securitatem & opportunitatem, quam numquam reperiſtis in illius portubus, nunc offerimus in noſtris, commercium liberum, fœdus ſecurum, magnum lucrum & duplam utilitatem, vectigalia diminuta, quæ ſub ſuo dominio intolerabilia mercibus veſtratibus impoſuit: arcebitur omnis oppreſſio à veſtrorum perſonis, quas per injuſtitiam tolerarunt ab ipſius miniſtris, qui non raro leges hoſpitalitatis violarunt, & amicitiæ, cum Sereniſſimis Regibus antiquis Portugalliæ cum coronis veſtris contractæ & multis vinculis ſanguinis firmatæ, atque adeo affinitatum. Habetis Regem amicum, fratrem, ſocium, filium & Dominum familiæ Braganzę, quæ mater & propago fuit omnium

hodie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

hodie Imperatorum, Regum & Principum, atque magnatum in Europa. Offert vobis cor purum, voluntatem firmam, eadem ęqualitate qua majores ſui in amicitia mutuum faciendi. Portus noſtri ſemper veſtri fuere, veſtræ naves illorum gloria & fœcunditas.

Succurrite nobis, Principes, ſiquidem Leo ille, ſub cujus unguibus videtur juſtitia noſtra periclitari, eſt homo mortalis; licet ſit potentiſſimus Rex, non eſt tantus ut poſſit omnia pro arbitrio ſuo agere; Deus quippe ſolus eſt potens, Rex Regum, Sanctus ille, Juſtus, Dominus exercituum, qui denique dat Regna, & impartit victorias pro lubitu ſuo.

Vlyſſippone. Cum Licentia pro Emanuele de Sylva.

ANNO 1641.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

7.

De Inſula Socatora.

QUanquam hæc Inſula nihil ad Portugalliam attineat, uti in ſuperioribus diximus, tamen quia vulgo haud ſatis nota eſt, pauca hîc in gratiam curioſorum Lectorum adjiciemus.

Diſtat hujus Inſulæ promontorium occidentale à Promontorio Guardafiu quatuor ſupra triginta leucas, & ab extimo cornu Inſulæ Abba del Curia, quæ Maris rubri faucibus injacet, quatuordecim leuc. Eſt autem inter Ortum & Occaſum longa circiter quinque leucas.

Præcipuum ejus oppidum vocatur *Tamerin*, quod diſtat duodecim gradibus & triginta ſcrupulis ab æquatore verſus Arctum (uti ab Anglis obſervatum invenio) ſitum ad radices altorum & confragoſorum montium: habetque ſupra

pra ſe Caſtellum ad Clivium montis ædificatum. Habet & aliud exiguum oppidum ad orientale ſui latus in valle ſitum, & populi infrequens: uti & tertium: illud quidem *Dibnee*, hoc *Deliſha* appellatur.

Porro hæc inſula cum Abba del Curia & duabus aliis minoribus, (quas vocant duas Hermanas, ſteriles & incultas) jam ante multos annos ab Arabibus fuit ſubjugata, paretque hodie Regi Cushem, qui juxta Arabiæ oram prope Promontorium Fartaque incolit, & ut plurimum ſolet huc mittere filium ſuum, ut vice ſua imperet. Unde factum eſt ut jam Inſula incolatur à duabus gentibus multum diverſis, indigenis nimirum & Arabibus. Arabes autem fere ſunt ſervi Principis aut præſidiarii milites, brevibus admodum gladiolis & levi parma merentes: ſtatura corporis ad Europæorum mo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

dum: color illis fuſcus, induſtria modica, mores haud plane inurbani. Veſtitus illorum ad hunc modum ſe habet: tenuiores tantum panno ab umbilico ad genua uſque præcinguntur: paulo opulentiores humeros & magnam corporis partem tegunt: quidam & lineas bracas geſtant: Comam valde promiſſam nodo colligunt: dein Turcarum more operiunt.

Fœminæ illorum colore ſunt magis candido, qualis eſt noſtratium ruſticarum, quas ſol radiis aduſſit: amiciuntur lineis induſiis ab humeris ad plantas uſque pedum; ea autem ſunt partim rubro aut cæruleo, partim fuſco nigrove colore tincta: lineo itidem panno caput tegunt, quo & faciem quum libet velant: nam licet ſatis ſalaces ſint, vix ſe videri ſuſtinent vel potius ſe oſtendere vetantur. Viri in uxores, quas interdum quatuor, interdum quinq; plures ve (prout

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

eis alendis pares ſunt,) ſolent do-
mum ducere, admodum ſunt libe-
rales, ita ut eas multo argento, in-
terdum & auro decoras videas in-
cedere, etiam tenuioris fortunæ:
nam inter opulentiores invenias,
quæ duodecim argenteas inaures
portent, cum aliquot minoribus
annulis ex illis pendentibus: binas
quoque non raro catenas argen-
teas circa collum; ſupra pectus &
brachia: digitos itidem ſingulos
pene annulis onuſtos; crura deni-
que pluribus cincta; ita ut ægre ſe
moveant & magnum ſtrepitum
faciant. Mariti admodum zelo-
typi ſtudioſe eas obſervant. Pueri
fęre nudi vagantur, pręter magna-
tum & opulentiorum liberos.
Uxores ducunt mature admodum
& ubi decimum aut duodecimum
ætatis annum attigerint.

Religione ſunt Mahumetani &
Muſulmanorum titulo ſupra mo-
dum ſe jactant.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Cibum capiunt humi inſidentes ſtoriis quibuſdam; nullus ipſis cultellorum aut cochleariũ uſus, digitis rem totam gerunt ſatis inurbane: palam quidem tantum aqua utuntur, clam etiam vino & quidem avidiſſime & ad ebrietatem: id componunt certo anni tempore è dactylis, generoſum & pergrati ſaporis. Atque hæc quidem de Arabibus. Indigenæ, qui ab ipſis dicuntur Caffares, id eſt hæretici aut infideles, duram ſerviunt ſervitutem, ita ut multi ſe ſubripiant in montana, ibique duram & miſeram vitam degant; nulla ipſis arma relicta. Cæterum hi membris ſunt bene compoſitis, ſed colore magis atro quam Arabes advenæ, longa cæſarie & fere hirta.

Præcingunt ſe mares panno ab umbilico ad genua; hunc texunt ipſi è caprarum villis, aut etiam lana: plantas ſoleis muniunt. Fœmina-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

minarum amictus & ornatus paum admodum diſcrepat ab Arabum fœminis, niſi quod ferreis nnulis & vitreis globulis tenuitas ortunæ contentas eſſe jubet: faiem nigris aut flavis notis pingunt, ita formoſiores ſeſe videri utumant. Ethnici ſunt, ſi Arabes udias, & conjugia ignorant, fœminis promiſcue utentes. Multa amen arguunt, aut Chriſtianos ſſe aut ſaltem aliquando fuiſſe; am & templa aliquot illis ſupeant & in illis cruces. Idioma illoum ab Arabico plane eſt diverùm, quanquã & arabico uti ſciant.

Victitant valde tenuiter & miere; neque enim ipſis permittitur nimalia necare, quare ut plurinum piſcibus aut dactylis veſcunur; nonnumquam & gravem fanem tolerant, eaque enecantur. Oryzam raro guſtant, niſi forte œminæ à Guzaratis aliiſque advenis ſeſe proſtituendo aliquid lu-

cri fecerint: pecuarii pene ſolo lacte victitant.

Solum nihil magni momenti producit, præter Sanguinem draconis & præſtantiſſimam Aloen: cujus tanta ibidem copia, ut toti orbi Chriſtiano poſſet ſufficere, ſi diligenter colligeretur: ſiquidem herba è qua exprimitur (Sempervivo, prout à Dioſcoride deſcribitur, per omnia ſimilis) paſſim ſponte provenit: ejus autẽ folia liquore quodam dehiſcunt ſubrubido: colligunt potiſſimum menſe Septembri poſt pluviam: effodiunt ſcrobem, ſternuntque ſilicibus, ei folia conciſa iniiciunt, ita ut liquor omnis ab æſtu ſolis eliciatur; hunc collectum pellibus excipiunt, ventoque exponunt donec duritiem acquirat. libra in ipſa inſula venit duodecim, interdum & pluribus aureis.

Dactylos bis quotannis carpunt, conferuntque in publicum hor-

reum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

rum, ut poſtea in tres partes dis-
ibuantur : quarum una Regi,
tera Arabibus, tertia indigenis
dit : qui deinceps inter ſe par-
untur pro cujuſque merito aut
eceſſitate : & his, uti dixi, potiſ-
mum ſe ſuſtentant. Armenta &
ecora hîc admodum rara & ca-
: Bos enim aut vacca venditur
uodecim aureis, ovis vel capra
no : pecudum enim copia major
uam armentorum : equi hîc om-
ino pauci, uti & cameli.

Juxta oram maris paucæ arbu-
culæ viſuntur quæ goſſypium fe-
unt : quam plurimi vero frutices
pinoſi, foliis craſſis rotundiſque,
ui fructus ferunt inſtar cappa-
um : ipſi vocant hanc plantam
Eshac.

Præcipuæ incolarum deliciæ
unt vinum è palmis effluens : &
otus quidam niger & amaricans,
quem coquunt cũ bacca quadam
nſtar laurinæ, quam Arabia ipſis
ſub-

ſubminiſtrat: potum hunc vocan[t] *Coho*; calidum hauſtum capiti & ſtomacho multum prodeſſe cre[-]dunt Orientales populi, à quibu[s] illum acceperunt.

8.

De Caſtello S. Georgii quod vulg[o] dicitur Mina.

SUpra pagina 161 obiter fecimu[s] mentionem Caſtelli *S. Georgi[i]* quod vulgo vocatur *Mina*: hic au[-]tem addendum duximus; illu[d] conſtructum fuiſſe temporibu[s] Joannis II Portugalliæ Regis, ni[-]mirum Anno milleſimo quadrin[-]genteſimo octuageſimo ſecundo, à Didaco Dazambuia, quem Rex ad illas partes miſerat cum decem caravellis armatis & duabus one[-]rariis, quę lapides & calcem alium[-]que apparatum vehebant: impe[-]trata venia à Nigritarum Rege Caſamanſe: & tamen Rex Portu[-]galliæ ab eo tempore ſe Domi[-]

num

um Guineæ ſcripſit, Caſtelli hu-
s reſpectu. Porro Belgæ noſtri
perioribus annis illud ceperunt,
odieque poſſident.

9.

De Quiloa.

DE Quiloa obiter actum pag.
175. ſed addemus pauca è Lu-
ovico de Marmol Carvaial: Qui-
a (inquit) eſt civitas grandis, ædi-
cata ab Alarabibus Perſis, eo lo-
o, quo hodieque viſitur. Munita
ſt natura ; ambit enim illam
ene totam unda marina ad mo-
um peninſulæ. Solum vicinum
ecundum, alens plurimas arbo-
es fructiferas, quemadmodum
uropa, & multas herbas : incolæ
olligunt oryzam & milium, ra-
ices quoque edules : fructus quo-
ue ſilveſtres quibus tenuiores vi-
titant. Habent vaccas, oves, ca-
ras, gallinas, palumbes, turtures,
peregrinas avium ſpecies. Quia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

autem civitas humili & palu ſolo ſita eſt, inſalubrior habita deprehenditur. Ædes ſtructæ ba barica forma, è lapidibus & calc tecto plano & humilibus camer calles ita anguſti, ut facilis ab u tecto ad alterum ſit tranſitus. H bet arcem ad latus civitatis ſa munitam, in quo Principis pal tium.

10.

De Monboza.

CIvitas Monbaza in par ejuſdem nominis inſula ſi (inquit *Maffeus*) quam æſtuariu efficit. *Marmol* comparat illa Quiloæ: dicitque peninſulam h bere in ambitu circiter quatu leucas, urbem autem condita eſſe ad marginem ipſius portu in receſſu quodam, ita ut ab in gredientibus non conſpiciatur, ni poſtquã jam ipſum portus oſtiu ſubiere; cæterum pulcherrima

eſt

eſſe urbem, & natura munitam, ædes illius è lapide & calce ſtructas, ad Hiſpanum modum. Incolæ ſunt Mahumetani.

II.

De Dio.

MAffeus lib. XI. Hiſtor. Indic. de ſtructura Arcis Dienſis ita ſcribit. Annus tum agebatur huius ſeculi trigeſimus quintus, (ſcripſit autem ſuperiori.) Area dimenſa, confertim ad ſtructuram admotæ manus, non fabris tantum & navali turba, ſed ipſis etiam militibus & præfectis enixe rem adjuvantibus. Triquetra, utpote in promontorium deſinens, loci eſt figura. Jactis fundamentis, ab aperto mari ad interiorem tumulum, è regione oppidi, murus eſt ductus pedum ſeptemdecim craſſitudine, altus ad coronam uſque viginti. In eo tumulo rotunda, ut mos tum erat, ceſpite ingeſto erigitur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

gitur ante omnia turris dodrantium nonaginta diametro, Thomæa appellata, quod ejus Apoſtoli feſto die exordium ſumſerat: inde rurſus, ad alterum inſulæ marginem continuata mænia ſunt, qua rupes abſciſſæ portum attingunt. ibi turris altera exſtructa diametro dodrantium ſexaginta. Muris foſſa circumdata quoad cautes & præcipitia tulerunt. Inter duas turres medio ferme ſpatio, portam cum lorica in urbem aperiunt. Intra mœnia ſacellum & Præfecto præſidii, militibuſque tecta militariter excitant. per hunc modum in præſentia duntaxat arx ab urbe interſepta eſt; laterum munitio, quod ea mari alluuntur, in aliud tempus rejecta. *Poſt quædam.* Neque multo poſt, contra omnes belli caſus arx ab utraque parte, qua in mare vergit, muro circumdari cœpta: & è vaſto ſpecu, in quem medio ferme ſpatio tellus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

receſſerat; admodum capax effe-
cta ciſterna; & everſa Rumæpoli,
quod ad ejus præſidium copię non
ſufficerent, ejus loco novum pro-
pugnaculum excitatum eſt.

* 12.

De Cananore.

MAffæus lib. 2. Rerum Indi-
car. Cananor urbs abeſt à
Cocino leúças in Septentrionem
quadraginta; portu imprimis ca-
paci, tutoque. Oryza importata
utuntur incolæ: carne, piſce, pomis
abundant: ac præterea pipere, car-
damomo, gingibere, tamarindis,
cinnamo & myrobalanis: ad eaſ-
que digerendas merces, non exi-
guo divinæ bonitatis argumento,
tellus plurimis conciſa æſtuariis,
fluminibuſque navigia uſquequa-
que facili aditu admittit. Stagna
quoque paſſim occurrunt ingen-
tia, grandibus plena lacertis ad
crocodili effigiem: ii tergoris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

duritie, conchiliorum inſtar, impenetrabili, enormi capite, duplici dentium ſerie, horrendo prorſus hiatu in hominem furenter invadunt. Eorum halitus oris eſt ſuaviſſimus: &c. Ædificia moreſque quales cæteris malabaribus. Idem lib. tertio. Hinc Almeida Cananorem trajecit; ac ſumma Regis voluntate ad tuenda mercimonia optimo loco arcem exſtruxit, præſidioque communiit.

13.
De Malacca.

DE hac ita noſter *Linſchotanus*: Malacca à Luſitanis habitatur, admixtis indigenis, quos *Malayos* vocant. Hic Luſitani arcem habent ut Mozambici, quæ præfectis ſuis queſtuoſiſſima eſt. Civitas fulget ſede Epiſcopali, ut Cochinum, ſubjicitur tamen Archiepiſcopo Goæ. Hic forum ſive *Stapela* eſt totius Indiæ, Chinæ at-

qu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

que inſularum quas Moluccas vocant, & aliarum circumjacentium: inde crebræ veniuntium & abeuntium claſſes, mercibus infinitis onuſtæ, è Siam, Pegu, Bengala &c. familiæ hic Portugallorum degunt, verum haud ſupra centum. Cæterum magno mercatorum numero locus colitur, exſpectantium auras opportunas, quas vocant *Monſoyns*, quæ ſuo tempore ſpirant & navigia ad deſtinata loca referunt. Quod autem Luſitani tam exiguo numero hîc reperiantur, aëris intemperies facit; non ſecus indigenis quam peregrinis graviſſima. Inde cunctos ibi moram trahentes morbus invadit, certo ſanitatis tributo, circa cutem aut crines, ut dicitur. Qui vitam ſervat, miraculi veluti fidem implet: ideo à multis hæc plaga vitatur: quæſtus tamen aviditas etiam cum detrimento valetudinis mortales ſtimulat ac peſtilenti oræ admovet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

movet. Opportunitas urbis ſane magna eſt, ideoque à tam numeroſa mercatorum copia petitur. Terra ipſa pro ſe nihil fert, exoticis tantum mercibus clareſcit.

IN-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

INDEX

Rerum maxime memorabilium.

A Butuæ regnum. 174
Academia Conimbricenſis. 92. 357.
Alagoa. 194
Alcacer oppid. 112
Alentejo provincia. 13
Alfandegæ. 296
Alfonſus primus R. 201. 219
Alfonſi Henr. R. leges. 126
Alfonſus II. Rex. 202
Alfonſus III. R. 203
Alfonſus IV. R. 204
Alfonſus V. R. 206
Algarbia Regnum. 15. 108
Algarbienſis Epiſcopatus. 353
Almada oppidum. 110
Almerinum. 80
Almoxariſi. 300
Ana fluvius. 17
Angolæ regnum. 162. 171
Annobon Inſula. 161. 170
Arguin inſul. & arx. 160. 165
Aſores inſulæ. 155
Avus fluv. 92

B.

BAdioza oppid. 3
Banda inſula. 189
Bazaim. 178
Beira provincia. 14.105
Bengalæ regnum. 180
Bracara civitas. 9
Bracarenſis Archiepiſc. 101.349
Braganzæ Ducatus. 374
Braſilia. 191
Brigantinæ domus origo. 279
opes. 317. Ducis jus ad Regnum Portugall. 265

C.

CAchieu oppid. 168
Calayatte. 182
Cananor. 178.457
Capitis virid. Inſul. 180
Caſcais. 75
Catharinæ Franc. R. viduæ jus ad Coronam Portugall. 242
Catharinæ Braganzæ D. jus ad Coronam Portugalliæ. 241.251.257
Celandus fluv. 21
Cetuval oppid. 370
Ceylaon arx. 179
Ceylaon Inſula. 187
Chaul. 178.185
Cherſoneſus aurea. 180

Cleri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Cleri Portugalliæ reditus. 342
Collares oppidum. 75
Congo regnum. 162. 170
Conimbricenſ. Acad. 92
Conſulado. 298
Covilhan oppid. 16. 35
Couto quid ſit. 65

D.

D*Aman.* 177. 185
Dionyſius Rex. 204
Dium arx. 177. 184. 455
Durius Fluv. 20. 29

E.

E*Bora civitas.* 11
Eborenſis Academ. 358
Eborenſis Archiepiſc. 350
Elvas oppidum. 79
Elvenſis Epiſcopat. 354
Emmanuel Rex. 207
Eſtremadura provinc. 14. 107
Eſtula fluv. 2

F.

F*Ayal inſula.* 158
Flores inſul. 158
Fogo inſul. 167
Fontes calidi. 109
Foros das propriedades. 299
Foncal oppid. 155

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

G.

GAgates lapis. 115
S. Georgii inſul. 158
S. Georgii Caſtellum. 161.452
Gracioſa inſul. 158
Guardenſis Epiſcopat. 352

H.

S. HElenæ inſula. 162
Henricus Portug. Com. 199.217
Henricus Rex. 209

I.

S. IAcobi inſul. 166
Interamnis provinc. 25.32.101
Ioannes I. Rex. 205
Ioannes II. Rex. 207
Ioannes III. Rex. 208
Iuras quid vocent. 294
Ius Brigantiæ Duc. 265
Ius quo Portugalli uſi jam. 265

L.

LAgos oppid. 79
Lamecenſis Epiſc. 351
Leyrenſis Epiſc. 354
Limia fluv. 21
Luſitaniæ Limites. 27
S. Luzia inſul. 168

Macao

M.

MAcao. 181
Machico oppid. 155
Madagaſcar inſul. 165
Madera inſula. 154
Magazaon. 154
Malacca. 180. 458
Manamotapa regnum. 165. 173
Manicæ regnum. 174. 175
S. Mariæ inſula. 157
Marmora Portugall. 110
Maura oppidum. 84
Mayo inſula. 167
Melinde. 176
S. Michaelis inſula. 157
Mina Guineæ. 161
Mirandenſis epiſcopatus. 351
Mocarangua. 171
Moluccæ inſulæ. 189
Monbaſa. 175. 454
Moradiæ. 123. 294
Mozambicum. 165
Munda Fluvius. 20
Myrtilis. 18. 85

N.

NObilitas Luſitan. 270
Nobilitatis reditus. 271

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

O.

O Linda urbs. 195
Olyſipponenſis civitas. 65. 375
ejus regimen. 148
Onor. 186
Oræ maritimæ deſcr. 4
Ordines militares. 345
Orichienſis ager. 85
Ormuz. 177. 182

P.

P Almella oppid. 372
Para arx. 191
Pernambucum. 154
Petrus Rex. 205
Philippus II regnum invadit. 251
Pico Inſula. 158
Poiuca. 195
Pontificis R. prætenſio. 243
Portalegrenſis Epiſc. 352
Porto Calvo. 194
Porto Santo Inſula. 154
Portuenſis Epiſc. 101. 350
Portugalliæ limites. 1
deſcriptio ſecus oram. 4
diviſio. 9
plenior deſcriptio. 13
civitates & oppida. 16
montes. 24

inſi-

…inſignia regni. 224
…rtugalliæ regiones. 35
…rtugalliæ regni origo. 216
…raya oppidum. 156
…rincipis Inſula. 161. 169
…roveedores. 153

Q.

QViloa arx. 164. 175
Quitevæ regnum. 171. 173. 175

R.

REnderi. 148
Ruda oppidum. 116

S.

SAcchari copia. 196
Sacotora inſula. 165. 444
S. Salvador oppidum. 193
Sancius I. Rex. 202
Sancius II. Rex. 203
Santarenum oppid. 10
Sebaſtianus Rex. 209
Sedanda regnum. 173
Seilia fluvius. 24
Sena caſtrum. 172
Septa oppidum. 154
Serinham. 194
Setuval oppid. 5
Sierra Leona. 160. 168

Sinis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Sinis oppidum.
Sintra oppidum.
Sintra mons.
Sofala. 163. 1
Souſarum familia. 2
Stanni fodinæ. 1
Stella mons.
Subur fluvius.
Sues oppidum. 1

T.

T*Agus fluvius.* 19.
Tanger. 1
Tavilla oppidum.
Tellia familia. 2
Tenca. 2
Teneriſe inſula. 1
Tercera. 1
Tete provincia. 1
Theodoſius D. Braganza.
S. Thomæ inſula. 1
Tomar oppidum.
Tranſmontana provinc. 15. 33. 1
Tranſtagana provinc. 13. 1

V.

V*Acca fluv.* 20.
Vereadores. 1
Viana oppidum.
S. Vincentii inſula. 1

Viſe

eenſis Epiſcopatus. 351
geria oppidum. 370

Z.

Eladores. 148

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 31